

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bariş AĞIRGÖTÜREN

**İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü
Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin Kamu Yönetimi Ana
Bilim Dalı İçin Öngördüğü Yüksek Lisans Tezi Olarak
Hazırlanmıştır.**

(Malatya, Haziran 2006)

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bariş AĞIRGÖTÜREN

Tez Danışmanı

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ERKUL

(Malatya, Haziran 2006)

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Barış AĞIRGÖTÜREN'e ait bu bilimsel çalışma jüri üyeleri olarak tarafımızdan
Kamu Yönetimi Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

İ M Z A

BAŞKAN ....

ÜYE ....

ÜYE ....

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2006

Prof. Dr. S.Kemal KARTAL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu ” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan hazırlandığını ve yararlanılan yapıtların metin içi ve kaynakçada yöntemine uygun olarak gösterilenlerden oluştuğunu belirtip, onaylarım.

Barış AĞIRGÖTÜREN

Haziran 2006

Ö N S Ö Z

Bugün dünya nüfusu yaklaşık 5–6 milyar arasındadır. Bu sayının 50–100 yıl içinde 12 milyara ulaşacağı ve 70 milyon civarında olan ülkemiz nüfusunun ise bu süre içinde yaklaşık 140 milyona ulaşacağı bilim adamlarınca tahmin edilmektedir.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de artan bu nüfus kentlerde toplanarak, var olan kentler daha da büyümekte, güvenlik sorunu buralarda giderek büyüyen bir durum halini almaktadır.

Büyük kentlerde uçurum diye nitelendirilecek oranda bir gelir farklılaşması söz konusudur. Bununla birlikte, mala karşı işlenen suçlar olarak genel sınıflaması yapılan hırsızlık, kapkaç, yankesicilik, gasp ve benzeri suçlar gün geçtikçe baş edilmez bir hal almakta ve bu olayların birçoğu ise giderek artan oranlarda yasalarca “18 yaşından küçük” olarak belirlenmiş çocuk suçlular tarafından yapılmakta ve yaptırılmaktadır.

Araştırma ile, çocuk suçları konusunda ki çalışmalar Malatya örneği ölçeğinde incelenerek, güvenlik gücü çalışanlarının genel yaklaşım düzeyi değerlendirilip, ülkemizdeki ve Malatya kentindeki çocuk suçları ile daha etkin mücadele için yürütülen çalışmalara kaynak olacak önerileri kurumlar ve bireyler için ortaya koyulmaktadır.

Çalışmada genel çocuk suçluluğu durumu, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, suçlular ve mağdurlar ekseninde incelenip, kentte çocuk suçluluğunun en aza indirgenmesi için gerekli dizgenin oluşturulması, politika ve genel yaklaşımların belirlenmesi, ölçümlemelerin doğru yapılması ve sorunun çözümüne katkı sağlayacak yöntemlerin belirlenmesine ışık tutulmaya çalışılarak, sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Beni bu araştırmada yönlendiren ve danışmanlığımı yaparak, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen hocam Yrd. Doç.Dr. Hüseyin ERKUL’a ve değerli görüşleri ile hazırlanması süresince çalışmaya ışık tutan hocam Prof.Dr. S.Kemal KARTAL’a, araştırmanın hazırlanması ve uygulanması ile gerekli verilerin temininde kolaylık

sağlayan başta Emniyet Genel Müdürü Gökhan AYDINER olmak üzere, Malatya İl Emniyet Müdürü Orhan SAVAŞ ve İl Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmalarım sırasında gerekli destek ve yardımlarını esirgemeyen başta Polis Meslek Yüksekokulu Müdürü Recep ÖZMEN ve sıralı okul yönetici ve çalışanlarına, kaynak toplama ve yazım safhasında destekleri için Başkomiser Yunus ÇAKMAK, Mesut IRMAK ve Gürbüz S. BİÇERSOY'a, karşılaşılan sorunların çözümünde değerli zamanını bana ayıran arkadaşım Başkomiser Atilla BAYRAM ve her zaman yanımda olan eşime ve biricik kızıma, teşekkür ederim.

BARIŞ AĞIRGÖTÜREN

ÖZET

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bariş AĞIRGÖTÜREN

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ERKUL

Haziran 2006, 195 sayfa

Bu çalışmada, Türkiye’de etkili boyutlara ulaşmış kentleşme sorunlarının çocuk suçluluğuna olan etkileri oluş nedenleri ve sonuçları çerçevesinde değerlendirilerek, Malatya kenti 2001–2005 yıllarındaki Türkiye genel çocuk suçları incelenmiştir.

Malatya güvenlik birimine uygulanan araştırma soru kâğıdı ile çalışanların soruna bakış açıları ile çözüm önerileri çıkarılmıştır. Çalışma, kent kavramı ve kentleşme nedenlerinin incelenmesi ile başlamaktadır.

Bu araştırma dört kesim ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Birinci kesim araştırma hakkında açıklamalar başlığı altında, araştırmanın konusu ve önemi, araştırmanın denenceleri, araştırmanın amacı, araştırmanın yöntemi, bilgi derleme ve işleme araçları, kavram tanımları ve araştırmanın sunuş sırası verilmiştir.

İkinci kesimde kent, çocuk ve çocuk suçluluğu kavramları alt başlıklar altında ele alınmış, üçüncü kesimde ise çocuk suçluluğunun Türkiye de ve Malatya kentindeki görünümü başlığı altında Türkiye geneli ve Malatya kentinin 2001–2005 yılları genel çocuk suçluluğu düzeyi çıkarılarak, oluş nedenleri incelenerek, Malatya kenti Çocuk Şube Müdürlüğü hakkında bilgi verilip, güvenlik hizmetlerine yönelik birimlerde çalışanlara uygulanan çocuk suçları ile ilgili araştırma sonuçları değerlendirilmiştir.

Dördüncü kesim genel değerlendirme başlığı altında sekizinci bölümden oluşmuş, bölümde; araştırmanın bulguları sıralanmış, öneri ve genel sonuç ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *çocuk, suç, çocuk suçlu, kent, kentleşme, ergen sorunları, suç türleri, Malatya kentinde çocuk suçları.*

ABSTRACT

JUVENILE DELINQUENCY IN MALATYA CITY

Bariş AĞIRGÖTÜREN

Master Degree Thesis, Public Management Department

Supervisor : Ph.D. Hüseyin ERKUL

June 2006, 195 Pages

In this study, it has been researched juvenile delinquencies that has been estimated in this concept that the effects being juvenile delinquencies existing reason and conclusion of the civic problems reached effectual dimension in Turkey the years in between 2001-2005 in Malatya.

The poll taken by Malatya police department officers disclosed what they think about problems and solution proposals of it. Thesis starting with establishment of the cities and the urbanization concepts and examines the urbanization studies.

This study consists of four parts and eight chapters. At the first part it's given that importance of subject of studies and explanations about the studies' preparing methods and collecting materials, concept definitions and presentation sequence.

At the second part it has been focused that urbanization, the city and the problems of public management about security, crisis management of crime and juvenile delinquency. Third part contents the view of the juvenile delinquency from Turkey general and Malatya city by the statistic datas from General Management office for Turkish National Police. And other datas prepared and assessed by survey resolutions which filled by police officers who are working at the charge of quarters in police departments of Malatya city.

Fourth part included general assessment of the subject, proposals and results of study.

Keywords : *crime, juvenile delinquency, city management, urbanization, adolescent problems, crime and criminal types, Juvnile Delinquency in Malatya City.*

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bariş AĞIRGÖTÜREN

ÖZET İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BİRİNCİ KESİM: ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR..... 20

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ..... 20

İKİNCİ KESİM: KENT, SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU..... 26

2. KENT, SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU..... 26

3. MALATYA KENT KİMLİĞİ..... 46

4. SUÇ, ÇOCUK VE SUÇLULUĞU..... 66

**ÜÇÜNCÜ KESİM: ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN TÜRKİYE’DE VE
MALATYA KENTİNDE GÖRÜNÜMÜ: KONUYA İLİŞKİN MALATYA
KENTİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI.....** 123

5. TÜRKİYE GENEL ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ
NEDENLERİ..... 123

6. MALATYA KENTİ ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ
NEDENLERİ..... 141

7. MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU İLE İLGİLİ MALATYA
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ALAN
ARAŞTIRMASI UYGULAMA VE DEĞERLENDİRMESİ..... 159

DÖRDÜNCÜ KESİM: GENEL DEĞERLENDİRME..... 191

8. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ..... 191

EKLER..... 210

KAYNAKÇA..... 240

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bariş AĞIRGÖTÜREN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Onur Sözü.....	2
Önsöz.....	3
Özet.....	5
Abstract.....	6
Özet İçindekiler.....	7
İçindekiler.....	8
Çizelgeler Dizgesi.....	14
Kısaltmalar Dizgesi.....	20

BİRİNCİ KESİM

ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ...	21
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	21
1.2. Araştırmanın Denenceleri.....	23
1.3. Araştırmanın Amacı.....	24
1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	24
1.5. Bilgi Derleme ve İşleme Araçları.....	24
1.6. Kavram Tanımları.....	25
1.7. Araştırmanın Sunuş Sırası.....	25

İKİNCİ KESİM

KENT, SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU

2. KENT.....	27
2.1. Kent Kavramı.....	27
2.1.1. Kentin Tarihsel Süreci.....	27

2.1.2. Kentleşme.....	30
2.2. Kentleşme Nedenleri.....	31
2.2.1. Ekonomik Nedenler.....	31
2.2.2. Teknolojik Nedenler.....	32
2.2.3. Siyasal Nedenler.....	32
2.2.4. Sosyo-psikolojik Nedenler.....	32
2.3. Genel Olarak Türkiye’de Kentleşme Süreci.....	33
2.4. Kentleşmeye Etki Eden Güçler.....	36
2.4.1. İtici Güçler.....	37
2.4.2. İletici Güçler.....	37
2.4.3. Çekici Güçler.....	38
2.5. Türkiye’de Çarpık Kentleşme.....	38
2.5.1. Konut yetersizliği.....	39
2.5.2. Gecekondu Sorunu.....	40
2.5.3. İşsizlik.....	43
2.5.4. Çevre Sorunları.....	44
3. MALATYA KENT KİMLİĞİ.....	46
3.1. Malatya Kentinin Coğrafi, Sosyal ve Kültürel Yapısı.....	46
3.1.1. Malatya Kentinin Genel Konumu.....	46
3.1.2. Malatya Kentinin Coğrafi Yapısı.....	47
3.1.3. Malatya Kentinin Sosyal ve Kültürel Yapısı.....	49
3.2. Malatya Kentinin Tarihi ve Siyasi Yapısı.....	50
3.2.1. Malatya Kentinin Tarihi.....	50
3.2.2. Malatya Kentinin Siyasi Yapısı.....	52
3.2.2.1. Malatya Kentinin Yönetim Yapısı.....	52
3.2.2.2. Malatya Kentinde Nüfus.....	53
3.3. Malatya Kentinin Ekonomik Yapısı.....	55
3.4. Malatya Kentinde Araştırmanın Konusu ile Doğrudan İlgili Kurumların Yapısı.....	59

4. SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU.....	66
4.1. Suç Kavramı.....	66
4.1.1. Suçun Tanımı.....	68
4.1.2. Suçluların Sınıflandırılması.....	69
4.1.3. Suç Türleri.....	71
4.2. Suç ve Çocuk (Ergen).....	73
4.2.1. Çocuk ve Suçluluğunun Tanımı.....	75
4.2.1.1 Uluslararası İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu.....	77
4.2.1.2. Anayasa Açısından Çocukların Temel Sağlığı ve Refahı....	78
4.2.1.3. Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu Açısından.....	79
4.2.1.4. Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Koruma Kanunu Açısından Çocuk Suçluluğu.....	83
4.2.1.5. İnfaz Uygulamaları Açısından Çocuk Suçluluğu.....	89
4.2.1.6. Çocuk Suçluluğunun Adalet Dizgesi İçindeki Uygulaması..	90
4.2.2. Sömürüyle Karşı Karşıya Kalan Çocuklar.....	92
4.2.2.1. Ekonomik Sömürüyle Karşı Karşıya Kalan Çocuklar.....	93
4.2.2.2. Uyuşturucu Kullanımı.....	93
4.2.2.3. Cinsel Sömürü ve Cinsel Taciz.....	94
4.2.2.4. Diğer Kötüye Kullanmalar.....	95
4.3. Çocuk Suçluluğunu Etkileyen Sosyal Etkenler.....	96
4.3.1. Çocuk Suçluluğuna Yaşın Etkisi.....	96
4.3.2. Çocuk Suçluluğuna Cinsiyetin Etkisi.....	96
4.3.3. Çocuk Suçluluğuna Sosyo-Ekonomik Düzeyin Etkisi.....	97
4.3.4. Çocuk Suçluluğuna Eğitim-Öğretimin Etkisi.....	97
4.3.5. Çocuk Suçluluğuna Çalışmanın Etkisi.....	98
4.3.6. Çocuk Suçluluğuna Arkadaş Çevresinin Etkisi.....	98
4.3.7. Çocuk Suçluluğuna Disiplin Yöntemlerinin Etkisi.....	98
4.3.8. Çocuk Suçluluğuna Medyanın Etkisi.....	99
4.3.9. Çocuk Suçluluğuna Ailenin Etkisi.....	101

4.3.10. Çocuk Suçluluğuna Çevresel Sorunlar ve Kentleşmenin Etkisi.....	103
4.3.11. Çocuk Suçluluğuna İç Göçler ve Gecekondulaşmanın Etkisi.....	103
4.4. Kentte Çocuk Suçluluğunun Kamuya Etkileri.....	105
4.5. Sokak Çocukları.....	106
4.6. Madde Bağımlılığı.....	110
4.7. Psikolojik Sorunlar ve Çocuklarda Davranış Bozuklukları.....	113
4.7.1. Kekemelik.....	115
4.7.2. Altını Islatma (Enüresis).....	115
4.7.3. Dışkı Kaçırma (Enkopresis).....	116
4.7.4. Parmak Emme	116
4.7.5. Tırnak Yeme.....	117
4.7.6. Çocukluk Otizmi.....	117
4.7.7. Okul Korkusu.....	118
4.7.8. Çocukta Tikler.....	119
4.7.9. Dikkat Eksikliği (Hiperaktivite).....	119
4.7.10. Yalan Söyleme.....	119
4.7.11. Hırsızlık ve Çalma.....	120
4.7.12. Saldırganlık.....	121
4.8. Kentte Çocuk ve Çocuk Suçlarının Önlenmesi Konusu ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar.....	121

ÜÇÜNCÜ KESİM

ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN TÜRKİYE’DE VE MALATYA KENTİNDE GÖRÜNÜMÜ: KONUYA İLİŞKİN MALATYA KENTİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

5. TÜRKİYE GENEL ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ

NEDENLERİ.....	123
5.1. Türkiye’de Çocuk Suçluluğu Düzeyi.....	123
5.2. Türkiye’de Çocuk Suçlulukları Oluş Nedenleri.....	128

6. MALATYA KENTİ ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ

NEDENLERİ.....	141
6.1. Malatya İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü.....	141
6.2. Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu Düzeyi.....	142
6.3. Malatya Kentinde Çocuk Suçlarının Oluş Nedenleri.....	151
6.4. Daha Önce Malatya Kenti ve Öteki Kentlerde Yapılmış Araştırmalar.....	156

7. MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU İLE İLGİLİ MALATYA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ALAN

ARAŞTIRMASI.....	159
7.1. Alan Araştırması Hakkında Bilgi.....	159
7.2. Araştırma Soru Kağıdının Hazırlanması ve Uygulanması.....	160
7.3. Alan Araştırması Katılanların Değerlendirmesi.....	161
7.3.1. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı.....	161
7.3.2. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı.....	162
7.3.3. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı.....	163
7.3.3. Araştırmaya Katılanların Çocuk Sayıları Dağılımı.....	164
7.3.4. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Durumu Dağılımı.....	165
7.3.5. Araştırmaya Katılanların Rütbeleri Dağılımı.....	166
7.3.6. Araştırmaya Katılanların Mesleki Çalışma Süreleri Dağılımı.....	167
7.4. Araştırmaya Katılanların Kanılarına Yönelik Katılma Düzeyi	
Değerlendirmeleri.....	168
7.4.1. Güvenlik Kuvveti Çalışanlarının ‘Malatya Kentinde Çocukların Suç İşleme Oranının, Kentin Sosyo-politik Yapısı Göz önünde Bulundurulduğunda Yüksek Bulma Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	168
7.4.2. Malatya Kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Kuvvetlerinin Aldığı Önlemlerin Yeterlilik Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	171
7.4.3. Malatya Kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Güvenlik Güçlerinin Başarı Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	172

7.4.4. Malatya Kentinde ‘Güvenlik Kuvvetlerinin Suçlu Çocuklar İle İletişim Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	173
7.4.5. Malatya Kentinde ‘Güvenlik Kuvvetlerinin Çocuk Suçlular ve Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi Konuları İçin Verilen Hizmetiçi Eğitimi Yeterlilik Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	174
7.4.6. Malatya Kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suçlulara Karşı Diğer Meslek Çalışanlarının Davranış Düzeyleri’ Değerlendirmesi.....	176
7.4.7. Malatya Kentinde ‘Çocukların İşledikleri Suçlardan Dolayı Çocuk Suçlu Olarak Sınıflandırılmasını Doğru Bulunma Düzeyi’ Değerlendirmesi.....	177
7.4.8. Çocukların Malatya Kentinde İşlediği Suçlar Dizelgesi.....	179
7.4.9. Çocukları Suç İşlemeye İten Nedenler Dizelgesi.....	181
7.4.10. Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi...	183
7.4.11.Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Yardımcı Olan Öbekler Dizelge..	184
7.4.12. Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suç ve Suçlularla Etkili Mücadele İçin Yapılması Gerekenler Dizelgesi.....	186
7.4.13. Diğer Görüşler ve Öneriler Dizelgesi.....	188
7.5. Alan Araştırmasının Genel Değerlendirmesi.....	190

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

8. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ.....	191
8.1. Bulgular.....	192
8.2. Öneriler.....	193
8.3. Genel Sonuç.....	205
EKLER.....	210
KAYNAKÇA.....	240

ÇİZELGELER DİZGESİ

Sayfa No

Çizelge 1: Türkiye’de Nüfus Dağılımı (1927-2000).....	34
Çizelge 2: Malatya Kentinin Bazı Kentlere Olan Uzaklığı.....	47
Çizelge 3: Eğitim Durumu (Merkez İlçe).....	49
Çizelge 4: Kentin Bugünkü Yönetsel Yapısı.....	52
Çizelge 5: Kentin Osmanlı Son Dönemi Nüfus Yapısı.....	53
Çizelge 6: Nüfus Artış Hızı Malatya-Türkiye.....	54
Çizelge 7: Nüfus Yapısı, Merkez İlçe, 2000.....	54
Çizelge 8: Nüfusun Doğdukları Yere Göre Durumu.....	55
Çizelge 9: Malatya Kent ve Köy Nüfusu 1927-2000.....	56
Çizelge 10: İlin Arazi Yapısı.....	57
Çizelge 11: Seçilmiş Sanayi Ürünleri Üretimi.....	58
Çizelge 12: İmalat Sanayinin Kesimsel Dağılımı.....	58
Çizelge 13: Yıllara göre İlköğretim Okullarında Eğitim Gören Öğrenci Sayıları.	63
Çizelge 14: Genel, Mesleki ve Teknik Liselerin Öğrenci, Öğretmen, Derslik Sayıları.....	63
Çizelge 15: Ceza Mahkemelerinde Açılan Davalardaki Çocuk Sanıkların 100.000 Çocuk Nüfusundaki Dağılımı.....	73
Çizelge 16: Çocuk Mahkemelerinde Sonuçlanan Davaların Sanıkları Hakkında Verilen Kararların Suç Türüne Göre Oransal Dağılımı.....	74
Çizelge 17: Hükümlü Çocukların İşledikleri Suç Türleri.....	76
Çizelge 18: Çocuk Mahkemelerine Açılan Davaların Suç Türüne Göre Dağılımı.	77
Çizelge 19: Ekonomik İşlerde Çalışan Çocukların Yaş Öbeklerine Göre Çalışma Nedenleri.....	93
Çizelge 20: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları ‘Mala Karşı İşlenen Suçlar’ Güvenlik Birimine Gelen 0-18 Yaş Arası Çocuklar.....	124

Çizelge 21: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları ‘Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar’ Güvenlik Birimine Gelen 0-18 Yaş Arası Çocuklar.....	125
Çizelge 22: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Güvenlik Birimine Geliş Nedeni.....	127
Çizelge 23: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Güvenlik Birimine Geliş Nedenleri...	128
Çizelge 24: 2001–2005 Yılları 0–18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların Güvenlik Birimine Geliş Nedenleri.....	129
Çizelge 25: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu.....	130
Çizelge 26: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu.....	131
Çizelge 27: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu.....	132
Çizelge 28: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar İkamet Durumları.....	133
Çizelge 29: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar İkamet Durumları.....	134
Çizelge 30: 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların İkamet Durumu.....	135
Çizelge 31: 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların Bağımlılık Yapan Madde Kullanma Durumu.....	136
Çizelge 32: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Bağımlılık Yapan Madde Kullanma Durumu.....	137
Çizelge 33: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Bağımlılık Yapan Madde Kullanma Durumu.....	138

Çizelge 34: 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların Teslim Edildiği Yerler.....	139
Çizelge 35: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Teslim Edildiği Yer Durumu.....	140
Çizelge 36: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11–18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Teslim Edildiği Yer Durumu.....	140
Çizelge 37: Malatya İl Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü Çalışan Durumu.....	141
Çizelge 38: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlara Karışanların İstatistiği.....	143
Çizelge 39: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar, Öldürme Olayları Suçluları İstatistiği.....	143
Çizelge 40: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar, Yaralama-Müessir Fiil Olayları Suçluları İstatistiği.....	144
Çizelge 41: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar, Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Olaylar Suçluları İstatistiği.....	145
Çizelge 42: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Olay Suçluları Suçlar İstatistiği.....	146
Çizelge 43: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Diğer Olaylar Suçluları İstatistiği.....	147
Çizelge 44: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği.....	148
Çizelge 45: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Hırsızlık Olayları Suçluları İstatistiği.....	148
Çizelge 46: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Gasp Olayları Suçluları İstatistiği.....	149

Çizelge 47: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Diğer Olaylar Suçluları Suçlar İstatistiği.....	150
Çizelge 48: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiye ve Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçları İstatistiği.....	151
Çizelge 49: Türkiye Geneli 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Devlet Yönetimine Karşı Olaylar Suçluları İstatistiği.....	152
Çizelge 50: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği.....	153
Çizelge 51: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiye Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği.....	154
Çizelge 52: Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı.....	161
Çizelge 53: Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı.....	162
Çizelge 54: Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı.....	163
Çizelge 55: Araştırmaya Katılanların Çocuk Sayıları.....	164
Çizelge 56: Araştırmaya Katılanların Öğrenim Durumu.....	165
Çizelge 57: Araştırmaya Katılanların Rütbeleri.....	167
Çizelge 58: Araştırmaya Katılanların Mesleki Çalışma Süreleri.....	168
Çizelge 59: Araştırmaya Katılanların Kanılarına Yönelik Katılma Düzeyleri.....	169
Çizelge 60: Malatya Kentinde Çocukların Suç İşleme Oranının Yüksekliğine Katılma Düzeyi.....	170
Çizelge 61: Güvenlik Güçlerinin Aldığı Önlemlerin Yeterliliğine Katılım Düzeyi.....	171
Çizelge 62: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Güvenlik Kuvvetlerinin Başarılı Bulma Katılım Düzeyi.....	173
Çizelge 63: Güvenlik Kuvvetlerinin Suçlu Çocuklarla İletişiminin Yüksekliği Katılım Düzeyi.....	174
Çizelge 64: Hizmet içi Eğitim Yeterliliği Katılım Düzeyi.....	175
Çizelge 65: Diğer Meslek Çalışanları Davranışları Yeterlilik Katılım Düzeyi.....	177
Çizelge 66: Çocuk Suçlu Olarak Sınıflandırılmasına Katılma Düzeyi.....	178

Çizelge 67: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suç ve Suçlularla Mücadele İçin Yapılması Gerekenler Dizelgesi.....	180
Çizelge 68: Çocukları Suç İşlemeye İten Nedenler Dizelgesi.....	182
Çizelge 69: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi.....	184
Çizelge 70: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi.....	186
Çizelge 71: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Yapılması Gerekenler Dizelgesi.....	188

KISALTMALAR DİZGESİ

A.Ş.M.	: Asayiş Şube Müdürlüğü
B.	: Bulgu
C.	: Cilt
cm	: Santimetre
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
D.	: Denence
Ç.K.K.	: Çocuk Koruma Kanunu
CIAM	: International Congress of Modern Architecture
Ç.Ş.M.	: Çocuk Şube Müdürlüğü
D.İ.E.	: Devlet İstatistik Enstitüsü
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
G.B.	: Güvenlik Birimi
ILO	: Dünya Çalışma Örgütü
INTERPOL	: Uluslararası Polis Örgütü
İ.H.E.B.	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
İ.H.A.S.	: İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
K.	: Kanı
km ²	: Kilometre Kare
M	: Metre
md	: Madde
Md.	: Müdürlüğü
M.Ö.	: Milattan Önce
M.K.İ.	: Mala Karşı İşlenen
M.S.	: Milattan Sonra
Ö.	: Öneri
S.B.E.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
S.K.M.	: Sayılı Kanuna Muhalefet
SYDF	: Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu
K.K.İ.	: Kişiye Karşı İşlenen
T.B.M.M.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK	: Türk Ceza Kanunu
UNICEF	: Uluslararası Çocuk Örgütü
v.b.	: ve benzeri
yy	: Yüzyıl

MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Barış AĞIRGÖTÜREN

BİRİNCİ KESİM

ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Malatya kentinde çocuk suçluluğunu ele aldığımız araştırmanın bu kesiminde, araştırmanın konusu, denenceleri, amacı ve yöntemi verilmiştir.

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCELERİ, AMACI VE YÖNTEMİ

Bu bölümde çalışmanın konusu ve yöntemi alt başlıklar ile ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Bu çalışmada, Malatya kentinde, yaşanan genel güvenlik olayları ile ilgili çocuk suçluluğunun nedenleri ve sonuçları tartışılmış, Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırması ile örnek birimin Malatya kentindeki çocuk suç ve suçluları ile ilgili değerlendirmeleri incelenerek, konu ile ilgili çözüm önerileri getirilmiştir.

Bugün dünya nüfusunun 5–6 milyar arasında olduğu düşünülmektedir. 50–100 yıl içinde 12 milyara ulaşacağı ve bu sayı civarında durağan kalacağı, 65 milyon civarında olan ülkemiz nüfusunun ise bu süre içinde yaklaşık 140 milyona ulaşacağı bilim adamlarınca tahmin edilmektedir.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de artan bu nüfus ketlerde toplanmakta, var olan kentler daha da büyümektedir.

Artan nüfus için; sürekli beslenme, barınma, eğitim, enerji, sağlık ve güvenlik hizmetleri vazgeçilmez gereksinimlerdir. Tüm insanlar bilimin ve teknolojinin

ürünlerinden en iyi şekilde yararlanmak ve uygar olmak isterler. Kalkınma ve gelişme insan yaşamını kolaylaştırmayı amaçlar. Ülkelerin tüm kalkınma ve gelişme modelleri insan için planlanır.

Bu çerçeveden yola çıkılarak hazırlanan çalışmada Türkiye de kentleşme ve çocuk suçluluğu kavramları değerlendirilerek, Malatya kentinde çocuk suçluluğu konusu neden ve sonuçları ile tartışılmaya çalışılmıştır. Çalışma, kent ve kentleşme kavramlarının incelenmesi ile başlamaktadır.

Kaynak taramasıyla, çalışmada yer verilmiş olan kentlere göçün, 1950'lerden sonra hızlandığı Türkiye'de, hızlı kentleşme olgusunun temelinde yatan nedenin, bu tarihlerden itibaren izlenen ekonomi politikaları ve sanayi kuruluşların daha çok Malatya gibi bölgesindeki diğer kentlere oranla gelişmiş büyük kentlerin çevresine yerleşmesinden kaynaklanan sorunlardan doğduğu düşüncesi de ele alınmaktadır.

Son yıllarda bu çekici ögelere ek olarak, ülkemizde Güneydoğu bölgesinde yaşanan sorunlar çerçevesinde güvenlik gerekçeleriyle de kırsal alanlar terk edilip kentlere göç edilmekte ve bunların genel sonucu olarak bir kentleşme modeli olarak çarpık kentleşme olgusu ortaya çıkmaktadır.

Güvenlik sorunu kentlerde giderek büyüyen bir sorun durumuna gelmiştir. Büyük kentlerde uçurum diye nitelendirilecek oranda bir gelir farklılaşması söz konusudur. Bununla birlikte, mala karşı işlenen suçlar olarak genel sınıflaması yapılan hırsızlık, kapkaç, yankesicilik, gasp ve benzeri suçlar gün geçtikçe baş edilmez bir hal almakta ve bu olayların birçoğu ise giderek artan oranlarda yasalarda "18 yaşından küçük" olarak belirlenmiş çocuk suçlular tarafından yapılmakta ve yaptırılmaktadır.

Bu çalışma ile ülkemizdeki genel suçluluk artışında Malatya kentindeki durum kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, suçlular ve mağdurlar ekseninde incelenerek, kentte çocuk suçluluğunun en aza indirgenmesi için gerekli dizgenin oluşturulması, politika ve genel yaklaşımların belirlenmesi, ölçümlemelerin doğru yapılması ve sorunun çözümüne katkı sağlayacak yöntemlerin belirlenmesine ışık tutulmaya çalışılarak, kent yöneticilerine; bu sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Ülkemizin dünya tarihine de ışık tutabilecek zenginlikteki tarihsel ve kültürel birikiminin korunması, kendimize olduğu kadar, insanlığa karşı da sorumluluğumuzdur. Bu ise çocuklarımızın ve gençlerimizin faydalı bireyler olarak yetiştirilmesi ile olanaklı olabilecektir. Bu amaca ulaşmak için kendi yaşadığımız kentsel çevreden başlamanın en doğru yaklaşım olacağı kanısı ile bu çalışmaya başlanılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Denenceleri

Bu çalışmada Malatya kentinde yaşanan çocuk suçluluğunu etkileyebilecek sorunlar incelenerek, çözüm yolları araştırılmıştır.

Bu araştırmanın denenceleri şunlardır:

DENENCE 1: Türkiye de, yaşanan kentleşme sorunlarının etkileri çocuk suçluluğunun artmasına neden olmaktadır.

DENENCE 2: Malatya kentinde de çocuk suçluluğu oranlarında artış bulunmakta, alınan güvenlik önlemleri kentte ki çocuk suçluluğunu önlemede yeterli olmamaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Çocuk ve suç konusu, ülkemizde giderek büyüyen, yaygınlaşan ya da diğer bir deyişle kangrenleşmeye başlamış bir sorundur. Türkiye’de etkili boyutlara ulaşmış bu sorunla ilgili farklı zaman ve yerlerde araştırmalar yapılmaktadır.

Araştırmanın amacı, konuya ilişkin çalışmaların Malatya örneği ölçeğinde incelenerek, güvenlik gücü çalışanlarının konu ile ilgili genel yaklaşım düzeyi değerlendirilip, ülkemizdeki ve Malatya kentindeki çocuk suçları ile bu konuda yürütülen çalışmalar belirlenerek, söz konusu çalışmaları yürüten kişi ve kurumlar için öneriler ortaya koymaktır.

Yapılan çalışmada bu konuda daha önce Malatya kentinde konuyla ilgili herhangi bir araştırma yapılmamış olması nedeniyle de sonraki dönemlerde yapılacak bilimsel çalışmalara da kaynak oluşturabileceği değerlendirilmektedir.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada betimsel ve tarihsel yöntem birlikte kullanılmıştır.

1.5. Bilgi Derleme ve İşleme Araçları

Araştırma için, basılı ve elektronik ortamdaki yazılı kaynaklar taranarak bilgiler toplanmış, konu ile ilgili yönetsel düzenlemeler incelenmiştir. Ayrıca araştırmada araştırmacının bireysel gözlem ve birikimlerinden de yararlanılmıştır.

Araştırma için veri toplama yöntem ve tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın konusuna ve alan araştırmasında yer alacak öbeklerin özelliğine göre; araştırma soru kâğıdı hazırlanıp, basılı ve elektronik ortamdaki yazılı kaynaklar taranıp bilgiler toplanmış ve yönetsel düzenlemeler incelenmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü, Malatya İl Emniyet Müdürlüğü ve Adli İstatistikler Genel Müdürlüğüne ait kayıtlardan yararlanılarak çözümlemelerde bulunulmuştur.

Malatya kentindeki çocuk suçluluğu ile ilgili emniyet birimi çalışanlarının katılım düzeylerine yönelik bir alan çalışması hazırlanmış, elde edilen verilerin frekans dağılımları ve aritmetik ortalamaları çıkarılarak değerlendirme yapılmıştır.

1.6. Kavram Tanımları

Bu araştırmada sıkça kullanılan ve konunun doğru kavranması açısından önemli olan kavramlar ve tanımları aşağıda sunulmuştur.

Suç: Topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemdir (Dönmezer, 1994, 48).

Çocuk Suçlu: On sekiz yaşından küçük, bir hukuki kuralı ihlal eden bireylerin (Türk Ceza Kanunu, Madde: 6-1/b) oluşturduğu öbeğe verilen genel tanımlamadır.

Suçlu Çocuk: Bir hukuki kuralı ihlal ettiği mahkemece belirlenerek ceza alan on sekiz yaşından küçük kişiler ve tekrar suç işleme hazır gücünü bulunduranlardır.

Kentleşme: Sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması, kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, örgütleşme ve işbölümü ile insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir (Keleş, 2002, 19).

Çarpık Kentleşme: Kent nüfusunun, siyasi yapısının ve yersel planlamasının denetimsiz olarak artması, olarak kentleşme tanımından yararlanılarak çıkarılmıştır.

Kriminoloji: Suç ve suçluların bilimsel olarak incelenmesidir (Sokullu-Akıncı, 1994, 18).

1.7. Araştırmanın Sunuş Sırası

Bu araştırma dört kesim ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Kesim ve bölümler kendi içinde alt başlıklara ayrılıp incelenmiştir.

Birinci kesim araştırma hakkında açıklamalar başlığı altında birinci bölümden oluşmakta, bölümde; araştırmanın konusu ve önemi, araştırmanın denenceleri, araştırmanın amacı, araştırmanın yöntemi, bilgi derleme ve işleme araçları, kavram tanımları ve araştırmanın sunuş sırası verilmiştir.

İkinci kesim kent, çocuk ve çocuk suçluluğu başlığı altında iki, üç ve dördüncü bölümlerden oluşmuştur.

İkinci bölümde; kent kavramı alt başlıkları ile incelenmiştir.

Üçüncü bölümde; Malatya kenti, coğrafi ve sosyo-kültürel yapısı, tarihi ve siyasi yapısı ve ekonomik yapısı ile Malatya kentinde araştırmanın konusu ile doğrudan

ilgili kurumların yapısı ele alınmış, konu ile ilgili önceden yapılan araştırmalara değinilmiştir.

Dördüncü bölümde; suç, çocuk ve çocuk suçluluğu ile bunları etkileyen nedenler değerlendirilmiştir.

Üçüncü kesim çocuk suçluluğunun Türkiye de ve Malatya kentindeki görünümü başlığı altında beş, altı ve yedinci bölümlerden oluşmaktadır.

Beşinci bölümde; daha önce Türkiye'nin 2001–2005 yılları genel çocuk suçluluğu düzeyi çıkarılarak, oluş nedenleri incelenmektedir.

Altıncı bölümde; Malatya kenti Çocuk Şube Müdürlüğü hakkında bilgi verilerek, kentin 2001–2005 yılları genel çocuk suçluluğu düzeyi çıkarılarak, emniyet suç istatistiklerine göre oluş nedenleri ile ilgili değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Yedinci bölümde; Malatya Emniyet Müdürlüğünde güvenlik hizmetlerine yönelik birimlerde çalışanlara uygulanan çocuk suçları ile ilgili araştırma sonuçları değerlendirilmiştir.

Dördüncü kesim genel değerlendirme başlığı altında sekizinci bölümden oluşmuş, bölümde; araştırmanın bulguları sıralanmış, öneri ve genel sonuç ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

İKİNCİ KESİM

KENT, SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bu kesimde, kent ve kentleşme kavramları, konut sunum ve istemi, kentleşme ve konut politikaları ile birlikte çevre sorunlarının nedenleri, yararlanılan kaynaklar ışığında tarihsel gelişimiyle değerlendirilmiş, çocuk ve suç kavramları incelenmiştir.

2. KENT

Kent bilimi; değişik bilim dallarıyla çeşitli yönlerden ilgili olduğu için disiplinler arası bir özelliğe sahiptir.

Kent bilim; kent plancılığının yanında mühendislik, kamu yönetimi, ekonomi, coğrafya, mimarlık, sosyoloji ve sosyal psikoloji, tarih, sanat tarihi, kriminoloji (suç bilimi) ile yakından ilgilidir.

Bu bölümde, kent ve kentleşme kavramları incelenmiş, kentleşme sorunları ve suç ilişkisi alt başlıkları ile ele alınmıştır.

2.1. Kent Kavramı

Kent, genel anlamda kentsel yerleşmelerin yaygın adıdır. Kırsal olmayan şeklinde dile getirebileceğimiz kent tanımına geçmeden önce kırsaldan neyin kastedildiğinin açıklanması gerekir.

Kırsal kesim, genel anlamda kent nüfusunun karştı olarak nüfusun büyük kısmının tarımla uğraştığı yerleşim birimleridir.

“Kırsal kesim köy veya kasaba, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, yönetim durumu ve demografik açıdan kentten ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları, öteki yapıları ve toplumsal ilişkileri bu yaşamı yansıtan yerleşme birimidir” (Kızılcelik, 2000, 114).

Köy veya kasabalar birincil öbek ilişkilerinin ağırlıkta olduğu, mesleki öbekleşme ve uzmanlaşmanın olmadığı, bireylerin örf, adet, değer ve kurallara göre davranışlarını biçimlendirdiği, eğitim oranı düşük olan yerleşme birimleridir.

Buna göre kent, “Sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri yönetim durumu ve nüfus bakımından kırsal alanlardan ayırt edilen, genellikle tarımsal olmayan üretimin yapıldığı, daha önemlisi hem tarımsal hem de tarım dışı üretim dağıtım ve denetim işlevlerinin toplandığı, teknolojik gelişme derecelerine göre belirli bir büyüklük, karışıklık ve bütünleşme düzeyine varmış, ikincil toplumsal ilişkilerin, toplumsal farklılaşma, uzmanlaşma ve hareketliliğin yaygın olduğu yerleşim alanıdır” (Kızılcıkelik, 2000, 120).

Bunun yanı sıra kentler doğurganlık oranının kırsal kesime göre düşük olduğu, çekirdek aile tipi yaygın olan, eğitim öğretimin yaygın olarak yapıldığı yerleşim birimleridir.

Kentsel kesimlerde köy yerleşim birimlerinden farklı olarak kent kültürü egemendir.

Kent kültürü ise, “Siyasal, dinsel, sanatsal hoşgörüden özgürlükten, laik düşünce ve demokrasiden, bilimsel bilgi ve nesnellikten oluşan bir bütünlüktür” (Kızılcıkelik, 2000, 127).

Kent kültüründe örf, adet, gelenek, görenek ve din olgusunun önemi azalmakta, örf, adet ve dinsel alanda özgürlük, sanat, bilim ve tartışmalar önem kazanmaktadır.

2.1.1. Kentin Tarihsel Süreci

İnsanların bir araya gelip birlikte yaşamaları, nüfusların artmasıyla başlar. Bu birlikteliklerle beraber ortak yaşam alanları oluşturulur

Kentlerin ortaya çıkışı konusundaki görüş birliğinin olmamasına karşın, egemen görüşler de bulunmaktadır. Egemen görüş ilk kentlerin Mezopotamya, Çin’in doğusunda ve Amerika’da görüldüğü şeklindedir. M.Ö. 2000 yıllarında Akdeniz

kıyılarında “Polis” adı verilen kentler kurulmuştur. Bu kentlere örnek olarak; Milet, Efes ve Truva verilebilir.

Avrupa’da kentlerin gelişmesi ise eski Yunan kentleriyle başlamış, 10. yüzyıldan sonra ticaretin canlanmasıyla birlikte liman ve ticaret kentlerinin nüfusları artmıştır.

17. yüzyıldan sonra kentlerin asıl gelişimi söz konusudur. Bunun temelindeki öge olan, “Sanayi Devrimi”yle birlikte başlamış, kentler; fabrika, ulaşım, ticaret, kültürel ve sanatsal etkinliklerin yürütüldüğü merkez haline gelmiştir. İngiltere, Fransa ve Almanya gibi ülkelerde kırsal kesimlerden kente göç hızlanmıştır. 19. yüzyıldan sonra da kent hayatında kenar mahalle veya yabancı dilden geçen söylemi ile banliyölerin ortaya çıkışıyla büyük gelişim yaşanmıştır (Kaya, 2004, 9–13).

“19. yüzyılda, çağdaşlaşma ilerleme ve gelişme ideolojisi, batı siyasi düzeni ve sanayileşmenin getirdiği zorunluluklarla pekişirken eş zamanlı ve birbirini destekleyen ögeler olarak ulus-devlet oluşturma ve kentleşme süreçleri yaşanmaktaydı” (Türkün ve Ulusoy, 2004, 221).

Kent planlaması anlamında, bu süreçlerin ilk olarak batıda sanayileşen kentlerin dönüşümünde belirleyici olduğu söylenebilir. Bunun yanında gereksinim duyulan üretim alanları, işyeri ve konutun yersel olarak ayrışması, üretilen ürünlerin pazarlandığı mekanlarla birlikte yeni kentsel işlevlerin yer aldığı merkezler yeni bir kent formunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Batıda sanayi kentlerinin yapısını oluşturan bulvarlar, meydanlar, anıtlar ve bunları çevreleyen kurumsal binalar böyle bir çağdaş kent anlayışının ürünleri olarak ortaya çıktı. Dolayısıyla, bu tür bir yersel dönüşüme verilen öncelik, geçmişe ait ve çağdaşlaşma görevini yüklenemeyecek kentsel dokuların yıkılarak ortadan kaldırılmasını da meşrulaştırıyordu. Her ne kadar CIAM (International Congress of Modern Architecture)’ın 1933’te ortaya koyduğu Atina Şartı’nda kent planlamasının tarihi eserlerin tahribine yol açmaması koşulu ön görülüyorsa da özellikle geç çağdaşlaşan ülkelerde ve hızlı bir kentleşmenin yarattığı sorunlar karşısında bu koşul

pek çok örnekte göz ardı edilebilmekte ve kentlerin imarına şekil açısından yaklaşıldığı gözlemlenmektedir (Tekeli, 1987, 2001; Türkün ve Ulusoy, 2004).

Özet olarak, çağdaşlaşmanın sanayileşme ile birlikte ilerleyişiyle ortaya çıkan yeni kentsel işlevler ve büyüyen sanayinin ve artan kent nüfusunun etkin ve denetimli bir şekilde düzenlenmesi önceliğiyle biçimlendirilen kentler az çok 1980'lere kadar dünyanın pek çok yerinde kendini göstermiş, 1970'ler sonrasında ise, özellikle gelişmiş batı toplumlarında yaşanan süreçler ve gelişmiş kentlerde ortaya çıkan çevresel (standart görüntüler) ve toplumsal (işsizlik, artan suç oranları eğitim sorunları vb.) yöneltilen eleştiriler, özellikle 1980'ler sonrasında büyük kentsel projelerin gündeme gelmesine neden olmuştur.

20. yüzyılla birlikte kentleşme önemli bir olgu haline gelmiş ve ülkelerin nüfusunun büyük bölümü kentlerde yaşar hale gelmiştir (Kaya, 2004, 19).

Türkiye de ise kent ve kır tarihi ayrımının güçlüğü ile yazılı tarihin kentlerde ortaya çıktığı söylenebilir. Kent tarihleri yazımında ise 20. yüzyıl başında Osman Nuri Ergin'in eserlerinden bahsetmek olanaklıdır (kenthaber.com., 2005).

Tarihsel gelişimine göz atıldığında, Anadolu Selçuklu Dönemi ile Lale Devri gibi süreler hariç, Türk tarihinde daha çok göçebe yaşantısı egemen olmuş, kervansaray ve cami-medrese dışında kalıcı konut yapımına yönelinmemiştir (Doğan, 1998, 58–65).

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde ise gerileme dönemi ve sonrası, İstanbul, Bursa, İzmir, Konya gibi büyük kentler dışında kentsel yapılaşmanın olmadığı, yapılan ekonomik ve toplumsal yatırımların büyük ölçüde bu bölgelere toplandığı söylenilebilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki kentsel durumdan bugünlere gelinmesini, 'Şu Çılgın Türkler' romanında Özakman'ın Ulu Önder Atatürk'ün Nutuk'undan ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu'ndan naklettiği Ankara örneğindeki şu diyalog ile daha iyi kavramak olanaklıdır.

“Yakup Kadri nazikçe itiraz etti:

-Yoo, rahatsız etmeyeyim. Otelde kalırım.

Kahkahayı bastılar.

-Ne oldu?

-Ankara'da otel ne gezer? Taşhan denilen pireli bir hanımız var. O da her zaman doludur. Bir tek lokanta bile yok.

-Ankara'ya birtakım önemli yabancılardan gelip gittiğini okuyoruz, onları nerede misafir ediyorsunuz?

-Ya istasyonda, kör hatta çekilmiş eski bir yataklı vagona, ya da yine istasyonda bulunan küçük misafirhanede.

Yakup Kadri, Ankara hakkında bir şeyler duymuştu ama artık dünyaca ünlü bu şehrin bu kadar geri olduğunu tahmin etmiyordu” (Özakman, 2005, 97).

2.1.2. Kentleşme

Kentleşme dar anlamda, kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması demektir. Kentsel nüfus köyden kente göçlerle artar. Gelişmekte olan ülkelerde kentleşme bu şekilde nüfus akınları halinde gerçekleşir.

Fakat kentleşme yalnızca nüfus hareketi bağlamında düşünülmemelidir. Kentleşme, aynı zamanda o toplumda ekonomik ve toplumsal yapıyla da ilintilidir. Bu nedenle kentleşmeyi tanımlarken o nüfus hareketini yaratan toplumsal ve ekonomik değişmelere de yer vermek gerekir. Bu şekilde düşünersek kentleşme, “sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim süreci” olarak tanımlanabilir (Keleş, 2002, 19).

Bu bağlamda günümüz toplumları sanayileşme süreciyle birlikte az kentlileşmiş ya da çok kentlileşmiş olarak nitelendirilir. Kentleşme ve sanayileşme arasında doğrudan bir ilişki vardır. Gelişmiş olan ülkelerde bu durum koşutluk sunarken, gelişmekte olan ülkelerde, sanayileşme, kentleşmeyi yavaş bir hızla izlemektedir.

Kentleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan kentleşme ise, kısaca kırdan kente göçen nüfusun ekonomik ve toplumsal bakımlardan, kırin özelliklerinden arınarak, kentin özelliklerini kazanması süreci olarak tanımlanabilir (Kartal, 1983, 92). Tanımdan da anlaşılacağı üzere kentleşen insanda, ekonomik ve toplumsal olmak üzere iki açıdan değişme olmaktadır. Diğer bir deyişle, kentleşmenin iki yanı vardır; ekonomik açıdan kentleşme ve sosyal açıdan kentleşme.

Ekonomik açıdan kentleşme, bireyin geçimini tamamen kentte veya kente özgü işlerle sağlıyor duruma gelmesiyle gerçekleşir. Toplumsal açıdan kentleşme ise, kır kökenli insanın çeşitli konularda kentlere özgü tavır ve davranış biçimlerini, sosyal ve kültürel değer yargılarını benimsemesi ile gerçekleşmektedir (Kartal, 1983, 94).

2.2. Kentleşme Nedenleri

Kentleşme nedenleri biri diğerinden etkilenen nedenler olarak, ekonomik, teknolojik, siyasal ve psiko-sosyolojik nedenler şeklinde sınıflandırılır.

2.2.1. Ekonomik Nedenler

Kentleşmenin ekonomik nedenlerinde daha çok kentlerin sunduğu ekonomik üstünlüklerin fazla oluşu karşımıza çıkar.

Kentlerde işbölümü ve uzmanlaşmanın olması üretimi kolaylaştırıp, gelirleri artırmaya yol açmaktadır. Bu nedenle kentlerde çok sayıda uzmana gereksinim olmaktadır.

Diğer yandan, özellikle az gelişmiş ülkelerde, tarımın verimliliği ve birey başına düşen tarımsal gelir, köylüyü köyünde tutmaya yetmeyecek kadar düşüktür. Gerek bu yetersiz gelirin, gerekse toprak iyeliğinin dengesiz dağılımı, tarım topraklarının çok parçalanmış (ufalanmış) olması, iklim koşulları ve toprak aşınması (erozyon), bu itici etmenleri güçlendiren nedenlerdir. Örneğin, Türkiye de sözü edilen

bütün koşulların, tarımdaki verimi azaltmak suretiyle, kentleşme hızını geniş ölçüde etkilediği görülmektedir (Keleş, 2002, 23).

2.2.2. Teknolojik Nedenler

Sanayi devriminin getirdiği değişikliklerle beraber kentleşmenin hızlanması teknolojik gelişmelerle olanaklıdır.

Buhar gücü nüfusun fabrikalar yakınında birikmesine yol açmıştır. Elektrik enerjisinin sanayide artan oranda kullanılması kentlerde hızlı biçimde nüfusun yoğunlaşmasına etkiye bulunmuştur. Bunun gibi hidroelektrik santrallerde kentlerin gelişmesi ve yaygınlaşmasında büyük rol oynamıştır. Hızla gelişen teknolojiyle birlikte iletişim ve bilgisayar teknolojisindeki ilerlemenin kentleşmeyi nasıl etkileyeceğini zaman gösterecektir.

2.2.3. Siyasal Nedenler

Çeşitli düzeyde verilen siyasal kararlar, hukuk kurumlarından bazıları ve kentlerdeki yönetim yapısının özellikleri kentleri özendirici nitelik taşımaktadır.

Köylerde tarım topraklarının parçalanması sonucu mirasçılardan yalnız biri tarafından toprağın bütünü ya da büyük kısmının elinde tutulduğu kapalı miras devri 'veraset' döngesinde, diğer çocuklar ya kendilerine özel çiftlik satın almak ya da başka çiftlikte işçi olarak çalışmak zorunda kalacaklardır. Bu noktada kentin olumlulukları çekici olmaktadır.

2.2.4. Sosyo-psikolojik Nedenler

Sosyo-psikolojik nedenler köy ve kentin yaşam biçimleri arasındaki farklılıkta ortaya çıkmaktadır. Kentin özgür havası, kentli olmanın gururunu paylaşma, kentte var olan toplumsal ve kültürel olanaklar ve hizmetler kenti çekici kılmaktadır. Kimi yerlerde

kente göç etmeye ‘yükseliş’ gözüyle bakılması kentli olmayı, kentte yaşamayı beraberinde getirmektedir.

2.3. Genel Olarak Türkiye’de Kentleşme Süreci

Konuya girmeden önce Türkiye’nin genel coğrafi yapısını kısaca incelediğimizde ülkemizin kentleşme sürecine giden yolda var olan doğal kaynakları ortaya konulmaktadır.

Çalışmanın ilerleyen bölümde incelenecek olan göç konusunun ele alındığı bölüme bu şekilde başka bir açıdan da ışık tutmaktadır.

Ülkemiz 779.452 km² yüzölçümü ile dünya ülkeleri arasında toprak genişliği açısından 36. sıradadır. Toplam alanının 29.777 Km²'sini göller, baraj gölleri gibi iç sular kaplamaktadır.

Avrupa ülkeleri arasında Fransa ve İspanya'nın 544000 km² ve 504800 km² yüzölçümü olduğu düşünüldüğünde ülkemizin toprak büyüklüğü daha iyi canlandırılabilir. Ancak ülkemizin genişliği gerçek arazi kullanımı açısından incelendiğinde, toplam alanın % 35-40 arası ekonomik olmayan sarp dağlar ve kaynaklardan oluşmaktadır. Ormanla kaplı alan % 30 olup, ormanların üçte ikisi maki, fundalık, çalılık gibi vasıfsızdır. Arazinin % 30-35 kadarı tarıma uygundur, çoğu tarım alanı da erozyon etkisi altındadır. Anadolu yarımadası ortalama 900-1100 m deniz düzeyinden yüksekliği ve büyük bir kısmının da koruyucu orman ve bitki örtüsünden yoksun oluşu nedeniyle su ve rüzgar erozyonla her yıl Kıbrıs Adasını 10 cm kalınlığında kaplayacak büyüklükte verimli tarım toprağının kaybı yanında nehirler üzerindeki barajların ekonomik kullanım ömrünü de kısaltmaktadır. Ülkemizdeki yağış rejimlerinin düzensizliği ve bulunduğumuz iklim kuşağında uzun süren kurak yaz ayları etkisiyle yangına çok hassas olan ormanlarımız da sık sık yanmakta, yeni orman yetiştirme çabaları bu kayıpların gerisinde kalmaktadır.

Sulanabilir verimli tarım alanlarımız, daha çok Çukurova, Antalya, Menderes, Gediz kıyısı ve nehir deltalarında bulunmaktadır. Geniş düzlüklerin bulunduğu Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise GAP'ın (Güneydoğu Anadolu Projesi) tamamlanmasıyla, sulu tarıma geçilmektedir.

Halen kentler toplam ülke alanının % 1'inden azını kaplamaktadır. Bunun yanında, özellikle çok verimli arazilerin konut ve sanayi amaçlı plansız kullanımı gelecek için büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Ayrıca coğrafi arazilerde 1927 yılında 13 milyon nüfus yaşarken bugün nüfusumuz 75 milyon olmuştur. 1950 yılında nüfusumuzun sadece % 22'si kentlerde yaşamakta iken, yakın gelecekte % 80'i kentlerde yaşayacaktır (Doğan, 1998, 58-65).

Türkiye'de yaşanan kentleşme olgusunun temeline bakıldığında ise göçlerin öneminin büyüklüğü göze çarpmaktadır.

Çizelge 1 incelendiğinde yıllara göre köyden kente göç oranlarındaki artışlar görülmektedir.

Çizelge 1: Türkiye'de Nüfus Dağılımı (1927–2000)

	KENT		KÖY		TOPLAM NÜFUS
	NÜFUS	%	NÜFUS	%	
1927	3.305.809	24.22	10.342.391	75.78	13.648.270
1935	3.802.642	23.53	12.355.376	76.47	16.158.018
1940	4.346.249	24.39	13.474.701	75.61	17.820.950
1945	4.687.102	24.94	14.103.072	75.06	18.790.174
1950	5.244.337	25.14	15.702.851	74.96	20.947.188
1955	6.927.343	28.79	17.137.420	71.21	24.064.763
1960	8.859.731	31.92	18.895.089	68.08	27.754.820
1965	10.805.817	34.42	20.585.604	65.58	31.391.421
1970	13.691.101	38.45	21.914.075	61.55	35.605.176
1975	16.869.068	41.81	23.478.651	58.19	40.347.719
1980	19.645.007	43.91	25.091.950	56.09	44.736.957
1985	26.865.757	53.03	23.798.701	46.97	50.664.458
1990	33.326.351	59.01	23.146.684	40.99	56.473.035
2000	44.006.274	64.90	23.767.653	35.10	67.803.927

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, 2000 Genel Nüfus Sayımı

Bu yapıya neden olduğu düşünülen göçler konusu ele alınmadan önce, göç çeşitlerinin bilinmesinde yarar bulunmaktadır. Göç çeşitleri şunlardır:

(1) Geçici Göçler

- (a) Mevsimlik Göçler
- (b) Günlük ve Kısa Dönemli Göçler

(2) Transferler: Tayin ve görev nedeni ile göç edenler

(3) Uzun Dönem Göçleri

- (a) İş/Çalışma nedeni ile göç edenler
- (b) Hayat boyu göçenler
- (c) İskân ve çeşitli nedenler ile göç ettirilenler

(4) Göçmen Olmayanlar

- (a) Hiçbir zaman göç etmeyenler
- (b) Potansiyel göçmenler, olarak sıralanabilmektedir (Kaya, 2004, 113).

Çizelge 1 incelendiğinde; Cumhuriyetin ilk yıllarından 1950’li yıllara kadar kente göçün denetimli olduğu ve birbirine yakın rakamların bulunduğu görülmektedir. Buna bazı gereksinimlerin köyde elde edilmesinin de neden olduğu değerlendirilmektedir. Örneğin; köy enstitüleri ile eğitim için kente göçün önlenmesi sınırlandırılmıştır.

Bu yıllardaki devam eden 2. Dünya Savaşı da güvenlik nedeni ile kente göçü durduran bir diğer öğe olarak düşünülebilir.

Kente göçün 1950’lerden sonra hızlandığı Türkiye’de, kentleşme olgusunun temelinde yatan neden, bu tarihlerden itibaren izlenen liberal ekonomi politikaları ve endüstriyel kuruluşların da daha çok büyük kentlerin çevresine yerleşmesi olmuştur.

Endüstrileşme oranı yüksek olmadığı için kentlerde işsizlik, gizli işsizlik ve marjinal iş kesimleri artmış, göç edenlerin yaşamak ve barınmak için yaptığı

gecekondu, altyapı, hizmet gibi yeni toplumsal sorunları doğurmuştur (Kartal, 1978, 9-13).

1980 sonrası ise daha da hızlanan bir kente göç görülmektedir ki bununla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşanan terör olayları ile ilişkilendirilmesi yanıltıcı olmayacaktır.

Kentlerdeki iş olanaklarının ve hızlı oranda artan işgücü gereksinimi ile, kentin sağlık, eğitim ve diğer sosyal olanaklarından yararlanma beklentisi, sanayi kesimindeki ücretlerdeki çekicilik kente göçü etkileyen diğer bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yüksek ücret beklentisi karşılanmayan kesimlerde çalışanların ise ‘kent varoşlar’ olarak nitelendirilen kenar mahallelerinde ‘gecekondu’ olarak adlandırılan imarsız yapılarda, beklentisinden uzakta bir yaşam sürdüğü söylenilebilir.

Avrupa ve Amerika'da 150–200 yıla yayılan sanayileşme ve kentlere göç, Türkiye'de 50 yılda hem de çok hızlı bir nüfus artışı eşliğinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Doğan, 1998, 58–65).

Kentleşme konusunda ders alacağımız bir model aslında vardı ve bu örnekten ders alınabilirdi: Ankara Başkent olarak seçildikten sonra, Cumhuriyetin ilk yıllarında uzmanlara "Başkent Ankara" imar planı hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Ancak Ankara örneği bile sürekli gelişim göstermemiş, 1980 yılına gelindiğinde Ankara'daki nüfusun üçte ikisi ‘gecekondu Ankara'da’ yaşar olmuştur (Türkün ve Ulusoy, 2004, 221–286).

2.4. Kentleşmeye Etki Eden Güçler

Kentleşmeye etki eden güçleri üç ana başlık altında incelememiz olanaklıdır. Bunlar itici, iletici ve çekici güçler olarak sıralanabilir.

Göçü ve kentleşmeyi doğuran nedenler genellikle itici ve çekici güçlerdir. İtici güçler, nüfusu köy dışına iten her türlü etmenlerdir. İtici güçler köylerden kopan nüfusu kentlere, büyük merkezlere taşıyan ulaşım araçlarındaki ve olanaklarındaki

gelişmelerdir. Çekici güçler ise kentin sosyal ve ekonomik canlılığıdır (Keleş, 2002, 43–45).

2.4.1. İtici Güçler

Tarıma traktörün girmesiyle beraber makine insan emeğinin yerini almış, bunun sonucunda köylü köyünü terk etmek zorunda kalmıştır. Kente göç eden köylünün ailesini de kente götürdüğünü ya da sonradan yanına aldırıldığını düşünürsek kentli nüfusun hızla arttığını daha da belirginleştirmiş oluruz. Özellikle Türkiye açısından bakarsak 1950’lerden günümüze kadar kentsel nüfusta artışı görmekteyiz.

Tarım işçileri ailelerini de birlikte kente götürmekte ya da sonradan aldırılmakta olduklarına göre, traktörün kentleştirdiği köylü sayısını 8–9 milyona yaklaşmış olduğu sonucuna varılır. Kentsel nüfus 1950 yılından buyana 16,5 milyon artmış olduğuna göre traktörün tarıma girmiş olmasının bundaki payının yarıyı bulduğu rahatça kabul edilebilir.

Bu durumda “tarımda makineleşmenin kentleşme devinimlerini hızlandıran, hızlı kentleşmeyi belirleyen etmenlerin en önemlilerinden biri olduğunu kabul etmek gerekir” (Keleş, 2002, 49).

Ekilebilir toprakların sınırına ulaşılmış olması, tarımda verimin azlığı ve toprağın gereğinden fazla parçalara ayrılmış olması ülkemizde köylüyü tarımdan itmeye yol açmıştır. Kalkınma planlarımız gizli işsizlerin bir milyona yaklaştığını göstermektedir. Bununla birlikte kentteki iyi yaşam koşulları, kırım itici nedenleriyle birleşince kente göçü zorunlu kılmaktadır.

2.4.2. İletici Güçler

İletici güçlerle kastedilen, taşıma olanaklarındaki gelişmedir. Kentleşme hareketleri, mal ve hizmet alışverişinin belli taşıma ve haberleşme ağları ve yolları içinde merkezleşmiş belli birtakım yerleşim yerleri ile bunlara bağlı çeşitli düzeydeki yerleşmeler arasında yoğunlaşmasından doğmaktadır. Bu nedenle, kentleşmeyi mal ve

hizmet dağıtımının ve bu dağıtım işlevinin gerektirdiği bir işbölümü, uzmanlaşma ve nüfusun böylece merkezileşmesi süreci olarak saymak da olanaklıdır (Keleş, 2002, 50).

Bu güçlerin yönetilmesinde siyasi iktidarların büyük işpayı olmaktadır. Yani hangi iletim yolunun seçileceği önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde özellikle toplu taşımanın özellikle karayollarına yönelmesi ile iletimde hız sağlanmakla birlikte, demiryollarına gereken önemin verilmediği de göz ardı edilmemesi gereken bir konudur.

2.4.3. Çekici Güçler

Kentlerdeki iş olanakları ve sanayideki yüksek ücretler kentleşmeyi çekici kılan nedenlerin başında gelir. Büyük kentlerde eğitim ve sağlık olanaklarının (ülkemizde henüz yeteri düzeye ulaşmamış olsa da) kırdan kente göçün hızla sürmesine kaynaklık etmektedir.

Toplumun kültürel değerleri kente olan göç dalgasını pekiştirmektedir. Örneğin, “İstanbul’un taşı toprağı altındır” sözü gibi.

İtici ve çekici ögeler birbiriyle etkileşim içindedirler. Bir başka deyişle bu ögeler birbirinden çok etkilenmektedirler.

Son yıllarda tüm bu çekici ögelere ek olarak ülkemizde Güneydoğuda yaşanan sorunlar çerçevesinde güvenlik gerekçeleriyle de kırsal alanlar terk edilerek kentlere göç edilmekte ve bunların genel sonucu olarak bir kentleşme modeli olarak çarpık kentleşme olgusu ortaya çıkmaktadır.

2.5. Türkiye’de Çarpık Kentleşme

Tarımdan sanayiye nüfus kayması ülkede izlenen sanayileşme siyasetinin kaçınılmaz sonucudur. Fakat Türkiye’de kentsel alanda çeşitli olanakların yetersizliği bu sorunlu kentleşmeyi temel toplumsal sorunlardan biri haline getirmiştir.

Bu sorunlu kentleşmenin ardında yatan temel öge Türkiye’de sanayileşme ile kentleşme arasında bir uyum olmamasıdır. Kentlerde göç sonucu biriken nüfusun çoğu hizmet kesimine kaymakta, bunun sonucu olarak kentlerde işsizlik sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bugün dünyada ve Türkiye’de, kent ve çevre sorunlarının kökeni, hızlı ve çarpık sanayileşmeye, sürekli kar olgusuna, teknolojinin insan ve doğa yararına kullanılmamasına dayanmaktadır. Bu bağlamda, insan nüfusunun büyük yoğunluğunun yaşadığı kentler, tüketim toplumunun, sürekli kara dayanan “gelişmelerin” talan ve yağmanın sonucunda insana yabancılaşan mekânlar olmuştur. Bugün kentlerin en önemli sorunlarını oluşturan yoksulluk, göç, barınma sorunu alt yapı yetersizlikleri ve çevre kirliliği, merkezinde insan yaşamının ve gereksinimlerinin değil, sermayenin gereksinimlerinin bulunduğu bir döngenin ürünüdür. Kırdan kente göç ucuz emek ve işgücü hep sermayenin gereksinimleri doğrultusunda özendirilmiş ve bugün ülkemizde kentsel yaşam çevresi plansız yapılaşma, kaçak konutlar ve gecekondu nüfus olarak adlandırılan ‘kent yoksulları’ ile şekillenmiştir (Robert, 1999, 9).

Kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlardan bir diğeri de, insanların sahip oldukları gelenekleri, görenekleri ve kimliklerinin kentleşmenin tehdidi altında olmasıdır. Örneğin kentleşme, insanlar arasındaki yakınlığı, mahalleleri, doğaya yakınlığı, yardımlaşma anlayışını ve sıkı aile ilişkilerini de ortadan kaldırmaktadır.

Kentleşme sorunlarını daha iyi görebilmek ve sorunlara çözümler bulabilmek açısından bu sorunları alt başlıklar halinde inceleyebiliriz.

2.5.1. Konut Yetersizliği

Kentlere göçün doğurduğu sorunlardan biri konut yetersizliğidir. Yakın gelecekte sorunun daha önemli boyutlara ulaşacağı anlaşılmaktadır. Kongar’a göre Türkiye de, siyasal iktidarların planlama fikrine soğuk bakmalarından dolayı başarıya ulaşamamıştır.

Örneğin 1980’li yıllardan beri Türkiye’nin konut gereksinmesinde önemli katkılarda bulunan konut kooperatifleri birliği, Kent – Koop, bu modelden esinlenen uygulamaların sonunda ortaya çıkmıştır, denilebilir. Daha sonra 1960’tan başlayan planlı dönemde, konut sorunu ve kent planlaması her planda üzerinde önemle durulmuş konular olmasına karşın siyasal iktidarların planlama olgusuna karşı soğuk bakmalarından dolayı uygulamada fazla bir mesafe alınamamıştır (Kongar, 1999, 560).

Türkiye’de konut alanındaki en büyük kamu atılımı 1981 yılında çıkarılan toplu konut yasasıdır. 1984’te ise Toplu Konut İdaresi kurulmuştur. Toplu Konut İdaresi hem doğrudan konut üretmiş, hem de toplu konut yapımcılarına ve bireylere kredi açarak konut üretimine katkıda bulunmuştur.

“Kentlerdeki ve özellikle büyük kentlerdeki konut mülkiyeti oranları da Türkiye ortalamasına göre oldukça düşüktür. Türkiye’de ortalama % 70 dolayında olan konut mülkiyeti, kentlerde % 50’ye büyük kentlerde ise % 40’a düşmüş görünmektedir” (Kongar, 1999, 562).

Konut yetersizliğinde görülen bu durum toprak getirimi çok büyük boyutlara taşınmış, öte yandan sağlıksız ve izinsiz konut yapımını ülkenin temel sorunlarından biri haline getirmiştir.

Bu süreç içinde artan gecekondulaşma, kentsel hizmetlerin aksaması, işsizlik, göç edenlerin topluma uyumsuzluğu, kent kültürüne yabancılaşma ve kültürler arası çatışma gibi sorunlar yaşanmaktadır.

2.5.2. Gecekondulaşma Sorunu

Türkiye’de gecekondulaşmayla beraber ortaya çıkan siyasal yozlaşma ve ekonominin her alanında çeşitli tahsislerden kaynaklanan kayırmacılık, yolsuzluk ve rüşvet başlı başına sorun haline gelmiştir.

“Gecekondulaşma olayının ilk zamanlarında bir konut bitmiş ise, izinsizde yapılmış olsa, yıkılması için mahkemeden karar almak zorunluydu. Mahkemeden karar

almak ise oldukça uzun bir süre gerektiriyordu. Bu yüzden, kendisinin olmayan arsa üzerine konut yapan bireyler, polis işe karışmadan bu işi bitirmek amacıyla, genellikle geceleri hızlı bir biçimde çalışıyorlardı. Bir gecede bile çatısı kapatılan konutlar vardı. Sabah olduğu zaman polis için, konutu hemen yıkmak artık olanaksızlaşıyordu. İşte bu süreçte ortaya çıkan yeni konut biçimine de adını verdi; gecekondur” (Kongar, 1999, 562).

Gecekondulaşmayla birlikte Türkiye’de kentsel arsa fiyatları yukarı doğru sıçramıştır. “Gecekondur olgusu ile birlikte gelişen ikinci süreç yerel ve merkezi politikada ortaya çıkan yozlaşmadır. Bu yozlaşma her türlü getirim ve özellikle kentsel getirim politikacılar ile ya mafya türü bireyler ya da örgütler veya üst gelir sınıfları ile birlikte paylaşılmasının yol açtığı (yasadışı) işbirlikleri ortaya çıkarmıştır” (Kongar, 1999, 563).

Türkiye’de kentleşmenin sonucu ortaya çıkan sorunların en başında gecekondur sorununun olduğunu belirten Kongar’a göre gecekondur halkı ülkenin ekonomik ve toplumsal siyaseti etkilemesi noktasında ülke yazgısını belirleyecek bir noktaya ulaşmıştır.

“Bütün bu oluşum sırasında siyasal etkenlerde işe karışacak, temel ekonomik ve toplumsal siyasetin istenmeyen doğurganlığını kuramsallaştırıyor. Örneğin, bir yandan gecekondur yapımını önleyici yasalar çıkartılırken, öte yandan, özellikle seçim zamanlarında yasadışı yapılan gecekonduların tapuları verilerek, bunlara yasal bir nitelik kazandırılıyordu” (Kongar, 1999, 563).

1950’lerden itibaren yaşanan büyük ölçekli kırdan kente göç sonrasında, göç edenlerin kamu arazilerine yerleşmelerinden dolayı, kent çevresindeki araziler önem kazanmış, fakat siyasi iktidarlar özellikle seçim dönemlerinde çıkartılan gecekondur aflarıyla, bu bölgeleri kendi politik çıkarları için kullanma eğilimi içine girmişlerdir. Bir kısım araziler genel ve kısmi yasallaştırma süreçleri ile konut piyasasına katılırken, diğer bir bölümü ise “gecekondur mafyası” olarak nitelendirilen yasal olmayan piyasada bir ticari araç olarak kullanılmıştır.

1980'lerde Özal Hükümeti tarafından çıkarılan bir dizi yasa ile çeperdeki kent arazisinin yasal alan içine alınması hedeflenmiş, gecekondu arazisi üzerinde 4 kata kadar apartman yapılmasına izin verilmiştir. Kısacası, bir zamanlar yoksulların başlarını sokabilecekleri barınaklar olarak oluşan gecekondu, günümüzde üzerinden büyük kanundışı kar sağlanan araç haline gelmiştir. Ayrıca günümüzde çeperdeki kent arazisi hızla tüketilmektedir. Kente sürekli göç sonucunda hızla artan nüfus bu süreçte önemli bir etmendir. Önemli bir diğer etmen ise, 1980 sonrası topluma egemen olan liberal ekonomik anlayış sonucunda devletin korumacılığını kaybeden özel kesimin, kendine yeni kar alanları arama süreci içinde, konut üretim piyasasına katılması ve orta ve üst gelir sınıfları için üreteceği siteler ve villalar için kentin çeperindeki arazilere gereksinim duymasısıdır. Tüm bunlar çeperdeki kentsel arazi üzerindeki rekabeti arttırmıştır ve kente göç etmiş bulunanların bu arazi üzerindeki pay alma talepleri “avanta paylaşımı” ancak ortak etnisite/ bölge/mezhep üzerine kurulmuş hemşeri öbeklerine gösterdikleri bağlılık aracılığıyla gerçekleştirebilmektedir. Bu da farklı yerlerden göç etmiş, farklı etnik ve mezhepsel kimliklere sahip sınıflar arasındaki çatışma olasılığını arttırmaktadır. 'Biz ve Onlar' arasındaki sınır daha keskin bir şekilde çizilmekte, 'Onlar' daha olumsuz özelliklerle tanımlanmakta ve daha kolayca dışlanmaktadır (Erman, 2005).

Bazı gecekondu bölgeleri devletin elinin giremediği, hizmetlerin götürülmediği, hizmet karşılığı alınacak fatura ve vergilerin alınmadığı, yaşam alanları olarak varlıklarını sürdürmektedir. Devletin otoritesinin zayıf veya olmadığı yerler kolayca mafya ya da aşırı siyasi sınıfların denetimine girebilmektedir ve bu bölgelerde suç ve suçluluk günlük yaşamın bir parçası haline gelmektedir.

Zincirleme göç sonucunda köylerden büyük kentlere gelenlerin 'kendi insanları' (ortak mezhep, dil, yöre) ile aynı mekânda gecekondu yapılarak toplu şekilde yaşamaları bilinen bir durumdur. Günümüzde ise gecekondu yapılacak arazilerin giderek azalması ile ‘varoş’ olarak adlandırılan bu bölgelerde yaşayan insanların giderek daha fazla içiçe yaşadığı bir şekle dönüşmektedir. Ankara da Çiğir, İstanbul da Dolapdere ve benzeri kentlerde gerek toplumun gözünde, gerekse bu yerlerde yaşayanlar tarafından “polis bile zor girdiği” olarak tanımlanan bölge ve mahalleler oluşmaktadır.

Diğer bir konu ise kentin yersel yapısıdır. Kırdan kente göç eden ve geleneksel yapısını korumaya çalışan gecekondu halkı çağdaş kent kültürünü benimseyememiş, kentlerin çevresinde (ki bunlar zamanla konum olarak merkezde kalmışlardır) büyük “köy kentler” oluşturmuşlardır.

Bu bölgeler dışında kalan gecekondu mahallelerinin ilk oluşum döneminde yaşanan farklı sınıflar arasındaki dayanışma, mahalle zamanla geliştikçe, alt yapı ve hizmetlere kavuştukça, yıkım tehlikesinden uzaklaştıkça zayıflamaktadır.

Bu bilgiler ışığında ülkemizdeki kentleşme modeli değerlendirildiğinde, ekonomik ve sosyal yapısı bu göçü kaldıramadığı için, diğer etkenlerde değerlendirilerek, "aşırı kentleşme", "çarpık kentleşme" gibi isimler de verilmektedir.

2.5.3. İşsizlik

Tarımsal alanda toprağın makineleşmesiyle beraber topraktan kopan köylü kente göç etmekte ve çeşitli alanlarda çalışmaktadır. Büyük kentteki iş olanakları nüfusun yığılması sonucu özellikle sanayi kesiminde dışardan gelen nüfusun çok gerisinde kalmaktadır. Bunun sonucunda ise nitelsiz işçiyi de içinde barındıran hizmet kesimi ülke koşullarına göre büyük bir gelişme göstermektedir.

Bu nüfus yığılması hizmetlerinde yetersizleşmesine neden olmaktadır. Bölgelerarası dengesizlikler pekişmekte, büyük kentlerde kaynaklar ile gereksinimler arasındaki uyumsuzluk giderek büyümektedir.

Kentlerde işsizlik Türkiye’de gittikçe büyüyen bir sorundur. Sorunların giderilmesinin yolu ancak ulusal nitelikte çok yönlü politikalarla sağlanabilir.

İşsizliğin nedenleri, ekonomide işsizlik ile savaşımında plansız ve yetersiz olunması ve ülkenin donanım yetersizliğidir.

Ülkemizde yaşanan iki büyük ekonomik kriz sonucunda (Aralık 2000 ve Şubat 2001 krizleri) toplumda işsizlik oranları artmış, iflaslar ve arkasından kapanan işyerleri birbirini izlemiştir. Azalan iş sayısı ile hazırda bulunan işler üzerindeki rekabet artmakta,

aynı işi daha düşük ücretlere yaparak iş edinmeye çalışanların olduğu gibi, düşük fiyata işçi çalıştırarak kar oranlarını korumaya çalışan işveren öbekleri de oluşmaktadır. İş bulmak için zaten toplumumuzda bulunan hemşericilik ve benzeri çıkar öbekleri daha fazla oluşmaktadır. Bu da toplumsal şiddeti artıran ve huzuru tehdit eden bir diğer sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kentin varoşlarında yaşayan genç erkeklerin toplumsallaştırması süreçlerinde edindikleri ‘maçoluk’ ‘kabadayılık’ gibi kaba güce dayalı olarak gösterilen erkeklik tanımını da şiddet üreten öğelerden bir diğeridir.

Şiddet içeren görüntülerin yaygın olduğu televizyonun etkisi, özellikle artan işsizlik sonucunda oluşan boş zamanların kıraathane internet kafe gibi yerlerde ya da sokaklarda diğer genç erkeklerle birlikte kimi zaman ‘çeteler’ kurarak geçirilmesi, ateşli silahların, genelde tüm ülkede yaygın olması şiddet eğilimlerinin büyümesine etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.4. Çevre Sorunları

Kentte yaşanan çevre sorunlarının başında trafik sorunu gelmektedir. Nüfusun plansız bir şekilde artması ulaşımı neredeyse olanaksız hale getirmiştir.

Su sorunu, doğalgaz yetersizliği yanı sıra eğitim ve sağlık hizmetlerindeki yetersiz kalma durumu kent yaşamını zorlaştırmaktadır.

Güvenlik de büyük kentlerde sorun olmaya başlamıştır. Yankesicilik ve araba soygunculuğu gün geçtikçe baş edilmez bir hal almaktadır. Büyük kentlerde uçurum diye nitelendirilecek oranda bir gelir farklılaşması söz konusudur.

Bu veriler ışığında, kaçak yapılaşma ve gecekondulaşma sonucu oluşan çarpık kentleşmenin fiziki nedenleri aşağıdaki başlıklarda özetlenebilir (Karaman, 1995, 105).

(i) Genel ve Yerel Seçimler: Ülkemizde çok sık aralıklarla yapılan genel ve yerel seçimler ve her seçim öncesi imar affı beklentisine neden olmuştur. Oy beklentileri nedeniyle kaçak yapılaşmaya ve gecekondulaşmaya göz yumulması, devletin

mülkiyetindeki arazilerin yağmalanmasına, çevre yıkımına, kentsel ve kırsal alanların, kıyılarımızın ve ormanlık alanların yok edilmesine neden olmuştur.

(ii) İmar Affı Yasaları: Seçim dönemlerinde oy beklentileri nedeniyle siyasilere verdikleri sözler sonucunda merkezi yönetimlerce çıkartılan “Af Yasaları” da kaçak yapılaşmanın artmasına neden olmuştur. Af kapsamını sürekli genişletmek suretiyle değiştirmek ile imar mevzuatına aykırı yapılaşmalar ve bu arada gecekondulaşmanın engellenebileceğini düşünmek iyimserlik olacaktır. Başka bir deyişle af olasılığının yüksek olduğu bir ortamda, otoritenin tesisi ve devamını sağlamak zor görünmektedir.

(iii) Binaların Bitirilemeyişinin Sorunları: Yapılan binaların kaba inşaatla bırakılmaları. Yapılara herhangi bir bitirme ve tamamlama süresi ve yasal baskı olmaması.

(iv) Yıkımların Zamanında Yapılamaması: Yıkımda karşılaşılan psikolojik baskılar, suçluların kesin bir biçimde cezalandırılmaması, belediyelerin iyi imar planı bulunmaması olarak söylenebilir (Karaman, 1995, 106).

3. MALATYA KENT KİMLİĞİ

Malatya, eski çağlardan beri Anadolu ve Ortadoğu'nun geçit veren kavşak noktasındadır. Doğuda en eski ulaşım yolu; Malatya - Sivas üzerinden Erzurum'a, oradan da Kafkasya'ya uzanan yoldur. Buna, Karasu-Aras yolu da diyebiliriz. Öte yandan Güneydoğu'ya, Malatya ve Diyarbakır üzerinden Mezopotamya'ya uzanan yol önemlidir. Malatya'dan doğuya doğru Murat, Karasu-Van Gölü diğer doğal bir önemli yoldur. Diğer önemli bir yol ise Güneyden gelip Malatya'da düğümlenen Malatya-Kahramanmaraş arasında Torosların çok zorlu göründükleri bir bölümde, akış yönleri farklı vadilerin izlediği doğal bir koridor boyunca uzanmaktadır. Güneyde dağlar arasında açılmış bir başka yol, Adıyaman üzerinden Şanlıurfa'yı Malatya'ya bağlamaktadır (Ağaldağ, 1988, 34–35).

Bu bölümde; Malatya kentinin coğrafi ve sosyo-kültürel yapısı, tarihi ve siyasi yapısı, ekonomik yapısı ve Malatya kentinde araştırmanın konusu ile doğrudan ilgili kurumların yapısı ele alınmıştır.

3.1. Malatya Kentinin Coğrafi, Sosyal ve Kültürel Yapısı

Bu alt bölümde; Malatya il geneli ve Malatya kenti ölçeğinde, genel konumu, coğrafi ve sosyo-kültürel yapısı ile ele alınmıştır.

3.1.1. Malatya Kentinin Genel Konumu

Malatya, Doğu Anadolu Bölgesi'nde, Fırat Havzası'nın Yukarı Fırat bölümünde yer alır.

Hatay-Maraş çöküntü oluğunun kuzey ucunda; Tohma, Fırat ve Kuruçay vadileri ile bunları çevreleyen dağlar ve platolar üzerine yayılan il topraklarının yüzölçümü 12.412 km²'dir. Sultan Suyu ve Sürgü Çayı vadileriyle Akdeniz'e, Tohma Vadisi'yle İç Anadolu'ya, Fırat Vadisi'yle Doğu Anadolu'ya açılan il alanı, bu üç bölge arasında bir geçiş bölgesi oluşturur. 37° 54' ve 39° 03' kuzey enlemleri ile 38° 45' ve 39°

08' doğu boylamları arasında kalan Malatya'da, kent merkezinin yükseltisi 900 metredir. Kenti yönetsel bakımdan, doğudan Elazığ'ın Sivrice, Baskil, Keban ve Ağın, kuzeyden Erzincan'ın Kemaliye, kuzey ve kuzeybatıdan Sivas'ın Divriği, Kangal, batıdan Kahramanmaraş'ın Elbistan, Pazarcık ve Sivas'ın Gürün, güneyden Adıyaman'ın Gölbaşı, Besni, Merkez, Kâhta ve Gerger, güneydoğudan Diyarbakır'ın Çüngüş ilçeleri çevrelemektedir (Yakar ve diğerleri, 2004, 37).

Çizelge 2: Malatya Kentinin Bazı Kentlere Olan Uzaklığı

İlin Adı	Uzaklık
Malatya - Elazığ	101
Malatya - Adıyaman	185
Malatya - Gaziantep	247
Malatya – Kahramanmaraş	218
Malatya - Sivas	247
Malatya - Diyarbakır	252
Malatya - Şanlıurfa	268
Malatya - Kayseri	354
Malatya - Adana	410
Malatya - Erzurum	421
Malatya - Van	579
Malatya - Ankara	670
Malatya - İzmir	1210

Kaynak: www. www.kgm.gov.tr

Yeryüzü şekilleri bakımından, kuzeyden Yama Dağı ve Yama Platoları batı ve güney batıdan Nurhak Dağları ve uzantıları, güneyden Malatya Toroslar'ı, doğudan Fırat Vadisi'yle kuşatılmış durumdadır.

3.1.2. Malatya Kentinin Coğrafi Yapısı

Malatya, Fırat Havzası üzerinde yer alır. Yukarı Fırat bölümünde Malatya Havzası olarak adlandırılan yöre, Güneydoğu Toroslar'ın güney ve kuzey sıraları ile bu dağlar arasına sıkışmış çöküntü oluklarından oluşur.

Yer yer düzenli sıralar oluşturan dağlar, tabanında Malatya Ovası'nın bulunduğu büyük çöküntü alanını güneyden, batıdan ve kuzeyden kuşatır. Çöküntü alanının su bölüm çizgilerinde yükseltileri 1.000 metrenin, üzerinde olan ve geniş alanlar kaplayan platolar, merkeze doğru alçalır.

Bu yüksek yapıyı batı ve kuzeybatı yönünde Tohma ve Kuruçay vadileri, güneybatı yönünde Sultan Suyu Vadisi çeşitli parçalara ayırır. Platolar, vadi yamaçlarında oldukça düzenli diziler oluşturan taraçalar ile son bulur. Kent topraklarında, hemen hemen tüm yeryüzü şekillerine rastlanmakla birlikte, plato ve dağlar ağırlıklıdır. Daha sonra ovalar ve vadiler gelmektedir. Malatya, Beydağları eteğinde bulunan 830 km²'lik Malatya Ovası, içinde yer alır (www.malatya.bel.tr).

Yukarı Fırat havzasında yer alan Malatya ülke yüzölçümünün % 1.6' sını alan 12.313 km² alanı ile Türkiye'nin en geniş 22. kentidir.

Ekonomik ve sosyal yönden çok geniş bir etki alanı bulunması, nüfus üzerinde etkili olmaktadır.

Malatya'dan batıdaki büyük kentlere olan göç, kendisine göre doğusunda bulunan kentlerden de Malatya'ya doğru olmaktadır.

Malatya'nın bulunduğu Doğu Anadolu coğrafi bölgesini içine alan karasal bölge, yüksek olması ve karasal koşulların artmasından dolayı diğer bölgelerden ayrılır.

İran-Turan Fitocoğrafya (Bitki Coğrafyası) Bölgesinde kalan Doğu Anadolu, ülkemizde de karasal etkilerin en fazla hissedildiği bölge durumundadır. Nitekim bölge, yazın havadaki nemin düşük olması ve doğrudan güneş ısınımı alması ile fazla ısınır, buna karşılık kışın da özellikle kar örtüsü altında fazla miktarda yansıyan yer ısınımından dolayı aşırı derecede soğuk olur (Atalay, 2002, 160).

Malatya ovasını da içeren çöküntü alanında son yıllarda yapılan Karakaya ve diğer baraj göllerinin etkisiyle, iklim yumuşayarak zaman zaman Akdeniz iklimi özellikleri ağır basmaktadır.

Eskiden beri suyun bol olduğu Malatya Ovası gelişmiş bir meyvecilik alanıdır. Dünyaca ünlü Malatya Kayısı bu ovanın ürünüdür. Malatya Ovasının tarih boyunca önemli bir tarım pazarı olmasının başlıca nedeni, çeşitli yönlerden gelen yolların bu ovada birleşmesidir. Günümüzde Malatya Ovası'nın doğusundaki alçak kesimler Karakaya Baraj Gölü'nün suları altında kalmıştır.

3.1.3. Malatya Kentinin Sosyal ve Kültürel Yapısı

Malatya'nın sosyal yapısı bütün özellikleri ile Türkiye sosyal yapısının adeta küçük bir örneğini teşkil etmektedir. Malatya'nın Doğu, Güneydoğu, Güney ve Orta Anadolu bölgelerinin hemen hemen kesişme noktasında bulunması nedeniyle sosyal yapısı çeşitlilik ve zenginlik gösterir.

Malatya okuma - yazma ve okullaşma oranı gibi eğitim göstergeleri açısından Türkiye ortalamasının üstündedir. Ayrıca ulaşım, haberleşme v.b. teknik ve teknolojik ilerlemelere uyumlu bir eğitime kavuşmuş durumdadır (www.malatya.bel.tr).

Çizelge 3: Eğitim Durumu (Merkez İlçe)

OKUL TÜRÜ	OKUL SAYISI
İlköğretim	162
Genel Lise	23
Meslek Lisesi	10
Y.İ.B.O	0
P.İ.O.	0
P.O.Ö.	3 (Malatya, Sümer, Fen Lisesi)
Taşıma Yapılan Merkez Okul Sayısı	13
Taşınan Okul Sayısı	68
Özel Okullar	10
Dershane	28
Özel Motorlu Taşıma Sürücü Kursu	14
Öğrenci Etüt eğitim Merkezi	3
Çeşitli Kurslar (Bilgisayar, Yabancı Dil, v.b.)	11

Kaynak: İl Milli Eğitim Md. Brifingi Aktaran: Yakar ve diğerleri, 2004, 40

3.2. Malatya Kentinin Tarihi ve Siyasi Yapısı

Bu bölümde; Malatya kentinin tarihi ve siyasi yapısı alt başlıkları ile ele alınmıştır.

3.2.1. Malatya Kentinin Tarihi

Coğrafi konum itibarıyla doğal yol üzerinde bulunan Malatya ön tarihinin Paleolitik çağa kadar indiği, Anırs (Buzluk) ve İnderesi bölgesinde bulunan mağaralardan anlaşılmaktadır.

Geç Hitit kent devletlerinden biri olan Malatya'nın tarihini Hitit hiyeroglif kitabelerinden, Asur Krallıklarının yıllıklarından ve Urartu kitabelerinden öğrenmekteyiz. Asur belgelerinde Malatya adı; Milid, Melid, Milidia, Meliddu şeklinde geçmektedir. Urartu kaynaklarında Melitea olarak, Hitit hiyeroglif kitabelerinde ise “Dana başı ve ayağı”, ideogramları ile temsil edilmiştir.

Bizans-Arap mücadelesi sonucunda, İslam egemenliğine geçmiştir. (M.S. 659) Bizans kaynaklarında Melitene şeklinde kullanılan Malatya kent adı, Araplar tarafından, şekline yakın bir kullanım ile “Malatiyye” adıyla anılmaya başlanmıştır.

Osmanlılar döneminde aynı adla anılan kentte, 1838 yılında Osmanlı ordusu ikamet ederek kışlamıştır. Yöre insanı Aspuzu bağları olarak bilinen yazlığa göç etmiş, oraya yerleşerek bugünkü kenti oluşturmuşlardır. Malatya, günümüze çağdaş bir yapılanma ile gelirken asıl tarih çekirdeğini oluşturan Battalgazi (Eski Malatya), bugün turistik bir ilçe olarak varlığını sürdürmektedir. Bu bilgilere göre Malatya, isim olarak fazla bir değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelmiştir.

Malatya, (M.Ö. 667–631) Medler'in eline geçmiştir. Med devleti, askeri güce dayanan askeri bir devlettir. İstila ettiği bölgelerde kalıcı bir yönetim sağlayamıyordu. İran'ın güneybatı yaylalarında yaşayan Perslerin Ahamenis soyundan gelen II. Kiros, Med yönetiminin içine düştüğü çelişkilerden yararlanmaya kalkıştı. Med Kralı Astiyag'ın (M.Ö. 584–550) ordularını bozguna uğrattı. Kısa sürede Kızılırmak Nehrinin

doğu kıyısına kadar bütün Anadolu'ya egemen oldu. Böylece Malatya yöreleri de Perslerin eline geçti (Yurt Ansiklopedisi Cilt 7, 5413).

M.Ö. 4. Yüzyılda Makedonya Kralı İskender'in Anadolu'yu ele geçirmesinden sonra Helenistik dönem, Pontus Kralı Mitridates Evpator'un (M.Ö.120-63), Pompeius komutasındaki Roma ordusuna yenilmesinden sonra bölge, merkezi Kelkit ırmağı kıyısındaki Kabira olan Roma yönetiminde kalmıştır.

Bizanslılar ve müslüman Araplar arasında el değıştiren Malatya, halife Ömer zamanından itibaren halifelerin ülkesi ve Bizans toprakları birinden ayıran bölgeye 'Avasım' adı verilmiştir. İslam coğrafyacılarından İbn-i Haykal'ın deyişine göre bu Avasım kentlerinin (sınır, uç bölgelerin) en bakımlısı ve büyüğü Malatya'dır. Malatya'nın yersel önem bakımından yolların kavşağında bulunması, önemli dağ geçitlerinde bulunması, İslam devletlerinin bu kente özel önem vermelerine neden olmuştur. Anadolu'da Fırat'ın doğu kısmı Müslümanların ilk saldırısı sırasında ele geçirilmiştir. Emeviler devrinde de bu süreç tamamlanarak Anadolu'nun güney bölümü olan Adana, Ceyhan ile Fırat arasındaki topraklar Müslümanların denetimine geçmiştir. Adana bölgesinin merkezi Tarsus, Fırat bölgesinin merkezi Malatya olmak üzere iki sınır valiliğı kurulmuştur (Ağaldağ, 1988, 40).

Anadolu'nun tamamen Türkleşmesine kadar Malatya; Bizans ve Araplar arasında paylaşılamayan bir merkez konumundadır. VII. yüzyıldan itibaren sürekli Arap akıncılarının saldırısına uğramıştır. Bu Bizans döneminin sonu olan 1071'e kadar devam etmiş, 1071'de Selçuklu buyruğuna giren kent, 1318 tarihinde sona eren Anadolu Selçuklu Devleti yıkılana kadar da bu yapısını sürdürmüştür. Beylikler dönemi çeşitli yönetimler altına giren Malatya 1515 yılından itibaren Osmanlı egemenliğinde yaşamıştır.

Kurtuluş Savaşı döneminde, yabancı işgaline uğramayan kentlerden biri olan Malatya, Cumhuriyetin ilk yılları ile birlikte (20 Nisan 1924 Anayasası 89. maddesi) il durumuna getirilerek, belediyesi de o yıllarda kurulmuştur. O zamandan günümüze her geçen gün biraz daha gelişerek bugünkü durumuna gelen Malatya, Doğu-Batı arasındaki

geçiş köprüsü konumuyla bölgede bir sanayi ve ticaret merkezi durumuna gelmiştir (www.malatya.bel.tr).

3.2.2. Malatya Kentinin Siyasi Yapısı

Bu bölümde; Malatya il geneli ve Malatya kenti ölçeğinde siyasi yapısı alt başlıkları ile ele alınmıştır.

3.2.2.1. Malatya Kentinin Yönetim Yapısı

Malatya ilinin yönetsel yapısını incelediğimizde, Cumhuriyete kadar farklı dönemlerde Elazığ, Kahramanmaraş, Diyarbakır gibi eyalet ve illere bağlı sancak veya liva olarak sürdüğünü, 1909-1915’li yıllardaki il olma girişimlerinin de Cumhuriyetin ilanına kadar beklemek zorunda kaldığını görmekteyiz (Yakar ve diğerleri, 2004, 37).

Çizelge 4: Kentin Bugünkü Yönetim Yapısı

İlçe	Bucak Sayısı	Belediye Sayısı	Köy Sayısı	Mezra-Oba Sayısı	Mahalle Sayısı
Merkez	1	10	43	73	118
Akçadağ	2	4	70	158	13
Arapkir	1	1	42	31	21
Arguvan	1	1	46	72	4
Battalgazi	-	3	12	21	16
Darende	1	7	44	20	45
Doğanşehir	1	7	29	62	20
Doğanyol	-	2	13	24	4
Hekimhan	2	6	50	58	30
Kale	-	1	19	40	9
Kuluncak	-	2	20	20	11
Pütürge	1	3	62	148	15
Yazıhan	-	3	27	59	7
Yeşilyurt	-	4	20	39	13
Toplam	10	54	497	825	326

Kaynak: Yakar ve diğerleri, 2004, 38

20 Nisan 1924 tarihinde il olan Malatya'nın bu yıllarda sınırları daha geniş olmasına rağmen 1934 yılında Kemaliye ilçesinin, 1954 yılında ise Adıyaman, Kâhta ve Besni'nin Malatya'dan ayrılmasıyla il sınırı bugünkü durumunu almıştır.

Malatya merkez ilçe ile 14 ilçe, 10 bucak, 54 belediye (biri merkez, 13'ü ilçe ve 40'ı kasaba belediyesi, 497 köy, 825 mezra-oba ve 326 mahalle bulunmaktadır.

3.2.2.2. Malatya Kentinde Nüfus

Türkiye'de 1927 yılında 63 il bulunurken, ülke nüfusu 13.48.270, Malatya ilinin nüfusu ise 305.785 olarak belirlenmiştir. Malatya ili bu nüfus ile nüfus büyüklüğü bulunan 63 il arasında 10. sırada yer almış ve kilometrekareye düşen kişi sayısı ise 19 kişi düzeyinde belirlenmiştir. 2000 yılına gelindiğinde ülkemizin nüfusu 67.803.927'e, Malatya nüfusu 853.658'e ulaşmıştır. 2000 yılında Malatya bu nüfus büyüklüğü ile 81 il arasında 24. sıraya gerilemiş olup, nüfus yoğunluğu ise kilometre kareye 72 kişi düzeyinde belirlenmiştir.

Çizelge 5: Kentin Osmanlı Son Dönemi Nüfus Yapısı

	Kurai Mevcut	Hane ve Mahalle		Nüfus-u Zükür (Erkek Nüfus)		Yekun
		Mahalle	Hane	Gayri Müslim	Müslim	
Merkez (Nefs-i) Kaza Malatya	-	44	2967	3025	5883	8908
İzolu Nahiyesi	10	-	359	-	1253	1253
Balyan Nahiyesi	11	-	387	-	1281	1281
Cubaş Nahiyesi	66	-	2417	-	8043	8043
Toplam (Yekun-i) Kaza Malatya	87	44	6130	3025	16460	19485

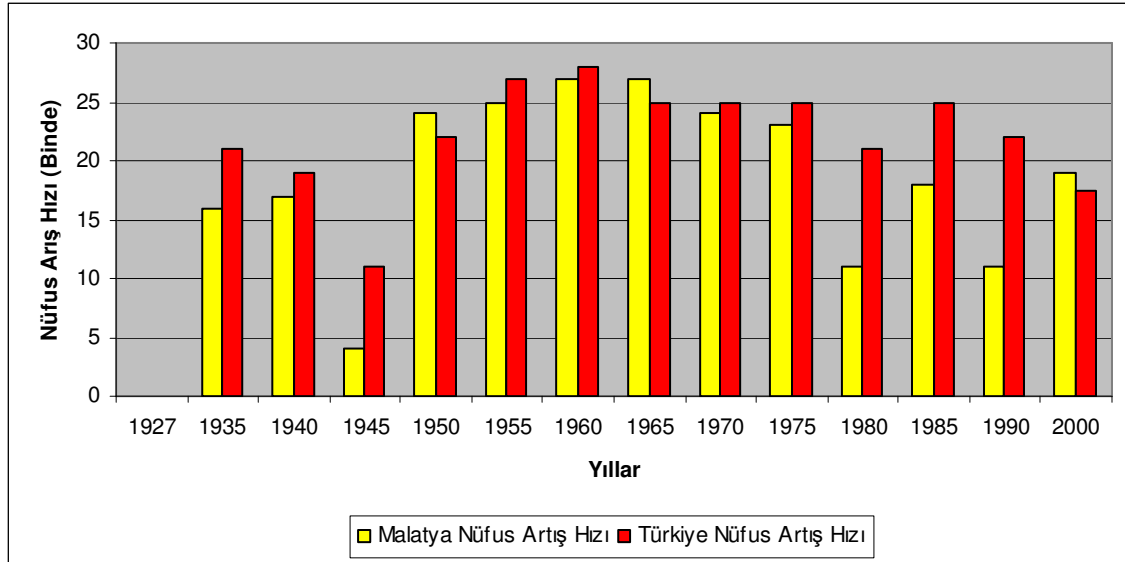
Kaynak: Adnan IŞIK “Malatya 1830-1919” Aktaran: Yakar ve diğerleri, 2004, 37

Not: Kadın nüfusu sayımda değerlendirmeye alınmamıştır

1927 yılında Malatya ilinde % 15.2 olan kentte yaşayan nüfusun payı sürekli artış göstererek 2000 yılında % 58.5 düzeyine çıkmıştır. Ancak Malatya' da kentte yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı, ülke ortalamasına göre daha yavaş artmıştır. 1990

yılına kadar köy nüfusu fazla iken, hızlı kalkınma ve kentleşmenin de etkisi ile ilk kez 1990 yılında kent nüfusu köy nüfusunu geçmiştir (Yakar ve diğerleri, 2004, 37).

Çizelge 6: Nüfus Artış Hızı Malatya-Türkiye

Kaynak: DİE, Aktaran: Yakar ve diğerleri, 2004, 83

DİE tarafından 1995–2000 dönemi temel alınarak yapılan belirlemelere göre Malatya'nın aldığı göç 49.192 kişi; verdiği göç 66.015 kişi olup, verilen göç ise 16.823 kişi düzeyindedir. Bu dönemde göç hızı ise % 0.215 düzeyinde gerçekleşmiştir. 1990–1995 dönemindeki % 0.54 olan göç hızı göz önüne alınırsa ilden verilen göç hızında yavaşlama eğilimi görülmektedir.

Çizelge 7: Nüfus Yapısı, Merkez İlçe, 2000

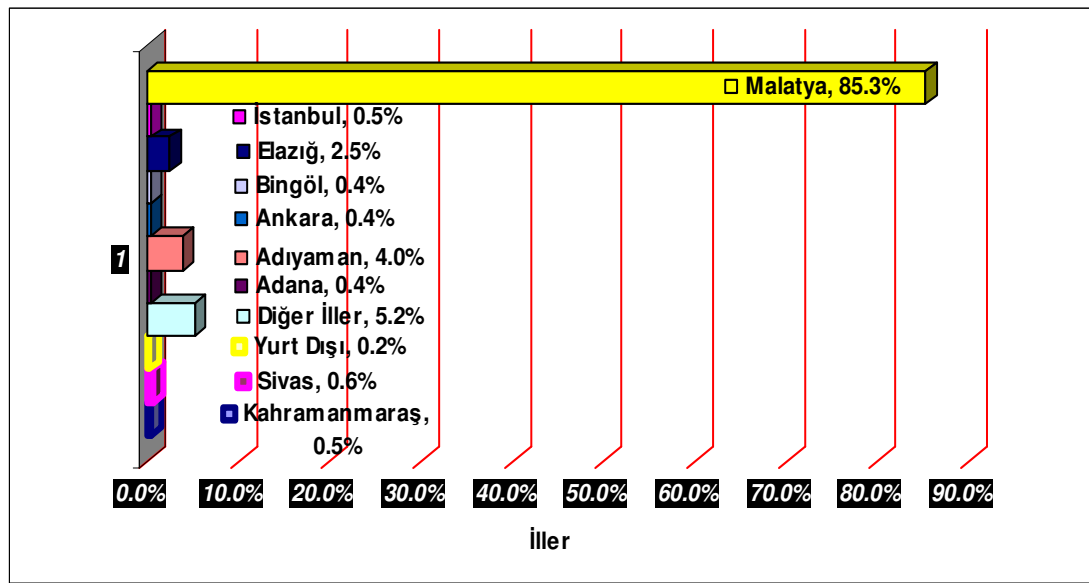
Merkez İlçe Toplam Nüfusu	457.566
Kent Nüfusu	381.081
Köy Nüfusu	76.485
Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)	
Kent	34.3
Köy	24.61
Toplam	32.61
Merkez İlçenin Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu	
Merkez İlçe Yüzölçümü (Km ²)	968
Nüfus Yoğunluğu (Kişi/ Km ²)	473

Kaynak: Yakar ve diğerleri, 2004, 40

1935 yılı değerleri ile Malatya kentindeki nüfusun % 96.7'si bu kentte doğmuştur. Geçen zaman içerisinde kentin sosyo ekonomik yapısındaki değişikliğe bağlı olarak göç alması ve vermesi nedeni ile bu oran 1945 yılından sonra sürekli ve yavaş bir azalma göstermiştir. 2000 yılına gelindiğinde ise Malatya nüfusunun % 85.3'ü bu kentte doğan kişilerden oluşmaktadır (Yakar ve diğerleri, 2004, 37).

Çizelge 8: Nüfusun Doğdukları Yere Göre Durumu

Kaynak: DİE, Aktaran: Yakar ve diğerleri, 2004, 95

Bunun yanında Çizelge 8’de görüldüğü üzere Malatya’ya çevre kesimden de büyük bir göç olduğu söylenebilir.

3.3. Malatya Kentinin Ekonomik Yapısı

Cumhuriyetin ilk yıllarında benimsenen devlet eliyle kalkınma sürecinde Malatya’da yapılan kamu yatırımları sanayinin önünü açmış ve sanayicilere ufuk kazandırmıştır. Bu süreçte Malatya’da sosyal ve ekonomik alanda büyük gelişim göstermiştir. Mustafa Kemal Atatürk’ün, Cumhuriyetin ilanından sonra yurt çapında

başlatılan ekonomik kalkınma çalışmalarının gelişimini incelemek üzere gittiği yerler arasında Malatya da bulunmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele yıllarında ekonomik durumu sarsılmış olan Malatya'nın demiryoluna bağlanmış olması ticari kapasitesini artırmıştır. 1939 yılında Malatya Sümerbank Bez Fabrikası ve Tekel Tütün Fabrikası kurulmuştur. Bu sanayileşme çabaları sonraki yıllarda gelişerek devam etmiş, Malatya Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye'nin kalkınma çabalarına koşut bir gelişme göstermiştir.

Çizelge 9: Malatya Kent ve Köy Nüfusu 1927–2000

Sayım Yılı	Toplam			Kent Nüfusu			Köy Nüfusu			Kent ve Köy Nüfusunun Toplam İçindeki Payı	
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Kent	Köy
										%	%
1927	305,785	144,727	161,058	46,470	22,047	24,423	259,315	122,680	136,635	15.20	84.80
1935	410,162	202,198	207,964	71,082	34,951	36,131	39,080	167,247	171,833	17.33	82.67
1940	418,473	206,980	211,493	78,423	39,277	39,146	340,050	167,703	172,347	18.74	81.26
1945	428,660	214,822	213,838	83,130	42,188	40,942	345,530	172,634	172,896	19.39	80.61
1950	483,568	243,539	240,029	96,054	49,857	46,197	387,514	193,682	193,832	19.86	80.14
1955	342,835	174,198	168,637	90,882	48,223	42,659	251,953	125,975	125,978	26.51	73.49
1960	394,172	198,990	195,182	120,478	63,152	57,326	273,694	135,838	137,856	30.56	69.44
1965	452,624	230,274	222,350	147,040	78,366	68,674	305,584	151,908	153,676	32.49	67.51
1970	510,979	256,777	254,202	179,647	94,884	84,763	331,332	161,893	169,439	35.16	64.84
1975	574,558	294,992	279,566	215,250	115,557	99,693	359,308	179,435	179,873	37.46	62.54
1980	606,996	308,860	298,136	241,560	126,778	114,782	365,436	182,082	183,354	39.80	60.20
1985	665,809	338,191	327,618	307,623	158,201	149,422	358,186	179,990	178,196	46.20	53.80
1990	702,055	354,141	347,914	379,188	194,578	184,610	322,867	159,563	163,304	54.01	45.99
2000	853,658	434,497	419,161	499,713	255,271	244,442	353,945	179,226	174,719	58.54	41.46

Kaynak: DİE, Aktaran: Yakar ve diğerleri, 2004, 84

Geçim kaynağının önemli bir kısmını tarım ile karşılayan Malatya'da, ekonomik çalışmalar özetlenecek olursa, bölgeden elde edilen tarım ve endüstri ürünlerinin alım satımı ve çevre kentlere gönderilmesi ile bölgenin isteklerini karşılayacak ham ve mamul madde türlerinin getirilerek pazarlanmasından oluşmaktadır. Bölgede üretim ve ticari çalışmaya kaynak olan maddelerin başlıcaları; kuru kayısı, kayısı çekirdeği, bakliyat, tahıl, meyve, sebze, canlı hayvan, pamuklu giyim, pamuklu dokuma, kiremit, metal tuğla, kireç, un, şeker ve tütündür. Köylerinin birinci derece

geçim kaynağı ise, % 44'ünde tarla tarımı, % 17'sinde meyvecilik, % 1'inde sebzeçilik, % 16'sında hayvancılık, % 22'sinde işçilik; ikinci derece geçim kaynağı ise % 29'unda tarla tarımı, % 22'sinde meyvecilik, % 9.4'ünde sebzeçilik, % 34.4'ünde hayvancılık, % 4.5' inde köy el sanatları, % 2'sinde ipek böcekçiliği ve % 04'te arıcılıktır (Yakar ve diğerleri, 2004, 153–200).

Çizelge 10: İlin Arazi Yapısı

ARAZİNİN KARAKTERİ		ALAN KM ²	TOPLAM ALAN KM ²	Oran %
Kültür (Tarım) Alanı	Sulanan Arazi	1.733,89	4.254,50	34.28
	Sulanabilir Arazi	2.185,57		
	Susuz Arazi	335,04		
Tarım Dışı Alan	Çayır ve meralar	5.804,23	7.295,51	58.78
	Orman ve fundalıklar	1.491,28		
Kültür Dışı Alan	Taşlık kayalık alan	589,10	861,99	6.94
	Su satırları	180,22		
	Yerleşim alanları	92,67		
	TOPLAM	12.412,00		100.00

Kaynak: Yakar ve diğerleri, 2004, 34

Malatya, Akdeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini birbirine bağlayan kara ve demiryolu ağlarının kesişme noktasında yer alır. Malatya var olan havalimanı ile ulusal havayolu ulaşım ağına bağlıdır.

Malatya'da kent merkezinde yoğunlaşan sanayinin belli bir ivme kazandığı, göreli bir üstünlük yakalayarak ve kentte sanayi oluşumunu birikimli bir döngüsel sürece sokan dışsal ekonomilerin ve üretici hizmetlerin oluştuğu belirlidir. Örneğin, üretici hizmetlerinin bir kesiminin bir göstergesi olarak alınabilecek serbest meslek ve hizmetlerde oluşan gayri safi katma değer 1987–1997 arası % 53 artmıştır. Malatya bu iş kollarında 1997'de tüm bölgede yaratılan katma değer % 30'una yakını oluşturur duruma gelmiştir.

Malatya sanayide belli bir ivmeyi yakaladığı için tüm bölgede en hızlı gelişen kenttir. Kentin toplam gayri safi katma değeri 1987–1997 arasında üçte bir (% 33.82) artmıştır.

Bu ilerlemeden şu sonuç çıkmaktadır. Malatya sanayileşmede son zamanlarda bir atılım yapmış ve diğer kesimleri, özellikle geri bağlantılı olduğu kesimleri birlikte sürüklemeye başlamıştır. Malatya'nın sanayideki bu ivmesi, çeşitken bir tarımın egemen olduğu bir ovada bulunmasından ve eğitim düzeyi ile ölçülebildiği kadarıyla daha becerikli insan kaynaklarına sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Çizelge11: Seçilmiş Sanayi Ürünleri Üretimi

Ürün	Üretim	Miktar
Şeker	47 000	Ton/Yıl
Sigara	17 000	Ton/Yıl
Pamuk iplik	50 489	Ton/Yıl
Dokuma	59 744 000	M/Yıl
Un	176 000	Ton/Yıl
Kuru Kayısı	53 000	Ton/Yıl
Kireç	47 000	Ton/Yıl

Kaynak: www.malatya.gov.tr

Bunda kuşkusuz girişimciliğin işpayı vardır. Malatya son yıllarda gösterdiği sanayi iş başarımıyla, sanayinin belli alt kesimlerinde görece üstünlüğe sahip olduğunu göstermiştir. Sanayinin çeşitlenmesi ve üretici hizmetlerin gelişiyor olması Malatya'da yığılma ekonomilerinin geliştiğine de işaret etmektedir.

Malatya'da 3'ü kamuya, 131'i özel kesime ait olmak üzere toplam 134 adet orta ve büyük ölçekli sanayi tesisi vardır.

Çizelge 12: İmalat Sanayinin Kesimsel Dağılımı

	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Gıda	2	4	6	1	57	58
Tütün	1	-	1	1	-	1
Tekstil	1	3	4	1	38	39
Makine	-	1	1	-	15	15
Orman Ur.	-	2	2	-	4	4
Taş. Toprak	-	3	3	-	12	12
Plastik	-	1	1	-	5	5
Toplam	4	14	18	3	131	134

Kaynak: www.malatya.gov.tr

Bu tesislerin 86'sı Organize Sanayi bölgesinde etkinlik göstermektedir. Ayrıca 42 adet orta ve büyük ölçekli sanayi tesisi de inşaat halinde olup, bunlardan 31'i 1. Organize Sanayi Bölgesinde bulunmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde yapımına başlanmamış olan 4 sanayi tesisi ise henüz proje aşamasındadır (www.malatya.gov.tr).

Turizm ve diğer hizmet gelirlerinden hak ettiği payı aldığı söylenemeyen Malatya, İnönü Üniversitesi ve Tıp Fakültesi Turgut Özal Araştırma ve Uygulama Hastanesi ile 2. Ordu ve Erhaç Hava Üssü ile hem sağlık kesiminde hem de ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda bölgeye yarar oluşturmakta, var olan yapıları ile de kent ekonomisine katkı sağlamaktadırlar.

3.4. Malatya Kentinde Araştırmanın Konusu ile Doğrudan İlgili

Kurumların Yapısı

Çocuk suçları sorunun bir tek kurumun ilgi ve desteğiyle çözülmesi olanaklı değildir. Konuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşların işbirliği halinde çalışması kaçınılmazdır. Farklı kurumlar tarafından yürütülen programların ise eşgüdüm halinde yürütülmesi gerekmektedir.

Bu başlık altında Malatya kentindeki kurum ve kuruluşların çalışmaları başlıklar halinde incelenmektedir.

Valilik: Malatya valiliği, kentte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının eşgüdüm içerisinde çalışmalarını sağlayarak, özel ve tüzel kişiliklerin konu ile ilgili çalışmalarında denetleme görevini yerine getirmektedir.

Bunun yanında valiliğe bağlı sosyal yardım kuruluşlarınca da, ilgili yardım çalışmaları yürütülmektedir.

Belediye: Malatya Belediyesi tarafından kurulan durağan poliklinik, gezici poliklinikler ve diş polikliniği hasta ve mağdur yurttaşlara ücretsiz sağlık hizmeti sunmaktadır. Muhtar, belediye görevlisi ve belediye meclis üyesinden oluşan komisyonla Malatya genelindeki bütün dar gelirli aileleri belirleyen belediye, bu aileleri

de derecelerine göre 3 öbeğe ayırarak, derecelerine göre düzenli aralıklar ile yardımlarda yapmaktadır.

Kentte çocuk ve gençlerin oyun ve boş zamanlarını değerlendireceği yeni alanlar gerekmede, bununla ilgili çeşitli projeler hayata geçirilmektedir.

Yapılan sosyal ve kültürel yardım ve etkinlikler yanında, örneğin kentte çocukların sokakta bulunma nedenlerinden biri olan seyyar satıcılık ve dilencilikle ilgili belediye zabıtasının görevleri bulunmaktadır. Bu hizmetlerinde aynı şekilde belediyece daha etkili yürütülmesi gerekmektedir (www.malatya.bel.tr).

Adliye: Adalet Bakanlığına bağlı olarak ilde yapılan Adliye Kurumu, yürürlükte bulunan hukuki düzenlemeler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Malatya kentinde yeterli fiziki ve alt yapısı hazır halde bulunan çocuk savcılığı ve mahkemesi de çalışmalarına devam etmektedir.

Emniyet Müdürlüğü: İl Emniyet Müdürlüğü, yeni yapılanma ile Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlüklerine; Küçükleri Koruma Büro Amirlikleri ise Çocuk Büro Amirliğine dönüştürülmüştür. Bu döneme kadar Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri tarafından yürütülen korunmaya, yardıma muhtaç, buluntu, kimliği belirlenemeyen, sokakta yaşayan, başıboş, terkedilmiş, mülteci, refakatsiz ve benzeri çocuklara yönelik hizmetlerin yanı sıra, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocukların adli, idari tüm suç soruşturmaları da Çocuk Şube Müdürlükleri / Büro Amirlikleri tarafından yürütülmektedir.

Çocuklarla ilgili işlemleri yürütecek güvenlik birimi çalışanlarının özel bir bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Bu gerçekten hareketle, çocuk polisi birimlerinde çalışan personel için özel eğitim programları uygulanmaktadır.

Gerçekleştirilen eğitimler ile;

- Çocuklara ilişkin ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemeler,
- Türkiye'deki çocuk koruma çalışması ve bu planlamada yer alan kurum ve kuruluşların çalışmaları,

- Söz konusu kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğine nasıl gidilebileceği ve bu işbirliğinin emniyet kurumu açısından önemi,
- Suça karışan çocukların topluma nasıl kazandırılacakları,
- Çocukların korunması ile ilgili olarak polise düşen görevler,
- Polis ile çocuk arasında iletişim kurma teknikleri,
- Yaş öbeklerine göre çocukların sahip oldukları psikolojik durum ve davranış biçimleri, gelişim özellikleri konularında bilgiler verilerek uzman çocuk polisi yetiştirilmektedir.

Bugüne kadar Ankara, İstanbul, Adana, İzmir, Kars, Muş, Artvin, Uşak, Diyarbakır, Bartın, Kırıkkale, Aydın, Gaziantep, Erzincan, Sivas, Eskişehir, İçel, Rize, Burdur, Elazığ, Tunceli, Gümüşhane, Isparta, Giresun, Tokat, Ordu, Muğla, Manisa, Bursa illerinde Çocuk Polisi Hizmetiçi Eğitim Kursu düzenlenmiş, toplam 1350 personel eğitim almıştır.

Çocuk polisi hizmetiçi eğitimleri üniversiteler, sivil toplum örgütleri, barolar, SHÇEK, ILO, The British Council, UNICEF Türkiye Temsilciliği, INTERPOL gibi ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmektedir (www.egm.gov.tr).

İnönü Üniversitesi: Kentin önemli diğer bir kurumu 25 Mart 1975 tarihinde kurulan üniversite, 1976–1977 Eğitim-Öğretim Yılı’nda eğitime başlamıştır. Yerleşke alanı 7.000 dönüm büyüklüğünde olan İnönü Üniversitesi, Elazığ Yolu 12.km’de 309 nolu karayolu üzerinde kurulmuştur. Fakülte ve yüksekokulların bazıları kent içinde farklı yerlerde, yönetsel birimler ve sosyal tesislerin önemli kısmı ile Turgut Özal Tıp Merkezi ve Araştırma Hastanesi ise üniversite yerleşkesindedir.

Üniversiteye bağlı olarak eğitim-öğretime açık olan 12 Fakülte, 4 Yüksekokul, 14 Meslek Yüksekokulu ile 50 Anabilim Dalı bulunan 3 Enstitü bulunmaktadır. Ayrıca rektörlüğe bağlı 5 bölüm ile 8 Araştırma ve Uygulama Merkezi, çalışmalarını sürdürmektedir.

Üniversite eğitim ve proje konularında Malatya kenti ve bölge kentlere büyük katkılar sağlamaktadır. Gerek ekonomik olarak bölgeye getirdiği hareket, gerekse bilimsel toplantı ve çalışmalar ile diğer kentsel ve bölgesel sorunlar yanında, ergen eğitim ve sorunlarının araştırma ve personel eğitimi konularında önemli bir değer olarak bulunmaktadır.

Malatya Polis Meslek Yüksek Okulunda öğretim elemanlarını görevlendirip, polisin hizmetiçi eğitim çalışmalarında öğretim üyesi sağlamakta, bunun yanında özellikle Çocuk Polisine destek sağlamaktadır.

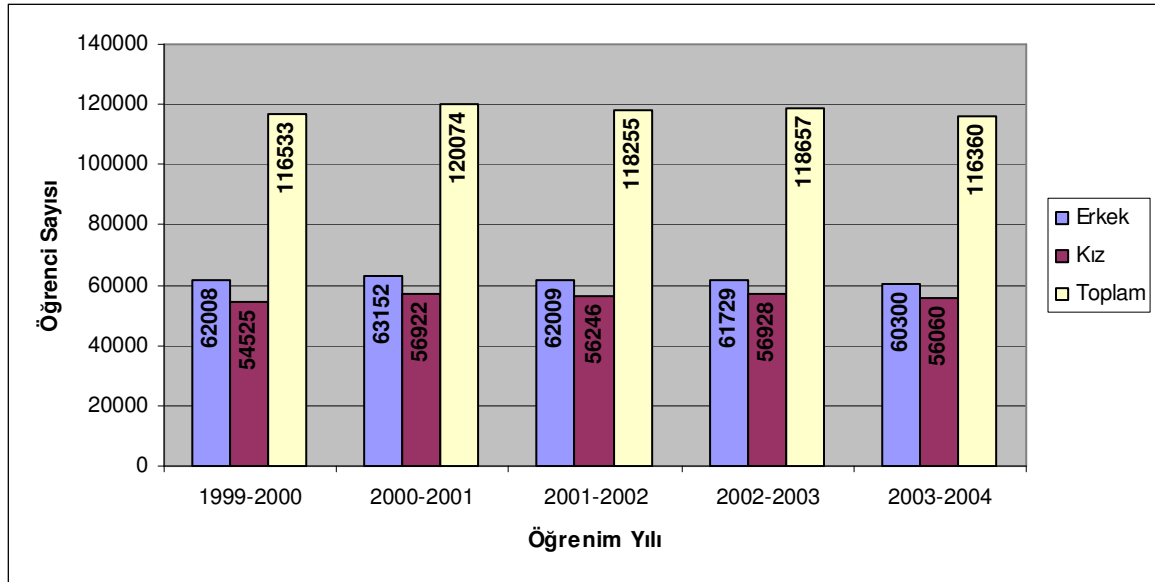
Milli Eğitim Müdürlüğü: Kurumun görevi, Anayasa ile belirlenmiş, milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven, insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş olarak yetiştirmek üzere, bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, izlemek etmek ve denetim altında bulundurmak, okul öncesi ilköğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumları ve yüksek öğretim dışında kalan öğretim kurumları arası eğitim ve çalışmalar ile ilgili hizmetleri yürütmektir.

Mesleki (Çıraklık) Eğitim Merkezi: Kentte 1 adet Mesleki Eğitim Merkezi bulunmaktadır.

Okuma Yazma Kursları: Kentte okuma yazma oranının artırılmasına dönük olarak değişik zamanlarda birçok kamu kurumu tarafından okuma yazma kursları düzenlenmiştir.

Açık İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları: Çeşitli nedenlerle eğitim yaşında eğitimini sürdürememiş yurttaşlara dönük olarak öğretim hizmeti sunan “Açık Öğretim“ kurumlarına yoğun ilgi sürmektedir. Bu çerçevede 2002–2003 Öğretim yılında bu okullara kayıt yaptıran birey sayısı 5658’dir.

Çizelge 13: Yıllara göre İlköğretim Okullarında Eğitim Gören Öğrenci Sayıları

Kaynak: Yakar ve diğerleri, 2004, 105

SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu): İlde çeşitli nedenlerle ailesi tarafından bakılamayan çocuk ve yaşlıların bakım ve korunmalarını temin etmek amacı ile 2 adet çocuk yuvası, 2 adet yetiştirme yurdu ve bir adet huzur evi bulunmaktadır.

Çizelge 14: Genel, Mesleki ve Teknik Liselerin Öğrenci, Öğretmen, Derslik Sayıları

OKUL TÜRÜ	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	DERSLİK SAYISI
GENEL LİSE	42	25284	1226	66
ANADOLU LİSESİ	3	1754	106	10
FEN LİSESİ	1	305	21	12
ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ	1	360	31	33
ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ	1	114	9	8
ÖZEL GENEL LİSELER	2	458	33	0
GENEL LİSE TOPLAMI	50	28275	1426	129
ERKEK TEKNİK ÖĞRETİM	11	3518	358	58
KIZ TEKNİK EĞİTİM	5	1307	150	10
TİCARET TURİZM ÖĞRETİMİ	4	951	78	2
DİN ÖĞRETİMİ	8	1205	103	9
MESLEK LİSELERİ TOPLAMI	28	6981	689	79
GENEL TOPLAM	78	32256	2115	208

Kaynak: Yakar ve diğerleri, 2004, 106

Çocuk Yuvaları: Kentte SHÇEK bağlı 0-6 yaş ve 7-12 yaş olmak üzere iki adet çocuk yuvası bulunmaktadır. Bu çocuk yuvalarında toplam 62 adet personel görevli olup, 0–6 yaş ve 7–12 yaşlarda toplam 173 çocuk barınmaktadır.

Yetiştirme Yurtları: Kentte biri kız yetiştirme yurdu biri erkek yetiştirme yurdu olmak üzere toplam iki adet yetiştirme yurdu bulunmaktadır. Bu yetiştirme yurtlarında toplam 58 personel görev yapmakta olup, toplam 208 çocuk barınmaktadır.

Kreş ve Gündüz Bakımevleri: Kadınların ekonomik hayata katkılarının sağlanmasında bu kesimin önünde en büyük engel olan yeterli kreş ve gündüz bakım evlerinin bulunması ve yeterli hizmetin sunulmasıdır. Bu amaç ile 7'si özel kesime ait toplam 10 kreş ve gündüz bakımevi bulunmaktadır. Kreş ve gündüz bakımevlerinde toplam 33 personel hizmet sunmakta olup, bu kreş ve gündüz bakımevlerinden toplam 193 çocuk hizmet almaktadır.

Örgün eğitime hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya kademelerden çıkmış bireylere; gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında; ilgili istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama çalışmalarının yürütüldüğü kurumlar 'yaygın eğitim' kurumları olarak adlandırılmaktadır. Malatya kentinde bulunan yaygın eğitim kurumları ise:

Halk Eğitim Merkezleri: Malatya'nın 13 ilçesinde Halk Eğitim Merkezleri olup, genelinde merkez ilçe ile birlikte 14 Halk Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde değişen ekonomik yapı çerçevesinde, değişen ve gelişen yeni teknoloji ve teknikleri bilen, yetişmiş insan gücü gereksinimi karşılayarak bölgesel ekonomiye katkı sağlamak; bunun yanında işsizlere yeni beceriler kazandırılarak iş olanaklarını artırmak amacıyla, Ulusal Eğitime Destek kapsamında, mesleki beceri kursları açılmaktadır. Açılan beceri kursları trikotajdan, arıcılığa, sıhhi tesisatçılıktan halıcılığa kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Beceri kurslarının yanında halkın sosyal ve kültürel yaşamına

katkı sağlamak ve yaşam kalitesinin artırılmasına dönük olarak sosyal kültürel kurslar da açılmaktadır

Sağlık Kurumları ve Personel Durumu: Kamuya ait 10 sağlık kurumu vardır ve bu kurumlarda sağlık personeli olarak toplam 4110 birey hizmet vermektedir (Yakar ve diğerleri, 2004, 110–112).

4. SUÇ, ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Bu bölümde; suç ve suçluluk kavramları tartışılarak, çocuk (ergen) suçluluğu ele alınmıştır.

4.1. Suç Kavramı

Toplumların sürekliliği ve bütünleşmesi insanların toplumsal kurallara uygun hareket etmelerine bağlıdır. Ancak toplumsal kuralların başta gelen özelliklerinden birisi bu kurallardan sapılabilesidir. İşte bu bağlamda suçlunun yeniden topluma kazandırılması, suçun engellenmesi gibi konuları inceleyen suç bilimi “Kriminoloji” olarak adlandırılır.

Evrensel bir olgu olan suça, tarihsel gelişim süreci içinde bütün toplumlarda ve her türlü toplumsal yapıda, her zaman rastlanmaktadır. Eski çağlardan bu yana suç ve nedenleri üzerinde durulmuştur. İlk zamanlar, sapma davranışları doğaüstü güçlere gönderme yapılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra, pek çok toplum bilimci araştırmacı, bireyleri suça iten biyolojik ve toplumsal nedenler, hukuk ve ceza dizgeleri ile ilgili çok sayıda eleştiri getirmişler ve suç bilimi (kriminoloji) gittikçe gelişen bir bilim dalı olarak bugüne gelmiştir.

“Kriminoloji” sözcüğü ilk olarak Topianard adındaki bir Fransız doktor tarafından kullanılmış ve bu ismi taşıyan ilk eser, 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan, Garofalo tarafından yayınlanmıştır. Kriminoloji yeni bir kavram olmasıyla beraber suç konusu ile ilgilenilmesinin eski bir tarihi vardır denilebilir.

Eskiden beri belirli bazı etmenlerin suça yöneltici etkileri dikkati çekmiş bulunuyordu. Örneğin Platon, ‘Kanunlar’ adlı eserinde suçu ruhun bir tür hastalığı olarak saymış ve bunun üç kaynağı olduğunu belirtmiştir: İhtiraslar (istek, arzu, kıskançlık, hiddet ve başkaları gibi), zevk aramak ve cahillik. Platon’a göre ceza suçluyu aydınlatarak ıslah eder ve onun üzerinde, hiddet, zevk arzusu gibi etmenlerin kurduğu baskıları ortadan kaldırır (Dönmezer, 1994, 2).

Kriminoloji suçu toplumsal bir olgu olarak ele alır. Konu ile ilgili ilk kuramlar genelde suçu tek nedenle (örneğin atipik vücut yapısı, genetik anormallikler, akıl hastalığı, fiziksel anormallikler ve yoksulluk gibi) açıklamaya çalışırken, daha sonra geliştirilen kuramlar suçu çok nedenli (yoksulluk, arkadaş etkisi, okul sorunları ve ailedeki bozukluklar gibi) bir toplumsal olgu olarak tanımlamışlardır.

Haskell-Yablonosky, özlü bir tanımla “Kriminoloji, suç ve suçluların bilimsel incelenmesidir” der ve kriminolojinin inceleme alanı olarak da şunları gösterir:

- Suçun niteliği ve miktarı,
- Suçun ve suçluluğun nedenleri,
- Ceza hukukunun gelişmesi ve ceza adaletinin yerine getirilmesi,
- Suçun özellikleri,
- Suçlunun ıslahı,
- Suçluluk biçimleri,
- Suçun toplumsal değişime etkileri (Sokullu-Akıncı, 1994, 18).

Suç bilimsel yaklaşım ilk defa 18. yy’ın ikinci yarısında "faydacı ekol" diye de adlandırılan klasik ekolle olmuştur. Bu ekolün önderi İtalyan Beccaria’dır. Ekolün temel varsayımına göre insan zevk veren etkinlikleri seçer, acı verenlerden kaçınır. Bu nedenle cezalar yasaklanmış etkinlikte bulunana acı verecek biçimde ayarlanmalıdır. Klasik ekolün bir diğer temsilcisi İngiliz Jeremy Bentham’dır.

19.yy da klasik ekolle aynı temel felsefeyi paylaşan neo-klasik ekol egemen olmuştur. Sosyoloji kurulma çabasında iken E. Ferri, C.Lombrosso ve L.Garofalo pozitif bir ekol kurmuşlar, 1876’lardan itibaren de pozitif bir bilim olarak suç bilimini tanımlamışlardır (Adli Tıp Ders Notları, 2005).

Ferri’ye göre bir toplumda aynı koşullar devam ettikçe işlenen suçlarda aynıdır. Eğer toplumsal koşulları olduğu gibi koruyabilseydik, suç oranı da aynı kalırdı. Ferri’ye göre toplumsal olaylar suçu belirler.

Querry ve Quetelet' in temsilcisi olduğu kartografik ekol coğrafi fenomenler ile suçlu davranış arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmıştır.

Hooton fiziksel özellikler ve toplumdışı davranışları incelemiştir. Yapısal ve fiziksel tip kuramlarına göre davranış, vücut tipi ile belirlenmektedir. Bu kuramların ana varsayımı XYY kromozom anormallığıdır.

Durkheim suçun normal ve işlevsel olduğunu kabul eder. Ona göre suç bulunan dönem kurallarının bir sonucudur. Yanlış kavramı doğruya anlam kazandırmak için gereklidir ve bu kavramın içinde kalıtımsaldır. Durkheim ve izleyicileri suçun toplumlar için işlevsel olduğunu belirtmişlerdir. Suça tepki, insanları bir araya getirecek etkileşimi ve toplumsal bağları güçlendirecektir. Bu da suçun azalmasına neden olacaktır.

Thrasher'in Çete "Gang" isimli çalışması ile alt kültür kuramları genelde çocuk ve genç suçluluğunun ait olunan alt kültür ve bu kültürün toplumsal durum gerekleri tarafından etkilendiği görüşünde yoğunlaşmaktadır.

Cohen' in suçlu çocuklar (Delinquent Boys) çalışması suçun açıklanması için alt kültür kuramlarının gelişiminde ve suçluluğa yeni bir bakış getirmede başarılı olmuştur (Dönmezer, 1994, 5-14).

4.1.1. Suçun Tanımı

Dönmezer suçu, “topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem” şeklinde tanımlamaktadır (Dönmezer, 1994, 48).

Diğer bir tanıma göre ise suç; “Hukuki ve ahlaki kuralların çiğnenmesi anlamına gelir. Suç, toplumdaki hukuk düzenini bozduğu için yasalar tarafından yasaklanmış eylemlerdir” (Kulaksızoğlu, 1998, 196).

Ceza hukukunun verdiği tanıma göre suç, yasanın cezalandırdığı harekettir. Yasa koyucular tarafından topluma zarar verdiği ya da toplum için tehlikeli olduğu

belirlenen eylemler “suç” olarak tanımlanmakta, bu eylemleri gerçekleştiren bireylere ise “suçlu” denilmektedir. Türk Ceza Kanunda ise, “kanunun yasakladığı eylemler” suç olarak kabul edilmiştir (TCK, md: 1).

Suç olgusunun hukuki, sosyolojik, psikolojik, kriminolojik, teolojik (dini) ve ahlaki yönleri vardır.

- Kanunların çiğnenilmesi bakımından **hukuki**,
- Toplumsal zararları olduğu değerlendirildiğinden **sosyolojik**,
- Bireysel bir davranış olması açısından **psikolojik**,
- Davranışların hangilerinin suç olduğunun belirlenmesi açısından **kriminolojik**,
- Dinsel kurallara aykırı düşmesi açısından **teolojik**,
- Ahlaki kurallarla çelişmesi açısından **ahlaki** bir kavramdır.

Suç sorunu kültür, bireysel özellikler ve kalıtım ile açıklayan kuramcılar da bulunmaktadır.

4.1.2. Suçluların Sınıflandırılması

Suç antropolojisinin kurucusu kabul edilen Lombroso (1835–1909), suçluları doğuştan suçlu ve doğuştan olmayan suçlular olarak ikiye ayırmıştır.

Daha sonra ‘Suç İşleyen İnsan’ adlı eserinde doğuştan suçlu olmayanlardan beş suçlu öbeği belirlemiştir:

Birinci suç öbeği: Suçlu doğanlar dışındaki suçlular, akıl hastaları, zihinsel engelliler, epileptikler, içtepesel bazı davranışlar sergilerler ve saldırgandırlar.

İkinci suç öbeği: Olanak buldukları zaman suç işleyenler. Bunlar suça eğilimli olanlardır.

Üçüncü suç öbeği: Alışkanlık, yetersiz eğitim, anne-baba tutumu, ekonomik koşullar, uygun olmayan toplumsallaşma etkisi ile suç işleyenler. Mafya bu öbeğe girer. Bu öbekte suç davranışı öğrenme ile gelişir.

Dördüncü suç öbeği: Rastlantısal suçlular. Bu öbektekiler suçu rastlantısal olarak işlemektedir. Herhangi bir öğrenmeleri yoktur.

Beşinci suç öbeği: Tutku suçları. Bazı olumlu duyguların, ahlaksal değerlerin (Sevgi, gurur, onur zedelenmesi) abartılması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Zamanla toplumsal yaklaşımlar biyolojik yaklaşımların yerini almış ve fiziksel özelliklere dayalı kişilik ve suçlu kişilik belirlemesinden vazgeçilmiştir. Toplumsal yaklaşımlar da birbirini izleyen eleştiriler ile gelişmiş ve değişmiştir. Bugün suç davranışına neden olabilecek pek çok etken olduğunu biliyoruz. Bu etkenler genellikle çevre ile ilgili olarak, aile, okul, iş, akran ilişkileri, devlet, din, boş zaman etkinlikleri gibi toplumsal etkenlerdir.

Ayrıca genetik geçişli etkenler de suç davranışında etkili olabilir. İnsan hem genetik geçişle hem de çevre etkisi ile pek çok özelliklere sahiptir. Ayrıca genetik geçişle kazanılan özelliklerin ortaya çıkması için genellikle tetikleyici yaşam olaylarının olması gerekir. Çevre etkisi ile kazanılan özellikler ise yaşam boyu gelişimi etkiler.

Diğer bir bakımdan suçluları ögelere göre sınıflandırmakta olanaklıdır:

- 1) Suça neden olan etmenler bakımından,
- 2) Psikolojik ve psikiyatrik bakımlardan, karakteroloji bakımından,
- 3) Klinik bakımından,
- 4) Suçluluğun nitelik ve yönü bakımından,
- 5) Ceza siyaseti, ıslah ve sağlık bakımından.

Sonuç olarak, suçun bilimsel olarak incelenmesi, kuralların kaynaklarını, bu kurallar ile toplumsal yapı arasındaki ilişkileri, bu kuralların çiğnenmesinin nedenleri ve sonuçları ile suçlu davranışın önlenmesi ve denetimini kapsar.

Diğer yandan, suçun bilimsel olarak incelenmesi sonucu elde edilen bilgiler tekrar ceza yasasına etki ederek yasaların yeniden yorumlanması ve suçun doğasının yeni fikirler ve görüşler açısından incelenmesine yardımcı olur. Hızlı değişme süreci yaşayan toplumumuzda, suç sorununun bilimsel açıdan incelenmesi ve suça neden olan etkenlerin belirlenmesi, en azından ilgili kurumlar tarafından gerekli önlemlerin alınmasını kolaylaştırarak suçun batı toplumlarındaki boyutlara ulaşmasını büyük ölçüde engelleyebilir (Adli Tıp Ders Notları, 2005).

4.1.3. Suç Türleri

Suç gerçeği, dünyanın var oluşundan itibaren olagelmiş ve tüm toplumlarda görülen toplumsal bir olgudur. Kültürel özelliklere göre değişim göstermesinin dışında, suç evrenseldir.

Suçun yetişkin, kadın ve çocuk suçluluğu gibi türleri bulunmaktadır. Çalışmanın konusu olan çocuk suçluluğunun, gelişim özellikleri ve toplumsal yönleri düşünüldüğünde ayrı bir önemi olduğu söylenebilir.

Suçların sınıflandırılması çok değişik biçimlerde yapılabilir.

1- Suç işleyenlerin amaçları bakımından suçlar: Bu konuda yapılmış bir sınıflama örneğine Bonger'de rastlıyoruz. Bonger suçları, suç işleyenlerin amaçları itibarı ile şu sınıflara ayırmıştır: Ekonomik suçlar, cinsel suçlar, siyasi suçlar, diğer suçlar (bu suçlar özellikle öç alma amacıyla işlenen suçlardır). Oysa, çoğu suç tek amaca bağlanamaz. Örneğin cinsel bir suç, cinsel arzular yerine sırf öç alma amacı ile işlenebilir. Yani sadece tek amaca dayanarak yapılan bir sınıflandırma bilimsel açıdan doyurmaktan uzaktır.

Suç işleyenlerin amaçları bakımından suçların sınıflandırılması konusunda diğer bir örneği Gillin vermiştir. Gillin, suçları şu bölümlere ayırmaktadır: 1. Ekonomik suçlar: Bu kesime; serserilik, dilencilik, hırsızlık ve benzeri suçlar, yağma, kazanç için adam öldürme, hileli iflas, gıda maddelerinde hileler, zimmete para geçirmek, rüşvet

suçlarını sokmaktadır. 2. Cinsel Suçlar: Bu kesime fuhuş, zina, ırza tecavüz ve tasaddi (saldırı) suçları girer. 3. Cebir (zor kullanma) ve şiddet suçları: Bu kesime adam öldürme ve müessir fiillerle (yaralama), yeni doğan çocuğu öldürme suçları sokulmaktadır. 4. Siyasi suçlar: Bu kesime politikacıların ve devlet adamlarının suçları, hükümetçe, yönetim ve çalışanlara karşı işlenen suçlar girer (Dönmezer, 1994, 53).

2- Toplumun gösterdiği tepkinin niteliği ve şiddeti bakımından suçlar: Bu sınıflandırmaya ait bir örneği Sellin vermektedir: Sellin, sosyolojik bir görüşten hareketle sınıflandırma bakımından toplum tarafından suça karşı gösterilen tepkinin şiddetini ölçü olarak ele almaktadır. Bu tepki ise kamu tarafından cezanın şiddeti ile birlikte olarak gösterildiğinden, ceza, sınıflandırmanın esasını vermelidir (Dönmezer, 1994, 54).

Bunun yanında 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu suçları,

- Hayata karşı suçlar
- Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar
- Hürriyete karşı suçlar
- Şerefe karşı suçlar
- Özel hayata karşı suçlar
- Mal varlığına karşı suçlar
- Topluma karşı suçlar (Genel tehlike yaratan suçlar)
- Çevreye karşı suçlar
- Kamunun sağlığına karşı suçlar
- Kamu güvenine karşı suçlar
- Kamu barışına karşı suçlar
- Ulaşım araçları veya sabit platformlara karşı suçlar
- Genel ahlaka karşı suçlar
- Aile düzenine karşı suçlar

- Ekonomi, sanayi ve ticarete ilişkin suçlar
- Bilişim alanında suçlar
- Millete ve devlete karşı suçlar
- Adliyeye karşı suçlar
- Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar
- Devletin güvenliğine karşı suçlar
- Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar
- Milli savunmaya karşı suçlar
- Devlet sırlarına karşı suçlar
- İnsanlığa karşı suçlar ve soykırım, olarak ayırmıştır.

4.2. Suç ve Çocuk (Ergen)

Bu kesimde; suç ve çocuk suçluluğu kavramları, uluslararası ilkeler açısından, Ceza, Ceza Muhakemesi ve Çocuk Mahkemeleri Kanunu açısı ile mahkeme ve ceza infaz (uygulaması) işlemlerinde uygulanan dizge ile ele alınmaktadır.

Çizelge 15: Ceza Mahkemelerinde Açılan Davalardaki Çocuk Sanıkların 100.000 Çocuk Nüfusundaki Dağılımı

MAHKEME TÜRÜ	100.000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ ÇOCUK SAYISI										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
5190 S.K. YETKİLİ AĞIR CEZA MAHKEMELERİ (*)	8	5	5	3	4	4	2	4	3	5	1
ÇOCUK MAHKEMELERİ	63	56	54	58	60	59	57	61	70	278	440
AĞIR CEZA MAHKEMELERİ	35	32	32	32	37	35	26	34	46	49	57
ASLİYE CEZA MAHKEMELERİ	343	324	358	395	410	344	355	354	425	413	380
SULH CEZA MAHKEMELERİ	226	231	252	345	445	436	426	392	433	448	429
İCRA CEZA MAHKEMELERİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRAFİK MAHKEMELERİ	0	0	0	6	4	3	2	2	2	4	2
FİKİR SINAI HAKLAR CEZA MAH.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
TOPLAM	675	648	701	839	960	881	868	847	979	1197	1310

(*):30/06/2004 Tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmış, bu mahkemelerdeki davalar 5190 Sayılı Yasa ile yetkili kılınan Ağır Ceza Mahkemelerine devredilmiştir.

Kaynak: www.adli-sicil.gov.tr

**Çizelge 16: Çocuk Mahkemelerinde Sonuçlanan Davaların Sanıkları Hakkında
Verilen Kararların Suç Türüne Göre Oransal Dağılımı**

İSNAD EDİLEN SUÇ İLE İLGİLİ KANUN	ÇIKAN DAVA SAYISI	12- 18YAŞ SANIKLAR KARAR SAYILARI						
		MAHKU- MİYET	%	BERAAT	%	DİĞER	%	TOPLAM
TCK 491-494 (HIRSIZLIK)	14106	4246	22	1684	8.7	13328	69.2	19258
TCK 456-460 (YARALAMA)	3000	1286	30.9	485	11.7	2386	57.4	4157
2918 S.TRAFİK KANUNUNA MUHALEFET	1888	600	28.9	32	1.5	1441	69.5	2073
TCK 495-502 (GASP)	1076	372	25.3	148	10	953	64.7	1473
TCK 414-428 (İRZA TASADDİ)	571	163	19.9	82	10	576	70.2	821
TCK 516-521 (NASI İZRAR-ZARAR VERME)	437	172	23.9	106	14.7	441	61.3	719
TCK 179-192 (ŞAHİS HÜRRİYETİNİ TAHDİT)	370	97	18.4	122	23.1	308	58.4	527
6136 S.ATEŞLİ SİLAHLAR KANUNUNA MUH.	279	135	39.4	56	16.3	152	44.3	343
TCK 508-511 (EMNİYETİ SUİSTİMAL)	250	35	10.1	44	12.7	267	77.2	346
TCK 480-490 (HAKARET VE SÖVME SUÇLARI)	246	131	34.3	91	23.8	160	41.9	382
TCK 503-507 (DOLANDIRICILIK VE İFLAS)	208	73	23	52	16.6	188	60.1	313
TCK 4291-434 (KIZ,KADIN, ERKEK KAÇIRMA)	208	69	26.8	17	6.6	171	66.5	257
TCK 448-455 (ADAM ÖLDÜRME SUÇLARI)	201	140	38.3	44	12	182	49.7	366
TCK 254-265 (HÜKÜMETE KARŞI SİDDET)	199	63	22.7	23	8.3	191	69	277
TCK 339-349 (EVRAKTA SAHTEKARLIK)	145	44	22.2	30	15.2	124	62.6	198
TCK 403-407 (UYUŞTURUCU MADDE SUÇL.)	133	40	26.3	8	5.3	104	68.4	152
2911 S.TOPLANTI GÖSTERİ VE YÜRÜYÜŞ K.	112	1	0.3	43	13.4	278	86.3	322
TCK 350-357 (ÖZEL EVRAKTA SAHTEKARLI)	112	4	2.9	8	5.8	125	91.2	137
4926 S.KAÇAKÇILIK MÜC. KAN. MUHALEFET	96	15	14.9	1	1	85	84.2	101
TCK 286-293 (YALAN ŞAHİTLİK)	86	18	14.8	5	4.1	99	81.1	122
TCK 512 (SUÇ EŞYASINI ALMAK-SATMAK)	81	36	25.7	26	18.6	78	55.7	140
TCK 316-331 (PARA VE KIYMETLİ KAĞIT SA)	66	53	67.9	11	14.1	14	17.9	78
TCK 563-565 (ARABA- HAYVAN MUH. KUSUR)	65	12	14	33	38.4	41	47.7	86
TCK 266-273 (RESMİ GÖREVLİLER A.S.)	52	29	24.4	21	17.6	69	58	119
6831 S.ORMAN KANUNUNA MUHALEFET	50	34	29.6	13	11.3	68	59.1	115
5682 S.PASAPORT KANUNUNA MUHALEFET	48	27	35.1	7	9.1	43	55.8	77
TCK 526-529 (YETKİLİ EMİRLERİNE UYMAMA)	47	7	10.8	11	16.9	47	72.3	65
TCK 571-575 (SARHOŞLUK)	41	24	26.4	18	19.8	49	53.8	91
5680 S.BASIN KANUNUNA MUHALEFET	39	7	12.3	5	8.8	45	78.9	57
TCK 193-194 (MESKEN MAHSUNİYETİ AL.S.)	37	24	34.3	11	15.7	35	50	70
TCK 298-307 (CEZAEVİNDEN FİRAR VE TEŞ)	30	15	21.4	1	1.4	54	77.1	70
TCK 274-277 (MÜHÜR FEKKİ VE MUH.)	30	0	0	11	25.6	32	74.4	43
DİĞER	270	59	16.2	65	17.8	241	66	365
TOPLAM	24579	8031	23.8	3314	9.8	22375	66.4	33720

Kaynak: www.adli-sicil.gov.tr

4.2.1. Çocuk ve Suçluluğunun Tanımı

Çocuk suçluluğunu yetişkin suçluluğundan ayıran en büyük özellik, ülkelerin yasalarına göre bir yaş sınırı belirlemesidir. Ülkemiz hukuk dizgesinde ise, on sekiz yaşından küçük bireylerin bir hukuki kuralı çiğnemesi olarak tanımlanmaktadır.

Batılı bilimsel kaynaklarda “Juvenile Delinquency” kavramıyla açıklanan, tam karşılığı “reşit olmayanın suçluluğu” olarak çevrilebilecek kavram ülkemizde “Çocuk Suçluluğu” olarak kullanılmakta, bu tanımın içerisinde hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bir kesimi (11–18 yaşları arasındaki kanuna karşı gelmiş olanlar) kapsamakta ve çocuk suçluluğu davranışının içinde olan çocuklar, “suça itilmiş çocuk” olarak kabul edilmektedir.

Yavuzer’e göre ise çocuk suçluluğu; “çocuktaki toplumdışı eğilimlerin yasanın yaptırımı gerekli kılacak şekle dönüşmesidir” (Yavuzer,1981, 5).

Çocuk suçluluğu, çocuklara işletilen ya da çocuklar tarafından işlenen suçların sınıflandırılması, yaptırıma bağlanması ve hukukun önemli bir kesimidir. Birçok ülkede gençlik suçluluğu olarak kavramlaştırılır (Tomanbay, 1999, 51).

Diğer bir tanıma göre ise çocuk suçluluğu, yönetsel sorumluluk yaşının altındaki insanların çeşitli suç türleri içinde kanunu çiğnenmesi durumudur (Barker, 1988, 85).

Buna göre, hukukçular çocuk suçluluğuna salt suç ve ceza kavramları çerçevesinde değinmekte, psikologlar çocuk suçluluğu kavramına daha geniş bir açıdan bakarak, davranış bozukluğunun arkasında yatan psikolojik nedenlere önem vermekte, sosyologlar ise, toplumsal ve ekonomik nedenleri ile konuyu ele almaktadırlar.

Çocuk suçluluğunu yetişkin suçluluğundan ayıran en önemli özellik, bu dönemin gelişim psikolojisinde sorunlu ya da geçiş evresi olarak adlandırılan bir döneme rastlamasıdır (Yavuzer, 1994, 33).

Çocuk suçluluğu bütün ülkeler için giderek artan bir sorundur. Bunun öneminin artmasını sağlayan konu ise, uygun şekilde yeniden topluma kazandırılmayan

çocukların, ileriki dönemlerde yeni ve daha büyük suçlar işlemiş olarak karşımıza çıkması durumudur. Bu nedenle çocukların işlediği suçlar ayrıca değerlendirilmesi gereken önemli bir konudur. Çocukların suç işlemekten çok suça itildiği veya kullanıldığı da söylenebilir.

Konu genel olarak veriler ölçeğinde değerlendirildiğinde, çocuk suçlarının büyük kesimini mala karşı işlenen suçlarda yoğunlaştığı söylenebilir. Diğer önemli kesimi ise yaralama (müessir fiil) ve saldırı (ırza tasaddi) suçları oluşturmaktadır. Geriye kalan kesim ise trafik ve diğer suçları kapsamaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün 2002 yılında sunduğu veriler ve Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 1994–2001 yıllarına ait istatistikleri değerlendirildiğinde Türkiye de işlenen çocuk suç türleri konusunda bir fikir edinmemiz olanaklıdır.

Çizelge 17: Hükümlü Çocukların İşledikleri Suç Türleri

Suç Tipi	Sayı	%
Mala Yönelik Suçlar (Hırsızlık, Dolandırıcılık, Güveni Kötüye Kullanma, Sahtecilik v.b.)	118	31.1
Irza Geçme	82	21.6
Kasten Adam Öldürme	60	15.8
Tehdit-Adam Kaçırma	50	13.2
Müessir Fiil (Yaralama)	6	1.6
Diğer	63	16.7
Toplam	379	100

Kaynak: Hancı ve diğerleri, 2005, 401

Bu istatistikî verilere göre bu dönem içerisinde Türkiye'deki cezaevlerinde cezası kesinleşmiş ve tutuklu 11–18 yaşlarında 2091 çocuk bulunmaktadır. Bu örnek birimlerin % 89,1'i 15–18 yaş çocuklardan oluşmakta, tüm öbeğin % 97,7'sını erkek, % 2,3'ünü ise kız çocukları oluşturmaktadır (Hancı ve diğerleri, 2005, 400).

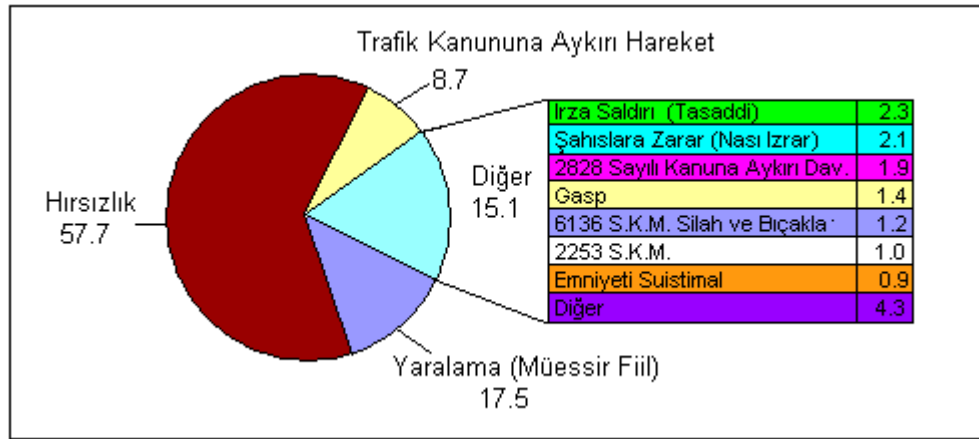
Diğer bir bilgi ise, 1999 yılı çocuk mahkemelerine açılan davaların suç türüne göre dağılımını gösteren Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü'nün istatistikleridir. Burada da benzer sonuçlar görülmektedir. Fakat iki çizelge karşılaştırıldığında hükümlü çocukların daha çok ağır cezalı suçlardan ceza aldıkları buna etken olarak ta, hırsızlık

ve yaralama gibi suçlar ile kabahat türünden suçlarda yaş küçüklüğü nedeni ile yararlanılan hafifletmeler veya ceza ertelemeleri olarak değerlendirilmektedir.

4.2.1.1. Uluslararası İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesine göre “Daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır” olarak genel tanımı yapılmaktadır.

Çizelge 18: Çocuk Mahkemelerine Açılan Davaların Suç Türüne Göre Dağılımı

Kaynak: www.adli-sicil.gov.tr

Uluslararası sözleşmelerde çocuk suçluluğu ile ilgili tanıma "Birleşmiş Milletler Çocukların Yargılanması İle ilgili Uyulması Gereken Standart Asgari (Alt Düzey) Kurallar" (Beijing Kuralları) ile ilgili ortak karar açıklamasında rastlanmaktadır (Defence for Children International, 1993).

Kuralların "Kurallar ve Tanımların Çerçevesi" olarak verilen kesiminde; “Standart Asgari Kurallar, çocuk suçlulara, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ve diğer fikirler, milli ve toplumsal merkezli, mülkiyet veya diğer durum farkı gözetilmek şeklinde hiçbir ayrımcılık uygulanmadan uygulanacaktır, tanımlamalar üye devletler tarafından kendi hukuk dizgeleri ve kavramları uyarınca kullanılacaktır” denilmektedir. Bu kurallar şunlardır:

(a) Çocuk, ilgili hukuk dizgeleri uyarınca, bir suçu işlemesi ile ilgili olarak yetişkinlerden farklı şekilde davranılan küçük veya gençlerdir.

(b) Suç, ilgili hukuk dizgeleri uyarınca, kanuna göre cezalandırılabilir olan (ihmal veya hareket ile işlenen) her türlü davranıştır.

(c) Çocuk suçlu ise, suç işlediği ortaya çıkan veya suç işlediği iddia edilen küçük veya gençtir şeklinde tanımlanmakta, "Çocuklar için cezai sorumluluk yaşı kavramını kabul etmiş hukuk dizgelerinde, duygusal, ruhi ve kültürel olgunluğu göz önünde bulundurarak yaşı alt düzeyi çok düşük tutulmamalıdır" denerek, cezai sorumluluk yaşı için göz önüne alınması gereken en alt düzey tanımları ortaya konulmaktadır. Ceza ehliyeti yaş sınırı denebilecek alt sınır, çeşitli ülkelerde farklı olarak uygulanmaktadır.

4.2.1.2. Anayasa Açısından Çocukların Temel Sağlığı ve Refahı

Anayasa açısından çocukların temel sağlığı ve refahı, tüm yurttaşların yaşam ölçüsü ile ilgili anayasal hükümler içinde incelendiğinde maddeler ile şu şekilde sıralanmaktadır.

Devletin temel amaç ve görevi, "...kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır" (Madde 5).

"Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." (Madde 17/1).

Anayasanın 17/3. Maddesinde, "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz" denilmektedir.

“Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir devlettir”. “Sosyal Devlet” kavramı, çocukların okul öncesi dönemde bakımı ve eğitimi konusunda devlete bazı yükümlülükler getirmektedir (Madde 18/3).

“Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli önlemleri alır, örgütü kurar.” (Madde 41/2).

“Devlet çalışanların yaşam ölçüsünü yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye uygun ekonomik koşulları yaratmak için gerekli önlemleri alır.” (Madde 49/2).

“Herkes dengeli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” (Madde 56).

“Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli önlemleri alır” (Madde 58).

“Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek önlemleri alır, ...” (Madde 59/1) denilmektedir.

4.2.1.3. Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu Açısından Çocuk Suçluluğu

Genel ceza hukuku fiili yargılar ve failin önceki yaşantısını göz önünde bulundurmaz. Çocuk söz konusu olduğunda ise, ceza hukuku fail ile ilgilenir. Çünkü iyileştiren bir doktor gibi çocuğa özgü bir karar verilmesi gerekir.

Genel ceza muhakemesi hukuku maddi gerçek için çalışır. Çocuk yargılamasında ceza muhakemesi hukuku, çocuğun gelişimini güvence altına almak, onu korumak üzere çalışır.

Çocuk adalet dizgesi çocuğu; fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal açıdan gelişmekte olan bireyler olarak ele alır.

Genel ceza hukukunda tepki, yaptırım şeklindedir ve cezalandırıcıdır. Çocuk ceza hukukunda ise tepki, eğitici olmak durumundadır.

Çocuk adalet dizgesi düzenlenirken 18 yaşını doldurmamış olan herkesin çocuk olduğu kuralına dikkat edilmeli, yapılacak düzenlemelerde Çocuk Hakları Sözleşmesinin 2.maddesi doğrultusunda “çocuğun yararı ilkesi” esas alınmaktadır.

Türk Ceza Kanunu 1. maddesinde belirtildiği üzere kanunun amacı; “birey hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir”. Oysa çocuk adalet dizgesinin amacı, çocuğu ve onun yararını korumak, toplumsal düzen ve barışı da bu şekilde sağlamak olarak düşünülmektedir.

Türk Ceza Kanunu’nun 243. maddesinde, “Sanıkları, suçlarını itiraf etmeye zorlamak için işkenceye tabi tutan veya sanıklara eziyet eden veya insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye tabi tutan herhangi bir mahkeme veya komite Başkanı veya üyesi ve diğer devlet görevlileri beş yıl ağır hapis cezasıyla cezalandırılır ve yaşam boyu veya geçici bir süre için devlet memuriyetinden men edilirler” şeklinde bir hüküm yer almaktadır. Fiilin sanığın ölümüne yol açması durumunda, ceza artırılmaktadır.

Ceza yargılama süreci çocuklar için baskı oluşturacak, psikolojik dengesini bozacak bir durumdur. Bu durum mahkemenin çalışma biçiminden, çocuğun bireysel özelliklerinden, içinde bulunduğu ortamdan kaynaklanır ve adalet dizgesinin işleyiş şekli her çocuğu farklı etkiler.

Bu nedenle adalet dizgesinin işleyişi de çocuk için özel olarak biçimlendirilmelidir.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 148. maddesine göre, “yasaklanan sorgulama yöntemlerini” düzenleyen hükümlerde, “Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma,

aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz ve kanuna aykırı bir yarar söz edilemez, yasak yöntemlerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez” hükmü yer almaktadır.

Aynı maddede, “Müdafi hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hakim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınamaz. Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması gereksinimi ortaya çıktığında, bu işlem ancak Cumhuriyet savcısı tarafından yapılabilir” denmektedir. Bu hükümlere göre, karakollarda veya savcılıklarda işkence altında alınan ifadeler duruşmalarda delil olarak kabul edilememektedir.

Duruşmanın düzen ve disiplinin sağlanmasında “Mahkeme başkanı veya hakim, duruşmanın düzenini bozan bireyin, savunma hakkının kullanılmasını engellemek koşuluyla salondan çıkarılmasını emreder... Ancak çocuklar hakkında disiplin hapsi uygulanmaz” denilmektedir (CMK md. 203).

Suçlu çocuklar kadar suça karşı kalmış çocuklarda CMK içinde farklı bölümlerde ele alınmış ve çocuğa karşı işlenen suçlar hukuki ifadesi ile ağırlaştırıcı neden olarak değerlendirilmiştir. Örneğin, tutuklama nedenlerinin sıralandığı Md 100 hükümlerinde çocuklara karşı işlenen suçlar yine ayrıca ele alınmıştır. Buna göre “Çocukların cinsel istismarı (TCK md. 103)” tutuklama nedenleri arasında yer almaktadır.

Mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır. “İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır. Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur” (CMK md. 236).

“Mağdur veya suçtan zarar gören, davaya katıldığında, mahkemeden istemesi halinde baro tarafından bir avukat görevlendirilir. Mağdur veya suçtan zarar görenin çocuk, sağır ve dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede akıl hastası olması halinde avukat görevlendirilmesi için istem aranmaz” (CMK md. 239).

Md. 135 hükümlerinde çocuklara karşı işlenen suçlar yine ayrıca ele alınmıştır. Buna göre “Çocukların cinsel istismarı (TCK md. 103)” iletişimin belirlenmesi, dinlenmesi ve kayda alınması nedenlerinin sıralandığı nedenler arasında yer almaktadır.

Yine, tanıkların dinlenmesi md. 52’de ele alınmıştır. Tanıkların dinlenmesi sırasındaki görüntü veya sesler kayda alınabilir. Ancak; mağdur çocukların tanıklığında bu kayıt zorunludur.

Madde 76’da ise tanıklıktan çekilme konusu hükümleri yer almaktadır. “Tanıklıktan çekilme nedenleri ile muayeneden veya bedenden örnek alınmasından kaçınılabilir. Çocuk ve akıl hastasının çekilmesi konusunda yönetsel temsilcisi karar verir. Çocuk veya akıl hastasının, tanıklığın hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması halinde, görüşü de alınır. Yönetsel temsilci de şüpheli veya sanık ise bu konuda hakim tarafından karar verilir” denilmektedir.

Türk Ceza Kanunu’nun değişik hükümlerinde, çocuklara verilen cezalarda indirim yapılması hükme bağlanmıştır. Bunun amacı cezaların çocukların bedensel, zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişimleri üzerindeki olumsuz etkileri engellemektir. Son uygulamalarda, suçun türü ve temelinde yatan neden açısından, çocuklar tarafından işlenen suçların yetişkinler tarafından işlenen suçlardan ayrılmasında yaş bir ölçüt olarak kabul edilmekte ve çocuklara verilen cezalarda indirim yapılmaktadır. Bu nedenle, yaş çocuklarla ilgili yargılamalarda önemli bir rol oynamaktadır.

Çocuklar, gelişimleri açısından çok önemli olan gelişim dönemlerinde ceza kurumlarına konulmakta ve toplumsallaşmanın birincil olarak sağlandığı aile kurumundan ayrı kalmaktadırlar. Bu nedenle çocukların suça itilmesinin önlenmesi, gelişim gereklerine uygun bir şekilde özel olarak yargılanması büyük önem taşımaktadır.

4.2.1.4. Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Koruma Kanunu Açısından Çocuk Suçluluğu

Çocuk mahkemeleri, çocuk suçluluğunu denetim altına almakla yükümlü çocuk adalet dizgesinin en önemli basamaklarından birisidir. Çocuk mahkemeleri, genel olarak çocuğun korunması, toplumsallaşması ve iyileştirilmesi gibi amaçlara hizmet eder (Uluğtekin, 1994, 5).

İlk çocuk mahkemesi 1899 yılında Amerika'nın Chicago kentinde kurulmuş, Türkiye'de ise çocuk mahkemelerinin kurulmasına ilişkin çalışmalar 1945 yılında başlamış olmakla birlikte (Akyüz, 2000, 602) ancak 07.11.1979 tarihinde kabul edilerek Resmi Gazete'de yayımlanan; ancak 01.06.1982 tarihinde yürürlüğe giren 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu Görev ve Yargılama Yöntemleri Hakkında Kanuna göre her ilde ve nüfusu 100 bini geçen büyük ilçelerde çocuk mahkemeleri kurulması gerekirken aradan geçen 26 yılda sadece 16 ilde mahkeme kurulabilmiş, 2005 yılında yürürlüğe giren, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yapılan yasal düzenleme ile ise her ilde kurulması belirlenmiştir.

Suç işleyen çocuğun ilk karşılaştığı ve tutuklama aşamasına kadar sık sık birlikte olduğu resmi görevli çocuğun yaşadığı yerleşme birimine göre, kentte polis, kırsal yörede jandarma olmaktadır. Polis ve jandarma, suç işleyen çocuğun kimliğini saptamadan Cumhuriyet savcısına götürür ve kamu davası açıldığı takdirde çocuk, işlediği suçun türüne göre, tutuklu ya da tutuksuz olarak yargılanma süreci içine girer.

Çocuk, işlediği suçun türüne göre, tutuklu ya da tutuksuz olarak yargılanır. Tutuklanan çocuklar bulunduğu il veya ilçenin cezaevine, yetişkin tutuklu ya da hükümlülerle bir araya, eğer varsa o ceza evindeki çocuk kovuşuna yerleştirilir. Bu uygulamanın, Türkiye'de çocuklara ilişkin eğitim dizgesinde, suçlu çocuğun yeniden toplumsallaşmasını olumsuz yönden etkileyen etkenlerin başında geldiği söylenebilir. Yargılama aşamasının sonunda ceza alan ve özgürlüğü bağlayıcı ceza alan çocuklar, Türkiye'de bulunan dört çocuk ıslah kurumundan birine gönderilir.

Gerek yürürlükten kaldırılan, 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Yöntemleri Hakkında Kanun gerekse de 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda Koruma kanununda 11. maddesinin birinci fıkrası düzenlemeler gereğince, suç işlediği zaman on bir yaşını bitirmeyen küçüklerin ceza sorumlulukları yoktur. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre, fiil kanunen bir seneden fazla hapis cezasını veya daha ağır bir cezayı gerektiriyor ise haklarında 10. maddede yazılı önlemlerden birinin uygulanacağı söylenmiştir.

Küçükler hakkında uygulanacak önlemler, söz konusu kanunun 10. maddesinde aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. Veli, vasi veya bakıp gözetmeyi üzerine alan akrabadan birine teslim,
2. Bakıp gözetmeyi üzerine alan güvenilir bir aile yanına yerleştirme,

Çocuk mahkemelerinde yer alan bireyler ise hakim, uzmanlar (öncelik sırasına göre sosyal hizmet uzmanı, uzman yardımcısı, pedagog, psikolog, psikiyatr), savcı ve avukattır. Çocuk mahkemelerinde hakimın görevi, özellikle çok hassastır. Hakimın görevini başarıyla yerine getirebilmesi için çocuk psikolojisini tanınması, eğitim konularına yabancı olmaması, çocuk suçlularla konuşma bilgisi, onlara şefkatli bir dost ve koruyucu gibi görünmesi gerekmektedir. Ayrıca hakim yalnızca delilleri toplamak, şahitlerin bilgilerini dinlemek ve suç olayının kanunun hangi maddesine girdiğini araştırmakla yetinmemelidir. Asıl amaç, suçun gerçek nedenlerinin bulunması, çocuk suçlunun hayatını öğrenmeye ve psikolojini anlamaya yöneliktir. Diğer yandan hakimler kararlarını verdikten sonra çocuk suçlularla ilişkilerini bitirmezler. Çocuk mahkemelerinin uzmanları, bu çocukların evde, okulda, sokakta ve başka yerlerdeki yaşamlarını ve hareketlerini izleyerek mahkemeye düzenli olarak rapor gönderirler. Bu raporlar, çocukların mahkemedeki fişlerine eklenir. Hakim onları inceleyerek daha önce verdiği kararları değiştirebilir (Akyüz, 2002, 39-40).

Çocuk suçluluğu alanında bu amaçla ‘Sosyal Hizmet Uzmanı’, suç işlemiş çocuklarla çalışır. Çocuk suçluluğu alanında sosyal hizmet uzmanı, çocuk tutukevleri, ıslahevleri, çocuk mahkemeleri, çocuk şubeleri ve çocuk suçluluğu ile ilgili olarak

alışan sivil toplum örgütlerinde görev alırlar. Suçlu ocuğun yargılama sürecinden en az düzeyde zarar görmesinde, onu suça iten etmenlerin araştırılmasında ve altında yatan sorunların zlmeye çalışılmasında etkin rol ve işleve sahiptir. Sosyal hizmet uzmanı bu işlevlerini gerçekleştirirken yalnızca ocuk suçluyla değil onun ailesi, arkadaşları, okulu yani tüm sosyal çevresiyle ilişki kurar. Ayrıca sosyal hizmet uzmanı, sorunun çözümüne yönelik olarak sivil toplum örgütleri, güvenlik rgt ve hastaneler gibi toplumsal kurumlarla işbirliği içerisine girer. Bu nedenle ocuk mahkemelerinin ülke genelinde acil bir şekilde yapılandırılarak ocuk suçluluğu ile mücadele de hız kazandırılabilir ve suçların önlenmesi ve azaltılmasında yarar sağlanabilecektir.

ocuk mahkemelerinin salonlarının düzenleme ve döşenmesinde sadeliğe zen gösterilmesi ve çocuklarda tehlikeli bir gururun ve gösteriş hissini uyanmaması için yargılamaların olabildiğince gizli olarak yapılması önemlidir. Örneğin, İngiltere’de çocuğun yalnızca anne ve babası, çocukla ilgili memurlar, baro yeleri ve çocukları koruma cemiyetinin temsilcileri duruşma salonunda bulunabilir. Amerika’da ise birkaç resmi görevli dışında başkasının salonda bulundurulmasına izin verilmez. Bu örneklerdeki uygulamalar, çocukların psikolojileri açısından daha uygundur (Akyüz, 2002, 39).

2005 yılında yürürlüğe giren, 5395 sayılı ocuk Koruma Kanunu belirtilen gereksinimler doğrultusunda hazırlanmış ve önceki uygulamaları tek yasa altında birleştirip, korunma gereksinimi olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin yöntemleri düzenlemek ve korunma gereksinimi olan çocuklar hakkında alınacak önlemler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik önlemlerinin yöntemlerine, ocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsamaktadır (.K.K. md. 1–2).

Koruyucu ve destekleyici önlemler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak önlemler şunlardır:

“a) Danışmanlık önlemi, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

b) Eğitim önlemi, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel kesime ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım önlemi, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi halinde, çocuğun resmi veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık önlemi, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve sağaltımı için gerekli geçici veya sürekli tıbbi bakım ve iyileştirmesi bağımlılık yapan maddeleri kullananların bakımlarının yapılmasına,

e) Barınma önlemi, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik önlemdir” (Ç.K.K. md. 5).

Yine yasa ile soruşturma yöntem ve şekillerinde de düzenlemelere gidilerek, suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılması (Ç.K.K. md. 15), çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi durumunda, soruşturma ve kovuşturmanın ayrı yürütülmesi düzenlenmiştir (Ç.K.K. md. 17).

Diğer bir konu çocuk mahkemelerinin kuruluş esaslarıdır. Yasa ya göre, çocuk mahkemesi, tek hakimden oluşur. Bu mahkemeler her il merkezinde kurulur. Ayrıca, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulabilir. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk mahkemelerinin birden fazla dairesi

oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. Çocuk mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz. Mahkemelerin bulunduğu yerlerdeki Cumhuriyet savcıları, çocuk mahkemeleri kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilir. Çocuk ağır ceza mahkemelerinde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur ve mahkeme bir başkan ve iki üye ile toplanır. Bu mahkemeler bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen yerlerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun olumlu görüşü alınarak kurulur. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk ağır ceza mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir (Ç.K.K. md. 25/1-2).

Mahkemelere, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış, adli yargıda görevli, öncelikli olarak çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hakimler ve Cumhuriyet savcıları arasından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca atama yapılır (Ç.K.K. md. 28).

Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulur ve öngörülen nitelikleri haiz olanlar arasından yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı, bu büroda görevlendirilir.

Çocuk bürosunun görevleri şunlardır:

- a) Suça sürüklenen çocuklar hakkındaki soruşturma işlemlerini yürütmek,*
- b) Çocuklar hakkında önlem alınması gereken durumlarda, gecikmeksizin önlem alınmasını sağlamak,*
- c) Korunma gereksinimi olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya gereksinimi olan veya uyum güçlüğü çekenlere gereksinim duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışmak, bu gibi durumları çocukları korumakla görevli kurum ve kuruluşlara bildirmek,*
- d) Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmektir" (Ç.K.K. md. 30).*

Çocuklarla ilgili kolluk görevi, öncelikle kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirilir. Kolluğun çocuk birimi, korunma gereksinimi olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında işleme başlandığında durumu, çocuğun veli veya vasisine veya çocuğun bakımını üstlenen kimseye, baroya ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, çocuk resmi bir kurumda kalıyorsa ayrıca kurum temsilcisine bildirir. Ancak, çocuğu suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphelenilen yakınlarına bilgi verilmez. Çocuk, kollukta bulunduğu sırada yanında yakınlarından birinin bulunmasına olanak sağlanır. Kolluğun çocuk birimlerindeki çalışanlarına, kendi kurumları tarafından çocuk hukuku, çocuk suçluluğunun önlenmesi, çocuk gelişimi ve psikolojisi, sosyal hizmet gibi konularda eğitim verilir. Çocuğun korunma gereksinimi içinde bulunduğu bildirimi ya da tespiti veya hakkında acil korunma kararı almak için beklemenin, çocuğun yararına aykırı olacağını gösteren nedenlerin varlığı halinde kolluğun çocuk birimi, durumun gerektirdiği önlemleri almak suretiyle çocuğun güvenliğini sağlar ve olanaklı olan en kısa sürede Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim eder (Ç.K.K. md. 31/1–2–3–4–5).

Düzenlenen diğer bir konu, hakkında koruyucu ve destekleyici önlem kararı verilen, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı onanan, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuğun denetim altına alınması ve hazırlanan plan doğrultusunda kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmedikleri, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı her ay veya gerektiği durumlarda mahkeme veya çocuk hakimine atanan denetim görevlisince rapor olarak bildirilerek çocuğun denetlenmesidir.

Yasada yer alan koruyucu ve destekleyici önlemleri şunlardır:

- a) Danışmanlık ve barınma önlemleri Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler,*
- b) Eğitim önlemi Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,*

- c) *Bakım önlemi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu,*
d) *Sağlık önlemi Sağlık Bakanlığı,*” tarafından yerine getirilir (Ç.K.K. md. 35).

4.2.1.5. İnfaz Uygulamaları Açısından Çocuk Suçluluğu

Ceza İnfaz Kanunu’nun 4. maddesi, “Hiçbir çocuk yasaya aykırı veya keyfi olarak özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır demektir. Çocukların tutuklanması, gözaltına alınması veya hapsedilmesi yasalara uygun olacak ve yalnızca en son başvurulacak çare olarak ve uygun olan en kısa süre için uygulanacaktır” hükmünün yer aldığı ÇHS’nin 37(b) maddesine uygun olarak, özgürlüğü sınırlayan kısa süreli (bir yıl veya daha kısa) cezalar yerine uygulanabilecek para cezalarını ve önlemleri içermektedir.

Aynı kanunun 5. maddesinde 18 yaşından küçük çocuklara verilen para cezalarının hapis cezasına çevrilemeyeceği hükmü yer almaktadır. 6. maddenin 3. paragrafında, suç işlediği zaman 18 yaşını doldurmamış olanlar hakkında verilen ağır hapis cezalarının iki yıldan uzun olmaması durumunda, cezanın erteleneceği belirtilmektedir.

Kanunun 106. maddesinin dördüncü fıkrası “Çocuklar hakkında hükmedilen; adli para cezası ile hapis cezasından çevrilen adli para cezasının ödenmemesi durumunda, bu cezalar hapse çevrilemez” denilmektedir.

12–18 yaş arasında olan çocuklara verilen cezalar indirimli olarak uygulanır. Türkiye’de suç işleyen kız çocukların sayısı erkek çocukların sayısından daha azdır. Cezaları onaylanan kız çocuklar İzmir Çocuk Islah Evi’nde ayrı bir yerde gözlem altında tutulmaktadır.

11 ile 15 yaş arasındaki çocuklara özgürlüğü kısıtlayan cezalar verilmesi durumunda, bu cezalar Çocuk Mahkemeleri Kanunu’nun 12. maddesine göre ıslah evlerinde uygulanmaktadır. 18 yaşını doldurana kadar bu kurumlarda kalabilecek davalı çocuklar, 18 yaşını doldurduktan sonra açık ceza evlerine gönderilmektedir. Eğitimlerine

devam eden, işlik çalışmalarında başarılı olan, iyi hal ve davranışlarıyla yöneticiler ve öğretmenler üzerinde olumlu izlenim bırakan çocuklar açık ceza evlerine gönderilmemekte ve kurumda kalış süreleri 21 yaşına kadar uzatılabilmektedir.

Ankara, Elazığ ve İzmir illerinde üç ıslah evi bulunmaktadır. Bu kurumlarda çocuklara akademik ve mesleki eğitim verilmektedir. Bu çocuklar diğer çocuklar gibi, yaşlarına ve gereksinimlerine göre, temel eğitim kurumlarına, yüksek okul ve dengi okullara ve fakültelere devam edebilmektedirler. Bu çocuklardan bazıları çırak olmak üzere eğitilmektedir. Bunların yanı sıra, yabancı dil ve üniversite giriş sınavı kursları ile sosyal ve kültürel etkinliklerle ilgili kurslara da devam edebilmektedirler. Islah evlerinde atölye çalışmaları yapılmakta ve çocukları topluma yararlı bireyler haline getirmek için çaba gösterilmektedir. Haklarındaki mahkûmiyet kararı kesinleşen çocuklar ile yakın illerdeki ıslah evlerinde disiplin cezasına mahkûm edilen çocuklar, sağaltıma yönelik etkinliklerin gerçekleştirildiği Sinop Çocuk Ceza Evine gönderilmektedir. Ancak, Sinop Çocuk Ceza Evine yerleştirilen çocuklar ıslah evlerindeki çocuklar gibi, ceza evi dışındaki eğitim ve öğretim olanaklarından yararlanamamaktadırlar.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Önlemlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 31. maddesinin birinci fıkrası ‘İyi halli hükümlüler, gözlem kurulu kararı ile kurum yönetimi tarafından durumlarına uygun kurum içi hizmetlerde çalıştırılabilir. Çocuk hükümlüler, kendi yaşam alanları veya eğitsel amaçlar dışında çalıştırılmazlar’ hükmü de ayrıca usulsüz çalıştırma ve angaryayı engellemek amacı ile yasalarımızda yer almıştır.

4.2.1.6. Çocuk Suçluluğunun Adalet Dizgesi İçindeki Uygulaması

Türkiye’de çocuk suçluluğu adalet dizgesi ile ilgili en temel kanun, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunudur. Bunun yanı sıra, yetişkinler tarafından işlenen suçlarla ilgili tüm kanunlar çocuklarla da ilgili kararlar içermektedir. Anayasa, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 5226 sayılı Kabahatler Kanununu, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi

Kanunu, 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu, Adalet Bakanlığının Kuruluş ve Görevlerine ilişkin 2992 Sayılı Kanun, Ceza ve Tutuk Evleri Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevlerine ilişkin 4358 Sayılı Kanun, 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Önlemlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 1721 Sayılı Ceza ve Tutuk Evlerinin Yönetimine ilişkin Kanun, 7682 Sayılı Adli Sicil Kanunu ve bunlarla ilgili yönetmelikler çocuk suçluluğu adalet dizgesini oluşturmaktadır.

Bunun yanında bazı diğer kanunlarda çocuklar ile ilgili maddeler içermektedir. Örneğin, Basın Kanunu'nun 33. maddesi ve Çocuk Mahkemeleri Kanunu'nun 40. maddesi 18 yaşından küçük çocuklarla ilgili bilgilerin yayınlanmasını yasaklamaktadır.

Adalet Bakanlığı bünyesinde, çocuk hukuku, gelişim, psikoloji ve kriminoloji dallarında uzman olanların görev yaptığı bir rehberlik birimi bulunmaktadır. Ankara Çocuk Islah Evi pilot kurum olarak seçilmiş ve ıslah programlarında değişiklik yapma çalışmaları bu kurumda başlatılmıştır.

Çocuğun yararı temel ilkesi var olan yasalarda yer almaktadır. Gerektiğinde çocuğa duruşmaya katılmama olanağı tanınarak çocuğun özel hayatının gizliliği korunmaktadır. Çocuğun açığa çıkarılmaması ve çocuğun kimliği ile ilgili bilgilerin yayınlanmasını önlemek için özel hayatın gizliliğine büyük önem verilmesi böylece yasalarla güvence altına alınmıştır.

İslahevinde kalan çocukların tutukluluk süreleri sonunda yeniden kendi hayatlarına devam edebilmeleri bu dizge içinde yer alan uygulama ile sağlanmaktadır.

Bunla ilgili ilk uygulama, 1995 Yılında Ankara Çocuk Islah Evinde uygulanmaya başlayan meslek eğitimi programı çerçevesinde, örgün eğitim dizgesi kapsamında temel eğitim kurumlarına devam etme olanağı olmayan ve kurumda çiraklık eğitimine ve meslek kurslarına devam eden 15–18 yaş arasındaki çocuklara kuramsal ve uygulamalı meslek eğitimi verilmektedir. Bu eğitimin temel amacı çocuk emeğinin kullanılmasını önlemek, çocukları eğitime yönlendirmek ve üretime yönelik itibarlı mesleklere sahip olmalarını sağlamaktır.

Cezalarını tamamlayan çocuklardan bir bölümü, özel ve resmi yatılı okullara yerleştirilmekte ve okula devam edemeyenler resmi ve özel kurumların veya gönüllü birey ve kuruluşların desteği doğrultusunda temin edilen yerlere yerleştirilmekte, kendilerine iş bulunmasında yardımcı olunarak gereksinimi durumunda gerekli gözlem ve destek sağlanmaktadır.

4.2.2. Sömürüyle Karşı Karşıya Kalan Çocuklar

Bu kesimde; sömürüye karşı kalan çocuklar, ekonomik sömürüye karşı kalan çocuklar, uyuşturucu kullanımı, cinsel sömürü ve cinsel taciz, diğer kötüye kullanmalar başlıkları altında ele alınmaktadır.

4.2.2.1. Ekonomik Sömürüyle Karşı Karşıya Kalan Çocuklar

Ülkemizde çocukların çalıştırılması ile ilgili yasal düzenlemeler, farklı kesimlerde çalışan çocuklar için alt yaş sınırı düzenlemesi ve çocukları ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırma yasakları gibi belirli başlıklar halinde sınıflandırılmaktadır.

Bunun yanında bu çocukların çalışma koşulları ile ilgili olarak çalışma sürelerinin, dinlenme ve tatil günleriyle alacakları ücretlerinin de düzenlendiği yasalar hukukumuz içinde yer almaktadır.

Türkiye’de çalışan çocuklarla ilgili temel yasal hükümler Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında, 4857 Sayılı İş Kanununda ve 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda yer almaktadır.

Türkiye genelinde 6–14 yaş öbeğinde ekonomik işlerde istihdam edilen çocukların % 68’i hane halkının gereksinimlerine katkıda bulunmak için, % 21’i ailesi istediği için, % 6’sı iş öğrenmek, meslek sahibi olmak için, % 4’ü kendi gereksinimlerini karşılamak için, % 1’i ise diğer nedenlerle çalışmaktadır. Kentsel alanda çocukların % 56’sı hane halkı gereksinimlerine katkıda bulunmak, % 18’i iş öğrenmek, meslek sahibi olmak için çalışmaktadırlar (Karabulut, 1996, 5).

Çizelge 19: Ekonomik İşlerde Çalışan Çocukların Yaş Öbeklerine Göre Çalışma Nedenleri

Yaş Öbeği	Toplam (1)	Ev İhtiyaçlarına Katkı İçin	Kendi İhtiyaçlarını Karşılama	İş Öğrenmek, Meslek Sahibi Olmak İçin	Ailesi İsteddiği İçin	Diğer
6-9	251,310	157,397	2,527	5,296	86,089	-
10-11	324,646	221,797	6,326	6,759	85,131	4,633
12-13	809,760	548,313	35,030	72,984	145,836	7,596
14	400,993	282,320	23,609	28,847	63,924	2,293
Toplam	1,786,710	1,209,829	67,492	113,886	380,980	14,523

Kaynak: DİE, Çocuk İstihdamı Anketi, 1994

Anayasanın 50. maddesinde, “Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile fiziksel ve zihinsel özürlü olanlar çalışma durumları açısından özel olarak korunurlar. Dinlenmek ve boş zamana sahip olmak tüm çalışanların hakkıdır. Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve durumları kanunla düzenlenir” deyişi yer almaktadır.

Bunun yanında, ekonomik nedenlerden ötürü çocukları çalışmak zorunda olan ailelerin de bulunduğu gerçeği ile bu ailelerin çocuklarına eğitim olanağı sağlamak amacıyla, gerekli ekonomik ve sosyal yardım dizgeleri geliştirilmelidir.

Örneğin hazırlanan projelerden biri kapsamında, çalışan çocukların işyerleri, aileleri, okulları ve arkadaşlık ilişkileri ile ilgili sorunlar konusunda başvurabilecekleri “Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi” gibi kurumlar vardır.

4.2.2.2. Uyuşturucu Kullanımı

Çocuklar ve gençler uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığı konusunda zarar görme olasılığı en yüksek olan öbek konumundadır. Türkiye ile ilgili istatistikler, Türkiye’deki bağımlıların dörtte üçünün uyuşturucu ilaçları veya çözücülerini 30 yaşından önce kullanmaya başladıklarını göstermektedir. Okullar, üniversiteler ve çocuklarla gençlerin sık gittikleri diğer yerler uyuşturucu satıcılarının temel hedefi haline geldiği

için, 25 milyondan fazla genç nüfusa sahip olan Türkiye de uyuşturucu konusunun tüm yönleri ile ele alınması gerektiği ve soruna çözüm yollarının bulunması gerekliliği tartışma götürmez bir durumdadır. Konu yasal açıdan değerlendirildiğinde, uyuşturucu kaçakçılığı Türk Ceza Kanunu’nda ağır suç olarak kabul edilmekte ve suçlular beş yıldan fazla hapis cezası ile cezalandırılabilmektedir (TCK, md. 188–190).

Türk Ceza Kanunu’nda uyuşturucu kullanımı, satışının ve kaçakçılığının önlenmesi ve çocukların korunması için gerekli hükümler vardır. Örneğin, öğrenim yerlerinin yakın çevresinde alkol satılmasını yasaklayan hükümler vardır veya 18 yaşından küçük çocuklara alkollü içki satışı da yasaktır gibi küçükleri koruma ile ilgili ek düzenlemeler bulunmaktadır

4.2.2.3. Cinsel Sömürü ve Cinsel Taciz

Türkiye’de çocukların cinsel tacizden korunması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu’nun 11. maddesinin (c) bendine göre, “genel adetlere ve ahlaka aykırı film, kayıt, video filmi ve kaseti hazırlayıp satanlar, herhangi bir başvuru veya şikâyet olmasa bile engellenirler. Ticari amaçla ses bandına ve videokasete kayıt yapan gerçek ve tüzel kişiler, bu bant ve kasetler yayınlanmadan önce bir kopyasını yerel mülki mercilere vermekle yükümlüdürler.”

Yukarıda anılan kanunun 12. maddesinde “genç kız ve kadınların gazino, bar, kafe ve alkollü içki satılan benzer yerler ile banyo, Türk hamamı ve plajlarda çalıştırılmaları yerel mülki mercilerin iznine bağlıdır. 21 yaşından küçük kadın ve erkekler bu tür yerlerde çalıştırılmaz” hükmü yer almaktadır.

Polis, yanlarında anne babaları ve vasileri olsa bile, 18 yaşından küçüklerin bar ve meyhanelere girmelerini yasaklar.

Çocuklara yönelik cinsel taciz durumunda Türk Ceza Kanunu’nun uygulanacak cezalarla ilgili maddeleri ise şu şekilde düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu’nun 435. maddesine göre: “15 yaşını doldurmamış çocuğu fuhşa teşvik edenler ve fuhşa aracılık edenler iki yıldan az olmamak üzere hapis cezası ve ağır para cezası ile cezalandırılırlar”. Çocuğun veli veya vasisi, öğretmeni, eğitmeni veya çocuğun bakılmak üzere emanet edildiği hizmetli veya diğer bireyler çocuğu bu yola özendirdikleri takdirde, hapis cezasının süresi en az üç yıl olacaktır.

Türkiye uluslararası alanda, uluslararası toplumun dikkatini çekmede önemli bir adım olarak gördüğü, Çocukların Satılması, Fuhuşta Kullanılması ve Çocuk Pornografisine ilişkin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Ek Protokolünü de desteklemektedir.

4.2.2.4. Diğer Kötüye Kullanmalar

“Yetiştirme (Terbiye) etme yetkisini kötüye kullanarak, gerekli eğitim, bakım ve öğrenim için kendisine emanet edilen bireyin sağlığının zarar görmesine neden olanlar 18 aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır” (TCK, md. 477).

Çocukların satılması, kaçırılması ve çocuk ticareti çocuk kaçırmayı, satmayı ve çocuk ticareti birlikte dikkate alınmalıdır.

Türk hukuk dizgesinde, çocuk kaçırmayı ilk önce Türk Ceza Kanunu’nun “Bireyin Özgürlüğüne Karşı İşlenen Suçlar” başlıklı bölümünde incelenmiş, bireyin özgürlüğünü kısıtlayan ve bireyin isteği dışında işlenen fiiller suç kapsamında değerlendirilmiştir. Ancak, bazen yeni doğan bebekler evlat edinmek amacıyla hastaneden kaçırılmakta, bazen de sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çok çocuklu aileler doğumdan sonra çocuklarını satmaya çalışmaktadır.

Özetle değerlendirdiğimizde, ülkemizde yürürlükte bulunan yasal düzenlemelerin, çocuk kaçırmayı, satmayı ve çocuk ticareti konusunda Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye uygun olduğunu yasal düzenlemelerin yeterli sosyal ve ekonomik destek sağlanarak aktif şekilde hayata geçirilmesi gerektiği söylenebilir.

4.3. Çocuk Suçluluğunu Etkileyen Toplumsal Etkenler

Çocuğun suçluluğa yönelmesinin nedenleri konusu genel olarak üç başlık altında ele alınmaktadır.

- a. Çocuğun yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etmenler,
- b. Çocuk üzerindeki çevresel etkenler, özellikle içinde yetişip büyüdüğü en yakın çevre olan aileden başlayarak etkilenmesi,
- c. Sosyal çevre ve yaşam koşulları.

Bu kesimde yapılan bu bilimsel sınıflama dışında her bir konu yani, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, eğitim, arkadaş ortamı, çalışma durumu, ailenin, medyanın, çevresel etkenlerin ve yanlış disiplin uygulamalarının çocuk suçluluğunun etkilemedeki işpayı ayrı ayrı, incelenip, kentte yaşayan diğer bir olgu olarak sokak çocukları ve madde bağımlılığı konuları ele alınmaktadır.

4.3.1. Çocuk Suçluluğuna Yaşın Etkisi

Çocukluktaki suçluluğu yetişkin dönemi suçluluğundan ayıran en önemli özellik; hızlı bedensel ve psikolojik gelişmelerin görüldüğü, aynı zamanda ve psikolojik denetiminin yetersiz olduğu, sorunlu dönem olarak da adlandırılan ergenlik dönemine rastlamasıdır.

Ayrıca suç işleyen çocukların farklı yaş aralıklarında farklı suçlar işledikleri de söylenebilir. Örneğin; Yaralama darp ve benzeri suç işleyen çocuklar genel olarak 16–18 yaş aralığında iken 12–15 yaş arası çocukların genel olarak hırsızlık suçlarını işlediği görülmüştür (Öztürk, 1998, 221).

4.3.2. Çocuk Suçluluğuna Cinsiyetin Etkisi

Cinsiyet ile suç ilişkisi ele alındığında bütün toplumlarda kadınların suç işleme oranlarının erkeklerden düşük olduğu görülmektedir. Batıda erkek çocuklarında suçluluk

oranları kızlara göre fazladır. Ülkemizde de suç işlemiş erkek çocukları kızlara göre bir hayli yüksek orandadır. Hemen hemen suç işleyen çocukların % 95'inden fazlası erkektir. Ülkemizin toplumsal yapısı nedeniyle erkek çocuklar evleri dışında daha serbest olabilmekte, üzerlerindeki aile denetimi daha az olmakta, çeşitli arkadaş öbeklerine katılıp anti-sosyal davranışlara ve suç işleyebilmeye daha kolay zemin bulabilmektedirler. Ancak sanayileşen toplumda kadın suçluluğunun da artmakta olduğu belirtilmektedir (Hancı ve diğerleri, 2005, 400).

4.3.3. Çocuk Suçluluğuna Sosyo-Ekonomik Düzeyin Etkisi

Yapılan çalışmalarda, çocuk ve ergen suçluluğu ile ilgili genelde, düşük gelirli ailelere mensup olduğu görülmekte, suç ile yoksulluk arasında önemli bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Düşük ekonomik düzey suça yönelten tek neden olmasa da, suça elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Özellikle çocuğun gereksinimlerinin karşılanamaması ve eksikliği suçlara zemin hazırlamaktadır.

Ancak, ekonomik düzeyin yükselmesi ile suç işleme azalsa da, ortadan kalkmamakta ve suçun niteliği değişmektedir.

4.3.4. Çocuk Suçluluğuna Eğitim-Öğretimin Etkisi

Çocuğun toplumsal deneyimleri ilk olarak kazandığı bir diğer yer, okullardır. Suç işlemiş çocukların, ailenin eksikliğini gidererek, denetlemeyi ve toplumsallaşmalarını sağlayacak eğitim olanaklarından yeterince yararlanmadığı veya yararlandırılmadığını yapılan araştırmalar doğrultusunda söyleyebiliriz.

Yapılan çalışmalar eğitim düzeyi düşük olan çocukların şiddet içeriği fazla olan suçları daha fazla oranda işlediklerini göstermiştir. Suç şüphesi ile güvenlik birimlerine getirilen çocukların % 53,5'i ilköğretim, % 10,8'i lise mezunu, % 4'ü okuma yazma bilmeyen ve diğer öğrenim görenlerden oluşmaktadır. Bu, çocuğun eğitim düzeyinin düşük olmasının suç ile ilişkisi olduğunu göstermektedir (Öztürk, 1998, 221).

4.3.5. Çocuk Suçluluğuna Çalışmanın Etkisi

Yapılan bir araştırma sonucuna göre 13–15 yaşlar arasındaki çocukların hem çalışmaya hem de suç işlemeye aynı dönemde başladığı görülür.

Çocukların çalışmaya başlama ve suç işleme yaşları oldukça düşüktür. Bu durum ülkemizin ekonomik durumlarından kaynaklanmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların çalışma nedenlerine bakıldığında 22 çocuğun aile bütçesine katkıda bulunmak için çalıştığı görülür.

Çocukların büyük bir çoğunluğu aile bütçesine katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Bu yüzden çocukların büyük bir kısmı ekonomik olarak zayıf durumda olan ailelerden gelmektedirler. Ayrıca bu çocukların büyük bir kırsal kesimden gelmektedirler. Kırsal kesimde tarla işlerinde çocukların çalışmalarına ailelerin çok gereksinim duydukları ise bir gerçektir (Kayaaltı, 1994, 140).

4.3.6. Çocuk Suçluluğuna Arkadaş Çevresinin Etkisi

Suç işlemede arkadaş çevresinin işpayı de önemlidir. Çevreyle iletişimin iyi kuramayan çocuklarla, otoriteye baş kaldırma eğilimi gösteren çocuklar belirli bir arkadaş öbeğine katılmakta, bu öbekte toplumsal kabul görme ve bir yer sahibi olabilmek için toplum dayanışmasına gereksinim duymaktadırlar.

Bu beraberlik zaman içinde ergenlik çağının özelliklerinin de etkisiyle bir suçluluk çetesine dönüşebilmektedir. Kolay etki altında kalabilen ve otoriteye baş kaldırma yolunda çetesinden güç bulan bu çocuklar kural dışı davranmakta, yasaklara karşı gelmekte ve toplum tarafından suç sayılabilecek hareketler yapabilmektedirler.

Suç işleyen çocukların, arkadaşları arasında suçlu, sosyopat ve alkol kullananların çoğunlukta olduğu belirlenmiştir (www.iem.gov.tr).

4.3.7. Çocuk Suçluluğuna Disiplin Yöntemlerinin Etkisi

Kötü ve tutarsız disiplin yöntemleri de çocuğu suça itmektir. Gereğinden sert ve sıkı disiplin kadar, çok gevşek ve ihmalkâr disiplinde zararlıdır.

Suçlu çocukların anne ve babaları tarafından uygulanan disiplinin oldukça katı ve acımasız olduğu belirlenmiştir. Bu tavırlar giderek ana babaya nefretin ve düşmanlığın artmasına yol açmaktadır. Bir okul çocuğun okuldan kaçmasına kötü bir öğretim yöntemi, evdeki bir ebeveyn kavgası, öğretmenin gurur kırıcı bir sözü neden olmuş olabilir (Berklin, 1974, 69).

Aşırı koruyucu ailede ise aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan çocuklar yetişmektedir (Berklin, 1974, 97).

Bu konuyla ilgili çarpıcı bir örnek olarak ülkemizde 2000–2001 yıllarında ‘Kolici Cinayetleri’ olarak bilinen, cinayet zanlısı Orhan Aksoy gösterilebilir. Sekiz çocuklu bir ailede büyüyen bireyin, bir yaşındayken ailesi, Bursa’ya göç etti. Babası inşaat işçisiydi ve on boğazı zar zor geçindiriyordu. Belki de bu nedenle çok sinirliydi. Her fırsatta bütün çocuklarını ama özellikle de Orhan’ı dövüyordu. Hem öyle dövüyordu ki, her dayaktan sonra toparlanmak zaman alıyordu. Garip bir tesadüf 5 kurbanın hepsi babası gibi iriyarı ve kendisinden güçlü kimselerdi.

Psikiyatr Prof. Dr. Tarık Yılmaz’ın deyişine göre, “Şiddete karşı kalan kimse şiddete karşı kaldığı anlarda kendini çok güçsüz hissediyor. Muhtemelen Orhan Aksoy da böyle hissediyordu babasıyla olan ilişkisinde. Çocuk olduğu için kendisini daha güçsüz ve çaresiz hissediyordu ve babası onun için büyük bir insandı. Babasına karşı sıkıntılarını bu bireylere yansıttığı düşünülmektedir. Çünkü bu bireyler iriyarı ve kendisine şiddet gösterebilecek insanlardı. Oda babasına duyduğu şiddet duygusunu kurbanlarına yansıtıyordu. Tabi bu aynı zamanda çok ağır psikiyatrik bir bozukluk.” (polisiye.com, 2005).

4.3.8. Çocuk Suçluluğuna Medyanın Etkisi

Çocukluğun ilk dönemlerinden televizyon başta olmak üzere görsel yayınlar önemli bir model oluşturmaktadır. Özellikle dizilerde yer alan kahramanları kendilerine örnek alabilmekte, günlük oyun ve yaşamlarında onlar gibi davranma eğilimi gösterebilmektedirler.

Dünyaca ünlü bilim dergisi Science’da yayınlanan bir araştırmada 707 bireyden oluşan bir toplum örnekleminde televizyon izleme ve saldırgan davranışlar 17 yıl arayla değerlendirilmiş, ergenlikte ve genç yetişkinlikte televizyon izlemede geçen zaman ile diğerlerine karşı gösterilen saldırgan davranışların olasılığı arasında bir bağlantı bulunduğu ortaya konmuştur. Bu bağlantı, önceki saldırgan davranış düzeyi, çocukluk döneminde ihmal edilme, komşu çevresindeki şiddet, ailenin gelir düzeyi, ebeveyn eğitim düzeyi ve psikiyatrik bozukluklar istatistiksel olarak incelendiğinde de anlamlılık düzeyini korumuştur (Dağ ve diğerleri, 2005, 11).

Ergenlik döneminde televizyon karakterlerinden etkilenme ve kimlik oluşturma diğer dönemlere göre daha az olmakla birlikte bu yaşlardaki gençler televizyondaki şiddet ya da suç davranışlarını taklit ederek bu dönemin tipik davranışlarından olan “geleneksel olarak otoriteye meydan okuma davranışını” sergileyebilmektedirler (Josephson, 1995; Aktaran, Dağ ve diğerleri, 2005, 18).

Yapılan araştırmalara göre, on dört aylık bir çocuğun, televizyonda gördüğü bir davranış taklit edebilecek ve içine alabilecek düşünce kapasitesine ulaştığı söylenebilmektedir.

Ülkemizde çocuk ruh doktorları bu konudaki uyarılarını yıllar öncesinde dile getirmişlerdir: “Tüm iletişim kurumları, gerek eğlence, gerekse haber nitelikli programlarda şiddet öğesinin çok dikkatli denetlenerek verilmesi, ölçünün çok iyi ayarlanması konusunda özen göstermelidirler” (Gökler, 1993, 33).

“Rouvroy, suçlu gençlerin % 30'unun sinemanın etkisi ile suç işlediklerini saptamış, Gilmer bu oranı % 80-90'a kadar çıkarmıştır. Burt-Healey ABD' de bu oranın % 1-5 arasında kaldığını öne sürmüştü, DH Scott suçlu çocuklar arasında yaptığı çalışmada sinemanın etkisini gösteren kesin kanıtlar bulamadığını belirtmiştir. Bumer ve Hause bu etkinin % 25 oranında bulunduğunu belirtmiştir. Tüm yaş öbeklerini içeren bu araştırmalarda bir görüş birliği bulunmamakla birlikte; toplumları etkileyen radyo, sinema, TV ve video gibi araçların, henüz doğru ile yanlışın ayırımını yeterince

yapamayan çocukları, uygun gençleri ve erginleri değişik algılama yetilerine göre değişik türde etkileyebileceği belirtilmiştir” (Yavuzer, 1994, 157).

Yavuzer, gazete ve dergilerin suçluluğu yaygınlaştırma konusundaki etkilerini; suç tekniğini öğretmek; suçu olağan, çekici, hatta heyecanlı, yararlı bir etkinlik olarak göstermek; suçluya saygın bir kişilik vermek; suçluyu cana yakın, sempatik bir birey olarak sunmak; adaletten kurtulmanın kolay olduğunu telkin etmek; adalet mekanizmasını ve polisi gülünç şekillerde göstermek; suçun adeta reklâmını yapmak ve ücret aracı haline getirmek şeklinde sıralamıştır (Yavuzer, 1994, 158).

Gözetlemeye dayalı yarışma programlarının, toplumun sadece küçük bir kesimini kapsayan bir kısım şarkıcı, manken ve diğer benzeri meslek öbeklerinin eğlence ve ev yaşantılarının tekrarlanan programlar ile gösterilmesinin, ayrıca ‘reality show’ adı altında yayınlanan programların gelişim çağında bulunan çocuk ve gençlere ne kadar olumsuz psikolojik etkiler bıraktığını ise her gün bir yenisini gazetelerden duyduğumuz haberlerden görmekteyiz. Her yaşta çocuğun ilgiyle izlediği çizgi filmlerdeki şiddet öğeleri, bu filmlerin kahramanlarıyla kendilerini özdeşleştiren çocukları saldırganlığı normal gibi göstermenin yanında; silah kullanmak, savaşmak, normal davranış biçimleri olarak algılanmaktadır.

Alınan gazete ve dergilerin, ailenin tüm bireyleri tarafından okunması ve televizyondaki tüm programların bütün aile üyelerince beraber izlenmesi bazı olumsuzluklar oluşturmak ile çocukların izleyeceği programların belirlenmesi, okuyacağı yayınların belirlenmesinin gerekliliği toplumsal bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

4.3.9. Çocuk Suçluluğuna Ailenin Etkisi

Aile çocuğun toplumsallaşmasında ilk etkin kurumdur. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde ve öğrenmede aile çevresi önemli yer tutar. Aile çocuğun beslenme, bakılma, korunma, sevilme ve eğitilme gibi maddi ve manevi temel gereksinimlerinin

karşılandığı yerdir. Aileler, gerekli özen ile bakım vererek çocuğa güvenli ortam oluşturur, sağlıklı büyümesi ve yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olup toplumsal kuralları öğretip, gerektiğinde denetleyerek uyumlu bir birey olmasını sağlar.

Aile ve suç ilişkisi incelendiğinde, bireyin aile çevresinde görülen bazı temel özelliklerin suça nasıl zemin oluşturabileceği üzerinde durulmaktadır. Aile içerisindeki her türlü olumsuzluğun çocukları etkileyerek suça eğilme etkeni oluşturabileceği düşünülmektedir. Suçlu çocukların ebeveynlerine ilişkin yapılan saptamalarda, % 54' ünün ailesinde daha önce suç işlemiş bireylerin bulunduğu, çocuk sayısının çok olduğu ailelerden geldikleri bulunmuştur (Yavuzer, 1994, 75).

Yine, ana veya baba yokluğu da çocuğun duygusal gelişimini etkilemekte, uyum ve davranış bozukluklarına yol açmaktadır. Suçlu çocuklar arasında görülen parçalanmış aile oranları, toplumun geneline göre yüksektir. Yapılan çalışmalarda Türkiye'de parçalanmış aile oranı % 8 civarında iken, suçlu çocukların % 19–22 arasında bu ailelerden olduğu görülmektedir (Yavuzer, 1994, 76).

Aile bireylerinin ve çocuğun eğitimlerinin yeterli olmaması, ailede örnek bireylerin olmayışı ve suçlu birey örneklerinin bulunması da çocuk suçluluğunu arttıran etkenlerdendir. İlk eğitimin alındığı ailede, ana babaların eğitim düzeylerinin düşük oluşu, çocuğa yeterli eğitim ve tutarlı disiplin verebilmelerine engel olmaktadır. Hükümlü çocukların çoğunun ana babalarının öğrenim düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Elde edilen düşük eğitim oranları ülke ölçümlerinin altında olmaktadır (Yavuzer, 1994, 77).

“Ekonomik zorluğa bağlı olarak aile yaşamının içiçe oluşu, bir odada gereğinden çok kişinin yatıp kalkması, ana-baba, abi-yenge, abla-enişte arasındaki cinsel ilişkilere çocuğun tanıklık etmesi, ekonomik nedenlerle çocuğun okul yerine işe verilmesi, eğitiminin aksaması, yaşam güçlükleri nedeniyle yeterli ilgi, disiplin ve eğitim verilememesi” ailede yaşanan sorunlardır (Yavuzer, 1994, 104).

4.3.10. Çocuk Suçluluğuna Çevresel Sorunlar ve Kentleşmenin Etkisi

Tönnies, Durkheim, Burkley, Tarde gibi bilim insanları kentleşmenin suçu arttırdığı sonucuna varmışlardır. Kentleşme ile toplumsal denetim işlevini yitirmekte, kimse birbirini tanımadığı için suça elverişli ortam oluşmaktadır.

Ülkemizde de kentleşmenin hızlanmasıyla geleneksel kız kaçırma, kan gütme gibi suçlar azalmakta; hırsızlık, dolandırıcılık gibi mala yönelik suçlarda artış olmaktadır.

Genellikle suçun köy ve küçük kentlere göre büyük kentlerde daha fazla işlenmekte olduğu genel olarak söylenebilir.

Kentleşmeyle özellikle cebir şiddet suçları azalırken mala yönelik suçlar artmaktadır. Büyük kentlerde kazanç sağlayan mala yönelik suçlar için olanaklar ve suçların gizli kalması olasılığı daha fazladır. Ayrıca toplum baskısı iyice azalmıştır. Bu yüzden kent yaşamında suçluluk oranları daha fazla olmakta, küçük yerleşim birimlerinde ise polisin daha az etkili olmasına rağmen daha az miktarda suç oranına rastlanmaktadır.

Yapılan çalışmaların birçoğunda çocuk suçluların daha çok kentte yaşayıp kentte suç işleyenlerden oluştuğu görülmektedir. Kırsal kesimde daha çok ilk kez suç işleyenlere rastlanıldığı halde, büyük kentlerde suç tekrarı oranları fazla olmakta ve daha çok mala yönelik suçlarda görülmektedir.

4.3.11. Çocuk Suçluluğuna İç Göçler ve Gecekondulaşmanın Etkisi

Çevre bilimleri ile uğraşanlar suçu, çevrenin değişimi ile birlikte ortaya çıkan toplumsal değişimin bir işlevi olarak açıklamaya çalışmaktadırlar. Toplumsal çevre bilimi kuramcılarının ilgi alanları; nüfus değişiklikleri, yoksulluk oranları, yerleşim yerinin özellikleri, toplumsal eşitsizlik gibi geniş ölçekli değişkenlerle denencelerinin doğrulanması içindedir.

Çevre ve suç ile ilgili olarak yapılan çalışmaların başlangıcı 1800'lü yıllara, özellikle 1840 yılında İngiltere'de yapılan çalışmalara dayanır. 1856 yılında Turner gençlik suçluluğunun çocuk çetelerinde egemen olan arkadaşlık duygusunun yarattığı birlik bilinci sonucu ortaya çıktığını, bunun Londra için özel sorunlar yarattığını söylemiştir. Guerry yaptığı çalışmalarda, kentlerde suç bölgeleri olarak adlandırılan, yüksek oranda suç işlenen bölgelerde mala karşı suçların yoğun olduğunu göstermiş, Paris gibi endüstrileşmenin yoğun olduğu kentlerde, limanlarda özellikle potansiyel suçluların artma eğiliminde olduğunu belirtmiştir (İçli, 1992, 27–52).

Değerlendirilmesi gereken diğer bir konu, çalışmada incelenen çocuk suçluluğu ve ayrıca bir araştırma konusu olarak çocuğa karşı işlenen suçların tek bir çatı altında ele alınmasıdır. Şöyle ki suç işleyen çocuk kavramı ile, zorla suç işleyen veya işletilen çocuklar ayrı ayrı incelenmesi gereken konular olarak incelenmelidir. Fakat birçok çalışmada bu iki konunun tek bir çatı altında incelendiğini görmekteyiz. Kişiyi suça iten etkenler ile kendisine karşı suç işlenenlerin aynı çalışma için ele alınmasının doğru olmayacağı düşüncesi oluşmaktadır.

Araştırmanın konusu olan çocuk suçluluğu Türkiye ölçeğinde ele alındığında, gecekonduların kalabalık nüfusa sahip olması nedeniyle çocuğun kendisine ait dinlenebileceği, hayal gücünü ve düşünmesini geliştirebileceği oyunlar oynayabileceği bir odadan mahrum olması yetişenlerin suçlu olabilme olasılıklarını arttırıcı etkenlerdir (Yavuzer, 1994, 104).

Gecekondu bölgelerinde suç işleme oranlarının yüksek olduğu ve gecekondulaşmanın suç oranını arttırdığı belirtilmektedir. Hatta gecekonduya yaşayan bu insanların az hizmet almalarını istismar ederek suça yöneldikleri iddia edilmektedir (Yavuzer, 1994, 105).

Yapılan çalışmalarda suç işleyen 1181 çocuktan 701'inin gecekondu (% 59.4) oturduğu belirlenirken (Yavuzer, 1994, 109), bir başka çalışmada Ankara'da polise intikal eden 0-19 yaş arasındaki çocuk vakalarında 2/3'ünün gecekondulardan geldiği görülmüştür (Gökçe, 1971, 132).

İç göçler beraberinde bazı toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Bu süreç içinde artan gecekondulaşma, kentsel hizmetlerin aksaması, işsizlik, göç edenlerin topluma uyumsuzluğu, kent kültürüne yabancılik ve kültürler arası çatışma gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda sosyo-ekonomik düzeyin düşük, kırsal kesimden göçlerin ve gecekondulaşmanın yoğun olduğu kentler bölgelerinde suç oranlarının, kentin diğer bölgelerine göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çocuklar kendi oturdukları semtlerin yanı sıra, kentin sosyoekonomik yönden gelişmiş semtlerine ya da otogar çevresine gelerek burada da suç işlemektedirler.

Küçük yerleşim birimlerinde suç işleyenlerin çoğunluğunu aynı bölgede doğmuş bireyler oluşturduğu halde, büyük kentlerde suç işleyenlerin büyük çoğunluğunu kırsal kesimde doğup sonradan kente göç etmiş bireyler oluşturmaktadır.

Genç kendini çevreleyen durumların olumlu ya da olumsuz oluşu ölçüsünde kent hayatının gerekleri ile uyum veya çatışma durumunda olacaktır. Kente uyum, zamana bağlı olduğu için belli bir süre sonra kente gelenler apayrı bir kültür meydana getireceklerdir. Kentleşmenin aile yapısı üzerinde eğitim, kültür, teknolojik olanaklar ve iyi yaşam olanakları sağlama gibi olumlu etkilerde bulunması yanında, aile bağlarının zayıflaması, gençleri aile dışında öbeklere koyması gibi olumsuzluklarda getirir. Öbeklerin olumsuz hareketlerine yönelerek suça yönelmeler, boşanma ve evlilik dışı ilişkiler bu olumsuz etkilerin sonucudur (Sencer, 1989, 78).

4.4. Kentte Çocuk Suçluluğunun Kamuya Etkileri

Çocuk suçluluğunun etkilerinin incelenmesinde ilk konu olarak hukuksal sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde, mahkemelerin ağır iş yükü altında bulunmasından ve ceza muhakemesinin uygun sürede sonuçlanmamasından kaynaklanan sorunların bulunduğu görülmektedir.

Çocukların işlediği suçlar ile ilgili olarak yürütülen davalardaki uzamaların, başta çocuk üzerinde oluşturacağı etkiler düşünülmele, yargılamadan kaynaklanan masraflar, fiziki sorunlar, gecikmiş adalet ve diğer toplumsal sorunlar sayılabilir.

İkinci olarak güvenlik güçlerinin ilgili birimlerinde çalışan personelin yeterli bilgi ve eğitime sahip olup olmadığı gerçekliğidir. İyi çalışmalar olduğu muhakkaktır fakat psikolojik ve toplumsal temellere dayanan bir konu olarak uzman personelden yararlanılmasında her yerde aynı olanakların bulunmadığı da söylenebilir.

Diğer bir konu sürekli suç işleyen çocukların yeniden topluma kazandırılması sorunudur ki incelenen konunun sadece polisiye ve adli önlemler ile çözülemeyeceği sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Son olarak suçtan mağdur olanların bulunduğu gerçeği ve bu yurttaşların zararlarının da giderilmesinin gerekliliği göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

4.5. Sokak Çocukları

Göç ve yoksulluğun büyük boyutlarda olduğu kentlerimizde, çocuklar farklı nedenlerden dolayı ihmal ve istismar edilmektedir. Bu ihmal ve istismarın görülen en önemli etkisi, çocukların hızla sokağa itilmesidir. Sokağa itilen çocuk başlangıçta aile bütçesine destek sağlamak gibi masum gerekçelerle işe başlamakta ancak zamanla çeşitli suç ve kötü alışkanlıkların pençesine yakalanmakta veya bireysel gelişimine zarar verecek süreçlerle yüz yüze kalmaktadır. Bu koşullarda sokakta yaşayan çocuklar, sokakta çalışan çocuklar, bağımlı çocuklar, gibi tanımlamaların ötesinde çocuğun gününü başboş sokakta geçirmesi gibi yaygın bir olgu ile karşılaşmaktadır. Çocukların ve gençlerin zihinsel, ruhsal ve bedensel gelişiminin güvence altına alınması Anayasamızın da belirttiği gibi önemli bir kamusal yükümlülüktür. Ancak bu yükümlülüğün aile ve toplumdan bağımsız ele alınması, daha doğrusu çözüm bulması olanaklı gözükmemektedir (Güneş; Kalaycı, 2004, 4).

Bilimsel verilerde oldukça kabul gören bir sınıflama, özellikle geri kalmış ülkelerin sokaklarındaki çocukları, sahip oldukları aile desteğine göre, kabaca 3 öbeğe ayırmaktadır:

1. "Sokak çocuğu olmaya aday olanlar", yani aileleriyle oturan ve sokakta çalışan çocuklar. Bu çocukların aile ilişkileri bir şekilde sürmekte, aile korumasından uzak yerlerde aileye katkı için çalışanların bir kısmı eğitimlerini bırakarak para kazanmanın verdiği hisle zamanla sokağın “sınırsız ve sorumsuz özgürlüğü”nü seçerek sokak çocuğu olma konumuna düşebilmektedir.

2. Aile desteği yetersizliği veya süreksizliği gösterenler, yani "sokaktaki çocuklar" (children **on** the street).

3. Aile desteğinden hemen hemen bütünüyle yoksun olanlar, yani "sokak/sokağın çocukları" (children **of** the street). Bu çocuklar neredeyse tamamen aile, okul ve toplumla ilişkilerini koparmış, sokak çetelerine karışmış, uyuşturucu ve uçuca bağımlısı olup, dilencilik, yankesicilik, gasp, hırsızlık vb. yollarla geçimini sağlamaya çalışan çocuklar olmuşlardır” (Zerinoğlu, 1995, 159).

Ülkemizde son yıllarda sayıları hızla artan sokak çocukları evinden atılan, kaçan, ailesi olmayan veya ailesi tarafından bütünü ile başıboş bırakılan bu çocuklardan oluşmaktadır.

Sokakta çalışan/çalıştırılan çocuklarla, sokak çocukları arasında çok ince bir çizgi vardır ve sokağın acımasız zor koşullarında çalışan çocuklar, hızla “sokağın çocukları” olabilmektedir (Güneş; Kalaycı, 2004, 5).

1980’li yıllarda yapılan ilk araştırmalar dünyada 80 -100 milyon sokak çocuğu bulunduğunu öne sürmektedir. Bölgesel bazı çalışmalar da sokak çocuklarının sayısı hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Sokak çocukları normal çocuk nüfusunun Meksika’da % 9’unu, Bangladeş’te % 7’sini oluşturmaktadır. Güney Afrika ve Bulgaristan’da sokaktaki çocukların % 70’i akşam evlerine dönmektedir. Unicef

raporuna göre, tüm dünyada, ailesiyle bağlarını koparmış ve bir barınağa gereksinim duyan çocukların oranı % 5 -10 arasındadır (Güneş; Kalaycı, 2004, 5).

Türkiye'de ise son altmış yıldır yaşanan göç ve kentleşme olguları "sokak çocukları sorununun" da temeli olarak gösterilebilir.

Türkiye'deki sokak çocuklarının tam sayısı hakkında bilgi sahibi olabileceğimiz bir çalışma bulunmamaktadır. Çocuk nüfusunun genel nüfusa oranı, gecekondularda yaşayan çocuk sayıları, büyük kentlerin gecekondularında yaşayan çocuk sayıları gibi veriler göz önüne alınarak çeşitli değerlendirmeler yapılmaktadır. Gecekondu yaşamının, çocuğun sokağa inmesiyle doğru orantılı bir etken olduğu kabul edildiğinde, İstanbul'da 625.000 çocuğun "sokak çocuğu" olma riski ile karşı karşıya olduğunu DİE istatistikleri gözler önüne sermektedir (Uluğtekin, 1997, 12).

Bu alanda tam bir sayı olmamakla birlikte, Türkiye'de sokak çocukları sorununun gittikçe büyüdüğü artık herkesin kabul ettiği bir olgu durumunu almıştır. 1990'lı yıllardan itibaren birçok ilimizde toplumsal sorun haline gelen "sokak çocukları" alanında görevli kamu kurumu "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu"dur. SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı 30 Çocuk ve Gençlik Merkezinde bu alana yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu merkezler aracılığı ile yaklaşık on bine yakın sokakta çalışan ve sokakta yaşayan çocuğa ulaşılmıştır.

Çocuğu sokağa iten nedenler şunlardır:

- Göç ve buna bağlı çeşitli uyum sorunları
- Yoksulluk
- İşsizlik
- Ekonomik yoksunluk
- Arkadaş çevresi
- Ailenin çocuğu ihmal veya istismar etmesi
- Aile içi cinsel taciz, tecavüz ve şiddet

- Aile ve çocuğun eğitimsizliği
- Ailenin parçalanması
- Çarpık kentleşme
- Sokağın çekiciliği ve özgürlüğü
- Medyanın olumsuz yayınları
- Denetimsiz oyun salonlarının çekiciliği
- Ailenin olumsuz tutum ve davranışları
- Yetişkinlerin acıma duygularıyla çocuklara sokakta rasgele para ve eşya verme gibi olumsuz tutum ve davranışları
- Kimi gönüllü kuruluşların yetersiz bilgi, uzman yaklaşım eksikliği nedeniyle medyatik çalışma gibi olumsuz tutum ve davranışları sıralanabilir (Güneş; Kalaycı, 2004, 7).

Bu bölümü daha önce ele alınan ‘çocuğun suç işlemesine etki eden etkenler’ bölümü ile karşılaştırdığımızda benzer sonuçların çıktığını görmekteyiz. Bu da sokakta yaşayan çocukların suç işleme hazır gücünü bulundurduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Sokakta yaşayan bu çocukları, şiddete karşı kalma (dayak, yaralama, ölüm vb.), suça yöneltme (hırsızlık, gasp, fuhuş vb.), kazalara karşı kalma, eğitim ve sağlık sorunları ve cinsel taciz ve tecavüze karşı kalma gibi tehlikeler beklemektedir.

“Elazığ ve Malatya illerinde yapılan belirlemelerde sokakta yaşayan veya uçucu ve uyuşturucu madde kullanan çocukların 10–15 yaş dönemi arasında olduğu anlaşılmıştır. Yine yetkililere göre Elazığ’da yaklaşık 200 kadar çocuk, Malatya’da ise yaklaşık 400 (nüfus oranları bakımından eşit dağılım) kadar çocuk dönemsel olarak sokakta çalışmakta veya çalıştırılmaktadır. Her iki ilde bu çocukların neredeyse tamamının çevre illerden göçle gelen yoksul ve işsiz ailelere ait olduğu belirtilmiştir. Yine bu çocukların her iki ilde de kayıt altında oldukları; gerek öğretim kurumları ve gerekse aileleri ile iletişimin yürütüldüğü belirtilmiştir.

Diğer taraftan Vakfa (SYDF) ve Belediyeye koşullu eğitim desteği için ve yardım için yapılan başvuruların hayli yüksek olduğu belirlenmiştir. (Örneğin Malatya’da Vakfa yardım için başvuruda bulunanların yaklaşık 10.000 olduğu belirlenmiştir. Her iki ilde yakın zamanlarda hizmete açılan SHÇEK’e bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri gereksinimlere cevap verecek yeterlikte (kapasite bakımından) olduğu belirlenmiştir” (Güneş; Kalaycı, 2004, 13).

4.6. Madde Bağımlılığı

Madde kullanımına bağlı sorunların boyutu oldukça büyüktür. 1990 yılında sorun kimyasal savaş olarak ta tanımlanmıştır. Madde kullanımının zararları ve yol açtığı sorunları tam olarak belirlemek zordur. Çünkü bazı sorunlar madde kullanımından uzun yıllar sonra ortaya çıkmaktadır.

Madde kullanımı ve bununla ilişkili sorunlar medeniyetlerin kurulması kadar eskidir. “1960-1970’li yıllardan sonra çok çeşitli uyuşturucu maddelerin bulunabilir ve kullanılabilir hale gelmesiyle, zaten var olan alkol ve sigara kullanımına ait sorunlara yenileri eklenmiştir” (Çakmak ve diğerleri, 1997, 9).

Yapılan araştırmalarda madde kullanma alışkanlığının tüm dünyada giderek artmakta olduğu, özellikle genç nüfus kesimini etkilediği anlaşılmaktadır. Bu artış normal nüfus artış hızından çok daha yüksektir. Madde kullanımına başlama yaşı da giderek küçülmektedir. Ülkemizde son yıllarda madde bağımlılığı nedeniyle ölümler hızlı bir şekilde ve belirgin olarak artmaktadır (Sevil, 1988, 83).

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin yaptığı araştırma yukarıdaki yargıyı destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre ilk uçucu madde kullanım yaşı yaklaşık 11, esrar ve hap (Ecstasy) kullanımının ise sırasıyla 16 ve 17’dir (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, 2003, 68).

Uçucu maddelerin ucuz olması, hızlı etki göstermesi ve bu tür maddelere kolay ulaşılabilmesi nedeniyle uçucu maddeler çocuklar tarafından yaygın bir şekilde

kullanılmaktadır. Uçucu madde bağımlılığı sorunu özellikle sokaklarda yaşayan, her türlü ihmal ve istismara açık çocuklar için büyük bir risk oluşturmaktadır. Toplumsal ve ekonomik koşulları yetersiz ailelerin çocukları arasında da uçucu madde kullanma oranı giderek artmaktadır. Yoksulluk, kente göç eden ailenin kentsel yapıya uyum sağlayamaması aile yaşamını sarsmaktadır.

Uçucu madde bağımlılığı konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için bazı kavramların tanımlanması gerekmektedir. Konu ile ilgili bazı kavramları şöyle tanımlayabiliriz.

Bağımlılık: Kişinin kullandığı maddeyi birçok kez bırakma girişiminde bulunmasına rağmen bırakamaması, giderek madde dozunu arttırması, kullanmayı bıraktığında yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması, zararlarını görmesine rağmen kullanmayı sürdürmesi, zamanının büyük kesimini madde arayarak geçirmesi ile belirli bir durumdur (Ögel, 2001, 17).

Maddenin kötüye kullanımı: Bir maddenin belli bir toplumda kabul edilen toplumsal, tıbbi veya yasal sınırların dışında kullanmaktır. Örneğin alkol ve esrar kullanımında olduğu gibi kullanmak ve kötüye kullanmak arasında kesin bir sınır yoktur.

Maddenin Zararlı Kullanımı: Kişinin kendine, hayatına ve çevresine zarar verecek biçimde madde kullanmasıdır. Madde kullanımı bireye zarar verdiği halde madde kullanımı devam etmektedir. Bunlar arasında okul başarısızlığı, ailesel ve yasal sorunlar sayılabilir (Ögel, 2001,17).

Yoksunluk: Uzun süre madde kullanımı sonrasında, madde kullanımı bırakıldığı zaman ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal sorunlardır. Yoksunluk belirtileri, şiddeti ve süresi kullanılan maddenin cinsine göre değişir (Ögel, 2001, 17).

Dayanıklılık Düzeyi (Tolerans): Kullanılan madde miktarının giderek artmasıdır. Her zaman kullanılan miktar istenen etkiyi yaratmamakta ve birey kullandığı madde miktarını aynı etkiyi sağlayabilmek için arttırma gereksinimi duymaktadır (Ögel, 2001, 17).

Zehirlenme: Kullanılan maddenin etkisini göstermesidir. Uygunsuz davranış ya da psikolojik değişiklikler ortaya çıkar. Bir tür sarhoşluk hali olarak tanımlanabilir (Ögel, 2001, 17).

Uçucu ve Yapıştırıcı Maddeler: Boyalar ve boyalarda kullanılan tiner, bali, uhu gibi yapıştırıcılar, çakmak gazı olarak kullanılan bütan gazı, kuru temizlemede kullanılan maddeler, benzin, yazı yazılırken yapılan hataları silmekte kullanılan maddeler yaygın olarak kullanılan uçucu maddelerdir. Bu tür maddeler kolaylıkla bulunabilen, satılması yasal ve ucuz olması nedeniyle kullanımı yaygın olan maddelerdir. Uçucu maddeler kullanıldığında kişiye neşe hali, sakinlik duygusu verebilir, kişinin bazı hayaller görülmesine yol açabilir. Ciddi bir sarhoşluk, denge bozukluğu yürüme güçlüğü, etkileri arasında sayılabilir. Beyin üstüne doğrudan toksik etki yaptığı için oldukça zararlıdır. Uçucu madde koklayanlarda ani ölümler sıklıkla meydana gelir. Ani ölümler beyin ve kalp üstüne olan etkilerden dolayı ortaya çıkar. Saldırgan ve tehlikeli davranışlar uçucu madde kullananlar arasında sık olarak gözlenir (Ögel, 2001, 25).

Madde kullanımıyla mücadele ve koruma çalışmalarında üç aşama vardır.

- **Birincil Önleme:** Burada hedef henüz hiç kullanmamış ama risk taşıyan öbeklerdir. Eğitim yoluyla madde kullanımının engellenmesine çalışılmaktadır. Kitle iletişim araçlarını bu amaçla kullanımı önem taşımaktadır.
- **İkincil Önleme:** Bu aşama erken tanı koymayı, bağımlılık gelişmeden önlemlerin alınmasını içerir.
- **Üçüncül Önleme:** Bu aşamada amaç; madde kullanan bireylerin madde kullanmayı bırakması ve bıraktıktan sonra tekrar bu maddeleri kullanmaya başlanmasının önlemesidir. Bunun bir diğer parçası ise, madde kullanımıyla ortaya çıkan zararların önlemesidir. Burada amaç; bulaşıcı enfeksiyonlardan korunmak, suça iten nedenleri azaltmak ve diğer fiziksel zararlardan korunmak, en azından bu zararları düşük düzeye indirmektir (Ögel, 2001, 110).

Alkol ve madde kullanan bağımlı olan bireylerin sağaltımı, kullanılan maddenin cinsine, kullanım süresine, bireysel özelliklere göre değişiklik gösterir. Sağaltım toplum içinde değişik öğelerden oluşan bir bütün olarak ele alınmalı, başlangıcından toplumsal uyuma kadar bütün olanaklar sağlanmalıdır. Sağaltım izlencesi içinde biyolojik ilaç sağaltımı, psikolojik sağaltım, bağımlının toplumla birleşip bütünleşmesini, uyumunu, çalışmasını düzenleyen uyarlama girişimleri yer alır. Bunlar bir bütün olarak sürdürülür ve izlenir (Köknel, 1998, 251).

Madde kullanımının okul başarısı ve devamını olumsuz yönde etkilediği düşünüldüğünde okullarda yapılacak çalışmalarda ilk olarak sorunun önlemesinden başlamak gerekmektedir. Bu noktadan hareketle madde bağımlılığını önlemeye yönelik programlar önem kazanmaktadır. Okul personelinin bilinçlendirilmesi çalışmaları, ailelere yönelik destekleyici ve eğitici çalışmalar, gönüllülere eğitici ve yönlendirici nitelikte eğitim verme, okul genelinde sağlık taramaları düzenleme madde kullanan gençlere olumlu model olmaları örnek olacak nitelikteki arkadaşlarını bu amaçla eğitme madde bağımlılığını önleme programlarının öğelerini oluşturur (Duman, 2001, 94).

4.7. Psikolojik Sorunlar ve Çocuklarda Davranış Bozuklukları

Yapılan incelemeler birçok psikolojik bozukluğun nedeninin çevre ve biyolojik yapı yanında, çocukluk çağında yaşanan uyum sorunlarının birikmesi ile oluştuğunu söylemek olanaklıdır.

Bir çocuğun ateşinin yükseldiği kolayca anlaşılabilir, fakat psikolojik sağlığının bozulduğunu anlamak daha zordur. Çünkü psikolojik sorunlar her zaman gözle görülmeyebilir. Ama belirtilerini anlamak olanaklıdır ve bu sorunları tanımlamada, uzmanlar belirtilerle ilgili bilgileri toplamakta ve inceleyebilmektedir. Depresyon, kaygı, yeme ve uyum bozuklukları, dikkat eksikliği, hiperaktivite psikolojik sorunlardan bazılarıdır. Pek çok çocuk ve ergen kısa süreli bir sağaltım görerek atlatabilecekleri ve ciddi bir psikolojik sağlık sorununa dönüşmeyebilen duygusal zorlanma dönemleri yaşayabilirler.

Ergenlik çağı, suç oranları ve psikolojik sorunlar bakımından artışın olduğu bir dönem olduğu söylenebilir (Özgür, 1982, 225-228).

Gerek biyolojik, gerekse toplumsal bakımdan en önemli bir değişiklik sayılan ergenlik ve gençlik dönemleri bunların arasında daha bir belirginlik taşır. İşte belki de bu yüzden yıllar boyunca ergenlik ve ilk gençlik dönemleri halk arasında oldukça şatafatlı sözlerle belirlenmiş "buhran çağı", "delikanlılık", "ateşli gençlik", "kabına sığmazlık" gibi deyimler hep bu dönemi anlatmada kullanılmıştır. Dikkat edilirse, bu kullanım bir yandan özenme ve hasret, bir yandan da kıskançlık taşımaktadır (Koptagel, 1981, 179).

Ergenliğin sık görülen sorunları gencin anne ve babasından ayrışma ve bireyselleşme çabalarıyla bağlantılı olarak otorite çatışmaları, depresyon ve kaygıdır. Bu dönemde daha sonraki dönemde kimlik oluşumu ve kimlik duygusunun genel yapılanması olur. Bunu sağlayamayan ergenlerde görülebilecek kimlik kargaşası durumları depresyon, intihar girişimi veya psikoz gibi gözlemlenebilen belirtilere dönüşebilir.

Bu tanımlar ile çocukluk ve ergenliğe geçişte yaşanan sorunları, psikolojik sorun, uyum sorunları, psikolojik sorunlar, davranış bozuklukları olarak aynı anlamda kullanılan farklı tanımlama başlıklarında toplandığını görmekteyiz.

Bu çalışmada davranış bozuklukları olarak ele alınan bu sorunlar, çocuğun çeşitli psikolojik ve bedensel nedenlere bağlı, iç çatışmalarını davranışlarına aktarması sonucu ortaya çıkar. Hırçınlık, sinirlilik, saldırganlık, inatçılık, yalan, çalma, küfür gibi davranışlar davranış bozukluklarına girer.

Bir çocuğun davranışının bozukluk sayılabilmesi için bazı ölçütler gerekir. Bu ölçütler:

- Yaşa uygunluk: Her gelişim döneminin kendine özgü davranışları vardır. Bu nedenle çocuğun içinde bulunduğu gelişim döneminin özelliklerini iyi bilmek gerekir.
- Yoğunluk: Sıklık durumu davranışın bozukluğu sayılmasında belirleyicidir.

- Süreklilik: Çocuğun belirli bir davranış türünü ısrarlı bir biçimde ve uzun zaman devam ettirmesidir.

- Cinsel rol beklentileri (www.okulpdr.com, 2005).

Buna göre bazı gelişim dönemi genel davranış bozukluklarını incelememiz gerekir.

4.7.1. Kekemelik

Kekemeliğin sağaltımında ilk önce bireyle görüşülerek onun psikolojik durumu hakkında bilgi edinilir. Kekemeliğin altında yatan psikolojik etkenler ortaya çıkarılarak buna yönelik önlemler uygulanır (Yörükoğlu, 1988, 228).

4.7.2 Altını Islatma (Enüresis)

Normal gelişmekte olan bir çocuğun 4-5 yaşlarından sonra altını ıslatmasına 'enüresis' denir (Yavuzer, 1994, 154).

Altını ıslatma ya organsal ya da psikolojik bir nedene dayanır. Böbrek, bağırsak bozuklukları ve ağır uyku, organsal nedenlerdendir. Psikolojik nedenler ise oldukça karmaşık ve çeşitlidirler.

Altını ıslatma, duyulan bir kaygının dolaylı anlatımı, anneye babaya karşı duyulan öfkenin, kinin bilinç dışı yolla dışa vuruşu, cinsel karmaşaların çözümü amacıyla başvuru bilimsiz bir savunma mekanizması ve heyecansal olgunluk yetersizliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Bakırcıoğlu, 1976, 254).

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan aile içinde yeterli duygusal etkileşimden yoksun, nörotik ve uyumsuz çocuklarda daha çok rastlanır. Çeşitli psikolojik etkenler oluşumda başlıca neden olarak sayılabilir. Yapılan incelemeler, alt ıslatma sorunuyla çocuğun duygusal dünyası arasında yakın bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Yavuzer, 1994, 248).

4.7.3. Dışkı Kaçırma (Enkopresis)

Çocuğun kakasını tutma ve bırakma işlevini denetlenebileceği yaşa gelmiş olmasına karşın, istemli ya da istem dışı olarak kakasını uygun olmayan yerlere bırakma ile belirlenen bir bozukluktur.

Ülkemizde oldukça sık görülen bir bozukluktur. Erkeklerde kızlardan üç defa daha sık görülmektedir

Dışkı kaçırmanın ortaya çıkışında barsak işlevlerinde yapısal bir bozukluk olabileceği gibi, tuvalet eğitiminin yanlış verilmesi ve psiko-dinamik etkenler etkili olmaktadır. Ayrıca aşırı disiplin uygulayan anneye karşı, bir tepki şeklinde de ortaya çıkabilmektedir (Öztürk, 1995, 105-113).

Başka türlü dışı vuramadığı saldırganlık duyguları, yeni bir kardeşin doğumu, anneden ayrılık, korkutucu olaylar hastaneye yatış, anaokuluna gidiş gibi tedirgin edici durumlar, çocukta bir gerilemeye yol açar.

Bu çocukların, annelerinin, temizlik ve titizliğe önem verişleri ve cezalandırıcı tutumları özellikle dışkılamada belirgindir. Dışkı kaçıran çocuğun annesiyle arasındaki bozuk ilişkiyi gösteren bir durum olarak da değerlendirilebilir (Yörükoğlu, 1983, 250).

Suçlu çocuklarda büyük bir oranda olay yerlerinde karşılaşılan bir delil olgusudur.

4.7.4. Parmak Emme

Genelde çocuklarda herhangi bir psikolojik bozukluk oluşturacak etken olmaksızın 3–4 yaşlarına kadar görülür. Zararsız bir davranış olan parmak emmeye hemen bebeklerin tümünde rastlanmak olanaklıdır (Yavuzer, 1994, 257).

Parmak emmenin temelinde anne ve çocuk ilişkisindeki yetersizlik ve çocukta güven duygusunun yeterince gelişmemiş olduğuna ilişkin görüşler vardır (Aydoğmuş, 1984, 142).

İlerleyen yaşlarda devam eden parmak emme, alışkanlığı, psikolojik sorun ve gerginliklerin bir sonucu olarak gelişebilir. Sağaltımı için eğlendirici, özellikle ellerini kullanarak yapılacak bazı etkinlikler yardımcı olabilir (Aytuna, 1976, 236).

4.7.5. Tırnak Yeme

Psikolojik gerilim, sıkıntı veya saldırganlık duygularının açığa vurulmadığı durumlarda, çocuğun kendi kendine yönelik saldırganlık dürtüsünün bir belirtisi kabul edilir. Huzursuz çocuklarda sıklıkla rastlanır (Aydoğmuş, 1993, 143).

Tırnak yeme sıklıkla, dişlerin çıkmaya başladığı dönemlerde veya sinirli çocuklarda görülmektedir. 7-8 ve daha ileri yaşlarda da görülebilen tırnak yeme, özellikle çocukların herhangi bir iş ya da oyunla uğraşmadığı zamanlarda görülebilir (Bakırcıoğlu, 1976, 253).

Tırnak yeme, bir güvensizlik belirtisi, aile içinde aşırı baskıcı ve otoriter bir öğretimin uygulanması, çocuğun sürekli olarak azarlanması, eleştirilmesi, kıskançlık, yetersiz ilgi ve sevgiyle sıkıntı ve gerginlik tırnak yemeye neden olan başlıca etkenler arasında sayılabilir.

“Çocukların hemen yarısında görülen bu modelin çocuk tarafından taklit edilmesi de bir etken olabilir”. Çocuğa tırnak yemenin alışkanlığının çirkinliği, çocuğun gururu kırılmadan uygun biçimde anlatılabilmelidir (Yavuzer, 1994, 259).

4.7.6. Çocukluk Otizmi

Bireyin dış dünyadan uzaklaşıp kendi iç dünyasına kapanması halidir. Otistik durumda olan çocuk çevresindekilere ve olup bitenlere ilgisizdir. İnsanlarla dolu bir odaya girse bile kendini yalnız hissedip ilişki kurmaktan çekinmektedir (Öztürk, 1997, 429).

Otistik çocuklar, çevrelerine ya da uyaranlara tepkisiz davranırken, cansız nesnelere alışılmadık bağlanma gösterebilirler. Kendi çevresinde dönme, nesneleri döndürme, ellerini kanat çırpma biçiminde sallama, parmak uçlarında yürüme, anlamsız, tekrarlayıcı, basmakalıp hareketler sık görülür. Otistik çocuklar, kendilerine vurmak ya da kendi ellerini ısırma gibi kendilerine yönelik saldırgan davranışlar da gösterebilirler.

4.7.7. Okul Korkusu

Çocuklarda okula gitmek istememe ve gitmeme durumu, bazı bilim adamlarınca okul reddi, bazıları tarafından okul korkusu olarak isimlendirilmektedir.

Çocuk birden bire bir gün okula gitmek istemez. Zorlanmalar karşısında sıkıntı duyar; panik içinde girer, midesi bulanır, kusar, ağlar, gitmemekte direnir, bazıları zorlamalara dayanamayıp yola çıkar, ya yarı yoldan döner, ya sınıftan çıkar eve gelir (Öztürk, 1997, 383).

Okul korkusunun kaynağı genelde anneden ayrılmak kaygısıdır. Böyle aile bireylerinin birbirlerine karşı aşırı bağımlı durumları göze çarpmaktadır.

Okul korkusu olan çocuk, okula gittiği zaman anne ve babasına bir şey olacağından korkmaktadır. Aşırı bağımlı olan anne ve baba çocuğuna okulda bir şey olacağı kaygısını devamlı yaşarlar. Bu durumda çocuğa karşı aşırı ilgi göstermeleri sonucunda çocuk, bağımlı bir bireysel özelliği kazanarak, ileride uyum sorunları yaşayabilmektedir (Öztürk, 1997, 437).

Çocuğun yabancı bir ortama girmesi de okul korkusunu başlatan bir etken olabilir (Yavuzer, 1994, 179).

Okul korkusu çocuğun okuldan, toplumsal etkinliklerden, uzaklaşmasına neden olduğundan, çocuğun akademik ve toplumsal gelişimi önemli derecede etkilenmektedir. Bu durum egemenlik çağlarında da devam ederse, çocukta ağır bireysel bozukluğuna neden olacağından, bu çocukların erkenden belirlenip, sağaltılmalıdır (Yavuzer, 1994, 180).

4.7.8. Çocukta Tikler

Bir kas öbeğinde yinelenen, istemsiz hareketlerle belirtilen bir bozukluktur. “Tikler genellikle iç gerilimlerin ya da çatışmaların öncüleri ya da açık belirtileridir. Bazen çocuk, her boynunu silkişle, kaşlarını, gözlerini oynatışta iç yaşamdaki bir gerilimden kurtulma çabası içinde olduğunu açıklayabilir” (Yavuzer, 1994, 260).

Diğer önemli nedenlerinden biri de taklittir. Başka birini sık sık taklit etmesi sonucu tekrarlama yoluyla çocukta da bir tik gelişebilir (Yavuzer, 1994, 260).

Tikler dikkat çekildikçe, artış gösterirler. Çocuğun tiklerini denetlemesi istenirse, çocuk zorlanma ve gerginleşme duyabilir. Bu durum olumsuz etki yaparak, tiki çoğaltabilir. Tikler genellikle ergenlik çağı öncesi düzelmeye başlar. Eğer herhangi bir düzelme olmuyorsa, ailenin çocuğa karşı, olumsuz davranış içine girmemesi gerekir. Çocuğun benlik saygısını zedeleyecek davranışta bulunmaları, çocuğun ruh sağlığı açısından zararlı olacaktır (Yörükoğlu, 1983, 240).

4.7.9. Dikkat Eksikliği (Hiperaktivite)

Sağlıklı bir çocuğun hareket etmesi kadar doğal bir şey olamaz. Ancak kimi çocuk vardır ki, bu olağan canlılığın çok ötesinde bir hareketlilik içerir. Bu özelliklere sahip olan çocuklara hiperaktive çocuklar denir. Bir an bile yerinde duramayan böyle bir çocuğun bir sorunu var demektir (Gezer, 1996, 77).

Bu çocuklar, bireysel katılım gerektiren etkinlikleri sürdüremezler ve bir işi tamamlamadan diğerine geçme eğilimi ile birlikte düzensiz, denetimsiz, aşırı hareketlilik gösterirler.

4.7.10. Yalan Söyleme

Bir hatayı gizlemek amacıyla gerçeğe uygun bir girişimde bulunmaktır. Bu girişim, sözle olabildiği gibi jest, yazı ve susmayla da olabilir.

Bu alışkanlığın her şeyden önce, çocuğun aile çevresinde ve ailede aldığı eğitimle bir ilişkisi bulunmaktadır. Özellikle aile çevresinde çocuğun aşırı bir baskı altında veya fazla karışılması nedeniyle, yalan söyler. Eğitici, çocuğun dünyasına ait her şeyi öğrenmek ister. Bu davranış, çocuğa zayıflığıyla alay edilmiş izlenimini verir. Kendince karşılık vermek için yalandan yararlanır (Yavuzer, 1994, 269).

Bunun yanı sıra, iyi gelişmemiş ahlak bilinci ve öbek içinde yerini kaybetme endişesi bazen çocuğu içinde bulunduğu bazı durumları utanç verici gibi gösterebilir. “Örneğin, ailenin fakirliği, cinsel konular üzerinde bilgi eksikliği gibi. Çocuk bu durumda ailesinin geçim sıkıntısı yokmuş gibi tanıtır. Cinsel konuların kendisi için bir sır olduğunu söyler” (Yavuzer, 1994, 268).

Yetişkinler çocuğa iyi birer örnek olmalı ve davranışlarında, çocuklarında görmek istedikleri hatalara yer vermemelidirler (Yavuzer, 1994, 269).

4.7.11. Hırsızlık ve Çalma

Çalma olayı, 5 yaşına kadar bir sorun oluşturmaz. Çocukta gerçek çalmadan söz edebilmek için, çocuğun en azından 7–8 yaşını geçmiş olması gerekir. Her çocuk nesnelere sahip olmanın anlamını ve başkalarına ait olan şeyleri alamayacağını öğrenmelidir. Bunu öğretmenin en iyi yolu, çocuğun kendisine ait eşyaları almasını sağlamak ve yeterince büyüyünce kendisine harçlık vermektir (Yavuzer, 1994, 27).

“Yinelenen çalmaların en önemli nedeni, çocuğun doyumsuzluğunda aranmalıdır. Doyumsuzluk, çok çeşitli durumlarda ortaya çıkabilir. Kısa süreli ya da uzun süreli olabilir. Yeni bir kardeşin doğumuyla pabucunun dama atıldığını sanan çocuk, kısa süre için annenin çantasından para aşırabilir. Bu davranış, kendisini yüzüstü bırakan anneye karşı bir öç almadır. Sevilmeyi ya da ana ve babasının sevgisini yitirdiğini sanan çocuk, çeşitli yollardan bu sevgiyi geri getirmeye çalışır. Olumsuz biçimde de olsa ilgisini üstüne çekmeye uğraşır” (Yörükoğlu, 1989, 256).

Çocuk hırsızlıklarının diğer bir çağı da yeni bir heyecan verici deneyimler yaşam ya da çevresini atlatarak bir üstünlük ya da egemenlik duygusu elde etmek için işlenebilir.

4.7.12. Saldırganlık

Saldırganlık, genellikle toplumsallaşma evrelerinin bozuk geçtiği ve yeterince sindirilemediği çocuklarda zorlandığı, sert yöntemin egemen olduğu ebeveyn tutumuna bağlı olarak veya güvensizliğin kompozisyonu için ortaya çıkması olanaklıdır. Bunun devamlı kullanılması bir karakter özelliği kazanmasına neden olur. Ciddi uyum ve davranış bozukluklarında görülen saldırganlık sıklıkla, zekâ geriliğinin veya psikolojik bir tepkinin belirtisi olabilir (Aytuna, 1976, 234).

Çocuk büyüdükçe ve geliştikçe saldırganlığı oluşturan gücü, toplumsallaşmasının kurallarıyla bağdaşır şekilde yararlı uğraş alanlarına dönüştürülmesini sağlayacak ve çocuğun uyumlu davranışlara yönelmesine yardımcı olmak gerekmektedir (Aydoğmuş, 1993, 144).

Spora ve yarışmalara yönelen çocuk ve gençlerde saldırganlık dürtülerinin büyük ölçüde boşalmış olduğunu kabul etmek gerekir (Aytuna, 1993, 234).

4.8. Kentte Çocuk ve Çocuk Suçlarının Önlenmesi Konusu ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar

Suç göz önünde bulundurulduğunda konunun sadece kolluk önlemleri ile önlenebileceği düşünülse de, hukuksal, toplumsal, siyasal ve kültürel yönlerden ayrı ayrı ele alınması gereken bir konu olması özelliği ile devletin eğitimden, toplumsal hizmetlere, maliyeden, adliyeye, sağlık birimlerinden, belediyelere kadar hemen hemen tüm kurum ve kuruluşları ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi bulunmaktadır.

Özel kesimin ise, toplumsal işlevleri arasında ele alması gereken bir konu olduğunu düşünülen çocuk suçluluğu ile toplumsal dayanışma ve ortak mücadele gerekmektedir.

Bunun yanında kent ölçeğinde önleme ve denetim görevi bulunan birimler şunlardır:

- Valilik
  - İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürlüğü
  - İl Emniyet Müdürlüğü,
  - İl Sağlık Müdürlüğü,
  - İl Eğitim Müdürlüğü,
  - Halk Eğitim Merkezi
- Belediye
  - İlçe Belediyeleri
- Üniversite
- Baro
- Tabipler Odası
- Eczacılar Odası
- Meslek Odaları
- Ulusal ve Yerel Televizyon Kuruluşları
- Sivil Toplum Kuruluşları sayılabilir.
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu

ÜÇÜNCÜ KESİM

ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN TÜRKİYE’DE VE MALATYA KENTİNDE GÖRÜNÜMÜ: KONUYA İLİŞKİN MALATYA KENTİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Malatya kentinde çocuk suçluluğunu ele aldığımız araştırmanın bu kesiminde, Emniyet Genel Müdürlüğü verileri ile değerlendirilen Türkiye genel çocuk suçluluğu düzeyi, Malatya ve Türkiye’de çocuk suçluluğu düzeyi ile Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırması ortaya konmuştur.

5. TÜRKİYE GENEL ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ NEDENLERİ

Bu bölümde, Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtları ile değerlendirilen Türkiye genel çocuk suçluluğu düzeyi incelenmiştir.

5.1. Türkiye’de Çocuk Suçluluğu Düzeyi

Çocuk suçluluğunu yetişkin suçluluğundan ayıran en büyük özelliğin, ülkelerin yasalarına göre bir yaş sınırı belirlemesi ve ülkemizin hukuk dizgesinde ise, on sekiz yaşından küçük bireylerin bir hukuki kuralı çiğnenmesi olarak tanımlandığı önceki bölümde verilmişti.

Bu bilgi ışığında ülkemizdeki çocuk suç ve suçlularını Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarında Cumhuriyet Savcılığına sevk edilenler olarak gösterilenlere göre ‘Mala Karşı İşlenen Suç ve Suçlular’ ve ‘Kişiye Karşı İşlenen Suç ve Suçlular’ olarak ayrılmış çalışmada da bu ana başlıklar altında ele alınmıştır.

Çalışmada ele alınan 2001–2005 yılları arasında meydana gelen olaylarda Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı 0-18 yaş toplam 243.119 kişi yakalanmış veya hakkındaki suç iddiası ile aranmaktadır. Bunlardan 105.659’ı kişiye karşı işlenen yani, öldürme yaralama, tecavüz, darp kaçırma ve benzeri suçlardan nedeni ile, 137.540’ı ise mala

karşı işlenen, yani hırsızlık, gasp, dolandırıcılık, yangın ve bilişim suçları gibi suçlardan oluşmaktadır.

**Çizelge 20: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları ‘Mala Karşı İşlenen Suçlar’
Güvenlik Birimine Gelen 0–18 Yaş Arası Çocuklar**

YILLAR	ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI												TOPLAM
	CUM. SAV. SEVK EDİLEN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER				
	T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	
	2001	2452	22247	161	996	9	14	10	0	62	111	10	11	229	771	228	
2002	2478	23693	92	1036	3	16	0	0	38	117	3	9	420	1105	96	5	29136
2003	3258	23223	104	1104	11	11	4	7	52	190	19	2	436	1205	65	20	29711
2004	3312	23932	123	1228	19	24	1	1	68	190	6	9	407	1640	21	43	31024
2005 Kasım-Aralık	3119	23321	159	1477	8	14	0	1	62	239	8	3	623	2967	70	60	32131
TOPLAM	14630	116430	639	5841	50	79	15	9	282	847	46	34	2115	7688	480	165	149350

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Yıllara göre ele alındığında 2001 yılında toplam 25.856, 2002 yılında toplam 27.324, 2003 yılında toplam 27.689, 2004 yılında toplam 28.595, 2005 yılı Ocak-Kasım 11 Aylık döneminde toplam 28.076 çocuk güvenlik birimlerine mala karşı işlenen suçlardan gelmiştir, böylece 2001–2005 yılları arası ortalama % 19 düzeyinde bir suçlu sayısı artışı meydana gelmiştir.

2001–2005 yılları arasında güvenlik birimine toplam getirilen ve aranan 243.199 kişinin 29.222’si kız çocuklarından, 213.977’si ise erkek çocuklarından oluşmaktadır. Buna göre belirtilen dönemde suç işleyen veya suç işlediği kanısı ile güvenlik birimlerine getirilen toplam çocukların % 13.65’i kız, % 66.35’i ise erkek çocuklardan oluşmaktadır.

Mala karşı işlenen suçların 114.395’ini hırsızlık suçları oluşturmaktadır. Bu toplam mala karşı işlenen suçların % 83’üne eşittir.

Mala karşı işlenen hırsızlık ve benzeri suçlardaki, 15.629 kişi ve % 12.49’luk kız çocuk yüzdesine karşılık 122.271 kişi ve % 67.51’lik erkek çocuk yüzdesi ise mala karşı işlenen suçların büyük ölçüde erkek çocuklar tarafından işlendiğini göstermektedir.

Kişiye karşı işlenen öldürme, yaralama, darp, saldırı ve benzeri suçları işleyen 105.659 kişiden, 13.953 kişi ve % 15.21’lik kız çocuk yüzdesine karşılık 91.706 kişi ve % 84.79’luk erkek çocuk yüzdesi ile kişiye karşı işlenen suçlarında büyük ölçüde erkek çocuklar tarafından işlendiği fakat kız çocuklarının % 3 oranında daha fazla bu suçlara karıştığı görülmüştür.

2001-2005 yılları arasında kişilere karşı işlenen olaylara karışan toplam 105.659 çocuğun, 17.833’ü 2001 yılında, 20.217’si 2002 yılında, 20.686’sı 2003 yılında, 23.321’ i 2004 yılında, 23.602’ si 2005 yılı Ocak-Kasım 11 Aylık döneminde güvenlik birimlerine kişilere karşı işlenen suçlardan gelmiştir, buna göre 2001-2005 yılları arası kişilere karşı işlenen suçlarda yıllık ortalama % 32 düzeyinde bir suçlu sayısı artışı meydana gelmiştir.

Çizelge 21: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları ‘Kişiye Karşı İşlenen Suçlar’

Güvenlik Birimine Gelen 0–18 Yaş Arası Çocuklar

YILLAR	ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI												TOPLAM
	CUM. SAV. SEVK EDİLEN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER				
	T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	
	2001	2249	14798	192	594	396	687	54	34	3726	9066	390	515	1666	1396	61	
2002	2769	16552	97	777	440	759	33	32	4201	9977	206	209	3954	2067	68	24	42187
2003	2651	17213	93	729	389	677	37	48	4236	10005	135	96	4493	2402	70	18	43292
2004	2477	19776	199	869	390	736	14	7	4741	11720	78	64	4937	2685	76	28	48797
2005 Kasım-Aralık	2970	19300	254	1078	354	610	12	10	5151	12329	65	52	5800	3435	162	18	51600
TOPLAM	13118	87659	835	4047	1969	3469	150	131	22055	53097	874	936	20850	11985	437	121	221733

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Suç mağduru olan kişilerde ayrı bir öbek olarak karşımıza çıkmaktadır. Çizelge 20’de görüldüğü üzere, dönem içerisinde çocukların işlediği suçlarda mağdur olan bireyler, suç işleyen çocukların yarısına yakın sayılara ulaşmaktadır.

2001–2005 yılları arasında mal ve kişilere karşı işlenen olaylarda 5872 kişi hayatını kaybetmiş, 78.171 kişi yaralanmış ve 43.841 kişi diğer mağduriyet olmak üzere toplam 127.884 kişi karşılaştığı suç nedeni ile güvenlik birimine gelmek durumunda kalmıştır ki bu 243.199 olan suçlu çocuk sayısının yarısına eşit olmaktadır.

Suç mağdurlarının durumu incelendiğinde 2001–2005 yılları arasında suç mağduru olanlarda ölüm olaylarının yıllara göre azaldığı, fakat yaralama ve diğer olaylarda ise artış bulunduğu görülmüştür. Burada dikkat edilmesi gereken, suç işleyen çocukların tersine suç mağduru bireylerde çocuklarda kadın ve erkek sayılarının birbirine yakın sayılarda olmasıdır. Bu, belirtilen suçları işleyen kişilerin eylemlerinde cinsiyet ayrımı gözetmediğini ortaya koymaktadır. Örneğin, suçlular gasp suçlarında daha zayıf fiziki özellikte olmaları nedeni ile bayanları hedef seçtikleri söylenebilir.

Kişiye karşı işlenen suçlardan öldürme olayları, hırsızlık olayları gibi karşımıza açık bir suç grafiği vermektedir.

2001–2005 yılları arasında öldürme olaylarına karışan toplam 1.816 çocuğun, 327'si 2001 yılında, 332'si 2002 yılında, 331'i 2003 yılında, 440'ı 2004 yılında, 386'sı 2005 yılı Ocak-Kasım 11 Aylık döneminde güvenlik birimlerine kişilere karşı işlenen suçlardan gelmiştir. Bu çocukların ise % 6.44'ü kız, % 97.56'sı ise erkek çocuklarıdır. Suç oranlarında ise 2003 yılına kadar artış, sonraki dönemde azalma görülmektedir.

Kişiye karşı işlenen suçlarda öldürme suçları özel olarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Çocukların suç işlemeye itildikleri veya suç makinesi olarak kullanıldıklarını bu değerler üzerinden daha iyi anlamak olanaklıdır.

Kapkaç ve yankesicilik yine ülkemizde giderek artan bir çocuk suçu halini almaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden büyük şehirlere ailelerinden para karşılığı bir çeşit 'kullanım ücreti' ödenerek veya zorla kaçırılarak götürülen çocukların işlediği kaçak olaylarında parasal kayıpların yanında yaralanma ve can kayıpları da olmaktadır.

2001 yılında 0–18 yaş bireylerin karıştığı 2.614 olan kaçak ve yankesicilik sayısı 2002'de 2.923'e, 2003'te 3.411'e, 2004'te 3.964'e ve 2005 yılının ilk 11 aylık döneminde ise 4.031'e ulaşmıştır. 2001–2005 yılları kaçak ve yankesicilik suçu oranlarındaki artış % 54 olarak belirlenmektedir.

Bir diğer konu intihar olaylarıdır. İntihar olayları kız çocukların erkek çocuklara oranla iki kat fazla olarak meydana gelmektedir.

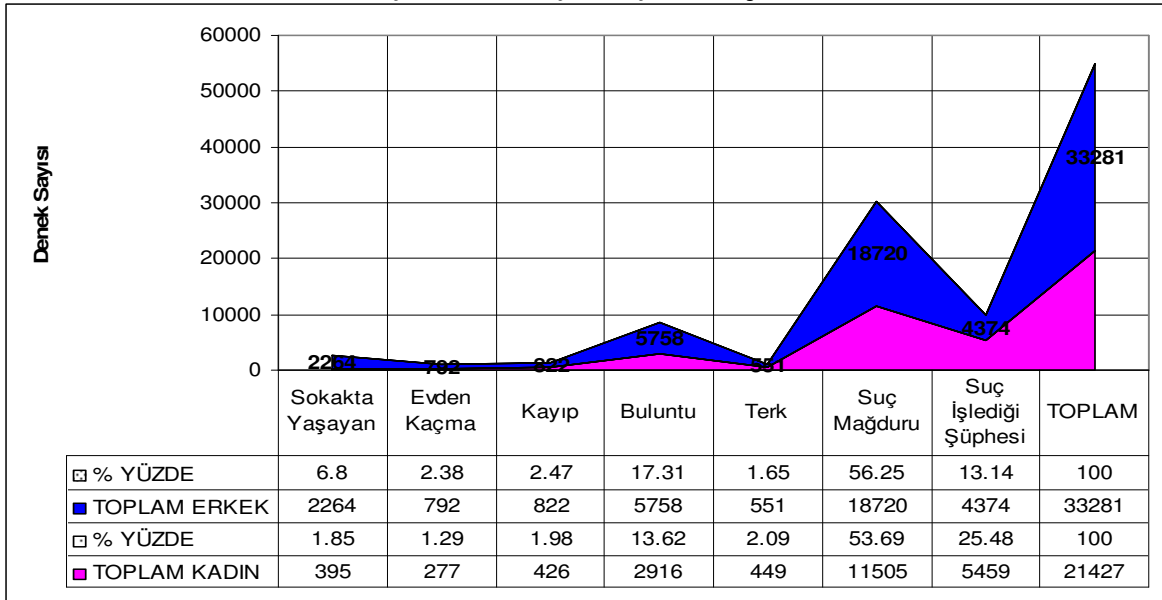

Buna etken olarak ülkemizde namus kavramı altında sıralanabilecek bekaret veya hatta bazen erkek arkadaş edinmekten kaynaklanan sorunlar ile yaşanan toplumsal çevre tarafından gösterilen tepkiden oluşan baskı ortamının etkisi olabileceği değerlendirilmektedir.

İntihar olaylarını 2001–2005 yılları arasında değerlendirdiğimizde 1.883 erkek çocuk ile 5.519 kız çocuğunun intihar denemesi yaptığı görülmektedir. Bu yaşlarda kişilerin daha fazla yaşam arzusu içinde olması yanında karşılaştığı sorunlarda çevresinin dikkatini çekme çabası ile bu yola başvurduğu, yıllara göre artan bir intihar yüzdesi olmasında ise nedenlerinin ayrıca bir araştırma konusu olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Bilişim suçlarındaki sayının düşük olması ise 2005 öncesi ceza yasasındaki bu suça yönelik yaptırımların belirli olmaması ile bu suçların diğer sınıflandırma dışı suçların içinde fikir ve sanat eserlerine yönelik suçlar kapsamında ele alınması sonucu oluştuğu düşünülmüştür. 2005 sonrası yapılacak değerlendirmelerde bu suç sınıfına yönelik etkili değerlendirme yapılabilecektir.

Çizelge 22: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0–10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyraklı Çocuklar Geliş Nedenleri

Kaynak: EGM, Kasım 2005

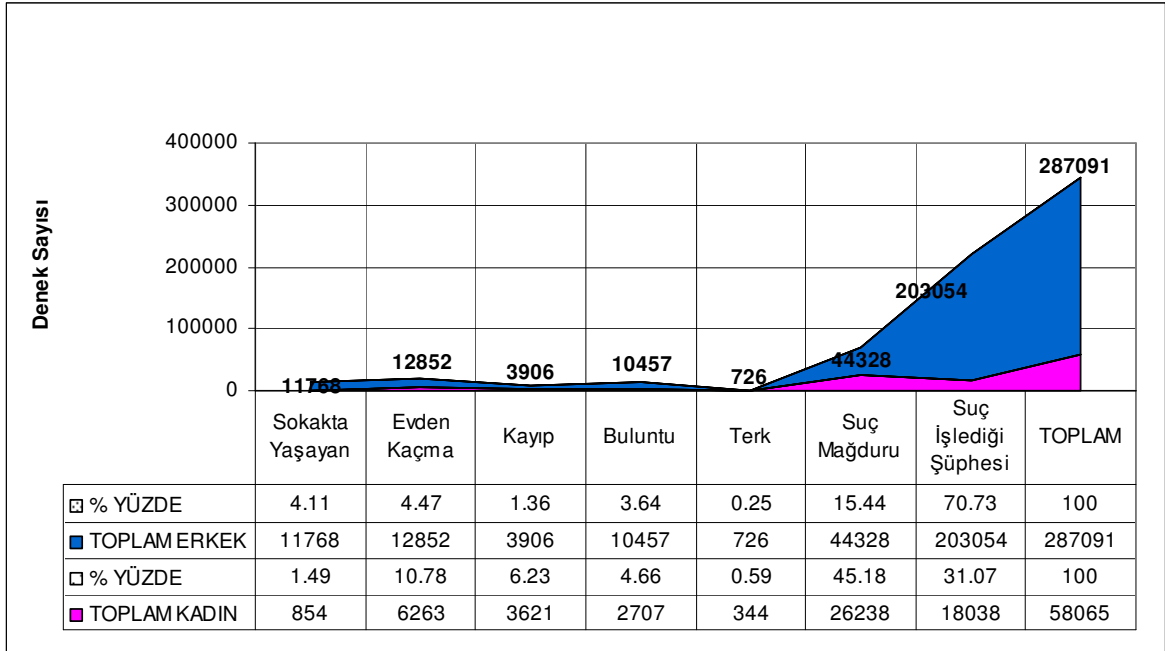
5.2. Türkiye’de Çocuk Suçlarının Oluş Nedenleri

Çalışmada 2001–2005 yılları arasındaki dönem incelenmiştir. Bu dönem içerisinde polis denetim bölgesinde 0–10 yaş toplam 33.261 erkek ve 21.427 kız çocuğu ile, 11–18 yaşları arası 287.091 erkek ve 58.065 kız çocuğu güvenlik birimine çeşitli nedenlerden dolayı gelmiştir.

Bu dönem içerisinde güvenlik birimine gelen 0–10 yaş ve 11–18 yaş öbeklerini ayrı ayrı ele aldığımızda ulaştığımız sonuç bize bu iki yaş öbeğinin güvenlik birimince doğru bir sınıflamaya tutularak, yaş öbeklerinin oluşun farklarını ortaya koymaktadır.

0–10 yaş öbeği çocukların kayıp, buluntu ve terk olaylarında fazla olarak karşımıza çıkması normal olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanında sokakta yaşayanların % 8.65’lik toplam kız-erkek oranla, % 5.60’lık 11–18 yaş toplam kız ve erkek çocuklar oranından fazla olması ise sokak çocuklarında yaş oranının düşük olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 23: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyraklı Çocuklar Güvenlik Kuvvetine Geliş Nedeni

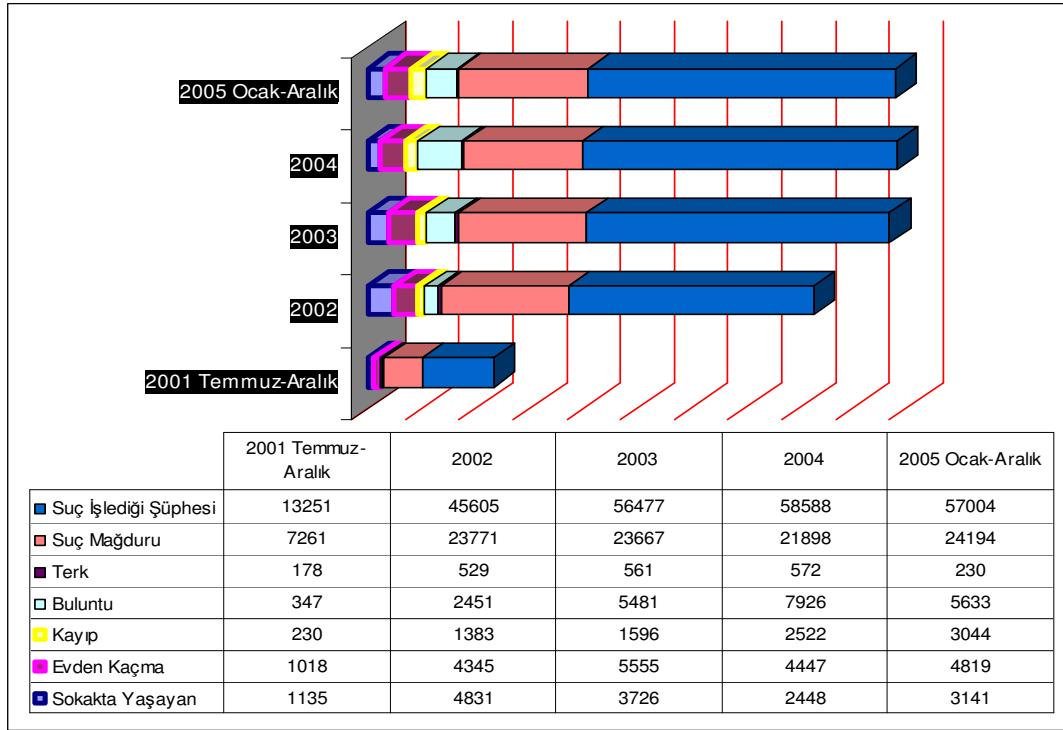

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Diğer önemli konu 0–10 yaş suç mağduru kız ve erkek çocukların % 50'lerin üzerinde olmasıdır. Bu oran 11–18 yaş erkeklerde % 15.44 iken burada ise suç mağduru kız çocukların oranı üç kat artarak % 45.18'lere ulaşmaktadır.

Suç işlediği şüphesi ile güvenlik birimine getirilen 01-10 yaş kız çocukları % 25.48 iken bu oran erkek çocuklarında % 13.14'lere düşmektedir ki bu % 50'lik bir oranda kız çocuklarının bu dönem içerisinde suç işlemede daha çok kullanıldığına işaret etmektedir.

Çizelge 24: 2001–2005 Yılları 0-18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların Güvenlik Birimine Geliş Nedenleri

Kaynak: EGM, Kasım 2005

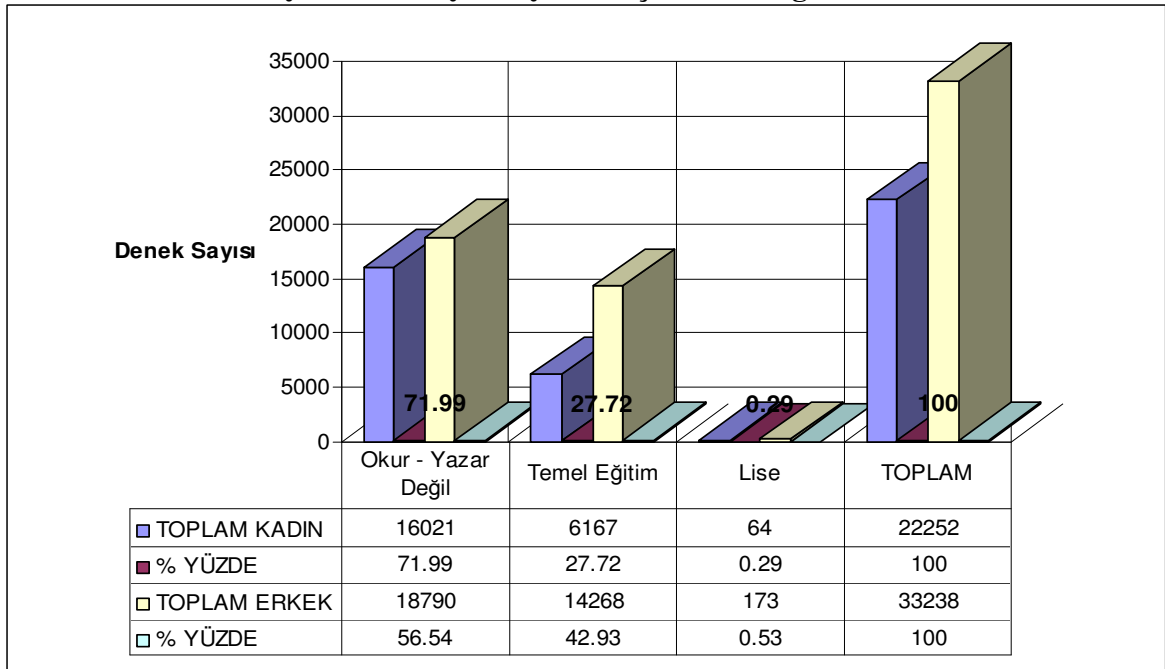
2001 yılı Temmuz ayı ile 2005 yılı aralık ayını kapsayan dönem içerisinde güvenlik birimine getirilen 0–18 yaş çocukların genel toplamı incelendiğinde, şüpheli ve evden kaçan çocuklarda ortalama % 20 düzeyinde bir artış görülmekte, suç mağduru sayılarında suç ve suçlulardaki artışa oranla önemli bir artış görülmeyip, bir gerileme görüntüsü olduğu değerlendirilmektedir.

Aynı olgu sokakta yaşayan çocuk sayılarında da karşımıza çıkmakta ise de 2002 yılındaki 4.831 sokakta yaşayan sayısının 2002’de 3.726’ya, 2003 yılında ise 2.448’e gerilediği fakat 2005 yılında % 28’lik bir artış ile yeniden 3.141 düzeyine geldiği görülmektedir.

Sokakta yaşayan çocukların durumu ile ilgili Prof. Dr. Esin KÜNTAY ve Prof. Dr. Güliz ERGİNSOY ile “İstanbul’da 18 Yaşından Küçük Ticari ‘Seks İşçisi’ Kız Çocuklar” araştırması ile ilgili olarak 25.12.2005’te Cumhuriyet Gazetesi için yapılan görüşmede, sömürünün ulaştığı boyutlar ele alınmaktadır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre 14–18 yaşları arasında 30 ‘Seks İşçisi’ kızla yapılan görüşmeler değerlendirilmiştir. Elde edilen bulguların en çarpıcı tarafı yaşam öykülerinde ki, küçük yaşta evlenme ve çalıştırılmak zorunda kalmak gibi ortak noktaları olmaktadır. Bu yaşlardaki bireylerin para kazanmak için yeterli fiziki güç ve yetenek göz önüne alındığında ‘çalışmak’ kelimesinden anlaşılabilecek işlerin dilenmek, hırsızlık ve fuhuş olması kaçınılmaz olmaktadır.

Çizelge 25: Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu

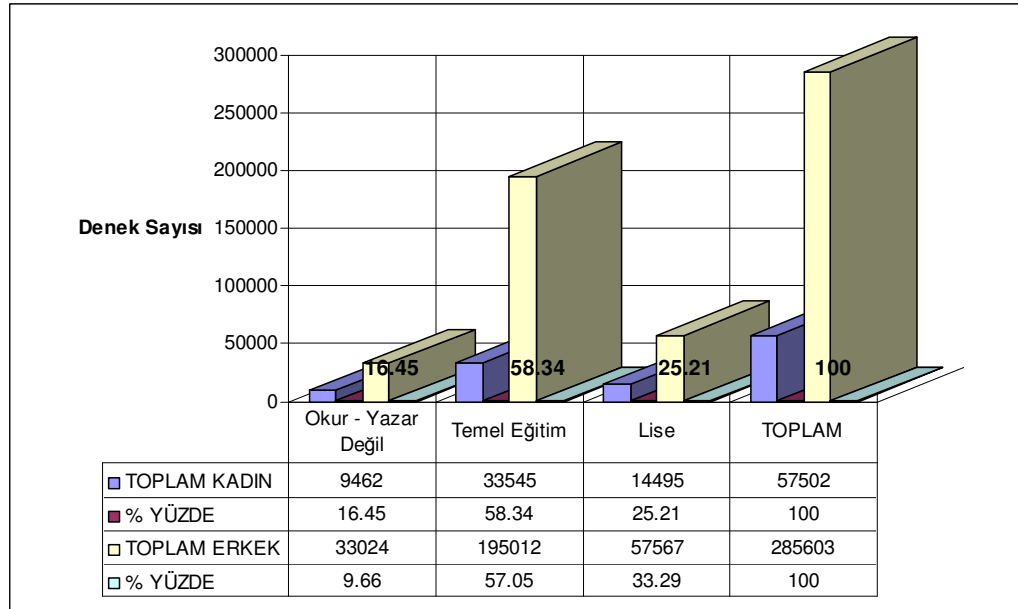
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Güvenlik birimine getirilen çocukların öğrenim durumları da suçluluğun oluşumuna etki eden ögelere bir başka açıdan ışık tutmaktadır.

2001–2005 yılları arasında çeşitli nedenler ile güvenlik birimlerine gelen 398.595 T.C uyruklu çocuktan 77.297’si okur yazar değil, 248.992’si temel eğitim, 72.229’u ise lise düzeyinde öğrenim görmektedir. Buna göre suç işleyen veya suç şüphesi ile getirilen 11–18 yaş çocukların toplamı 343.105’tir. Bunların 124.064’ü yani % 36.1’i 11–18 yaş toplam mağdur, terk, kayıp, buluntu çocuklardır.

Güvenlik birimlerine çeşitli nedenlerle getirilen toplam 11–18 yaş çocukların 42.846’sı okuma yazma bilmemektedir. Bunların 9.462’si yani % 22’si kız, 33.024’ü yani % 78’i ise erkek çocuklarıdır. Bu bilgilere göre % 12.5 gibi bir oranın okuma yazma bilmediği oranı elde edilmektedir ki yaş durumları göz önüne alındığında durumun önemi ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 26: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu

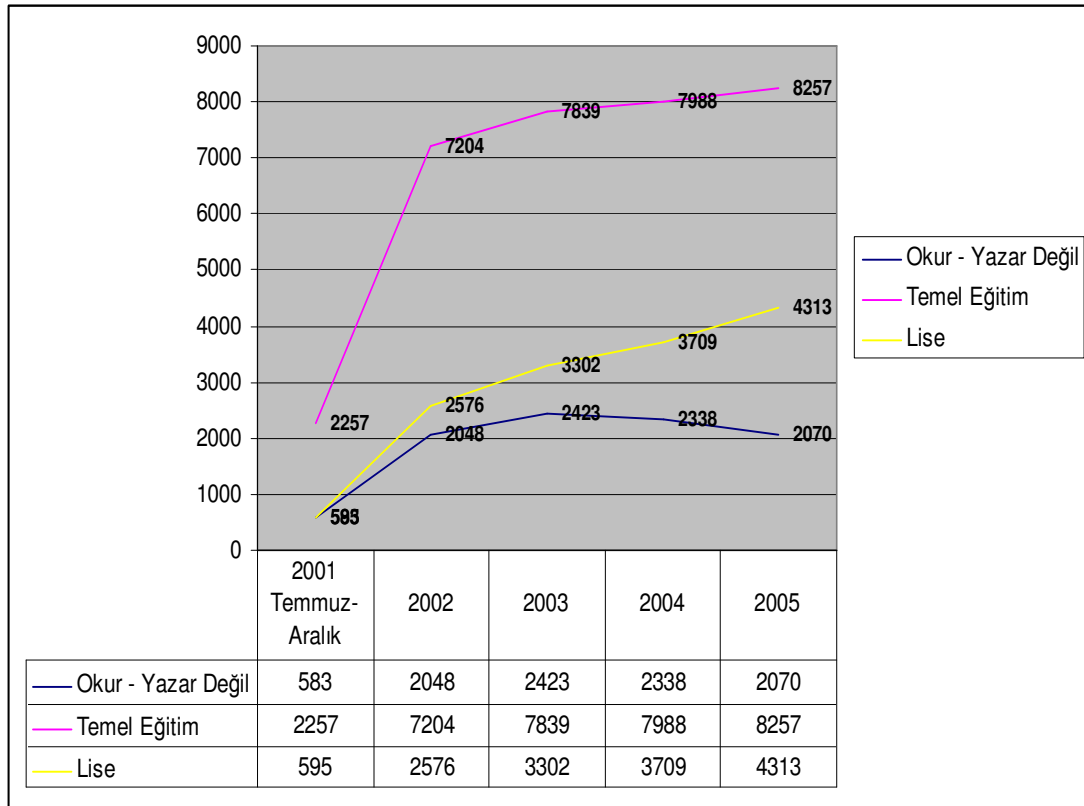
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Güvenlik birimlerine çeşitli nedenlerle getirilen toplam 11–18 yaş çocukların 42.846’sı okuma yazma bilmemektedir. Bunların 9.462’si yani % 22’si kız, 33.024’ü

yani % 78'i ise erkek çocuklarıdır. Bundan % 12.5 gibi bir oranın okuma yazma bilmediği oranı elde edilmektedir.

Yıllara göre 11–18 yaş arasında olanların öğrenim durumlarını incelediğimizde okuma-yazma bilmeyen sayılarında azalma görülmektedir. Yine aynı yaş öbeğinde temel eğitim ve lise öğrenimi görenlerin sayılarında artış gözlenmektedir. Suçlu sayılarının da artışı öğrenimin tek başına suçu azaltan bir öge olmaktan çok suç çeşitlerini etkilediğini söylememiz olanaklıdır.

Çizelge 27:Türkiye Geneli 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Öğrenim Durumu

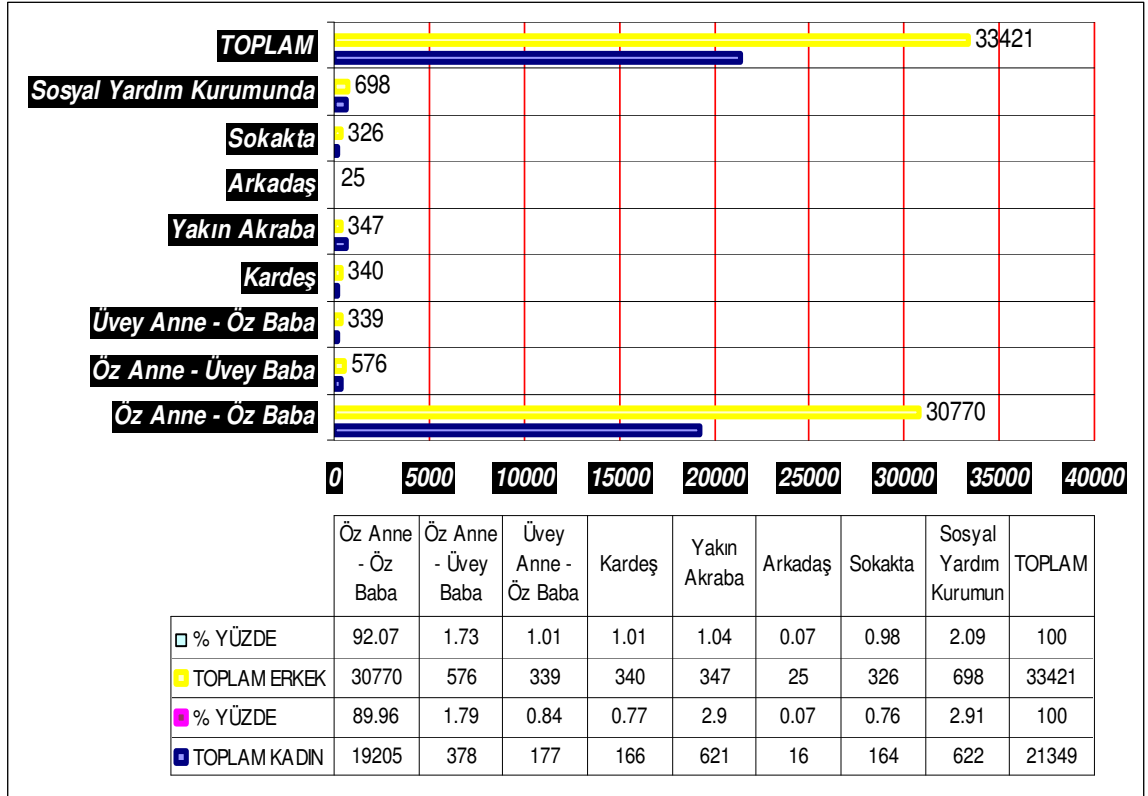

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Örneğin öğrenim düzeyi düşük bir birey doğrudan hırsızlık suçunu işlerken, iyi öğrenim görmüş bir birey ise internet üzerinden banka hesaplarına girmek şeklinde aynı suçu işleyebilmektedir.

Çizelge 28’de gösterilen Türkiye geneli 2001–2005 yılları ikamet durumlarını incelediğimizde çocuk şubelerine gelen toplam 0-10 yaş çocukların erkeklerde % 92.07’sinin, kızlarda ise % 89.96’sının toplumda bulunan öngörünün aksine öz anne ve baba yanında kalanlardan oluştuğu görülmektedir. Öz anne-üvey baba ve üvey anne-öz baba yanında yaşam sürdürüp güvenlik birimine gelenlerin sayısı % 1.35’ler düzeyinde kalmaktadır. 11–18 yaş çocuklarda ise bu oranların hemen hemen aynı değerlerde olduğu söylenebilir.

Çizelge 28: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar İkamet Durumları

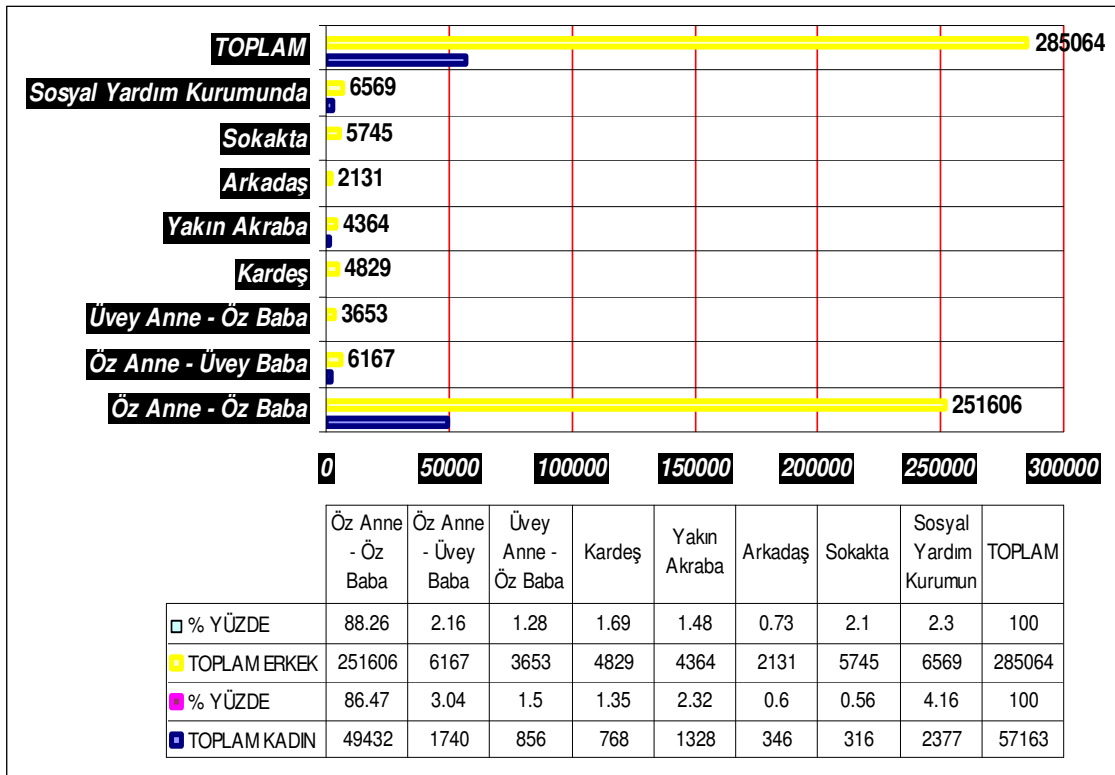

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Dikkat çeken bir konu yakın akraba yanında kalan kız çocuklarında gerek 0–10 ve gerekse 11-18 yaşlarında diğer yaşam yerlerine göre daha sık güvenlik birimine giden sayıları görülmesidir.

Güvenlik birimine gidiş sıklığı görülen diğer bir ikamet, meydana gelen ve basına da yansıyan olumsuzluklar ile Malatya kentinde de uzun dönem tartışılan SHÇEK kurumudur ki buralarda yaşayanların güvenlik birimine gidiş oranı diğer yaşam yerlerinin üzerinde bulunmaktadır. % 2.87 genel ortalama ile buralarda yaşayan 0–18 yaş çocukların güvenlik birimine gelme oranı diğer yerler ile kıyaslandığında yüksek düzeyde bulunmaktadır. Sosyal hizmet kurumlarında yaşayan 11–18 yaş kız çocuklarındaki % 4.16’lık oran ise gelişme dönemi açısından kız çocuklarının daha fazla suçla karşı karşıya kaldığı sonucunu doğurmaktadır.

Çizelge 29: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar İkamet Durumları

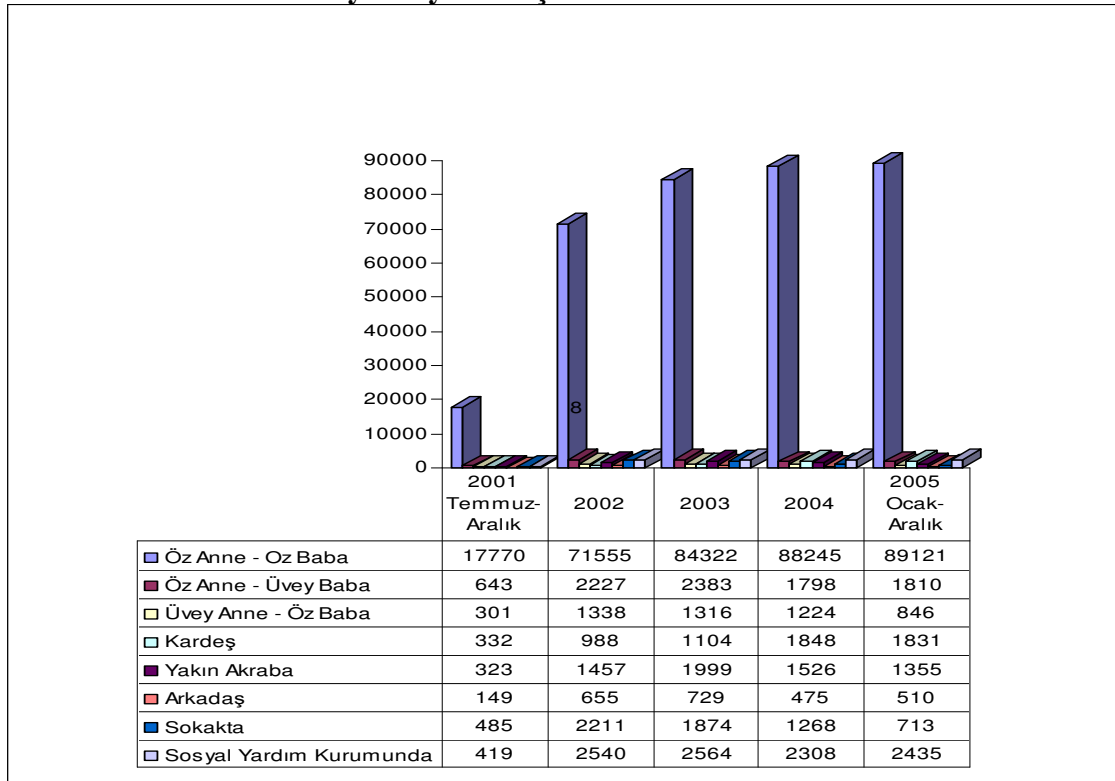
Kaynak: EGM, Kasım 2005

2001–2005 yılları Türkiye toplam 0-18 yaş çocukların güvenlik birimine gelişleri değerlendirildiğinde, öz anne ve baba yanında kalanların toplam olarak % 12’ler civarında ki diğer ikamet yerlerine göre 88 oranıyla ilk sırada geldiği görülmektedir.

Yakın akraba yanında kalanların diğer ikamet yerleri göz önüne alındığında fazla sayıda olduğu görülmüş, yine sosyal hizmet kurumlarında kalanların, öz anne ve baba yanında kalanlar dışındaki yerler toplamının % 22'si ile en çok güvenlik birimine gelenler olarak tespiti dikkat çekici olarak değerlendirilerek buralara verilmesi gereken önemin bir kez daha altı çizilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Çizelge 30: 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların İkamet Durumu

Kaynak: EGM, Kasım 2005

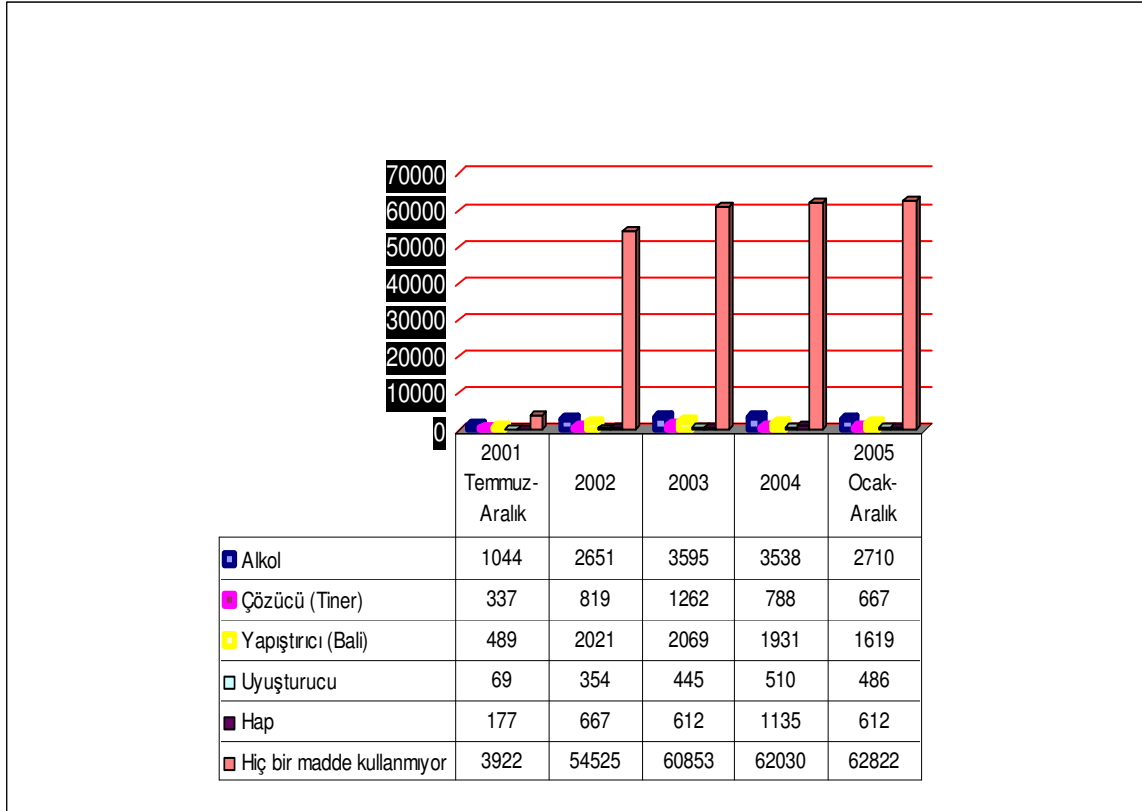
Bağımlılık yapan madde kullanan çocuklar konusu da çocuk suç ve suçluluğunda sürekli gündemde olan ve toplumun her kesimince izlenen konular arasında yer almaktadır.

Güvenlik birimi kayıtlarına göre 0–18 yaş çocukların madde kullanım durumu ele alındığında, % 11.5'in madde kullanmaktadır.

Madde kullanımında ilk sırayı % 79.1 ile sigara almaktadır. Daha sonra sırasıyla % 9.2'le alkol, % 5.53 ile yapıştırıcı (bali), % 2.64 çözücü yada diğer adı ile

boya tineri, % 2.18 ile hap, % 1.26 ile uyuşturucu gelmektedir. Yıllara göre madde kullanımında genel bir azalma veya aynı düzeylerde kalma görülmekle birlikte madde bağımlılıkları içinde en tehlikelisi olan uyuşturucu kullanımında artış bulunmaktadır.

Çizelge 31: 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyraklı Çocukların Bağımlılık Yapan Madde Kullanma Durumu

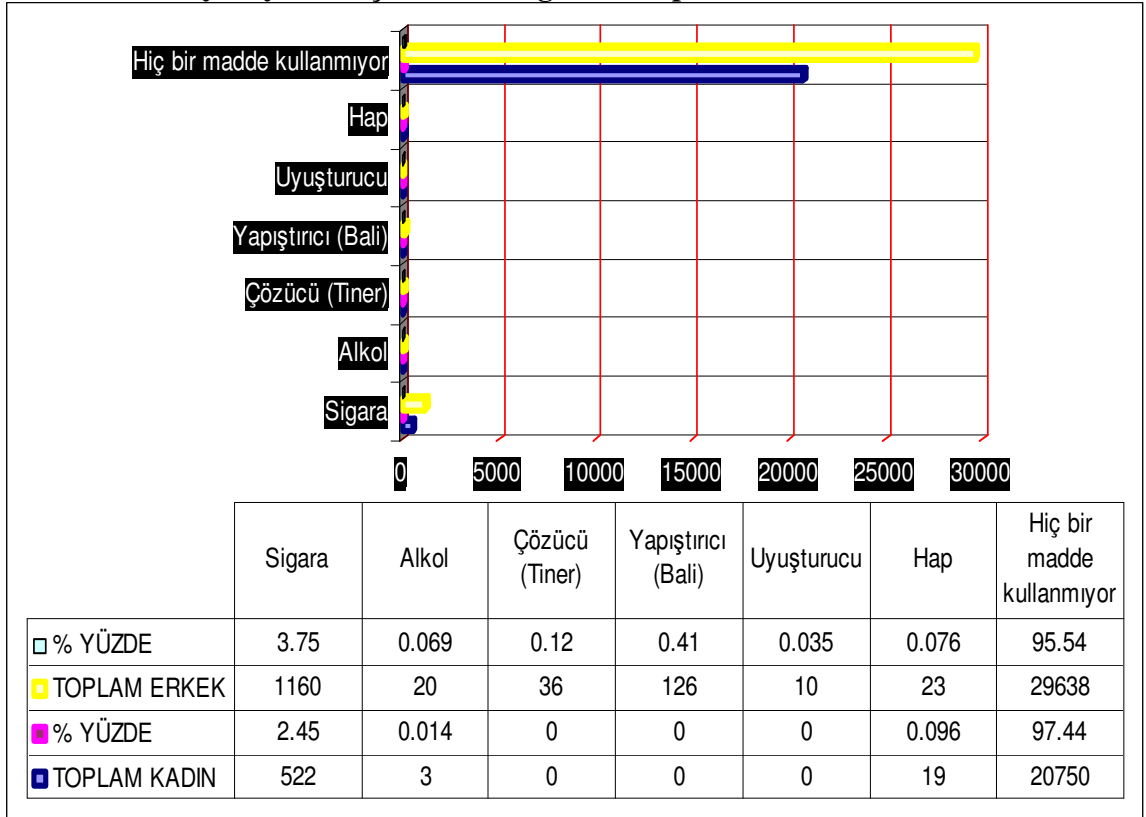
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Uyuşturucu maddelerin bu yaşlarda görülmesi ise daha önemli bir konudur. Çünkü büyük parasal kaynak gerektiren uyuşturucu maddelerin görülmesinin yanında artış bulunması üzücü bir gelişmedir. ‘Tinerciler’ ve ‘Baliciler’ olarak basın organlarında sıklıkla yer alan çocuklarda ki azalma, konuya gerekli önem verildiğinde benzeri zararlı alışkanlıkların önüne geçilebilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenlik birimi kayıtlarına göre 0–18 yaş çocukların madde kullanım durumu ele alındığında, % 11.5’in madde kullanmakta olduğu görülmektedir.

Erkek çocuklardaki madde kullanım oranlarının fazla olduğu görülmektedir. 0-10 yaş arası çocuklarda madde kullanımının sigara kullanan % 3.75 erkek ve % 2.45 kız çocuğu ile toplam % 1’ler düzeyinde olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Çizelge 32: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-10 Yaş Arası Türkiye Uyraklı Çocuklar Bağımlık Yapan Madde Kullanma Durumu

Kaynak: EGM, Kasım 2005

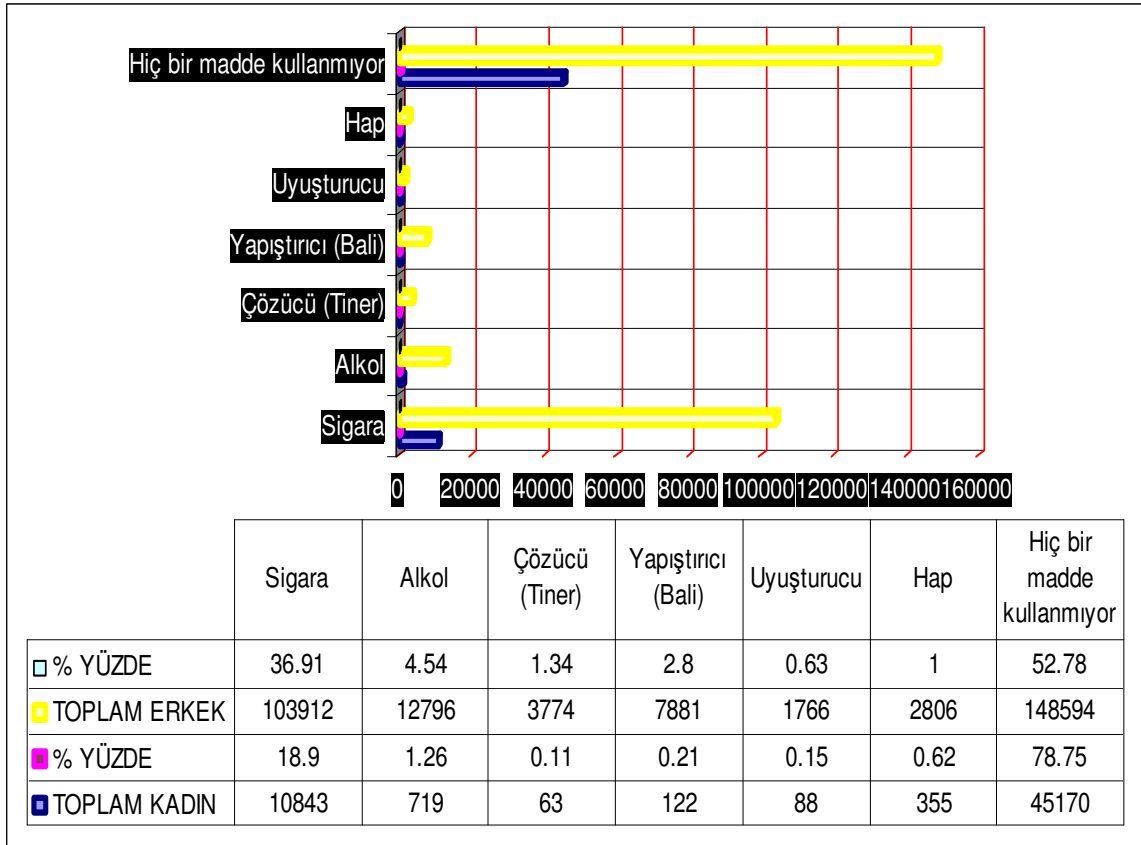
Bu sonuç 0–18 yaş madde kullanımında ki % 11.5’luk orana göre değerlendirildiğinde madde kullanım alışkanlığı % 10.5 ile 11-18 yaşlarında başlamaktadır. Bu yaş öbeği ise okul çağındakilerden oluşmaktadır. Bu yaş öbeğindeki madde kullanan erkeklerde sigara kullanım oranı % 35.91, alkol kullanımı % 4.54 ve yapıştırıcı ve çözücü türünden madde kullanımı ise toplam % 4.14 düzeyindedir. Toplam madde kullananların % 71’ini erkek, % 29’unu ise kız çocukları oluşturmaktadır.

11-18 yaş öbeğinde bulunan erkeklerde sigara kullanma oranı ise % 78, kız çocuklarda % 89’lar düzeyinde olup, sigara kullananlar diğer madde kullananlardan ayrı

ele alındığında kız ve erkek toplam % 18 düzeyinde diğer maddeler bağımlılığı olduğu görülmektedir.

Güvenlik biriminde gerekli işlemleri tamamların teslim edildikleri yerlerde diğer önemli bir konudur. Gerek şüpheli, gerek sanık, gerekse mağdur olarak gelen çocukların bakım ve gözetimi suçla mücadelenin önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

Çizelge 33: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Uyruklu Çocuklar Bağımlılık Yapan Madde Kullanma Durumu

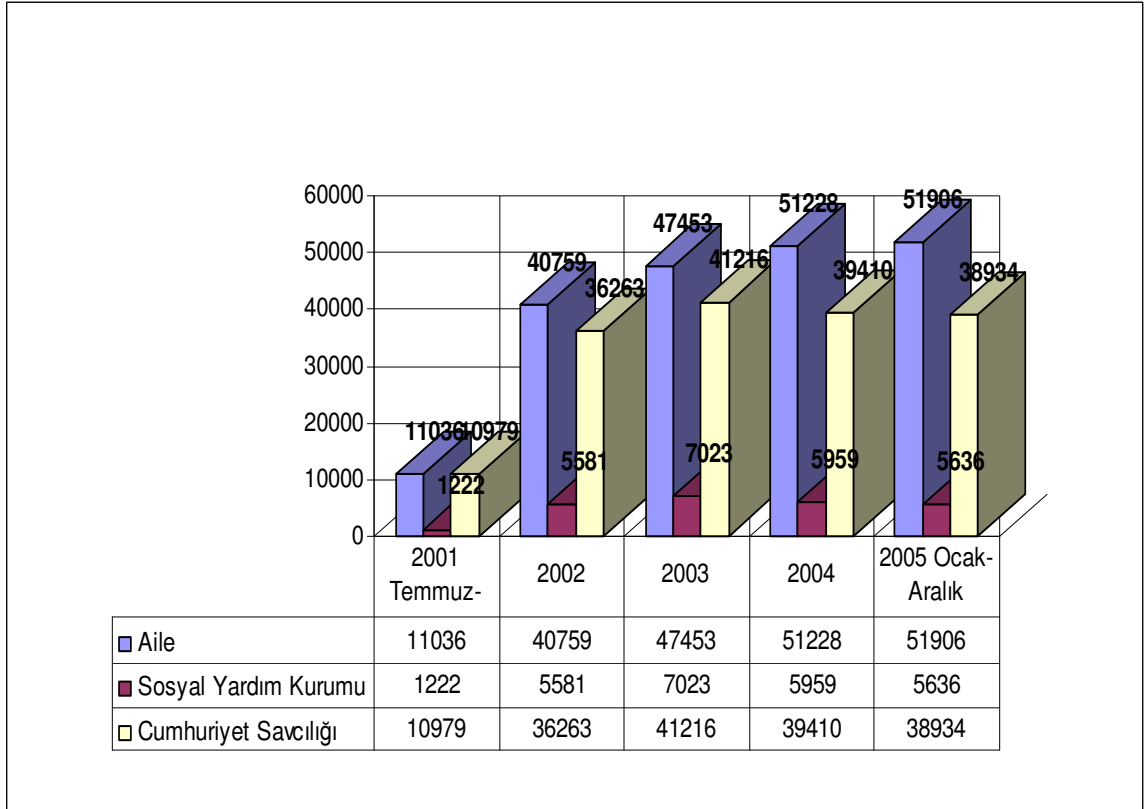

Kaynak: EGM, Kasım 2005

0–10 yaş çocuklarda kız ve erkek çocukların aynı oranlarda görülen teslim sayılarına göre % 8.3 düzeyinde toplam kız-erkek çocukların sosyal yardım kurumuna teslimi, bu yaş öbeğinde bulunan ve önceki bölümlerde ele alınan terk olaylarından kaynaklanmaktadır. % 5.5 düzeyindeki Cumhuriyet Savcılığına gönderilen sayısı ise bize suçluluk şüphesi ile sevk edilen 2001–2005 yılları genel sonucunu vermektedir.

11–18 yaş çocuklarda ise durum daha farklı şekildedir. Erkek çocuklarda görülen suçluluk düzeyinin yüksekliği burada tekrar karşımıza çıkmaktadır. Kız çocuklarının % 69.53'lük oranına karşın, erkek çocuklarında % 40.94 olarak görülmektedir. Aradaki % 30 oranındaki fark, Cumhuriyet Savcılığına gönderilen 2001–2005 toplam 150.317 kişiye ve % 53.01 oranında erkek çocuk suçlu sayısını bize vermektedir.

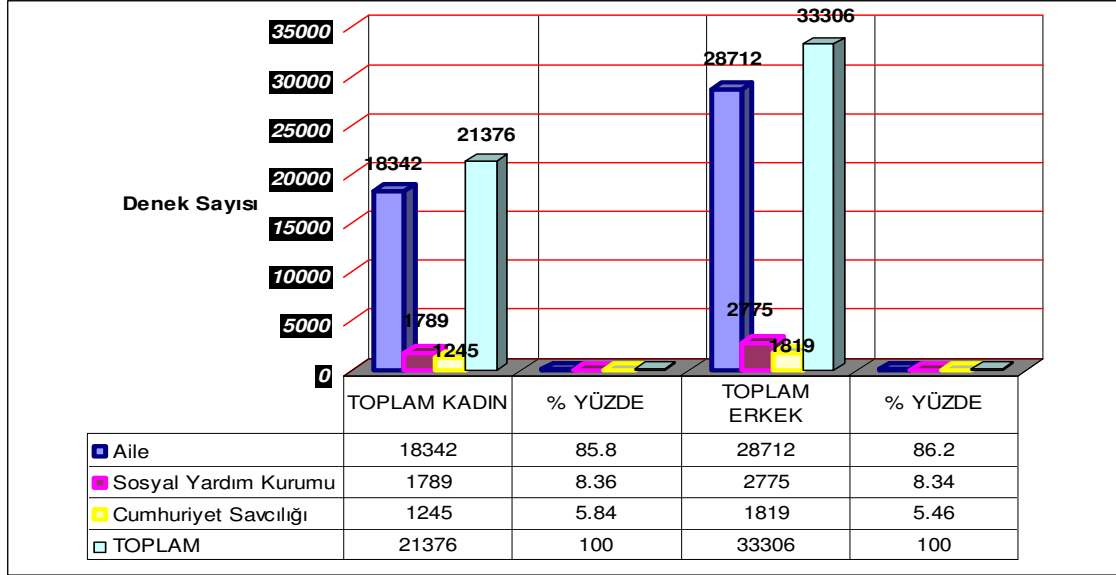
Çizelge 34: 2001–2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-18 Yaş Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocukların Teslim Edildiği Yerler

Kaynak: EGM, Kasım 2005

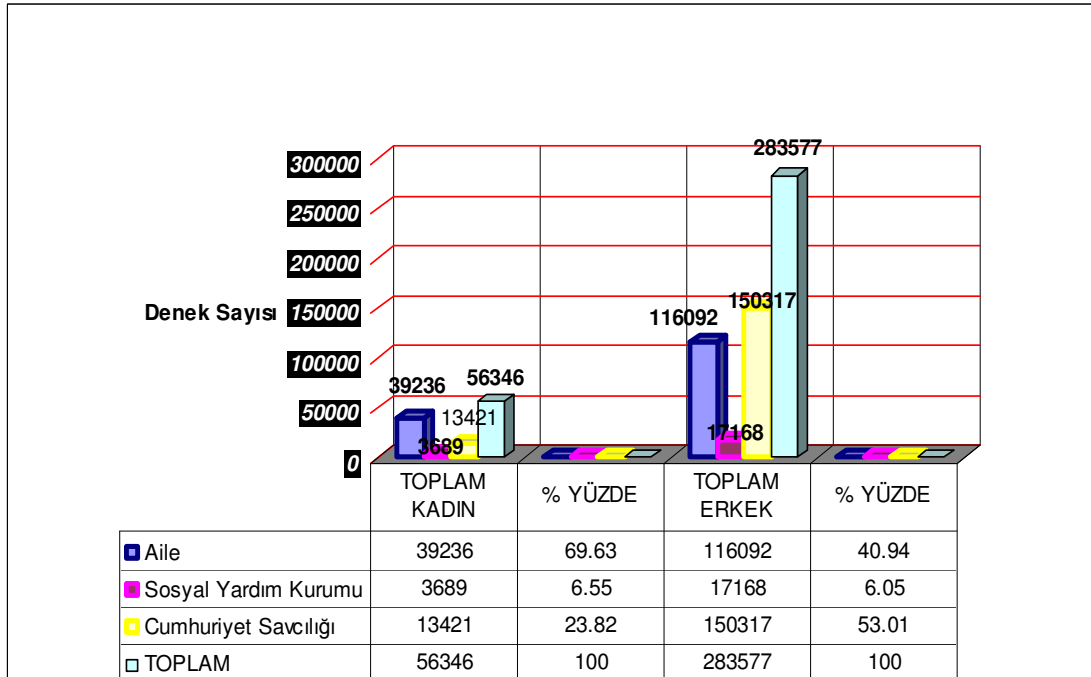
Çocuk Koruma Kanununda düzenlenen, suçlu veya mağdur olarak güvenlik birimine getirilen çocukların soruşturma aşamalarından teslim edildiği yer ve daha sonrasında sağlanan sosyal hizmet uzmanı gözetim zorunluluğu belirtilen sayılardaki çocuğun konusunda yetişmiş bireylerin gözetiminde bulunmasının önemini ortaya koymaktadır.

Çizelge 35: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 0-10 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Teslim Edildiği Yer Durumu

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Çizelge 36: Türkiye Geneli 2001-2005 Yılları Güvenlik Birimine Gelen 11-18 Yaş Arası Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu Çocuklar Teslim Edildiği Yer Durumu

Kaynak: EGM, Kasım 2005

6. MALATYA KENTİ ÇOCUK SUÇLULUĞU DÜZEYİ VE OLUŞ NEDENLERİ

Bu bölümde, Malatya Çocuk Şube Müdürlüğü, Malatya kentinde çocuk suçluluğu düzeyi, Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarından yararlanılarak değerlendirilerek, konu ile ilgili önceden yapılan araştırmalara değinilmiştir.

6.1. Malatya İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü

Malatya kentindeki çocuk suçlarına geçmeden önce konu ile ilgili birim olan Malatya Çocuk Şube Müdürlüğü'nün personel ve araç gereç durumu verilerek değerlendirilmiştir.

Çizelge 37: Malatya İl Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü Çalışan Durumu

RÜTBESİ	PERSONEL DURUMU
Emniyet Amiri	1
Başkomiser	1
Komiser	-
Polis Memuru	26
Genel İdari Hizmet Memuru	1
Çarşı Mahalle Bekçisi	1
Teknisyen Yardımcısı	1
TOPLAM	31

Kaynak: Çocuk Şube Müdürlüğü, Ocak 2006

Malatya Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü, 'Çocuk Polisi' olarak isimlendirilen, polisin çocuklara yönelik olarak yürüttüğü hizmetler konusunda, 0-18 yaş arasında bulunanların gelişim özellikleri, davranış, soruşturma ve iletişim konularında hizmetiçi eğitim almış sivil olarak görev yapan çalışan ve görev bölümünden oluşan birimdir.

Birim yasalarla belirlenen araştırmanın konusunu oluşturan, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocukların adli ve idari tüm suç soruşturmaları ile, korunmaya muhtaç,

buluntu kimliği tespit edilemeyen, sokakta yaşayan, terk edilmiş, mülteci, kimsesiz ve diğer benzer durumlardaki çocuklara yönelik alanlarda hizmet yürütmektedir.

Birimde Ocak 2006 tarihi kayıtlarına göre, 1 Emniyet Amiri, 1 Başkomiser, 26 Polis Memuru, 1 Genel İdari Hizmet Memuru, 1 Bekçi ve 1 Teknisyen Yardımcısı görev yapmaktadır.

Birim Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile aynı bina içerisinde bulunmakta ve yasada yer alan konularda birlikte görev yürütülen sosyal hizmet uzmanlarından bu şekilde yararlanılmaktadır.

Bu verilere göre birimde çalışarak adli ve idari hizmetlere bakan güvenlik çalışanı sayısının kentteki suç oranları göz önünde bulundurulduğunda yeterli olduğu değerlendirilmektedir.

Yapılan görüşmede, birimin bulunduğu binada Ocak 2006 tarihi ile hizmet veren 1 Sosyal Hizmet Uzmanı olduğu anlaşılmıştır. Güvenlik hizmetlerinin yirmi dört saat aralıksız yürütülen bir çalışma olması ve yasa ile yerine getirilmesi gereken ‘Sosyal Hizmet Uzmanı bulundurulması zorunluluğunun’ sayısal bir olgudan çok görev açısından düşünüldüğünde en az 3 kişi tarafından yapılabileceği düşünülmektedir.

Hizmet binası içerisinde uygun yardımcı hizmet yürütülmesi ve gelen yaş öbeğinin küçük olması, kız çocuğu suçlu, terk ve mağdurlarında bulunması nedeniyle bakım ve temizlik için bayan yardımcı hizmetlilerinde bulunması gerekmektedir.

6.2. Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu Düzeyi

Ülkemizdeki çocuk suç ve suçluların oranlarındaki artış ve azalmalar önceki bölümlerde değerlendirdirilmişti.

Bu bölümde Malatya kentindeki çocuk suç ve suçluları Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarında Cumhuriyet Savcılığına sevk edilenler olarak gösterilenlere göre ‘Mala Karşı İşlenen Suç ve Suçlular’ ve ‘Kişiye Karşı İşlenen Suç ve Suçlular’ olarak ayrılmış çalışmada da bu ana başlık altında ele alınmıştır.

Çizelge 38: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlara Karışanların İstatistiği

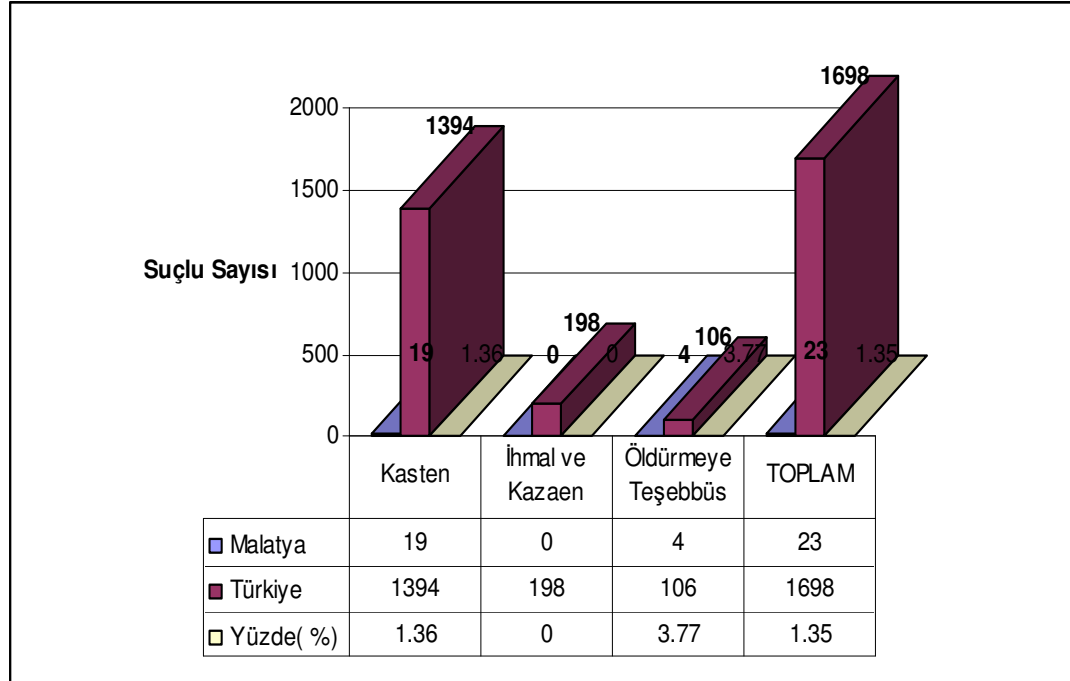
SUÇ TÜRÜ	2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
MALATYA TOPLAM	53	172	32	108	16	124	13	155	11	132
TÜRKİYE TOPLAM	2249	14798	2769	16552	2651	17213	2482	19755	2970	19300
TÜRKİYE - MALATYA SUÇ YÜZDESİ	2.35%	1.16%	1.15%	0.65%	0.60%	0.72%	0.52%	0.78%	0.37%	0.68%

Kaynak: EGM, Kasım 2005

2001–2005 yılları arasında Malatya kentinde çeşitli suçlardan güvenlik birimine getirilen toplam 1.596 kişi gelmiştir.

Bu suçlardan kişilere karşı Malatya kentinde meydana gelen olaylarda 0–18 yaş toplam 816 çocuk yakalanmıştır. Bu sayı Türkiye de Cumhuriyet Savcılığına sevk edilen toplam 100.739 kişiyeye karşı suç işleyen çocuk sayısının % 0.81'ine karşılık gelmektedir.

Çizelge 39: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar, Öldürme Olayları Suçluları İstatistiği

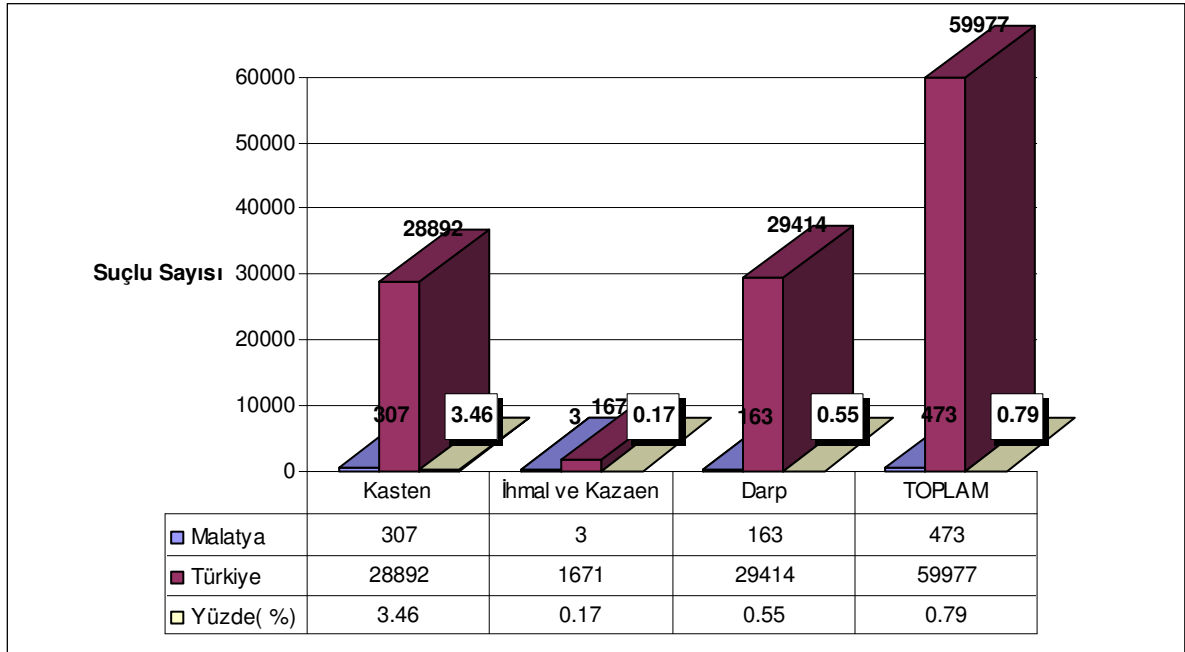

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Yıllara göre ele alındığında 2001 yılında toplam 225, 2002 yılında toplam 140, 2003 yılında toplam 140, 2004 yılında toplam 168, 2005 yılı Ocak-Kasım 11 Aylık döneminde toplam 143 çocuk güvenlik birimlerine mala karşı işlenen suçlardan gelmiştir, böylece 2001–2002 yılları arası % 60’lık bir azalma daha sonra 2002–2005 yılları arası ortalama % 2 düzeyinde bir suçlu sayısı artışı meydana gelmiştir.

Öldürme olaylarında Malatya kentinde bu yıllar arası sanık olarak 19 kişi yakalanmıştır. % 1.36 ile kasten, 4 olay ve % 3.77 ile teşebbüs ile diğer suçlar göz önüne alındığında birinci sırada yer almaktadır. Yaralama olayları ise yine toplam kişiye karşı işlenen olaylardaki Türkiye ortalamasının üzerinde değerlendirilmektedir. % 1.12’lik 387 kasten yaralama ve % 0.72’lik 255 darp olayından suçlu kişi sayısı genel ortalamanın üzerinde değerlendirilmiştir.

Çizelge 40: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Kişiy Karşı İşlenen Suçlar, Yaralama-Müessir Fiil Olayları Suçluları İstatistiği

Kaynak: EGM, Kasım 2005

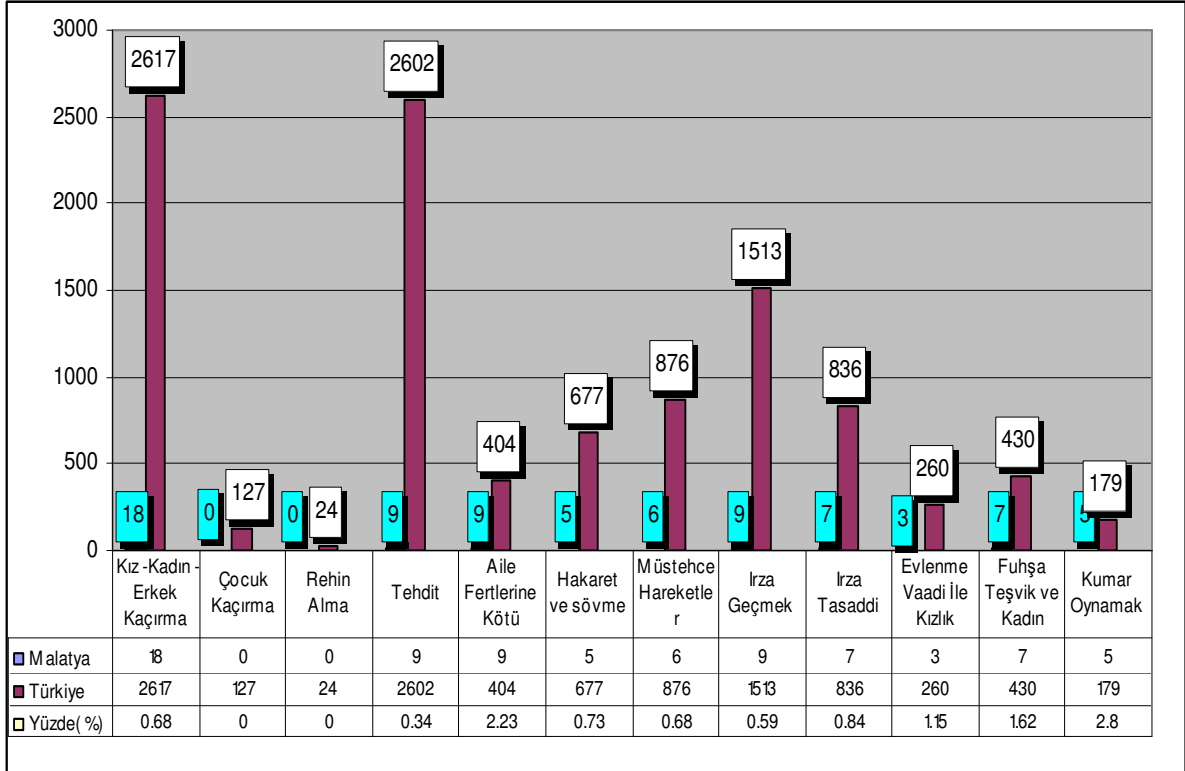
Öldürme suçlarından sonra yaralama (müessir fiil) olaylarını ele aldığımızda, Malatya kentinde en fazla işlenen suçların yaralama ve darp olayları olduğu

görülmektedir. Bu yıllarda işlenen olaylarda 473 çocuk savcılığa sevk edilmiştir ki bu toplam sanık sayının % 29.6'sı olmaktadır. Yaralama olaylarına karışanların 163'ü darp suçundan olmakla. 307 çocuk herhangi bir silah kullanarak yaralama olayına karışmıştır. Bu olaylara karışanların 464'ü erkek, 9'u ise kız çocuklarından oluşmaktadır.

Türkiye de diğer kentlerde görülen çocuk kaçırma, rehin alma ve benzeri suçlar Malatya kentinde görülmemiştir.

Genel ahlak ve adaba karşı suçlar altında kayıt altına alınan bu olaylarda, Malatya kentinin nüfus ve toplumsal yapısı göz önünde bulundurulduğunda % 1.97 ile aile bireylerine kötü davranış (muamele) ve % 1.33 oranındaki fuhuş suçları ortalamaları yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Çizelge 41: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar, Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Olaylar Suçluları İstatistiği

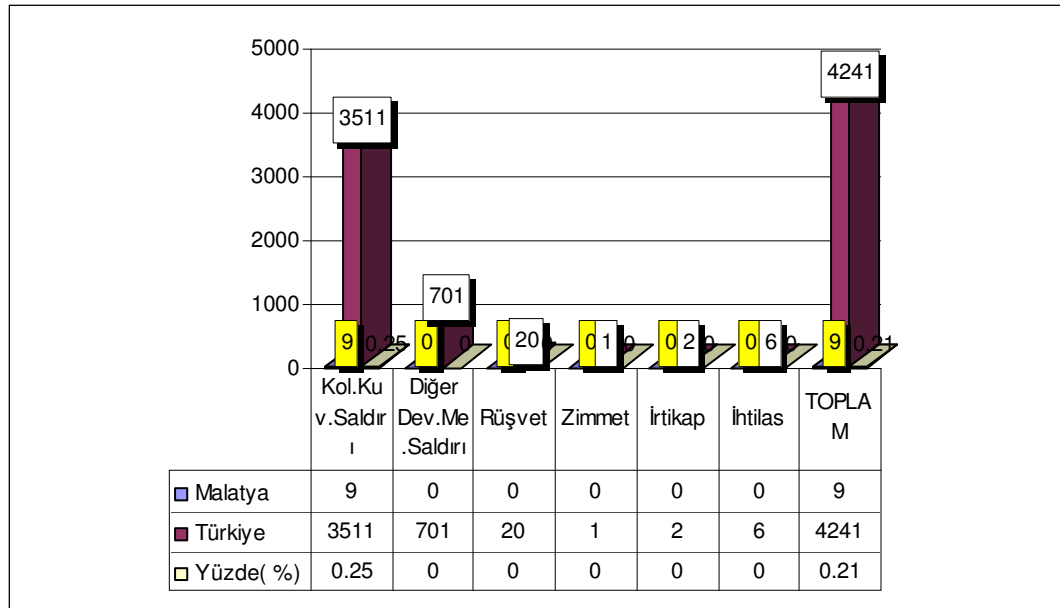
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Türkiye genelinde 2001-2005 yılları arası 836 kişi olarak görülen ırza saldırı (tasaddi) suçu 7 kişi ve % 0.84 ortalama, 1.513 kişi olarak görülen ırza geçme suçu 9 kişi ve % 0.59 ortalama ve 876 kişi olarak görülen ahlaka aykırı (müstehcen) hareket suçları 6 kişi ve % 0.68 ortalama ile Malatya kentinde yıllık ortalama 1-2 kişiye eşit olmaktadır. Bu tür suçluların kentte az olmasının nedeni olarak bölgede bu tür olaylara karışan kişilere karşı yapılan toplumsal yaptırımlar ve bu tür olaylara karışan birey ve hatta ailelerinin daha sonra yaşadığı toplumsal baskı ve zorlukların bilinmesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Bir diğer suç sınıfı devlet yönetimine karşı suçlardır. Bu suçlar da Malatya kentinde 0-18 yaş bireyler açısından bakıldığında durumun olumlu düzeyde olduğu görülmektedir.

Beş yıllık dönem içerisinde sadece 9 olayda görülen % 0.25'lik suç düzeyi, Türkiye genelinde aynı suçtan bu dönem içerisinde savcılıklara gönderilen 4.241 sanık temel alındığında çok alt düzeyde olduğunu söylememiz olanaklı olmaktadır.

Çizelge 42: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği

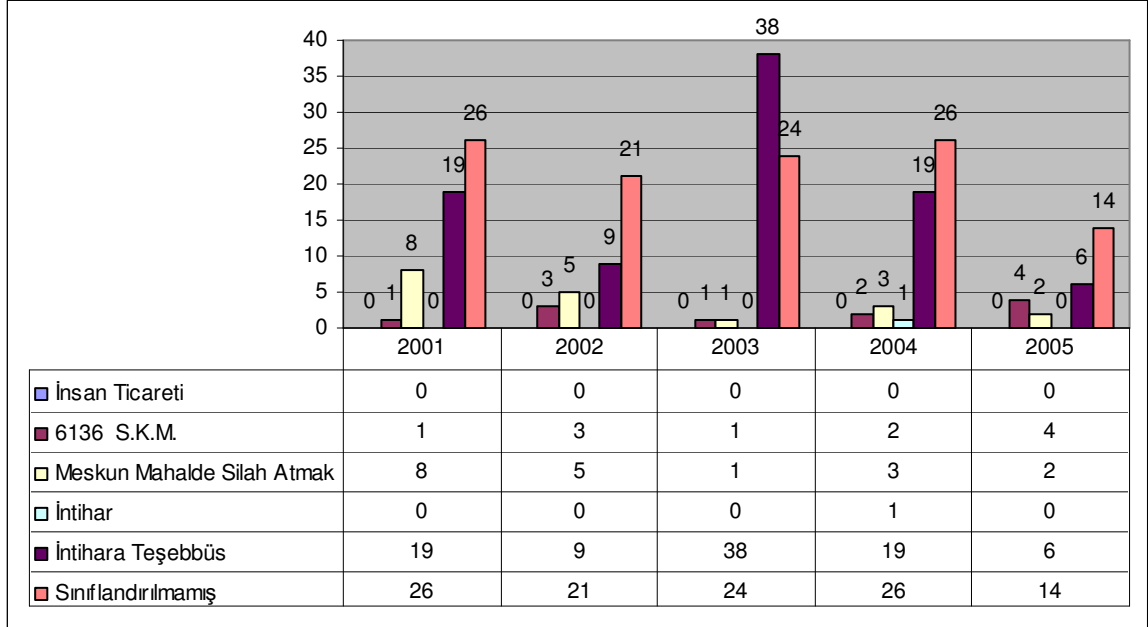
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Burada tüm suçluların sadece kolluk kuvvetlerine saldırı ve direnme suçunu işlemesi bu suçun ayrıca ele alınması gereken bir konu olduğu sonucunu vermektedir.

Diğer kentlerde % 20 olarak görülen diğer devlet memurlarına saldırı oranının Malatya kentinde sıfır olması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Bu dönem içerisinde diğer suçlar olarak kayıt altına alınan suçlar olan 6136 sayılı kanuna muhalefet yani silah bulundurma suçları, meskûn mahalde silah atma, intihar ve intihara teşebbüs suçları ile diğer sınıflandırılmamış olaylara karışan toplam 233 çocuktan intihara teşebbüs olaylarına karışan 70 ve diğer olaylar olarak toplanan suçlara karışan kız çocuklarını çıkardığımızda silah kullanma ve bulundurma suçlarının tamamının erkek çocukları tarafından işlendiği görülmektedir. İnsan ticareti suçu Malatya kentinde görülmemiştir.

Çizelge 43: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Diğer Olaylar Suçluları İstatistiği

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Mala karşı işlenen suçların 851'ini hırsızlık suçları oluşturmaktadır. Bu toplam mala karşı işlenen suçların % 85'ine eşittir ve Türkiye ortalaması olan % 83'le aynı düzeydedir.

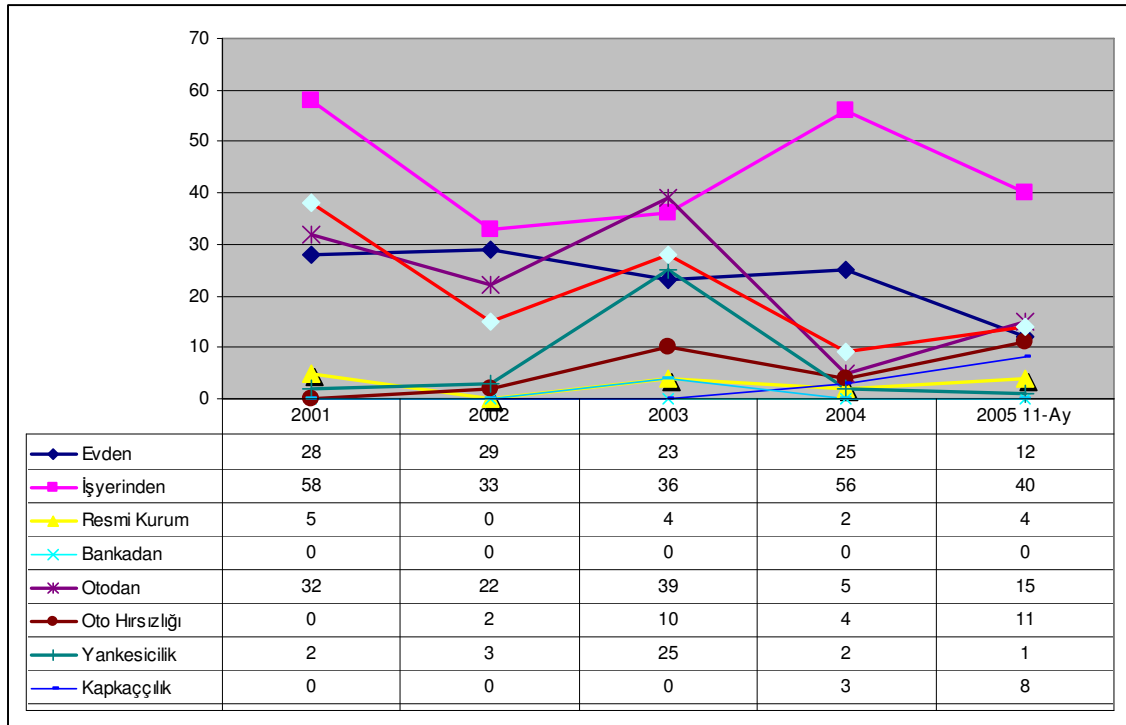
Çizelge 44: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği

SUÇ TÜRÜ	2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
MALATYA TOPLAM	5	178	10	121	6	181	10	142	9	118
TÜRKİYE TOPLAM	2452	22247	2478	23693	3258	23223	3312	23932	3119	23321
TÜRKİYE - MALATYA SUÇ YÜZDESİ	0.20%	0.80%	0.40%	0.51%	0.18%	0.78%	0.30%	0.59%	0.28%	0.50%

Kaynak: EGM, Kasım 2005

2001–2005 yılları arası meydana gelen çocukların karıştığı toplam hırsızlık olaylarında artma meydana geldiği önceki bölümde incelenmişti. Malatya kentinde bu durumun tersi bir durum karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 45: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Hırsızlık Olayları Suçluları İstatistiği

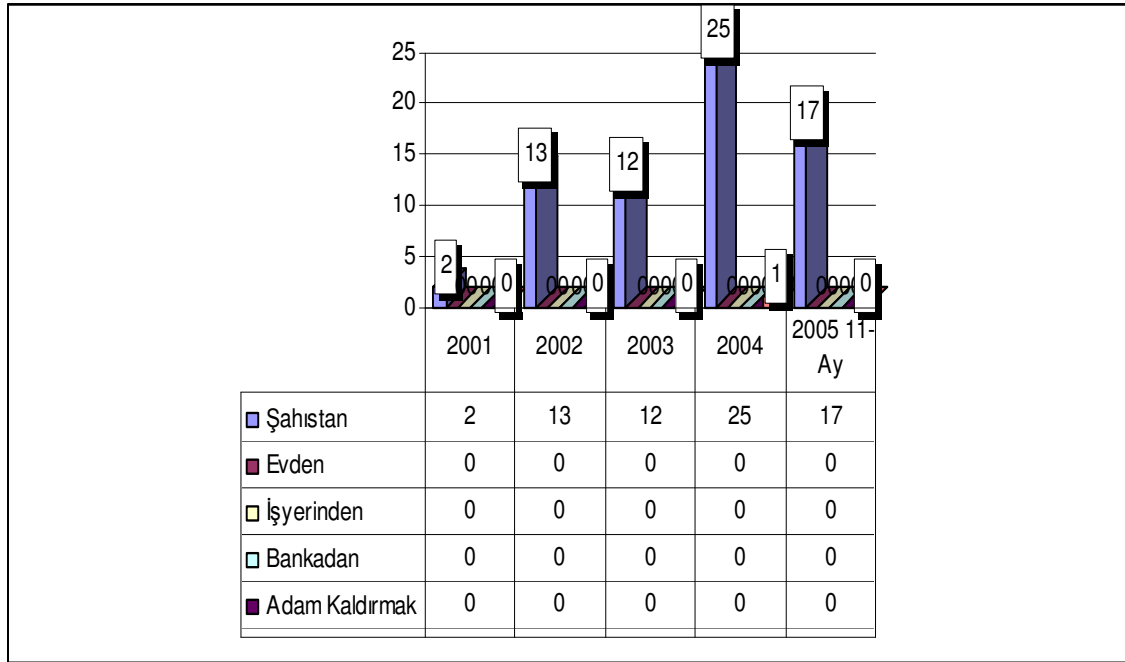
Kaynak: EGM, Kasım 2005

Toplam hırsızlık olaylarında bir azalma görülmesindeki asıl etken ise otodan hırsızlık ve resmi kurum ve kuruluşlardan hırsızlık suçlarındaki gerilemedir. Birinci derecede önemli olan evden, işyerinden hırsızlık olaylarında ve kapkaç olarak nitelendirilen hırsızlık suçlarında azda olsa bir artış olduğu görülmektedir.

Bunun yanında oto hırsızlığı suçlarına karışan çocuk sayılarının da 2002 sonrasında yeniden % 400 oranında arttığı görülmektedir.

Bir diğer mala karşı işlenen suç türü gasp suçlarıdır. Bu suçlarda tüm Türkiye de olduğu gibi Malatya kentinde bir artış gözlemlenmektedir. Ülke genelinde 5.682 olan gasp suçluları sayısı, aynı dönem içerisinde Malatya kentinde 70 olarak verilmektedir. Bu Türkiye genelinin % 1.23' üne eşit olmaktadır.

Çizelge 46: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Gasp Olayları Suçluları İstatistiği

Kaynak: EGM, Kasım 2005

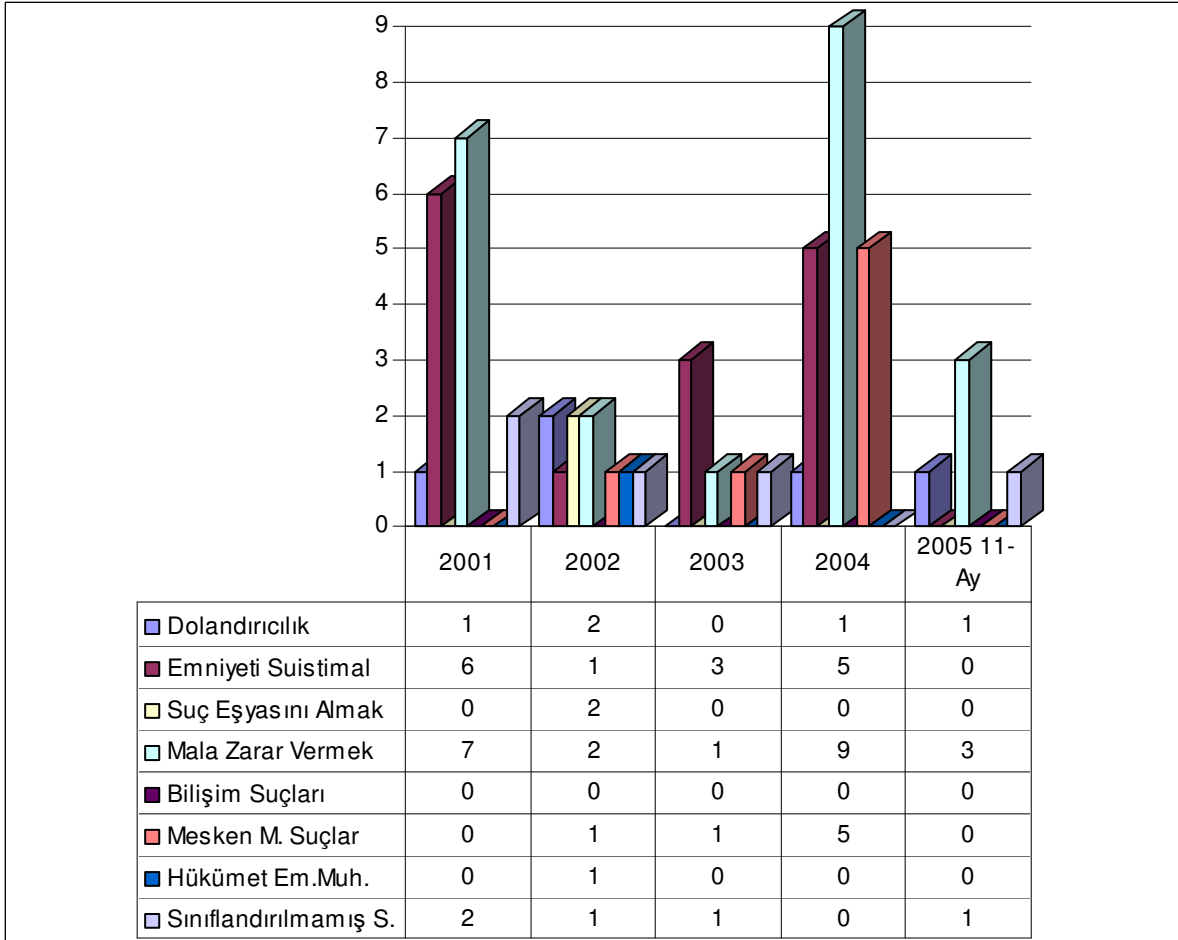
Malatya kentinde işlenen yangın suçlarına karışan çocuk sayısı 2001 yılında 2 ve 2004 yılında 4 olarak belirlenmiştir. 2003–2005 yılları arasında bu suç sınıfına

karışan 0-18 yaş çocuk bulunmamaktadır. Bu suçta karışanların tamamı kişilere ait bina ve araçlarda oluşan yangın olaylarına karışmışlardır.

Türkiye genelinde bu suç türüne karışan sayısı beş yıllık dönem içerisinde 768 kişidir.

Diğer suçlar başlığı altında güvenlik birimlerince kayıt altına alınan suçlarda ise birinci sırayı mala zarar vermek suçları oluşturmaktadır. Bunu emniyeti suiistimal yani verilen veya emanet olarak verilen malzemelerin kötüye kullanımı ve zarar suçları gelmektedir.

Çizelge 47: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Diğer Olaylar Suçları İstatistiği

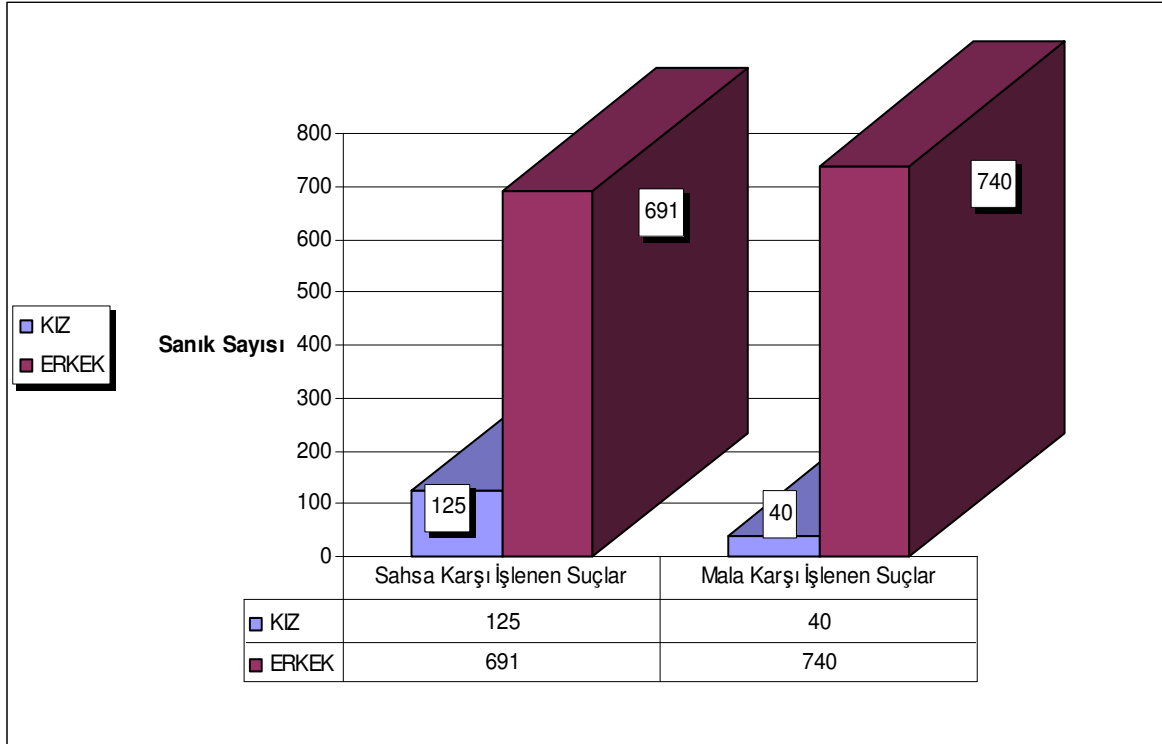
Kaynak: EGM, Kasım 2005

6.3. Malatya Kentinde Çocuk Suçlarının Oluş Nedenleri

2001–2005 yılları arasında Malatya kentinde çeşitli suçlardan güvenlik birimine getirilen toplam 1.596 kişinin 165'i kız çocuklarından, 1.431'i ise erkek çocuklarından oluşmaktadır. Buna göre belirtilen dönemde suç işleyen veya suç işlediği kanısı ile güvenlik birimlerine getirilen toplam çocukların % 10.33'ü kız, % 89.67'si ise erkek çocuklardan oluşmaktadır. Buna etken olarak kız çocuklarının ülkemizin diğer bölgelerine göre daha erkek çocuklara oranla daha fazla denetim altında tutulmasının etkisi olduğu değerlendirilmiştir.

**Çizelge 48: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar
Kişiy ve Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçları İstatistiği**

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Kişiy karşı işlenen suçların 125'i kız, 691'i erkek çocuklarının işlemiş olduğu suçlardır. Bu bilgi kişiy karşı işlenen suçlarda % 82 oranında erkek çocukların, % 18 ise kız çocuklarının karıştığı göstermektedir. Bu oran Türkiye genelinde kız çocuklarında % 13 düzeyinde bulunmaktadır.

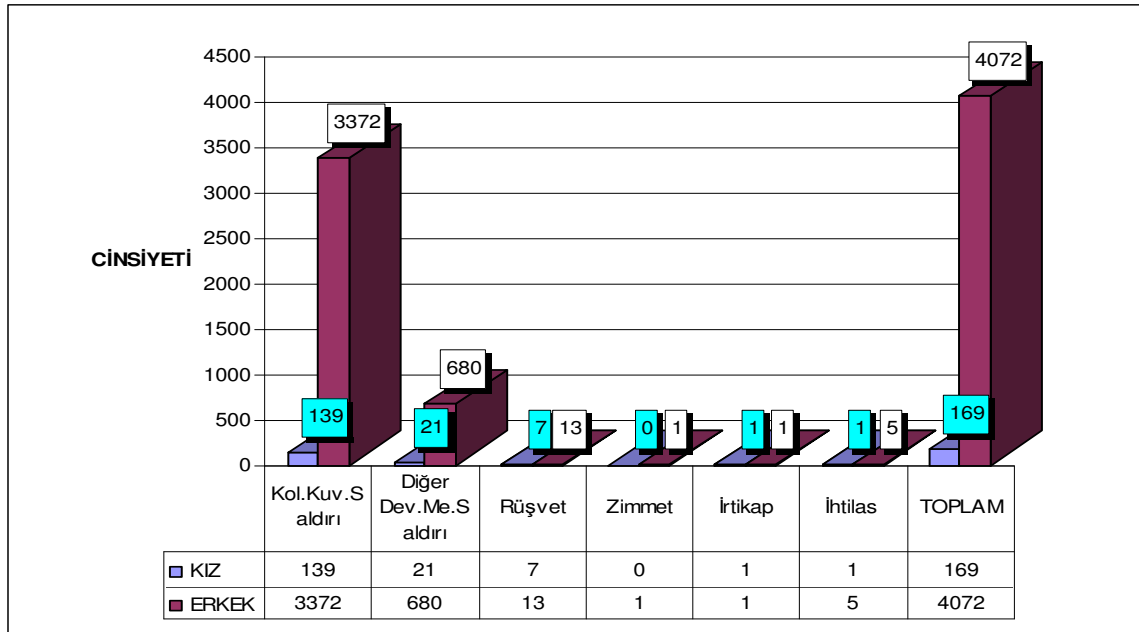
Mala karşı işlenen hırsızlık ve benzeri suçlardaki, 55 kişi ve % 5.49'lık kız çocuk yüzdesine karşılık 946 kişi ve % 94.51'lik erkek çocuk yüzdesi bu suçların büyük ölçüde erkek çocuklar tarafından işlendiğini göstermektedir. Bu oran Türkiye toplamında % 12.49 kız ve % 67.51 erkek düzeyindedir.

Kasten yaralama sınıfına giren 307 olay sanığı Türkiye genel toplamında da dikkat çekici olarak % 3.46 düzeyindedir. Buna göre meydana gelen kavga ve benzeri tartışmalarda 0-18 yaş öbeğinde bulunanların herhangi bir silah kullandıkları ve bu gibi durumlarında birden gelişen olaylar olduğu düşünüldüğünde, üzerlerinde bıçak ve benzeri alet taşıdıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu nedenle okullar ve gençlerin fazlaca bulundukları yerlerde bu konunun güvenlik kuvvetlerince özellikle göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu yaş öbeğinde bulunanların ani karar verme veya sonucunu önceden çok fazla düşünmeden, gereğinden çok tepki gösterebilir olması da gençlere bu konuda daha fazla bilgilendirme ve eğitim verilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

**Çizelge 49: Türkiye Geneli 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar
Devlet Yönetimine Karşı Olaylar Suçları İstatistiği**

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Devlet yönetimine karşı işlenen suçlarda Türkiye ölçeğinde bakıldığında bir diğer dikkat çekici konu, bu suçunda erkek çocuklarca daha fazla işlenen suçlardan biri olarak karşımıza çıkmasıdır.

2001–2005 yılları arası görülen 4.241 sanığın % 3.98 oranında ki 169 kişisi kız çocukları, diğerlerinin erkek çocukları olduğu görülmüştür.

Çizelge 50: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0–18 Yaş Çocuklar Mala Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği

SUÇ TÜRÜ		2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu	
		Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
HİRSIZLIK	Evden	2	26	6	23	5	18	2	23	1	11
	İşyerinden	3	55	2	31	-	36	5	51	-	40
	Resmi Kurum - Kuruluş	-	5	-	-	-	4	-	2	-	4
	Bankadan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Otodan	-	32	-	22	-	39	-	5	-	15
	Oto Hırsızlığı	-	-	-	2	-	10	-	4	-	11
	Yankesicilik	-	2	-	3	-	25	-	2	-	1
	Kapkaççılık	-	-	-	-	-	-	-	3	6	2
	Hayvan Hırsızlığı	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
	Diğer	-	38	-	15	1	27	-	9	-	14
GASP- YAĞMA	Kişiden	-	2	-	13	-	12	-	25	-	17
	İkametgahtan (Evden)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İşyerinden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Bankadan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Adam Kaldırmak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Zorla Çek Tahsil Etmek	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
YANGIN	Devlete Ait Bina-Araçlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kişiyeye Ait Bina-Araçlarda	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-
	Orman Yangını	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İhmalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DİĞER SUÇLAR	Dolandırıcılık	-	1	1	1	-	-	-	1	1	-
	Emniyeti Suiistimal	-	6	-	1	-	3	-	5	-	-
	Suç Eşyası Satmak	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	Mala Zarar Vermek	-	7	-	2	-	1	-	9	1	2
	Bilişim Suçları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Özel Hayatın Giz.A.S.	-	-	-	1	-	1	2	3	-	-
	Hükümet Emirlerine Muh.	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	TASNİF DIŞI SUÇLAR	-	2	-	1	-	1	-	-	-	1
TOPLAM		5	178	10	121	6	181	10	142	9	118
TÜRKİYE - MALATYA SUÇ YÜZDESİ		% 0.2	% 0.80	% 0.40	% 0.51	% 0.18	% 0.78	% 0.30	% 0.59	% 0.28	% 0.50

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Düşük oranda olmakla birlikte bu yaş öbeğinde olup, rüşvet ve benzeri suçlara karışanların olması bu toplumsal hastalığın ulaştığı boyut açısından önemli olmaktadır.

Yukarıdaki bölümlerde bazı suç sınıflarında erkeklerin daha büyük oranlarda bazı suçlarda şüpheli olarak savcılıklara sevk edildiklerini kayıtlardan elde edilen sonuçlar ile değerlendirmişti.

Çizelge 51: Malatya Kenti 2001- 2005 Yılları 0-18 Yaş Çocuklar Kişilere Karşı İşlenen Olaylar Suçluları İstatistiği

SUÇ TÜRÜ		2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu	
		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı	
		Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Öldürme	Kasten	1	3	1	6	-	2	-	3	-	3
	İhmal ve Kazaen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Öldürmeye Teşebbüs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Yaralama	Kasten	1	66	-	34	-	66	2	76	2	60
	İhmal ve Kazaen	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	Darp	2	33	-	31	-	21	-	40	2	34
Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Suçlar	Kadın -Erkek Kaçırma	-	9	-	5	-	3	1	-	-	-
	Çocuk Kaçırma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Rehin Alma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tehdit	1	3	-	-	-	3	-	-	-	2
	Aile Bireylerine Kötü Dav.	-	5	-	-	-	1	1	2	-	-
	Hakaret ve sövme	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3
	Müstehcen Hareketler	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-
	Irza Geçmek	-	1	-	-	-	2	-	3	-	3
	Irza Tasaddi (Saldırı)	-	2	-	2	-	1	-	1	-	1
	Evlenme V. Kızlık Bozma	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-
	Fuhşa Teşvik ve Kadın Tic.	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-
	Kumar Oynamak	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2
Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Suçlar	Kolluk Kuv. Saldırı	-	1	-	1	-	5	-	1	-	1
	Diğer Devlet Me. Saldırı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Rüşvet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Zimmet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İrtikap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İhtilas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer	İnsan Ticareti(TCK 201/b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	6136 S.K.M.	-	1	-	3	-	1	-	2	-	4
	Meskun Mah.Silah Atmak	-	8	-	5	-	1	-	3	-	2
	İntihar	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	İntihara Teşebbüs	31	5	15	3	14	7	6	4	4	2
TASNİF DIŞI SUÇLAR		14	24	12	18	2	10	3	14	3	11
TOPLAM		53	172	32	108	16	124	13	155	11	132
TÜRKİYE - MALATYA SUÇ YÜZDESİ		% 2.35	% 1.16	% 1.15	% 0.65	% 0.6	% 0.72	% 0.52	% 0.78	% 0.37	% 0.68

Kaynak: EGM, Kasım 2005

Asıl olarak zarar gören açısından mağdurun ve sanığın aynı birey olduğu intihar olaylarında bu durumun tersine bir artış olduğu söylenebilir.

Türkiye toplam ölümle sonuçlanan intihar olay sayısı olan 91 olaydan 70'inde kız çocukları görülmektedir. Bu % 77 düzeyinde olmaktadır. Malatya kentinde ise intihar olayı beş yıl ortalaması olarak 1 olay ile % 1.23 olarak görülmektedir ki bu her kente bile bir olay düşmediğine bakıldığında ortalamaların üzerinde olmaktadır.

İntihara teşebbüs olarak kalan yani ölümle sonuçlanmayan intihar olaylarının da yine Malatya kentinin % 1.9 ortalama ve 140 sanık ile yüksek bir oranda olması adli sonuçlar yanında sosyolojik bir sorunun da varlığını ortaya koymaktadır.

Doğu kentlerimizde daha sık görülen kızların erken evlendirilmesi, eğitim olanaklarından daha az yararlandırılması ve töresel ve yöresel gelenekler ile uğradığı baskı ve zorlamaların bu tür olayların fazlalığında etken olduğu düşünülmektedir.

Gasp ve hırsızlık suçlarındaki artışın nedenlerini incelediğimizde, bu suçlara verilen cezalarda artan yaptırımların sonucunda, daha az ceza alan çocukların bu suçlarda kullanılması birinci etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer etken ise daha önceden güvenlik birimlerince kapkaç, kaldırıcılık gibi farklı isimlerle diğer suçlar arasında ele alınan bu suçların tek başlık altında ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Bunda etken ise kapkaç olaylarına karışan bireylerin özellikle son yıllarda daha saldırgan bir tutum ile genellikle fiziki dayanıklılığı ve karşı koyma gücü daha az olan bayanlardan oluşan mağdurları sadece silah değil fiziki zorlama ve darp ile araçtan sürüklenme ve benzeri yollar ile mala karşı işlenen suç yanında kişilerinde yaralanmalarından kaynaklanmaktadır.

Önceden tek birey tarafından işlenen bu suçların organize suç örgütleri ve hatta terör örgütlerince kullanılarak, toplu işlenen suçlar arasına girmesinden kaynaklanmakta, bu da hem yasa yapıcı, hem de yargılama organınca konu üzerinde yapılan yasal ve yargısal birleşik karar düzeltmeleriyle özel bir suç türü olarak karşımıza çıkmasına neden olmaktadır.

2001–2005 yılları arasında bilişim suçlarına karışan çocuk bulunmamaktadır. Daha önceki bölümde Türkiye genelinde yapılan değerlendirmede olduğu gibi bu suçun yeni ceza yasasında yer alan yaptırımlar ile önümüzdeki dönem içerisinde daha iyi istatistik değerlendirilmesi olanaklı olabilecektir. Çünkü daha önceki dönemde de olan bu suçun kayıtlarda ayrıca gözükmemesindeki neden sınıflandırılmamış suçlar içinde olmasından kaynaklanmakta olduğu düşünülmüştür.

6.4. Daha Önce Malatya Kenti ve Öteki Kentlerde Yapılmış Araştırmalar

Hızlı değişme süreci yaşayan toplumumuzda, suç probleminin bilimsel açıdan incelenmesi ve suça neden olan faktörlerin belirlenmesi, en azından ilgili kurumlar tarafından gerekli önlemlerin alınmasını kolaylaştırarak suçun batı toplumlarındaki boyutlara ulaşmasını büyük ölçüde engelleyebilir (İçli, 1993, 71).

Bu amaçla aynı konuda yapılan farklı araştırmalardan elde edilecek sonuçlar ile konunun daha açık bir biçimde ortaya konulması olanaklı olabilecektir.

Çocuk suçluluğu konusunda Malatya kenti ve öteki kentlerde yapılmış araştırmaların incelenmesinde, Malatya kentinde 2001–2005 yılları çocuk suç ve suçluluğu ile güvenlik birimi çalışanlarının çocuk suçlarına yaklaşımlarının ele alındığı araştırma konusunda yayınlanmış bir çalışmaya ulaşılammıştır.

Malatya İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında 2005–2006 yılı yüksek lisans öğrencisi Yavuz Selim KILIÇ'ın 'Çocuk suçluluğuna etki eden sosyo-ekonomik faktörler' adlı tez çalışması bulunduğu, araştırmacı ile yapılan görüşmede ise çalışmanın devam etmekte olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca Yüksek Öğretim Kurumu katalogunda yapılan arşiv incelemesinde, araştırma konusunda önceden yapılmış tez çalışmaları ve başlıkları şunlardır:

Nilgün ÇAĞLAYAN'ın, 1988 yılında, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan, 'Suçlu çocuklara uygulanan yaptırımlar' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Aylin OK'un, 1989 yılında, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan, 'Kurumlar ve suçlu çocuklar' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Figen BAŞAR'ın, 1992 yılında, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde, 'Ankara Kalaba Çocuk İslahevi'nde kalan 15–18 yaş grubu ergenlerin suça yönelmelerinde ailenin etkisi üzerine karşılaştırmalı bir araştırma (Impact of families on the tendency of 15-18 age group children to commit a crime a Ankara Kalaba House of Correction)' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Gülstan TARTAR tarafından, 1993 yılında, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan, 'Metropolitan alanda çocuk suçluluğu: İstanbul çevresinde yapılmış bir inceleme' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Mustafa Yener ULAK tarafından, 1993 yılında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan 'Çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri' adlı yüksek lisans tez çalışması.

İçel EVİK'in, 1998 yılında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 'Çocuk suçluların yargılanması ve yaptırımlarının uygulanması rejimi (The criminal procedure of juvenile delinquency and enforcement system)' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Ömer ÖZKAN'ın, 1999 yılında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan, 'Hukuki ve sosyolojik açıdan ülkemizde çocuk ve çocuk suçluluğu' doktora tez çalışması.

Mehmet KEKLİKKIRAN tarafından, 1999 yılında, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde, Türkçe olarak hazırlanan, 'Türkiye'de çocuk suçluluğu (Juvenile delinquency in Turkey)' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Ergin ERBAŞ tarafından, 2003 yılında, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan 'Sivas'ta çocuk ve genç suçluluğu (The Child and teenage guiltiness in Sivas)' adlı yüksek lisans tez çalışması.

Emrah KIRIMSOY tarafından, 2003 Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı ‘Suç işlemiş ve suç işlememiş ergenlerin algıladıkları duygusal istismar ve benlik saygılarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi (A Comparative study of how delinquent and non-delinquent adolescents perceive emotional abuse and self-esteem)’ adlı yüksek lisans tez çalışması.

Yücel OLGUN tarafından 2003 yılında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında, İngilizce olarak hazırlanan, ‘Erken Cumhuriyet döneminde çocuk meselesi ve çocuk suçluluğu (The Child question and juvenile delinquency during the early republican ear)’ adlı yüksek lisans tez çalışması.

Oğuz ÜSTÜNEL tarafından 2003 yılında, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalında hazırlanan ‘Çocuk mahkemesi içinde çocuk kolluğu ve bir uygulama örneği: Bahçeşehir çocuk suçlarını önleme merkezi’ adlı yüksek lisans tez çalışması.

Gülizar IŞIK’ın 2003 yılında, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan ‘Çocuk suçluluğunda ailenin etkileri: Elazığ ıslahevi örneği (The Effect of the family on child`s criminality sample of Elazığ children`s reformatory)’ adlı yüksek lisans tez çalışması.

Bu çalışmalar dışında konu ile ilgili Prof. Dr.İ. Hamit HANCI, Prof. Dr.Esin KÜNTAY, Prof. Dr.Güliz ERGİNSOY, Prof. Dr.Tülin İÇLİ ve Prof. Dr. Mustafa ERKAL’ın yayınlanmış araştırma ve makaleleri de konu ile ilgili çalışma yapacaklara yardımcı olacak kaynaklar arasında bulunmaktadır.

Ayrıca Emniyet Araştırma Koordinasyon Kontrol Merkezinde, Erkan YÜCESAN’ın yaptığı araştırmada bu kapsamda değerlendirilebilecek çalışmalar arasındadır.

7. MALATYA KENTİNDE ÇOCUK SUÇLULUĞU İLE İLGİLİ MALATYA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ALAN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırması ve sonuçları değerlendirilmiştir.

7.1. Alan Araştırması Hakkında Bilgi

Türkiye de yaşanan terör, siyasal ve ekonomik krizler ve eğitim alanında yaşanan sorunlar sonucu çocukların karıştığı suç oranlarında artışlar gözlemlenmekte, Malatya kentinde de çocuk suçluluğu, diğer suç ve suçlulukla karşılaştırıldığında önemli bir yer tutmaktadır.

Bu kapsamda; ülkemizdeki genel suçluluk düzeyi içinde, Malatya kentindeki durumun kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, suçlular ve mağdurlar ekseninde incelenerek, kentte çocuk suçluluğunun en aza indirilmesi için gerekli dizgenin oluşturulması, politika ve genel yaklaşımların belirlenmesi ile ölçümlemelerin doğru yapılmasına katkı sağlayacak yöntemlerin belirlenip, kent yöneticilerine bu sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilecektir.

Araştırmada suçlular ve mağdurlar hakkında elde edilen güvenlik birimine ait veriler önceki bölümlerde değerlendirilmiştir.

Bunların dışında olayların gelişmesi ve sonuçları hakkında bilgi ve gözlem sahibi olan diğer bir öbeği emniyet çalışanları oluşturmaktadır.

Bu bilgidan yola çıkarak çalışmada kaynak olarak kullanılmak üzere hazırlanan alan araştırması ile emniyet çalışanlarının suçlu çocuklar ile iletişim düzeyleri, çocuk suçlarının önlenmesinde güvenlik güçlerinin başarı düzeyi ile ilgili görüşleri, çocuk suçluluğunun önlenmesi için aldıkları hizmetiçi eğitimi ne kadar yeterli buldukları, diğer meslek çalışanlarının davranışları hakkındaki görüşleri, Malatya kentinde güvenlik güçlerinin aldığı önlemleri ne kadar yeterli buldukları, çocuk suçlular ve suça iten nedenler ile ilgili izlenimlerini ve Malatya kentindeki çocuk suç düzeyini ne kadar

tanıdıkları ve ne düzeyde bulduklarını inceleyerek, görevlerini yerine getirirken yardımcı olanlar veya daha fazla yardımcı olmasını bekledikleri kişi ve kurumların tespiti ve yapılması gerekenler konusundaki görüşlerinden faydalanmak amacını taşımaktadır. Buradan elde edilecek bilgi ve değerlendirmeler ile denencelerinin sınanması hedeflenmektedir.

7.2. Araştırma Soru Kağıdı Formunun Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırma soru kâğıdı formu, araştırmanın konusu ile ilgili verilerin toplanması sonucunda elde edilen ve çalışmadan çıkarılacak öneriler ve sonuçları değerlendirmemizi sağlayacak olan, güvenlik birimi çalışanlarının suçlularla iletişim, eğitim konularında ve toplumsal ve yasal olarak çocuk suç ve suçluları hakkındaki genel düşünce yapılarını ortaya koymak üzere belirlenen konular üzerinden tespit edilen soruların hazırlanması ile oluşturulmuştur.

Çalışma için uygun olduğu düşünülmüş hazırlanan sorulardan, 7 adedi katılanların sosyal durumunu belirleme, 7 adedi çocuk suç ve suçlular ile ilgili kanılarını sına, 4 adedi verilen seçeneklerde önem sırası etkenleri ve 1 adedi genel öneri ve çalışmaya katkılarını almak üzere 20 sorudan oluşmuştur.

Hazırlanan araştırma soru kâğıdı formu örneği uygulanacak kişilerin emniyet çalışanı olması nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü makamından yazılan ekte bulunan dilekçe ile onay alınarak, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığınca Malatya İl Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilen onaylı araştırma soru kağıdı formu örneği, çoğaltılarak kentte Çocuk Şube Müdürlüğü ile güvenlik hizmetlerine yönelik çalışan Asayiş Şube Müdürlüğü, Polis Merkezleri ve Emniyet Müdürlüğü Eğitim, Koruma ve Komuta Kontrol birimlerinde çalışanlara birimce dağıtılıp uygulanmıştır.

Sonuçlandırılan araştırma soru kâğıdı formlarından 175 adedi incelemeye alınmış, bunlardan 161 adedi çalışmaya temel olmak üzere ayrılarak değerlendirilmiştir. Araştırma soru kâğıdı formlarının uygulanma ve kayıtların hazırlanması onay süresi ile 3 aylık bir zaman almıştır.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS, MS Office 2003 Word yazı ve Excel veri işleme programlarından yararlanılarak değerlendirilmiştir.

7.3. Alan Araştırması Katılanların Değerlendirmesi

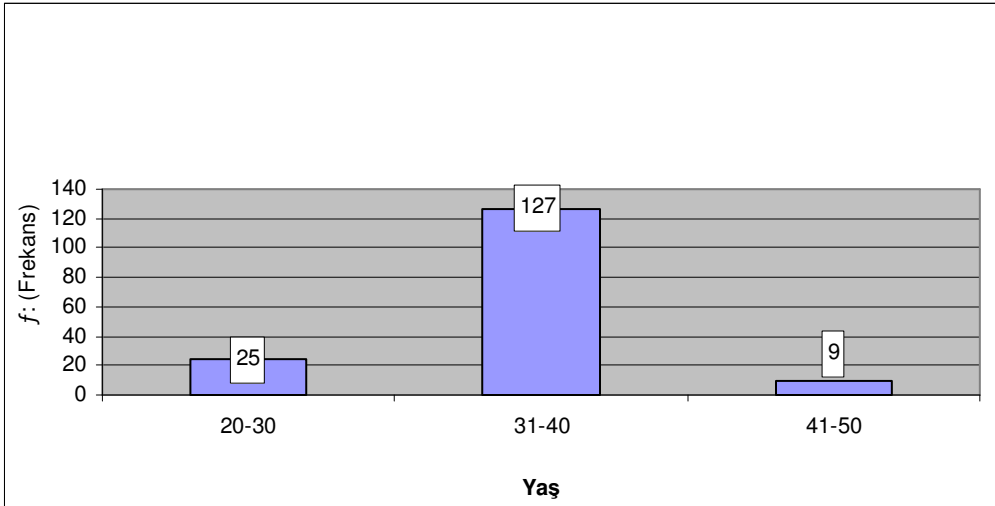
Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanların yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu ve meslekte çalışma süreleri dağılımları verilmiştir.

7.3.1. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların medeni durumları değerlendirildiğinde % 15.5’lik bir bölümün 20-30, % 78.9’luk bölümün 31-40 yaş, % 5.6’nın da 41-50 yaş güvenlik çalışanlarından oluştuğu görülmektedir.

Çizelge 52: Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı

YAŞ	f: (Frekans)	% (Yüzde)
20-30	25	15.5
31-40	127	78.9
41-50	9	5.6
Toplam	161	100

Çocuk suçlarının 0–18 yaş öbeğini kapsadığı göz önüne alındığında, yaş ortalamalarının bu yaş bireylerin sorunlarını anlamada güvenlik çalışanı olma dışında kolaylık sağlayabilecek bir aralıkta olduğu düşünülmektedir.

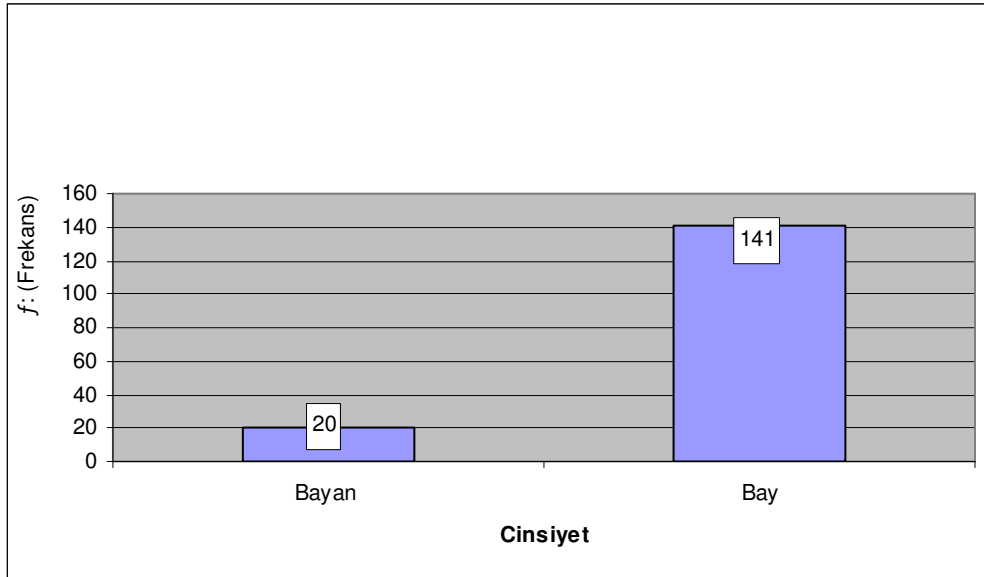
7.3.2. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların cinsiyet durumlarına baktığımızda % 12.4'lük bir bölümün bayan, % 87.6'lık bölümün ise baylardan oluştuğu görülmektedir.

Malatya kentinde çocuk suçluların % 18 oranında kız olduğu daha önceki bölümde verilmişti ki bu oran ülkemiz güvenlik hizmetlerinde çalışan bayan sayıları göz önüne alındığında iyi bir oranda olduğu ve her iki cinsiyetteki suçlu çocuklar ile ilgili bu açıdan da etkili görev yapılabilceği değerlendirilmiştir.

Çizelge 53: Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı

CİNSİYET	f: (Frekans)	% (Yüzde)
Bay	20	12.4
Bayan	141	87.6
Toplam	161	100

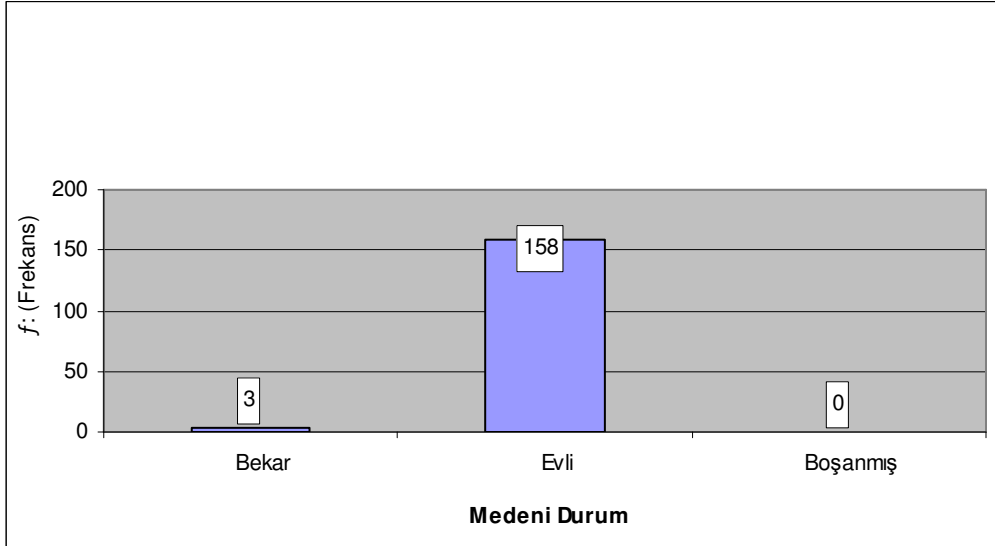
7.3.3. Araştırmaya Katılanların Medeni Durumları Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların medeni durumları incelendiğinde % 1.9'luk bir bölümün bekar, % 98.1'lik bölümün ise evli çalışanlardan oluştuğu görülmektedir.

Çocuk suçları önceki bölümlerde ele aldığımız üzere birçok psikolojik ve sosyolojik etkenler içermektedir.

Çizelge 54: Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı

MEDENİ DURUM	f: (Frekans)	% (Yüzde)
Bekar	3	1.9
Evli	158	98.1
Boşanmış	0	0
Toplam	161	100

Bunların içerisinde aile önemli etkenlerden birisidir. Çocuk suçlular ile karşı karşıya bulunan çalışanların araştırma soru kâğıdı formu sonuçlarına baktığımızda büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Bu durum aileden kaynaklanan sorunlar nedeni ile suç işleyen çocuklar ile ilgili olarak Malatya kentinde çalışanların gerek oluşan suçlara yaklaşım şekli açısından, gerekse önleyici polislik hizmetleri açısından verimliliği artırabileceği düşünülmektedir.

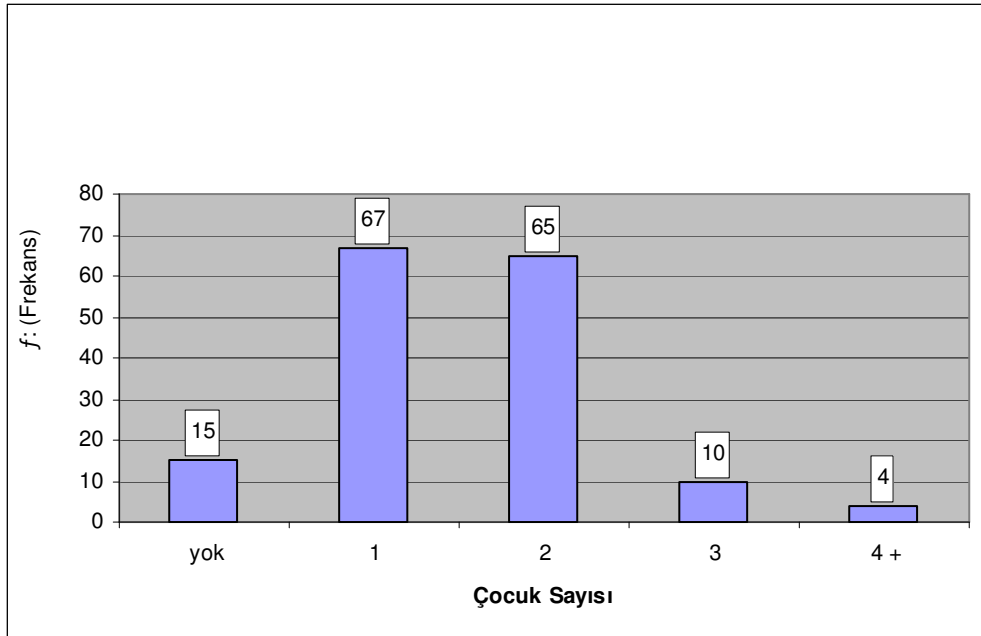
7.3.3. Araştırmaya Katılanların Çocuk Sayıları Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların çocuk sayıları incelendiğinde % 90.7'lik bir bölümün en az 1 çocuğu olduğu görülmektedir.

Çalışanların % 41.6'sının 1, % 40.4'ünün 2, % 6.2'sinin 3 ve % 2.5'inin 4 ve daha fazla çocuğu olduğu görülmekte, buna göre ise % 50 oranındaki çalışanın 2 ve daha çok çocukları olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu güvenlik biriminde çalışanların çocuk sorunlarına yabancı olmadığını göstermektedir.

Çizelge 55: Araştırmaya Katılanların Çocuk Sayıları

ÇOCUK SAYISI	f: (Frekans)	% (Yüzde)
YOK	15	9.3
1	67	41.6
2	65	40.4
3	10	6.2
4 +	4	2.5
Toplam	161	100

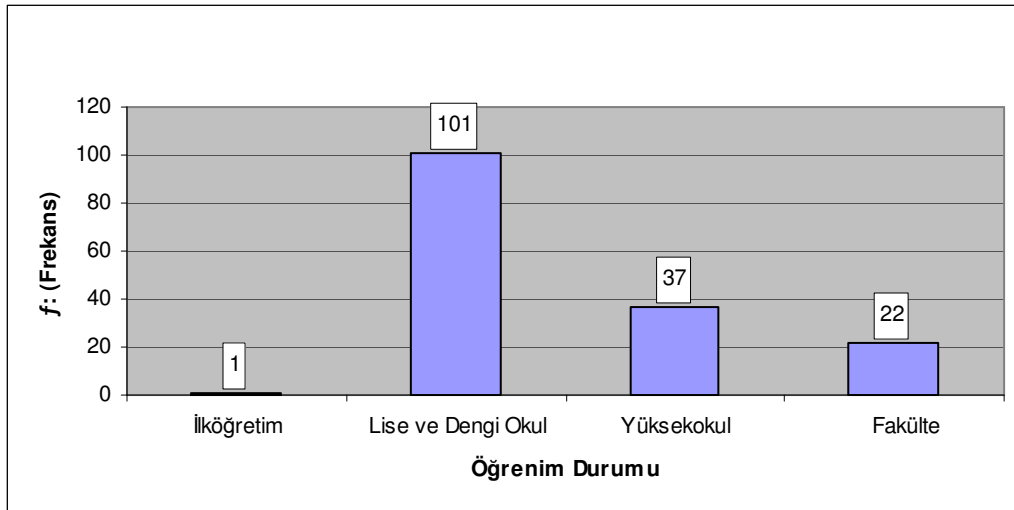
7.3.4. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Durumu Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların öğrenim durumları incelendiğinde % 0.6'lık bir bölümün ilköğretim, % 62.7'sinin lise ve dengi okul, % 23'ünün yüksekokul (ön lisans), % 13.7'sinin ise fakülte (lisans) bitirmiş bireylerden oluştuğu görülmektedir. Lise ve dengi okul bitirenlerin okudukları 1 yıllık polis okul sürelerinin de ayrıca unutulmaması gereklidir.

Güvenlik birimi gibi yurttaşlara doğrudan hizmet verilen bir kurumda çalışanların öğrenim durumlarının yüksek düzeylerde olması gerekmektedir. Değerlendirmede de görüldüğü şekilde çalışanların % 36,7 gibi bir oranda yükseköğrenim görmüş olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 56: Araştırmaya Katılanların Öğrenim Durumu

ÖĞRENİM DURUMU	f: (Frekans)	% (Yüzde)
İlköğretim	1	0.6
Lise ve Dengi Okul	101	62.7
Yüksekokul	37	23
Fakülte	22	13.7
Toplam	161	100

Araştırmaya katılanların 11'inin rütbeli sınıfından olduğu ve fakülte mezunu olduğu göz önüne alındığında, diğer memurların % 7.3'ü fakülte mezunu ve % 15.2'si de yüksekokul mezunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sayının iyi düzeyde olduğu düşünülmeyle birlikte, kurumun 2001 yılı sonrasında başlayan polis okullarının 2 yıllık yüksekokula dönüştürülmesi ve halen çalışanların ise açık öğretim yoluyla yüksek öğrenime katılmalarının sağlanması çalışmaları devam etmektedir.

Bu uygulamanın oluşturacağı artı eğitim düzeyi sonuçları, polis meslek yüksek okullarını bitirenlerin ilk olarak ülkemizin batısında bulunan kentlerde göreve başlaması nedeniyle doğuda bulunan kentlerimizde 2008 ve sonrası gibi bir dönemde etkisini görülecektir.

7.3.5. Araştırmaya Katılanların Rütbeleri Dağılımı

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların rütbelerinin dağılımı ele alındığında % 93.2'lik bir bölümün Polis Memuru, % 3.7'sinin Komiser sınıfı, % 1.9'unun Emniyet Amiri, % 1'nin ise Emniyet Müdürü olduğu görülmektedir ki bu tüm Malatya kentinde bulunan güvenlik çalışanlarının rütbe dağılımı ile aynı oranda olmaktadır.

Çocuk suç ve suçlular ile ilk olarak karşılaşanlar görev için alanda bulunan polis memurları olmaktadır.

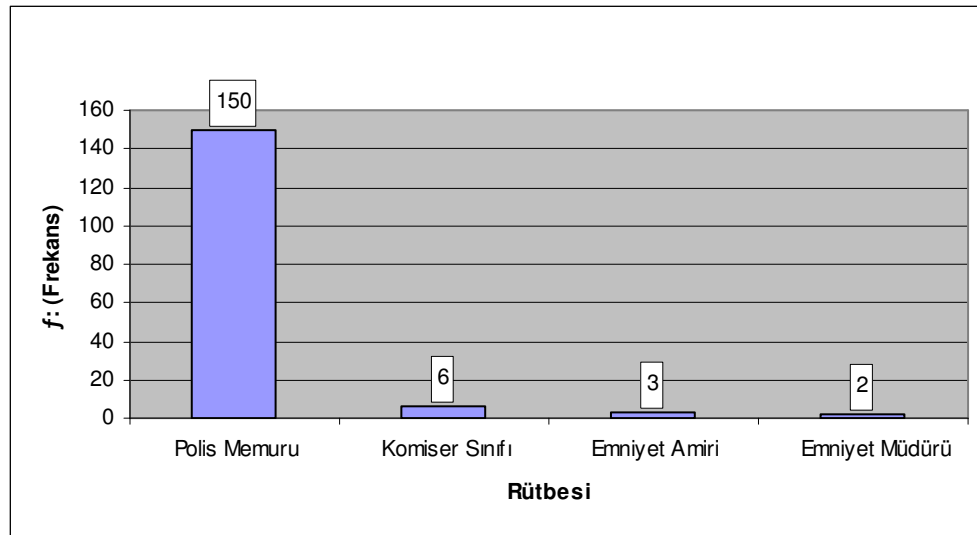
Yöneticiler ise suçla mücadelede etkin yeni yöntemler ortaya koyma çabası içindedir ki, bu suçla mücadelede farklı bakış açıları bulunabileceği anlamına gelmektedir.

Çocuk suç ve suçluları ile baş edebilmek için, normal eğitim yanında özel eğitim, bilgi ve yeterlilik gerektiren bir konu olduğu düşünüldüğünde, çalışanların eğitim durumlarının önemi kendisini ortaya koymaktadır.

Çizelge 57: Araştırmaya Katılanların Rütbeleri

RÜTBE	f: (Frekans)	% (Yüzde)
Polis Memuru	150	93.2
Komiser Sınıfı	6	3.7
Emniyet Amiri	3	1.9
Emniyet Müdürü	2	1.2
Toplam	161	100

7.3.6. Araştırmaya Katılanların Mesleki Çalışma Süreleri Dağılımı

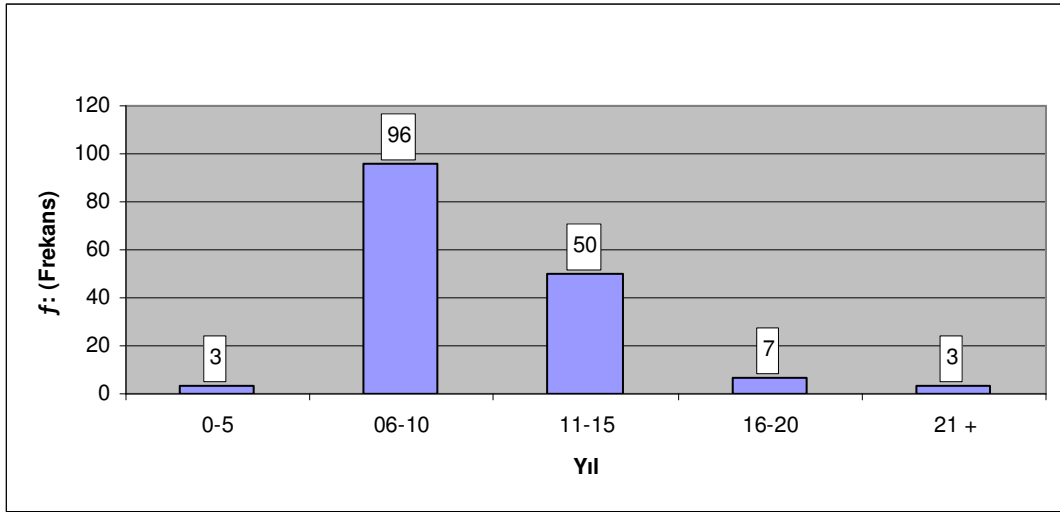
Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların meslekte çalışma sürelerine baktığımızda, % 1.9'luk bir bölümün 0-5 yıl, % 60.9'unun 06-10 yıl, % 31.1'inin 11-15 yıl, % 4.3'ünün 16-20 yıl, % 1.9'unun ise 21 ve daha fazla yılı tamamlamış oldukları görülmektedir.

Güvenlik hizmetleri örgün öğrenim yanında meslek deneyiminin öneminin de fazla olduğu bir iş koludur.

Çocuk suç ve suçluları ile Malatya kentinde mücadele etmekte olan güvenlik çalışanlarının toplamda 9.5 yıllık meslekte çalışma süresi ortalaması, genç ve devinimsel bir kurumsal yapı ortaya koymaktadır.

Çizelge 58: Araştırmaya Katılanların Mesleki Çalışma Süreleri

ÇALIŞMA SÜRESİ (Yıl)	f: (Frekans)	% (Yüzde)
0-5	3	1.9
06-10	96	60.9
11-15	50	31.1
16-20	7	4.3
21 +	3	1.9
Toplam	161	100

7.4. Araştırmaya Katılanların Kanılara Yönelik Katılma Düzeyi Değerlendirmeleri

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanların kanılara yönelik katılma düzeyi değerlendirilmeleri yapılmıştır.

7.4.1. Güvenlik Kuvveti Çalışanlarının ‘Malatya Kentinde Çocukların Suç İşleme Oranının, Kentin Sosyo-politik Yapısı Göz önünde Bulundurulduğunda Yüksek Bulma Düzeyi’ Değerlendirmesi

Güvenlik kuvveti çalışanı 161 örnek birime verilen “Malatya kentinde çocukların suç işleme oranı kentin sosyo-politik yapısı göz önüne alındığında yüksektir” kanısını 153 kişi yanıtlamış, 5 kişi yanıt vermemiştir.

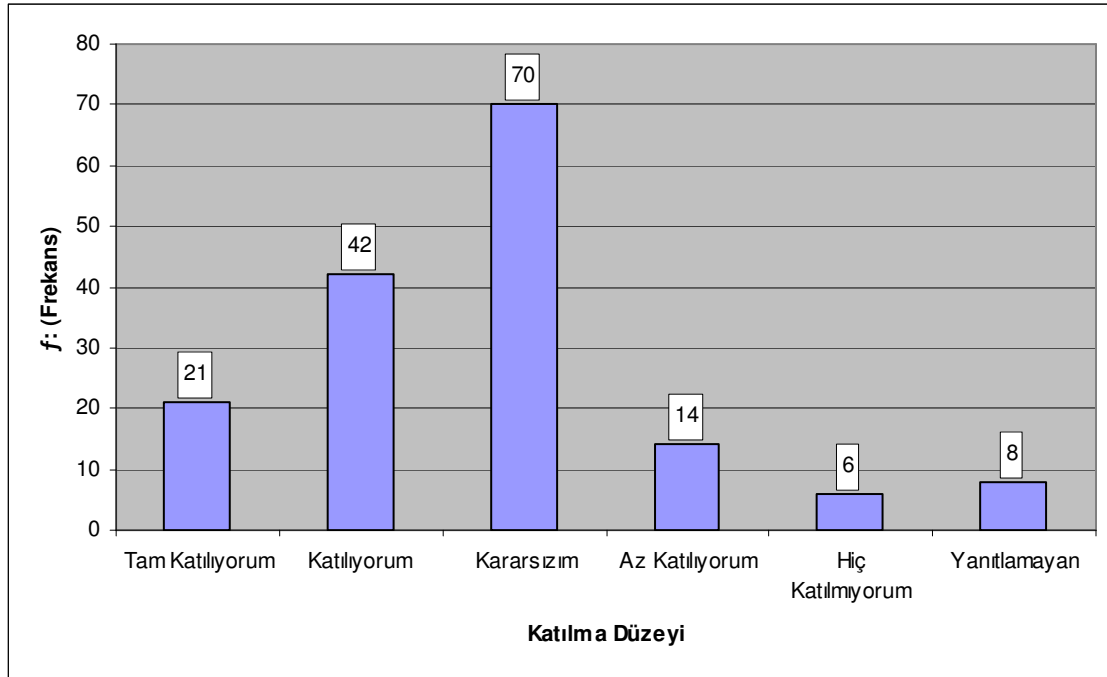
Çizelge 59: Araştırmaya Katılanların Kanılara Yönelik Katılma Düzeyleri

KANI		Katılma Düzeyi					
		Tam Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum	Yanıtlamayan
K.1	Malatya kentinde çocukların suç işleme oranı, kentin sosyo-politik yapısı göz önünde bulundurulduğunda yüksektir.	f: 21 % 13.0	f: 42 % 26.1	f: 70 % 43.5	f: 14 % 8.7	f: 6 % 3.7	f: 8 % 5.0
K.2	Çocuk suçlarının önlenmesinde Malatya kentinde güvenlik güçlerinin aldığı önlemler yeterlidir.	f: 47 % 29.2	f: 70 % 44.6	f: 26 % 16.6	f: 9 % 5.7	f: 5 % 3.2	f: 4 % 2.5
K.3	Çocuk suçlarının önlenmesinde güvenlik güçlerinin aldıkları önlemlerin sonuçları başarılıdır.	f: 39 % 24.2	f: 69 % 42.9	f: 34 % 21.1	f: 14 % 8.7	f: 5 % 3.1	f: 0 % 0
K.4	Güvenlik Kuvvetlerinin suçlu çocuklar ile iletişimi yüksek düzeydedir.	f: 30 % 18.6	f: 73 % 45.3	f: 30 % 18.6	f: 18 % 11.2	f: 10 % 6.2	f: 0 % 0
K.5	Güvenlik Kuvvetlerinin çocuk suçlular ve çocuk suçluluğunun önlenmesi konuları için verilen hizmetiçi eğitimi yeterlidir.	f: 33 % 20.5	f: 46 % 28.6	f: 31 % 19.3	f: 25 % 15.5	f: 24 % 14.9	f: 2 % 1.2
K.6	Çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suçlulara karşı diğer meslek mensuplarının davranışları olumludur.	f: 12 % 7.5	f: 26 % 16.1	f: 35 % 21.7	f: 45 % 28.0	f: 38 % 23.6	f: 5 % 3.1
K.7	Çocukların işledikleri suçlardan dolayı çocuk suçlu olarak sınıflandırılması doğrudur	f: 29 % 18.0	f: 42 % 26.1	f: 26 % 16.1	f: 39 % 24.2	f: 20 % 12.4	f: 5 % 3.1

Örnek birimden 21'i verilen kaniya % 13 oranında tam katılmaktadır. 42 kişi verilen kaniya % 26.1 katılmaktadır. Böylece Malatya kentinde çocukların suç işleme oranlarını yüksek bulanların oranı % 39.1 olmaktadır.

Çizelge 59'daki K.1. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla "Malatya kentinde çocukların suç işleme oranı kentin sosyo-politik yapısı göz önüne alındığında yüksektir" kanısına katılmamışlardır. Bu D.2. denencemizi doğrulamamaktadır.

Çizelge 60: Malatya Kentinde Çocukların Suç İşleme Oranının Yüksekliğine Katılma Düzeyi

14 kişi verilen kaniya % 8.7 oranında az katıldığını ve 6 kişi % 3.7 oranında hiç katılmadığını belirtmektedir. Örnek birimin % 12.4'ü olan bu sonuç ile yüksek bulan % 39.1 oranındaki çalışan incelendiğinde, araştırmaya katılan çalışanlardan $\frac{2}{3}$ 'ünün, Malatya kentindeki çocukların suç işleme oranını, kentin sosyo-politik yapısı göz önünde bulundurulduğunda yüksek olduğu kanısında olduğu anlaşılmaktadır. Bu oran önceki bölümde değerlendirilen çocuk suçlarında, kişiye karşı işlenen suçlarda 5 yıllık ortalama % 1.8 bulunmuş iken, mala karşı işlenen suçlarda % 0.9 düzeyinde görülmüştür.

70 kişi ile % 43.5 oranındaki kararsız kalanlarında olumlu veya olumsuz bir kanı bildirmemeleri sorunun bir istatistik bilgi gerektirmesinden dolayı bu kadar yüksek oranda kararsız olduğu düşünülmektedir.

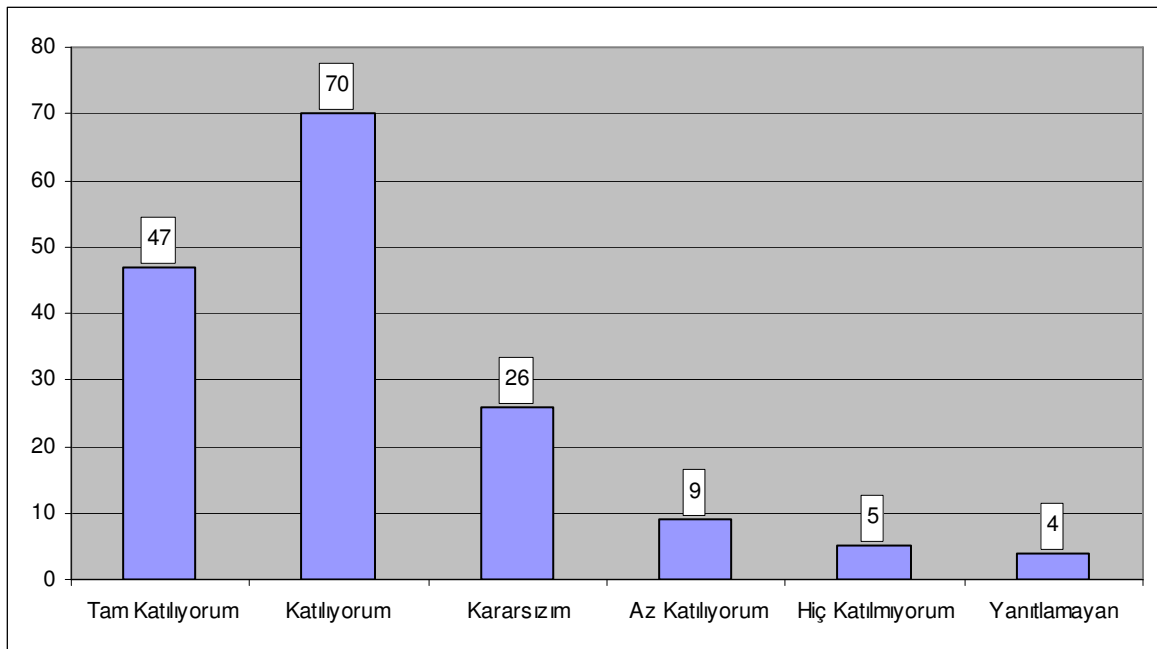
Buradan çıkarılan sonuca göre, çalışanların büyük bir oranda çocuk suç ve suçlularına kentsel bir önyargı içinde olmadan yaklaştıkları sonucu ile kentte çocuk suçluluğunu diğer sosyal yaşam ile ayrı tuttukları sonucu elde edilebilmektedir.

7.4.2. Malatya Kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Güvenlik Güçlerinin Aldığı Önlemlerin Yeterlilik Düzeyi’ Değerlendirmesi

“Güvenlik kuvvetlerinin Malatya kentindeki çocuk suçlarının önlenmesinde aldığı önlemleri yeterli düzeydedir” kanısını 161 örnek birimin 157’si yanıtlamış, 4 kişi yanıtlamamıştır.

Örnek birimden 47’si verilen kaniya % 29.2 oranında tam katılmaktadır. 70 kişi verilen kaniya % 44.6 katılmaktadır. Böylece katılım düzeylerini olumlu olarak kullananların toplamı % 73.8 olmaktadır.

Çizelge 61: Güvenlik Güçlerinin Aldığı Önlemlerin Yeterliliğine Katılım Düzeyi

Kanıya 9 kişi % 5.7 oranında az katıldığını ve 9 kişi % 3.2 oranında hiç katılmadığını belirtmektedir. 26 kişi ile % 16.6 oranındaki kişi kararsız kalmakta, olumlu veya olumsuz bir kanı bildirmemektedir.

Çizelge 59'daki K.2 incelendiğinde kararsızlar % 8.9 ve yanıtlamayanlar % 2.5 çıkarılarak sadece olumlu veya olumsuz kanı bildirenler değerlendirildiğinde, % 91 oranında kişilerin “Güvenlik kuvvetlerinin Malatya kentindeki çocuk suçlarının önlenmesinde aldığı önlemleri yeterli düzeydedir kanısına katıldığı, yapılmakta olan görev ve alınan önlemleri yeterli bulduğu sonucu ortaya çıkarak, D.2 denencemizi doğrulamaktadır.

Araştırmaya katılanlardan % 9 düzeyindeki çalışanın yeterli bulmadığı önlemlerde bir diğer açıdan suç oranları ile bakıldığında, çocuk suçlarının daha da aza indirilmesine işaret etmesi ile gözden kaçırılmaması gerektiği de düşünülebilir.

7.4.3. Malatya kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Güvenlik

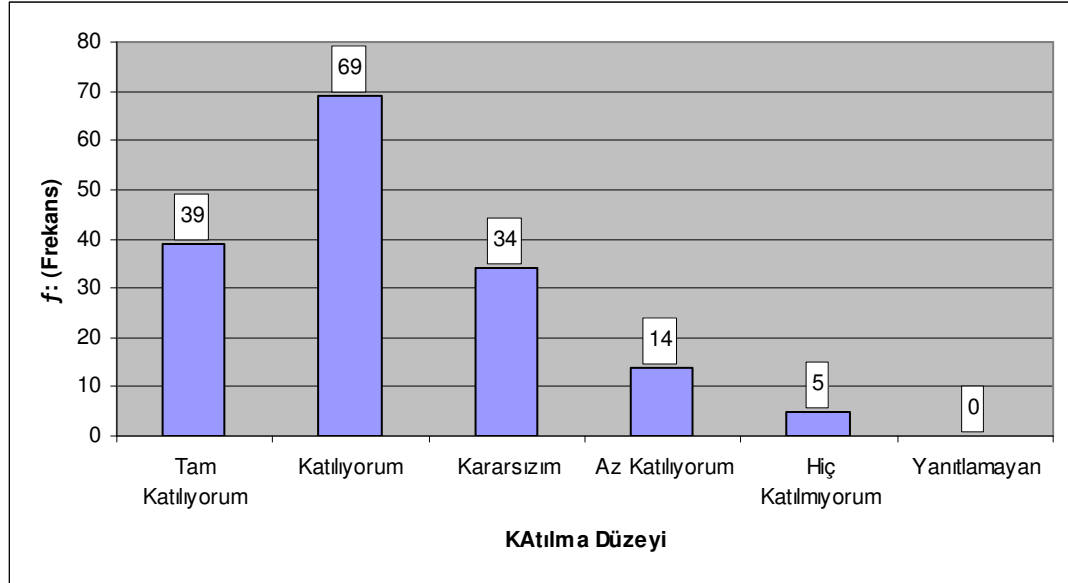
Güçlerinin Başarı Düzeyi’ Değerlendirmesi

“Çocuk suçlarının önlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemlerin sonuçları başarılıdır” kanısını 161 örnek birimin tamamı yanıtlamıştır.

Örnek birimden 39 kişi % 24.2 oranında tam katılmakta, 69 kişi % 42.9 oranında katılmakta, 34 kişi % 21.1 oranında ne katılıyorum, ne katılmıyorum, 14 kişi % 8.7 oranında az katıldığını ve 5 kişi % 3.1 oranında hiç katılmadığı yanıtını vermişlerdir. Böylece katılım düzeylerini olumlu olarak kullananların toplamı % 67.1 olmaktadır.

Çizelge 59'daki K.3. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla “Çocuk suçlarının önlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemlerin sonuçları başarılıdır” kanısına katılmışlardır. Bu da D.2 denencemizi doğrulamaktadır.

Çizelge 62: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Güvenlik Kuvvetlerinin Çalışmaları Başarılıdır Kanısına Katılım Düzeyi

Örnek birimin toplam % 11.8'i ise verilen kanıya olumsuz yanıt vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre ‘ne katılıyorum, ne katılmıyorum’ yanıtını verenler dışındaki örnek birimin ¼’ oranında çalışan görev başarımlarını olumsuz olarak kullanmaktadır. Böylece çalışanların çocuk suçları ve suçlu çocuklarla mücadele ve konusunda görev uygulamalarında bulunan aksaklıkların giderilmesi durumunda başarı oranlarının daha da artacağını söylememiz olanaklıdır.

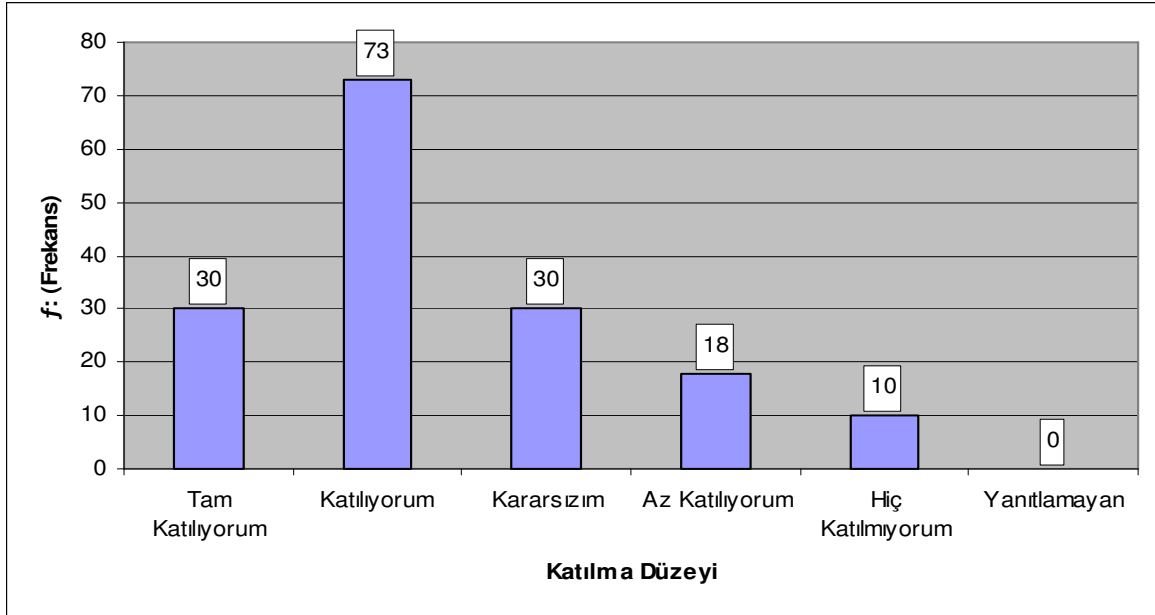
7.4.4. Malatya kentinde ‘Güvenlik Kuvvetlerinin Suçlu Çocuklar İle İletişim Düzeyi’ Değerlendirmesi

“Güvenlik kuvvetlerinin Malatya kentindeki suçlu çocuklar ile iletişim düzeyleri yüksek düzeydedir” kanısını 161 örnek birimin tamamı yanıtlamıştır.

Örnek birimde 30 kişi verilen kanıya % 18.6 oranında tam katılıyorum, 73 kişi % 45.3 katılıyorum, 30 kişi % 18.6 oranında ne katılıyorum, ne katılmıyorum, 18 kişi % 11.2 oranında az katıldığını ve 10 kişi % 6.2 oranında hiç katılmadığını yanıtını vermiştir.

Çizelge 59'daki K.4. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla “Güvenlik kuvvetlerinin Malatya kentindeki suçlu çocuklar ile iletişim düzeyleri yüksek düzeydedir” kanısına katılmışlardır. Bu da D.2 denencemizi doğrulamaktadır.

Çizelge 63: Güvenlik Kuvvetlerinin Suçlu Çocuklarla İletişiminin Yüksekliği Katılım Düzeyi

Örnek birimin toplam % 17.4’ü kaniya olumsuz bir kanı bildirmekte, suçlu çocuklar ile çeşitli iletişim sorunları yaşamakta olduğu veya iletişimlerinin iyi olmadığını düşündüğü ortaya koymaktadır.

Çalışanların suçlu çocuklarla iletişim konusunda kendilerinden veya suçlu çocuklardan kaynaklanan iletişim sorunları konusunda yeterliliklerinin artırılması gerekmekte olduğu değerlendirilmiştir.

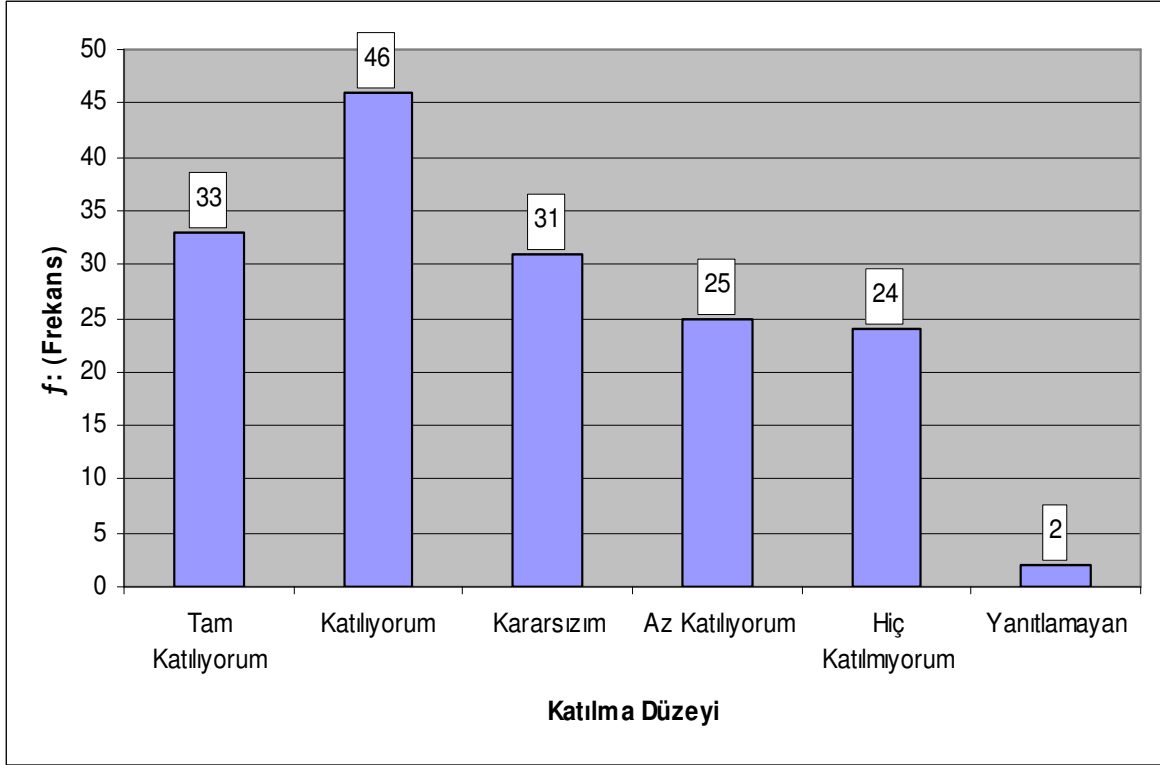
7.4.5. Malatya kentinde ‘Güvenlik Kuvvetlerinin Çocuk Suçlular ve Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi Konuları İçin Verilen Hizmetiçi Eğitimi Yeterlilik Düzeyi’ Değerlendirmesi

“Güvenlik kuvvetlerinin çocuk suçlular ve çocuk suçluluğunun önlenmesi konuları için verilen hizmetiçi eğitimi yeterlilik düzeydedir” kanısını 161 örnek birimin 159’u yanıtlamış, 2’si yanıtlamamıştır.

Örnek birimden 33 kişi verilen kanıya % 20.5 oranında tam katılmaktadır. 46 kişi verilen kanıya % 28.6 katılmaktadır. Böylece katılım düzeylerini olumlu olarak kullananların toplamı % 49.1 olmaktadır.

Çizelge 64: Hizmetiçi Eğitim Yeterliliği Katılım Düzeyi

25 kişi verilen kanıya % 15.5 oranında az katıldığını ve 24 kişi % 14.9 oranında hiç katılmadığını belirtmektedir. Örnek birimin % 34.3'ü olan bu sonuca, 31 kişi ile % 19.3 oranındaki kararsız kalanlarında olumlu veya olumsuz bir kanı bildirmemeleri eklenildiğinde, araştırmaya katılan çalışanlardan % 49.7'sinin, çocuk suçları konularında verilen hizmetiçi eğitimleri yeterli bulmadığı, bunlardan ise 1/3'ünün yetersiz bulduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 59'daki K.5. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla "Güvenlik kuvvetlerinin çocuk suçlular ve çocuk suçluluğunun önlenmesi konuları için verilen hizmetiçi eğitim yeterli düzeydedir" kanısına katılmışlardır. Bu da D.2 denencemizi doğrulamaktadır.

Diğer yandan çocuk suç ve suçluları gibi bir konuda çalışmanın her bölümünde değinilen eğitim konusunda ki çalışanların olumsuz görülen bu bilgi eksikliklerinin giderilmesi, güvenlik hizmetlerindeki başarı düzeyi açısından da çok önemli olmaktadır.

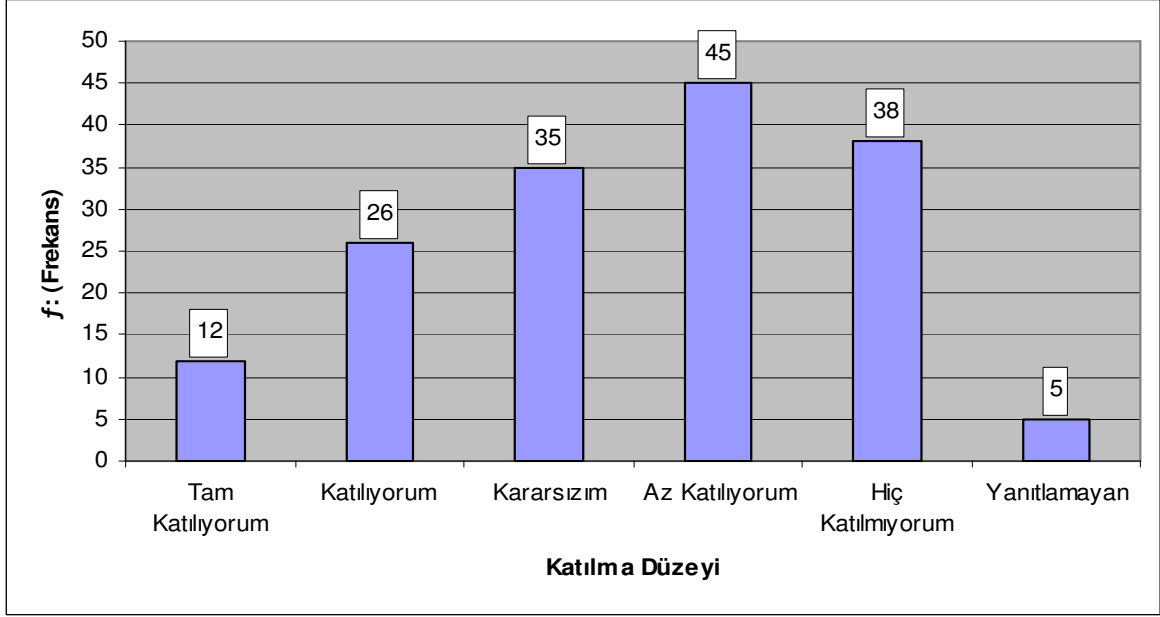
7.4.6. Malatya Kentinde ‘Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suçlulara Karşı Diğer Meslek Çalışanlarının Davranış Düzeyleri’ Değerlendirmesi

“Çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suçlulara karşı diğer meslek çalışanlarının davranışları olumludur” kanısını 161 örnek birimin 156’sı yanıtlamış, 5’i yanıtlamamıştır.

Bu soruda kişilere diğer meslek çalışanlarının suçlu çocuklara karşı olan davranışlarının olumlu olduğu kanısına olan yanıtları alınmıştır. Örnek birimden 12 kişi verilen kanıya % 7.5 oranında tam katılmaktadır. 26 kişi verilen kanıya % 16.1 katılmaktadır. Böylece katılım düzeylerini olumlu olarak kullananların toplamı % 23.6 düzeyinde olmaktadır.

Örnek birimden 45 kişi verilen kanıya % 28 oranında az katıldığını ve 38 kişi % 23.6 oranında hiç katılmadığını belirtmektedir. Toplam kişilerin % 51.6’sı olan bu sonuç, daha önce kendi iletişim düzeylerini % 59.9 oranında olumlu bulan çalışanların, güvenlik birimi dışında kalan meslek çalışanlarının davranışlarını yarı yarıya olumsuz olarak bulmasıdır ki bu sonuç ilerde ele alınacak güvenlik birimine hangi meslek çalışanlarının daha fazla yardımcı olduğu sonucunda ortaya çıkan olumsuz çizelge ile de eş düzeylik göstermektedir.

Çizelge 59’daki K.6. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla “Çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suçlulara karşı diğer meslek çalışanlarının davranışları olumludur” kanısına katılmamışlardır. Bu da D.2 denencemizin doğru olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu çalışanların çocuk suçları ile ilgili olarak kendilerinin göstermiş olduğu gerekli özeni diğer kişi ve kurumların göstermemekte olduğunu veya bu şekilde gözlemlendiğini göstermektedir.

Çizelge 65: Diğer Meslek Çalışanlarının Davranışlarının Yeterliliği Katılım Düzeyi

Kararsız kalanlarında 35 kişi ile % 21.7 oranında olumlu veya olumsuz bir kanı bildirmemeleri bu sonuca eklenildiğinde konu daha da büyük bir önem taşımaktadır.

Tam katılıyorum diyenler ile hiç katılmıyorum diyenler arasındaki büyük oran farklılığını Çizelge 65’de daha kolay görmemiz olanaklıdır. Elde edilen verilere göre % 300’ler düzeyinde bir oranda tam ters bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenlerle diğer meslek çalışanları ve güvenlik birimi çalışanların eş güdüm isteyen çocuk suçları gibi bir konuda bilgi alışverişinden ortak eğitim çalışmalarına kadar içine alabilecek fiziki ortamların sağlanmasının gerekli olduğu değerlendirilmiştir.

7.4.7. Malatya Kentinde ‘Çocukların İşledikleri Suçlardan Dolayı Çocuk Suçlu Olarak Sınıflandırılmasını Doğru Bulunma Düzeyi’ Değerlendirmesi

Güvenlik kuvvetlerinin “Çocukların işledikleri suçlardan dolayı çocuk suçlu olarak sınıflandırılması doğrudur” kanısını 161 örnek birimin 156’sı yanıtlamış, 5 kişi yanıtlamamıştır.

Örnek birimden 29'u verilen kanıya % 18 oranında tam katılmaktadır. 42 kişi verilen kanıya % 26.1 katılmaktadır. Böylece katılım düzeylerini olumlu olarak kullananların toplamı % 44.1 olmaktadır.

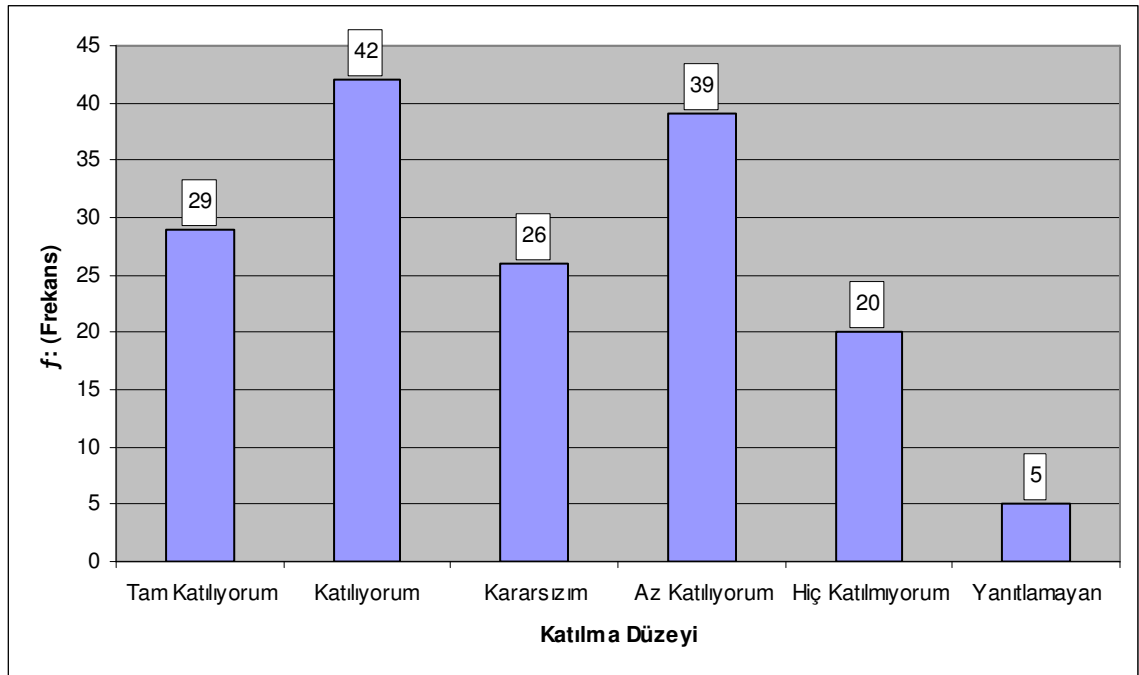
39 kişi verilen kanıya % 24.2 oranında az katıldığını ve 20 kişi % 12.4 oranında hiç katılmadığını belirtmektedir.

Örnek birimin % 36.4'ü olan bu sonuca, kararsız % 16.1 oranındaki 26 kişi ve % 8.9 ve yanıtlamayan 5 kişi % 3.1 çıkarıldığında, % 55 olumlu, % 45 olumsuz bir kanı ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 59'daki K.7. incelendiğinde örnek birim çoğunlukla “Çocukların işledikleri suçlardan dolayı çocuk suçu olarak sınıflandırılması doğrudur” kanısına katılmamışlardır. Bu D.2 denencemizi doğrulamamaktadır.

Burada dikkat çekilmek istenen, çalışmada yer alan çocukların ‘çocuk suçu’ veya ‘suça itilmiş çocuk’ olarak değerlendirilmesindeki güvenlik birimi çalışanlarının yaklaşımlarını ve çocuk suçlarını ortaya koymak olmaktadır.

Çizelge 66: Çocuk Suçu Olarak Sınıflandırılmasına Katılma Düzeyi

Elde edilen sonuca göre güvenlik çalışanlarının, çalışma sonuçları içerisinde yer alan çocukların bazı suçlarda çeşitli çevresel etkenler tarafından suça itildikleri, bazı suçları ise kendileri bilinçli olarak işledikleri kanısında oldukları sonucunu ortaya koymaktadır.

7.4.8. Çocukların Malatya Kentinde İşlediği Suçlar Dizelgesi

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılan örnek birimin kentteki çocuk suç türleri bilgileri, emniyet kayıtlarına göre doğrulanarak, kentteki çocuk suç ve suçlularının güvenlik birimi çalışanlarınca ne kadar tanındığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya katılanlara örnek suç türlerini önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir. Örnek birime verilen suç türleri şunlardır:

- Adam Öldürme
- Cinsel Suçlar
- Hırsızlık Suçları
- Yaralama/Darp/Izrar (Zarar Verme)
- Trafik Suçları
- 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Kanuna Muhalefet
- Örnek birimce önemli görülen diğer suçları yazarak belirtmeleri istenilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılanların % 84'ü, hırsızlık suçlarını Malatya kentinde en çok işlenen çocuk suçu olarak belirtmiştir. Bu % 85 olarak verilmiş olan emniyet kayıtlarının sonuçları ile aynı oran ile yer almakta ve çocuk suçlarında polislerinde en çok bu tür olaylar ile karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Yaralama ve darp ise ikinci en çok işlenen suç olarak verilmiştir ki bu da yine Malatya kentinde çocukların işlediği suçlarda istatistiklerde aynı yerde bulunmaktadır.

Yaralama ve darp suçlarının bir yan suç durumunda bulunan ve emniyet kayıtlarında da öne çıkan 6136 S.K.M. Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Kanununa aykırı silah taşıma ve bulundurma suçları, yine çalışanlarca üzerinde ortak kanı ile en çok görülmekte olan bir diğer suç türü olarak değerlendirilmiştir.

Cinsel suçlar ve trafik suçları oranı araştırma sonuçlarına göre eşdeğerde kentte sık görülemeyen suçlardır.

Araştırma soru kâğıdında verilmeyen intihar suçları yine çalışanlarca bir diğer önemli suç olarak değerlendirilmiştir ki bu çalışmada ele alınan bu sorunla bir kez daha örtüşmektedir.

Çizelge 67: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suç ve Suçlularla Mücadele İçin Yapılması Gerekenler Dizelgesi

ÖNEM SIRASI	1		2		3		4		5		6		7	
ETKENLER	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%
Hırsızlık Suçları	135	84	3	1.9	3	1.9	2	1.2	1	0.6	1	0.6	0	0
Yaralama/Darp/Izrar	11	6.8	92	57.1	17	10.6	11	6.8	3	1.9	0	0	0	0
6136 S.K.M.(Silah Suçları)	3	1.9	34	21.1	34	21.1	22	33.7	24	14.9	30	18.6	1	0.6
Diğer	3	1.9	3	1.9	3	1.9	0	0	1	0.6	4	2.5	24	14.9
Trafik Suçları	2	1.2	15	9.3	15	9.3	18	11.2	39	24.2	39	24.2	5	3.1
Adam Öldürme	1	0.6	7	4.3	14	8.7	25	15.5	36	22.4	34	21.1	5	3.1
Cinsel Suçlar	1	0.6	13	8.1	40	24.8	42	26.1	15	9.3	11	6.8	1	0.6
GEÇERLİ	156	96.9	135	83.9	126	78.3	120	74.5	119	73.9	119	73.9	36	22.4
YANITLAMAYAN	5	3.1	26	16.1	53	21.7	41	25.5	42	26.1	42	26.1	125	77.6
TOPLAM	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100

Araştırma soru kâğıdında verilmeyen suç türlerinden bir diğeri olan uyuşturucu madde kullanımı örnek birimce diğer görülen suçlar arasında değerlendirilmektedir. Bu güvenlik birimi kayıtlarında açık olarak görülmemekle birlikte, Malatya kentinde madde kullanan çocuk sorunun bulunduğu olarak algılanmıştır.

7.4.9. Çocukları Suç İşlemeye İten Nedenler Dizelgesi

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanlara çocukları suç işlemeye iten nedenleri önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir.

Örnek birime verilen suç işleme nedenleri şunlardır:

- Neden bulunmamaktadır
- Sevgi yoksunluğu /parçalanmış aileler
- Yanlış veya eksik eğitim/ yöresel gelenek ve görenekler
- Baskıcı disiplin yöntemleri
- Çocuk istismarı/ çocuğun çalışmak zorunda kalması
- İç ve dış göçlerin oluşturduğu kültür çatışmaları
- Gecekondulaşma/kentsel sorunlar
- Ekonomik sorunlar
- Ailede suçlu birey örnekleri
- Kitle iletişim araçlarındaki şiddet ve suçlarla ilgili programlar
- Örnek birimin önemli görülen diğer nedenleri yazarak belirtmeleri istenilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 58'i, daha önce çocuk suçlarının önlenmesinde karşılaşılan etkenlere ve çözüm yollarına katılma düzeyinde belirtildiği gibi ailelerin suçla mücadeledeki önemine işaret etmektedir.

Bunu toplam % 14.1 ile ekonomik sorunlar ve çocuğun çalışmak zorunda kalması, % 8.1 ile gerek okul eğitimi gerekse gelenek göreneklerden kaynaklanan eğitim gelmektedir.

Ailede suçlu birey örnekleri bulunması çocuklara suça iten nedenlerde gerilerde olması, güvenlik birimi çalışanlarının gözlemlerinde suç işleyenlerdeki aile etkisinin düşük olduğu sonucunu vermektedir. Emniyet verilerinden elde edilen sonuçlar ile de

Kitle iletişim araçlarının çocuk suçlarına etkisi daha önemli bulunarak, göçler, gecekondular ve kentsel sorunlar toplamda % 4.4 ortalama ile son sıralarda yer alan suç nedenleri arasında belirtilmiştir. Bu çalışanların kentte işlenen suçlarda daha çok Malatya nüfusundan bireylerle karşılaştıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

7.4.10. Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanların çocuk suçlarının önlenmesinde karşılaşılan etkenlere yönelik önermelere katılma düzeyi değerlendirmeleri yapılmıştır.

Örnek birime verilen çocuk suçlarının önlenmesinde karşılaşılan etkenler şunlardır:

- Hiçbir etken bulunmamaktadır
- Güvenlik güçlerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
- Suçlu çocukların ailelerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
- Yöneticilerdeki bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
- Yurttaşların bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
- Kanuni haklardaki yetersizlik
- Yargılama ile ilgili sorunlar
- Örnek birime önemli görülen diğer nedenleri yazarak belirtmeleri

istenilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 64.6'sı, suçlu çocukların ailelerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliğini en önemli etken olarak gösterirken, yargılama sorunları % 11.8 ve kanuni haklardaki yetersizlik % 11.2 ile ikinci ve üçüncü sırayı almaktadır.

Yöneticilerdeki bilgi eksikliği 1.9 ile beşinci sırada, güvenlik güçlerinin bilgi eksikliği ise % 1.2 ile son sırada yer almaktadır.

Bu sonuçlara göre çalışanlar çocuk suçlarının çözümünde kendilerinden kaynaklanan sorunların duruma en az etki ettiğini belirtmektedirler. Diğer etkenler önem sırasında bakıldığında çocukların ailelerinden kaynaklanan sorunlar dışında, yöneticilerin bilgi ve ilgi eksikliği ve kanuni haklar ve yargılama sorunları toplamda en çok seçilmiş seçenekler olarak görülmektedir.

Çizelge 69: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi

ÖNEM SIRASI	1		2		3		4		5		6		7	
ETKENLER	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%
Suçlu Çocukların ailelerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği	104	64.6	14	8.7	14	8.7	7	4.3	3	1.9	4	1.9	1	0.6
Yargılama ile ilgili sorunlar	19	11.8	21	13	18	11.2	25	15.5	22	13.7	27	16.8	0	0
Kanuni haklardaki yetersizlik	18	11.2	21	13	30	18.6	23	14.3	24	14.9	12	7.5	2	1.2
Yurttaşların bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği	9	5.6	48	29.8	31	19.3	31	19.3	7	4.3	6	3.7	1	0.6
Hiçbir etken bulunmamaktadır	4	2.5	4	2.5	4	2.5	4	2.5	4	2.5	4	2.5	5	3.1
Yöneticilerdeki bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği	3	1.9	27	16.8	29	18	19	11.8	34	21.1	10	6.2	1	0.6
Güvenlik Güçlerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği	2	1.2	3	1.9	7	4.3	19	11.8	20	12.4	47	29.2	22	13.7
Diğer sebepler	2	1.2	3	1.9	3	1.9	4	2.5	10	6.2	10	6.2	32	19.9
GEÇERLİ	161	100	141	87.6	136	84.5	132	82	124	77	120	74	64	39.7
YANITLAMAYAN	0	0	20	12.4	25	15.5	29	18	37	23	41	26	97	60.3
TOPLAM	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100

Sadece polisiye önlemlerle çocuk suçlarının ile mücadele edilemeyeceği ve toplumsal destek ve yasal düzenlemelerin gerekliliği denencede yer aldığı şekli ile burada da açık olarak görülmektedir.

7.4.11. Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Yardımcı Olan Öbekler Dizelgesi

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanların çocuk suçlarının

önlenmesinde en fazla güvenlik kuvvetlerine yardımcı olduğunu düşündükleri topluluklara yönelik önermelere katılma düzeyi değerlendirmeleri yapılmıştır.

Örnek birime verilen çocuk suçlarının önlenmesinde güvenlik kuvvetlerine yardımcı olduğunu düşündükleri topluluk öbekleri şunlardır:

- Yurttaşlar
- Güvenlik güçleri
- Adliye
- Kamu Kurum ve Kuruluşları
- Basın
- Yardımcı olan olmamaktadır
- Örnek birimin önemli görülen diğer nedenleri yazarak belirtmeleri istenilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 36.6'sı, çocuk suçları ile ilgili görevlerini yerine getirirken kendilerine en çok güvenlik güçlerinin yardımcı olduğunu belirtmektedir ki bu yapılan görev açısından da doğal bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Adliye ve diğer kamu kurum ve kuruluşları suçla mücadelede emniyet ile en çok içiçe olan birimlerdir. Bunların araştırma sonuçlarına baktığımızda % 1.2 ve % 0.6'lık oranla son sıralarda olmaları dikkat çekicidir. Buna karşı % 34.8 oranındaki sonuç, çalışanlara göre güvenlik birimi çalışanlarından başka kimsenin konuya ilgi ve yardım göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu toplam katılanların % 30'unun bu şekilde düşündüğü anlamına gelmekte ve durumu önemli kılmaktadır.

Çocuk suçları ile mücadelede kendisini yalnızlık duygusu içinde bulan çalışanların bu durumlarının giderilmesi ve kendileri ile beraber çalışmakta olan diğer kamu kurum ve kuruluşları ve adliye ile ilgili sorunların ortaya konularak giderilmesi gerekmektedir.

Çizelge 70: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Karşılaşılan Etkenler Dizelgesi

ÖNEM SIRASI	1		2		3		4		5		6	
ETKENLER	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%
Güvenlik Güçleri	59	36.6	22	13.7	6	3.7	2	1.2	3	1.9	0	0
Yardımcı olan olmamaktadır	56	34.8	56	34.8	56	34.8	56	34.8	56	34.8	56	34.8
Yurttaşlar	31	19.3	18	11.2	11	6.8	13	8.1	12	7.5	1	0.6
Kamu Kurum ve Kuruluşları	7	4.3	19	11.8	17	10.6	31	19.3	5	3.1	1	0.6
Basın	5	3.1	9	5.6	14	8.7	14	8.7	35	21.7	3	1.9
Adliye	2	1.2	16	9.9	31	19.3	14	8.7	12	7.5	2	1.2
Diğer	1	0.6	1	0.6	1	0.6	2	1.2	3	1.9	11	6.8
GEÇERLİ	161	100	141	87.6	136	84.5	132	82	126	78.4	74	45.9
YANITLAMAYAN	0	0	20	12.4	25	15.5	29	18	35	21.6	87	56.1
TOPLAM	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100

Basında yine kamusal alanda suçla mücadelede önemli bir etkidir. Fakat araştırma sonuçlarına göre basında % 3.1 oranda kalmakta ve örnek birimce kendilerine yardımcı olmadığı yönünde ortaya konulmaktadır.

Yurttaşların ise % 20'ler ile yardımcı olanlar arasında üçüncü sırada yer alması ayrıca olumlu olarak değerlendirilerek, güvenlik birimi çalışanlarının suçla mücadelede kent sakinlerini yanında olduğu düşüncesinin başarıyı etkileyen bir etken olacağı düşünülmektedir.

7.4.12. Çocuk Suçlarının Önlenmesinde ve Çocuk Suç ve Suçlularla Etkili Mücadele İçin Yapılması Gerekenler Dizelgesi

Bu bölümde, Malatya kentinde çocuk suçluluğu ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına uygulanan alan araştırmasına katılanların çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suç ve suçluları ile etkili mücadele yapılması için gerekenlere yönelik önermelere katılma düzeyi değerlendirmeleri yapılmıştır.

Örnek birime verilen çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suç ve suçluları ile etkili mücadele yapılması için gerekenlere yönelik önermeler şunlardır:

- Yapılması gereken bir şey yok
- Aileler ile görüşme
- Sosyal hizmet uzmanı ve/veya psikolog ve benzeri uzmanlardan yararlanmak
- Yasal düzenlemeler
- Güvenlik güçlerinin sayısının artırılması
- Cezaevi/ ıslahevinde eğitime verilen önemin artırılması
- Okullarda verilen eğitimin/öğretimin önemi
- Örnek birimin önemli görülen diğer nedenleri yazarak belirtmeleri istenilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 43'ü, daha önce çocuk suçlarının önlenmesinde karşılaşılan etkenlere yönelik katılma düzeyinde belirtildiği gibi yine ailelerin suçla mücadeledeki önemine işaret etmektedir.

Bunu % 21 ile yasal düzenlemeler, % 13 ile okul ve eğitim gelmektedir. Suç işlendikten sonra alına önlemler olarak, sosyal hizmet uzmanlarından yararlanma, cezaevinde eğitim ve güvenlik güçlerinin artırılması toplamda % 13.6'da kalmakta ve suçla mücadelenin önceden yerine getirilmesi gerektiği ortaya açık olarak konulmaktadır.

Polisiye önlemlerin artırılmasına yönelik güvenlik güçlerinin sayısının artırılması % 37 ile en son yapılması gereken olarak değerlendirilmiştir.

Yasal yetersizliklerin bulunduğu burada bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Suç ve suçlularla mücadelenin önemli bir ayağını oluşturan bu konuda 2005 yılında yapılan düzenlemelerin etkilerinin görüldükten sonra yeniden değerlendirmelerin yapılmasının yararlı olacağı da düşünülmektedir.

Çizelge 71: Çocuk Suçlarının Önlenmesinde Yapılması Gerekenler Dizelgesi

ÖNEM SIRASI	1		2		3		4		5		6		7	
ETKENLER	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%	f:	%
Aileler ile görüşme	69	43	22	14	11	6.8	12	7.5	14	8.7	5	3.1	1	0.6
Kanuni düzenlemeler	33	21	12	7.5	31	19	22	14	22	14	5	3.1	1	0.6
Okullarda verilen eğitimin/öğretimin önemi	21	13	34	21	21	13	20	12	16	9.9	0	0	0	0
Sosyal Hizmet uzmanı ve/veya psikolog ve benzeri uzmanlardan yararlanmak	14	8.7	41	26	25	16	25	16	17	11	5	3.1	0	0
Cezaevi/ İslahevinde eğitime verilen önemin artırılması	7	4.3	15	9.3	29	18	21	13	30	19	16	9.9	2	1.2
Diğer sebepler	4	2.5	1	0.6	0	0	1	0.6	1	0.6	8	5	17	11
Yapılması gereken bir şey yok	1	0.6	1	0.6	1	0.6	1	0.6	1	0.6	1	0.6	1	0.6
Güvenlik güçlerinin sayısının artırılması	1	0.6	3	1.9	6	3.7	20	12	16	9.9	60	37	10	6.2
GEÇERLİ	154	93	133	80	128	77	126	76	120	73	120	62	34	20
YANITLAMAYAN	7	6.9	28	20	33	23	35	24	41	17	41	38	127	80
TOPLAM	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100	161	100

7.4.13. Diğer Görüşler ve Öneriler Dizelgesi

Araştırmaya katılanların diğer görüş ve önerileri şu şekilde sıralanmaktadır.

- Okullarda uygulanan eğitim dizgesinin yeterli olmadığı, tek gün içinde sabah ve öğlen iki dönem uygulanan eğitim ile sıkışık zaman ve fazla sayıda öğrenci bulunan sınıf düzeni içerisinde uygun öğretimin yapılamayacağından ilk olarak fiziki yeterliliğinin artırılması.

- Çocuk suçlulara meslek edindirme planlamalarının artırılması.
- Ekonomik önlemlerin artırılarak suçla mücadele edilmesi.
- Suçlu çocukların ailelerine yönelik eğitim planlamaları yapılması.
- Çocuk suçluların yargılama ve cezalarının tamamlanmasından sonra suç işlemeyen çocuklarla eşit fırsat ve olanaklar tanınması.
- Belediyeler tarafından çocuklara yönelik sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması.
- Çocuk suç ve suçluları ile kentsel anlamda yurtttaşların daha fazla bilgilendirilerek, toplumsal desteğin sağlanması.
- Sivil toplum kuruluşlarının etkin şekilde çocuk suçlular ile mücadelede yer alarak, basın bu çalışmalara destek olmasının önemi.
- Sokak çocukları ve çalışan çocuklar sorununa acil çözüm bulunması önemi.
- Madde kullanan çocuklar ile ilgili çalışmalara hız verilerek bu çocukların geri kazanımlarında ekonomik ve diğer sosyal yardımların eksiksiz olarak sağlanması.
- Suçlu, madde kullanan ve sokak çocuklarına yönelik kentlerde teknolojik ve yaşam koşulları açısından son düzeyde iyileştirilmiş tesislerin hazırlanarak, çocukların dışarıda suç işlemeye yönelik özentilerin önüne geçilmesi.
- Aileleri tarafından suça işlemek zorunda bırakılan çocukların psikolojik olarak değerlendirildikten sonra ailelerine teslim edilmesi.
- Çocuklara yönelik silah satışında yasal düzenleme yapılması.
- Çocuk suçlarındaki artışın en büyük nedeninin basın ve yayın organlarındaki gerek kolay yoldan zengin olma gerekse suçluların zengin ve eğlenceli yaşantılarını göstererek, çocuklarda özenti duygusuna neden oldukları düşünülmüştür. Ülkemizin 30 yıl önce daha yetersiz olan ekonomik ve fiziki koşullarında suç oranlarındaki azlığın kültürel yozlaşma ile birebir ilgili olduğu.

- Toplumda bilinen ‘Çocukların suç işlediğinde daha az ceza aldığı’ kanısını kaldıracak önlemlerin alınması.
- Tekrar tekrar suç işleyen çocukların bilinçli olarak bu suçu işlediği ve bir kazanç elde ettikleri ortadadır. Bunların çocuk suçlular için bulunan ceza indirimlerinden yararlandırılmaması gerekmektedir.

7.5. Alan Araştırmasının Genel Değerlendirmesi

Araştırmaya katılan Malatya Emniyet Müdürlüğünde genel güvenlik ile ilgili birimlerde çalışanların araştırma sonuçlarının genel değerlendirilmesinde, çocuk suçlular ve çocuk suçları konusunda çalışanların kamu kurum kuruluşları ile ilgili verimli bir çalışma ve işbirliği olmadığı sonucu ilk genel sonuç olarak söylenebilir.

Bunun yanında yasal yetkilerin yetersizliği çalışanlarca suçla mücadelede en büyük etkenlerden biri olarak vurgulanmaktadır.

Ailelerin eğitimsizliği ve suçların önlenmesinde toplumsal desteğin olması gerekliliği ayrıca önemli değerlendirme olarak verilmektedir.

Çocukların öğrenim yaşantılarının düzenlenmesi, ekonomik önlemlere ağırlık verilmesi de suçla mücadelenin kaynakların kurutulması ile daha verimli olacağına çalışanlarında bir kez daha işaret etmesi ile ortaya konulmaktadır.

Çocuk suçları özel bir alan olarak gerekli fiziki ve teknolojik yeterlilik ile toplumsal destek ve çalışma gerektiren, karmaşık olduğu kadar toplumun geleceğini şekillendirmesi nedeni ile üzerinde önemle durulması gereken bir kamusal sorundur.

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

8. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ

Bu bölümde; çalışma ile ilgili bulgular sıralanarak, öneri ve genel değerlendirmelerde bulunulmuştur.

8.1. Bulgular

Bu araştırmada elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

B1. Türkiye de yaşanan kentleşme sorunlarının etkileri çocuk suçluluğu oranlarında artışa neden olmaktadır. Bu etkenler araştırmadan elde edilen sonuçlara göre değerlendirildiğinde çocuğun suçluluğa yönelmesinin nedenleri konusu genel olarak üç başlık altında ele alınmaktadır.

1. Çocuk üzerindeki çevresel etkenler.

Özellikle içinde yetişip büyüdüğü en yakın çevre olan aileden başlayarak etkilenmesi ki bunları birçok alt nedenler olarak ele almak olanaklıdır. Bunlar;

- Eşlerin kültürel uyumsuzlukları
- Eğitim ve öğretim farklılıkları
- Büyük aile yaşantısını kabullenememe
- Toplumsal kültür yozlaşması
- Basın-yayın aracılığı ile oluşan özent
- Kısa yoldan ve hızlı zengin olma arzusu
- Aile içi şiddet olayları
- Boşanmalar
- Aile içi cinsel sömürü
- İş hayatı olumsuzlukları

- Okul başarısızlıkları
- Sevgi ve ilgi eksikliği
- Abartılı kurallar
- Yanlış anlama ve anlaşılma ve benzeri bir çok sorun daha eklemek olanaklıdır.

Tüm bunlara ise eğitim ve öğretimden kaynaklanan sorunlar ana neden olarak değerlendirilmektedir.

Genellikle suçun köy ve küçük kentlere göre büyük kentlerde daha fazla işlenmekte olduğu genel olarak söylenebilir.

Kentleşmeyle özellikle şiddet suçları azalırken, mala yönelik suçlar artmaktadır. Büyük kentlerde kazanç sağlayan mala yönelik suçlar için olanaklar ve suçların gizli kalması olasılığı daha fazladır. Ayrıca toplum baskısı iyice azalmıştır. Bu yüzden kent yaşamında suçluluk oranları daha fazla olmakta, küçük yerleşim birimlerinde ise polisin daha az etkili olmasına rağmen daha az miktarda suç oranına rastlanmaktadır.

Yapılan çalışmaların birçoğunda çocuk suçluların daha çok kentte yaşayıp kentte suç işleyenlerden oluştuğu görülmektedir. Kırsal kesimde daha çok ilk kez suç işleyenlere rastlanıldığı halde, büyük kentlerde suç tekrarı oranları fazla olmakta ve daha çok mala yönelik suçlar görülmektedir.

Aile bireylerinin ve çocuğun eğitimlerinin yeterli olmaması, ailede örnek bireylerin olmayışı ve suçlu birey örneklerinin bulunması da çocuk suçluluğunu arttıran etkenlerdendir. İlk eğitimin alındığı ailede, ana ve babaların eğitim düzeylerinin düşük oluşu, çocuğa yeterli eğitim ve tutarlı disiplin verebilmelerine engel olmaktadır.

2. Toplumsal çevre ve yaşam koşulları (Ekonomik Nedenler)

Çocuk ve ergen suçluluğu ile ilgili araştırmalarda bu bireylerin genelde, düşük gelirli ailelere bağlı olduğu görülmekte, suç ile yoksulluk arasında önemli bir ilişki bulunduğu söylenmektedir. Düşük ekonomik düzey suça yönelten tek neden olmasa da,

suça elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Özellikle çocuğun gereksinimlerinin karşılanamaması ve yoksunlukları suçlara zemin hazırlamaktadır.

Ancak, ekonomik düzeyin yükselmesi ile suç işleme azalsa da, ortadan kalkmamakta ve suçun niteliği değişmektedir.

Ailenin geçimini temin edecek bir gelire sahip olmaması olarak özetlenecek bu durumdaki ailede, baba evinin gereksinimlerini karşılayacak ekonomik gelire sahip değildir. Ya da babanın çalışmasına engel teşkil edecek bedensel veya zihinsel bir hastalığı vardır. Her iki durumda da aile içindeki çocuklar ek gelir temin etmek amacıyla sokaklarda farklı işlerde çalıştırılmaktadır. Bu durum çocukların savunmasız olarak her türlü sömürüye açık olmaları anlamına gelmektedir ki, suç ortamına açık olmaları demektir.

3. Çocuğun yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etmenler.

Bunları çocuğun fiziki, psikolojik ve zeka gibi kendisinden doğumla veya sonradan oluşan rahatsızlıklar olarak söylenebilir. Ergenlik çağı, suç oranları ve psikolojik sorunlar bakımından artışın olduğu bir dönem olduğundan bu dönemde suça yönelme olduğu söylenebilir.

B2. Bu toplumsal sorunlar, günümüzde Malatya kentinde de bulunan sorunlar arasında yer alarak çocuk suçluluğuna neden olmakta, çocuk suçları da Malatya kentinde önemli bir yer tutmaktadır.

B3. Malatya kentindeki çocukların suç işleme oranı Türkiye geneli ve kentin sosyo-politik yapısı göz önünde bulundurulduğunda bazı suçlarda yüksektir.

Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarının yapılan değerlendirmesinde; 2001-2005 yılları arasında Malatya kentinde çeşitli suçlardan güvenlik birimine getirilen toplam 1.596 kişinin 165'i kız çocuklarından, 1.431'i ise erkek çocuklarından oluşmaktadır. Buna göre belirtilen dönemde suç işleyen veya suç işlediği kanısı ile güvenlik birimlerine getirilen toplam çocukların % 10.33'ü kız, % 89.67'si ise erkek çocuklardan oluşmaktadır. Buna etken olarak kız çocuklarının ülkemizin diğer bölgelerine göre erkek

çocuklara oranla daha fazla denetim altında tutulmasının etkisi olduğu değerlendirilmiştir.

Öldürme olaylarında Malatya kentinde 2001–2005 yılları arası sanık olarak 19 kişi yakalanmıştır. Toplam kişiye karşı işlenen olaylarda en fazla işlenen suçların yaralama ve darp olayları olduğu görülmektedir. Bu yıllarda işlenen olaylarda 473 çocuk savcılığa sevk edilmiş, 163’ü darp suçundan olmakla, 307 çocuk herhangi bir silah kullanarak yaralama olayına karışmış, bunların 464’ü erkek, 9’u ise kız çocuklarından oluşmuştur.

Çalışanlara uygulanan araştırma sonuçlarında da en çok belirtilen konu olan Malatya da basit anlamda ‘bıçak taşıma’ alışkanlığı bulunduğu görülmektedir.

Kasten yaralama sınıfına giren 307 olay sanığı Türkiye genel toplamında da dikkat çekici olarak % 3.46 düzeyindedir. Buna göre meydana gelen kavga ve benzeri tartışmalarda 0-18 yaş öbeğinde bulunanların herhangi bir silah kullandıkları ve bu gibi durumlarında birden gelişen olaylar olduğu düşünüldüğünde, üzerlerinde bıçak ve benzeri alet taşıdıkları sonucuna ulaşmak olanaklı olmaktadır.

Bu dönem içerisinde diğer suçlar olarak kayıt altına alınan suçlar olan 6136 sayılı kanuna muhalefet yani silah bulundurma suçları, meskun mahalde silah atma, intihar ve intihara teşebbüs suçları ile diğer sınıflandırılmamış olaylara karışan toplam 233 çocuktan intihara teşebbüs olaylarına karışan 70 ve diğer olaylar olarak toplanan suçlara karışan kız çocuklarını çıkardığımızda silah kullanma ve bulundurma suçlarının tamamının erkek çocukları tarafından işlendiği görülmektedir.

2001-2005 yılları arası meydana gelen çocukların karıştığı toplam hırsızlık olaylarında artma meydana gelmiş, Malatya kentinde ise bu durumun tersi olarak azalma görülmüştür. Toplam hırsızlık olaylarında bir azalma görülmesindeki asıl etken ise otodan hırsızlık ve resmi kurum ve kuruluşlardan hırsızlık suçlarındaki gerilemedir. Birinci derecede önemli olan evden ve işyerinden hırsızlık olayları ile kapkaç olarak nitelendirilen hırsızlık suçlarında ise düşük oranda olmakla birlikte artış olduğu görülmektedir.

Bir diğ er mala karşı işlenen suç türü gasp suçlarıdır. Bu suçlarda tüm Türkiye de olduğu gibi Malatya kentinde bir artış gözlemlenmektedir.

Asıl olarak zarar gören açısından mağdurun ve sanığın aynı birey olduğu intihar olaylarında kız çocukların açık olarak fazla sayıda olduğu görülmektedir. İntihara teşebbüs olarak kalan yani ölümle sonuçlanmayan intihar olaylarında da yine Malatya kentinin % 1.9 ortalama ve 140 sanık ile yüksek olay yüzdesi olması yanında sosyolojik bir sorununda olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Cinsel suçlar ve trafik suçları oranı araştırma sonuçlarına göre eşdeğerde kentte sık görülmeyen suçlardır.

B4.  ocuk suçlarının  nlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemler yeterlidir.

Malatya kentindeki çocukların suç işleme oranı Türkiye geneli ve kentin sosyo-politik yapısı göz önünde bulundurulduğunda yüksek olmadığı değerlendirilen emniyet kayıtları ve araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır. Bunun yanında bazı suç türlerinde yoğunlaşma olduğu ise ayrıca göz ardı edilmemelidir.

Verilerin incelenmesinde görülen diğ er bir konu, her olay ve sanığın istatistiklere tekrar girilmesi sonucunun yapılan araştırmalar için yanıltıcı olabileceği sonucudur. Örneğin farklı tarihlerde işlenen 11 evden hırsızlık olayına karışan bir  ocuk olmasına rağmen yakalandığında 11 ayrı olayın sanığı olarak işlem göreceğinden, bunun belirtilmemesi değerlendirmede hataya neden olacaktır. Bu nedenle olay sayıları ile sanık sayıları ayrı ayrı alınmayıp birlikte değerlendirilmelidir.

B5.  ocuk suçlarının  nlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemlerin sonuçları başarılıdır.

Malatya kentinde alınan önlemlerin gerçekleşmesi beklenen sıfır suç oranlarına gelmese de bulgu 3’de ele alınan sonuçlar değerlendirilerek Türkiye geneli suç oranları ile bakıldığında iyi düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

Çalışanların çocuk suçları ve suçlu çocuklarla mücadele ve konusunda görev uygulamalarında bulunan aksaklıkların giderilmesi durumunda başarı oranlarının daha da artacağını söylememiz olanaklıdır.

B6. Güvenlik kuvvetlerinin suçlu çocuklar ile iletişimi yüksektir.

Araştırmaya katılanların vermiş olduğu yanıtlara göre % 63.9 çalışan kendileri ile çocuk suçlular arasında ki iletişim düzeyinin yüksek olduğunu söylemişlerdir. Bunun yanında % 36.1 çalışanın iletişim sorunları konusunda yeterliliklerinin artırılması gerekmekte olduğu değerlendirilmiştir.

B7. Güvenlik kuvvetlerine çocuk suçlarının önlenmesi konularında verilen hizmetiçi eğitim yeterlidir.

Örnek birimden % 49.1 oranında kişi verilen kanıya çoğunlukla olumlu olarak katılarak denencemizi doğrulamakta ise de; çocuk suç ve suçluları gibi bir konuda çalışmanın her bölümünde değinilen eğitim konusunda ki çalışanların olumsuz veya yetersiz olarak görülenlerinde toplam olarak aynı oranda olduğu ve bu bilgi eksikliklerinin de giderilmesinin, güvenlik hizmetlerindeki başarı düzeyinin artırılması açısından da çok önemli olacağı değerlendirilmektedir.

B8. Çocuk suçlarının önlenmesinde ve çocuk suçlulara karşı diğer meslek üyelerinin davranışları olumlu değildir.

Kanıya olumlu olarak kullananların toplamı % 23.6 düzeyinde olmaktadır. % 51.6'sı ise olumsuz yönde kanı bildirmiştir. Daha önce kendi iletişim düzeylerini % 63.9 oranında olumlu bulan çalışanların, güvenlik birimi dışında kalan meslek çalışanlarının davranışlarını yarı yarıya olumsuz olarak bulmasıdır ki bu çalışmada ele alınmış olan güvenlik hizmetlerinde çalışanlar dışında kalan diğer meslek çalışanlarının güvenlik görevlilerince kendilerine yeterince yardımcı olmadıkları şeklinde algılanmaktadır.

Bu çalışanların çocuk suçları ile ilgili olarak kendilerinin göstermiş olduğu gerekli özeni diğer kişi ve kurumların göstermemekte olduğunu veya bu şekilde gözlemlendiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılanların % 36.6'sı, çocuk suçları ile ilgili görevlerini yerine getirirken kendilerine en çok güvenlik güçlerinin yardımcı olduğunu belirtmektedir ki bu yapılan görev açısından da doğal bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Adliye ve diğer kamu kurum ve kuruluşları suçla mücadelede emniyet ile en çok içiçe olan birimlerdir. Bunların araştırma sonuçlarına baktığımızda % 1.2 ve % 0.6'lık oranla son sıralarda olmaları dikkat çekicidir. Buna karşı % 34.8 oranındaki sonuç, çalışanlara göre güvenlik birimi çalışanlarından başka kimsenin konuya ilgi ve yardım göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu toplam katılanların % 30'unun bu şekilde düşündüğü anlamına gelmekte ve durumu önemli kılmaktadır.

Basında araştırma sonuçlarına göre % 3.1 oranda kalmakta ve örnek birimce kendilerine yardımcı olmadığı yönünde ortaya konulmaktadır.

Yurttaşların ise % 20'ler ile yardımcı olanlar arasında üçüncü sırada yer alması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilerek, güvenlik birimi çalışanlarının suçla mücadelede kent sakinlerini yanında olduğu düşüncesinin başarıyı etkileyen bir etken olacağı düşünülmektedir.

B9. Güvenlik çalışanlarına göre; çocukların işledikleri suçlardan dolayı “çocuk suçlu” olarak sınıflandırılması doğru değildir.

Örnek birimden yanıtlamayan ve kararsızlar dışındaki % 55'i verilen bu bu önermeye katılmışlar, % 45'i katılmamışlardır. Burada dikkat çekilmek istenen, çalışmada yer alan çocukların ‘çocuk suçlu’ veya ‘suça itilmiş çocuk’ olarak değerlendirilmesindeki güvenlik birimi çalışanlarının yaklaşımlarını ve çocuk suçlarını ortaya koymak olmaktadır.

Elde edilen sonuca göre güvenlik çalışanlarının, çalışma sonuçları içerisinde yer alan çocukların bazı suçlarda çeşitli çevresel etkenler tarafından suça itildikleri, bazı suçları ise kendileri bilinçli olarak işledikleri kanısında oldukları sonucunu ortaya koymakta suçu genel anlamda bir bütün içinde ele alarak suçta yaş sınıflandırmasına katılmamışlardır.

Ailede suçlu birey örnekleri bulunması çocuklara suça iten nedenlerde gerilerde olması, güvenlik birimi çalışanlarının gözlemlerinde suç işleyenlerdeki aile etkisinin düşük olduğu sonucunu vermektedir. Emniyet verilerinden elde edilen sonuçlar ile de benzer sonuçlar elde edilerek, aile yapısı ve ailede suçlu örneklerin bulunmasının çocuk suçluluğunda gerilerde yer alan bir olduğu sonucu güvenlik birimi çalışanlarınca açık olarak ortaya konulmuştur.

Kitle iletişim araçlarının çocuk suçlarına etkisi daha önemli bulunarak, göçler, gecekondulaşma ve kentsel sorunlar toplamda % 4.4 ortalama ile son sıralarda yer alan suç nedenleri arasında belirtilmiştir. Bu çalışanların kentte işlenen suçlarda daha çok Malatya nüfusundan bireylerle karşılaştıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

Çalışanlar çocuk suçlarının çözümünde kendilerinden kaynaklanan sorunların duruma en az etki ettiğini belirtmektedirler. Diğer etkenler önem sırasında bakıldığında çocukların ailelerinden kaynaklanan sorunlar dışında, yöneticilerin bilgi ve ilgi eksikliği ve kanuni haklar ve yargılama sorunları toplamda en çok seçilmiş seçenekler olarak görülmektedir.

Yasal yetersizliklerin bulunduğu burada bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Suç ve suçlularla mücadelenin önemli bir ayağını oluşturan bu konuda 2005 yılında yapılan düzenlemelerin etkilerinin görüldükten sonra yeniden değerlendirmelerin yapılmasının yararlı olacağı da düşünülmektedir.

8.2. Öneriler

Çalışmada elde edilen bulgular için verilen öneriler bu bölümde ele alınmıştır.

Kentleşme sorunlarının çocuk suçluluğuna etkileri ile ilgili (B1) bulguya şu öneriler getirilmiştir:

Ö1. “Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi arttırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını planlayıp hizmet vermesini düzenler”

hükmü verimli olarak uygulandığında maddi olanaksızlıklardan kaynaklanan suçların bir kesiminin önüne geçebilecektir.

Ö2. Anayasal bir suç olan gecekondulaşmanın önlenmesi için siyasi iktidarların oy kaygısından uzak kent yasaları yapılmalı, imar affı kanunları yürürlükten kaldırılmalı, imara dönük af yasası olmamalıdır.

Ö3. Bugünkü durumda Türkiye de kentleşme sorunlarının kaynağı ülkenin içinde bulunduğu toplumsal ekonomik kalkınma düzeyidir.

Köydeki gelir azlığı, verimsizlik, işgücü fazlalığı gibi itici nedenlerin önlenmesi gerekmektedir. Kırsal alanda verimli çalışma olanakları meydana getirilebilmelidir.

Ö4. Sürdürülebilir kalkınma ve sanayileşme için var olan kaynaklar yanında çevresel sorunlarda unutulmadan gelecek kuşaklara suçsuz bir ortam yanında yaşanılabilir bir yaşam alanı bırakılmasını sağlayacak, su, rüzgar, jeotermal, biyoenerji ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir, yani tükenmez enerji kaynaklarından yararlanmayı sağlayan dizgelerin geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız verilmelidir.

Ö5. Sanayi kuruluşları kent dışı nitelikte oluşturulmalı, bölgeler arası dengeli politika uygulanmalı, sanayi nüfusu yurt çapında dengeli dağıtılmalı, GAP projesi benzeri projeleri yaşama geçirilerek halkın doğduğu yerden işsizlik nedeni ile yapacağı göçlerin önüne geçilmelidir.

Ö6. Demiryolu ağırlıklı hızlı bir ulaşım dizgesi oluşturulup, sağlık, eğitim ve benzeri nedenler ile cazibe merkezi olan büyük kentlere gidip-gelme kolaylaştırılarak, kente göç gereksinimi ortadan kaldırılmalıdır.

Ö7. Bölge planı yapmaya yetkili kuruluş DPT'dir. Bölge planlamasının temel amacı geri kalmış bölgelere ulaşım, konut, sanayi, tarım, enerji, ulaştırma, plan, altyapı ve öteki hizmetleri sunmak, yöre halkının eğitim düzeyini yükseltmek ve büyük kentlere göçü ve oradaki nüfus yığılmalarını azaltmaktır. Burada önemli olan bu planların bilinçli bir şekilde yapılıp, iyi önlemlerin alınmasıdır. Böylece bölgesel dengesizlikler azaltılabilecektir.

Ö8. Kent sorunlarının çözümü için tutarlı kentleşme politikasının saptanması ve ulusal kaynakların bilinçli bir biçimde dağıtılması esastır. Kentleşme ve imar sorunlarının asıl çözümleri geri kalmış ülkelerin gelişmiş ülke düzeyine ulaştırma amacı taşıyan bölge planlarıyla olanaklı olmaktadır. Bu noktada kentsel plan yapımına katılma hakkı tanınmalıdır.

Ö9. İmar mevzuatına aykırı yapılaşmalara karşı müdahale ve yaptırım gücüyle donatılmış, meslek odaları, sivil kuruluşlar ve bilim adamları katılımlı, özerk, yerel ve demokratik denetleme kurumları oluşturulmalıdır.

Çocuğu suç işlemeye teşvik eden ailelerin velayet hakkını sınırlayan denetim daireleri kurulmalıdır.

Ö10. İşsizlik ekonomik gelişmeye eş koşutlu çözülecek bir sorun olmakla birlikte; bu durumdaki aileler için özel iş projeleri oluşturulabilir. Projelerin oluşturulmasında il ölçeğinde sivil toplum örgütleri, üniversiteler, özel idare ve belediyelerin katılımı ile gerçekleştirilmelidir. Böylece toplumun bütün kesimlerinin sorumluluk alması sağlanmış olacaktır.

Ö11. Diğer konu ise eğitimidir. Bu durum üniversite bitirenlerin oluşturduğu ailelerde olumsuzlukların olmayacağı anlamında değerlendirilmemelidir. Yapılan araştırmalara göre eğitim sadece suç türlerinin değişmesini sağlamaktadır. Diğer bir deyişle eğitilmiş bireylerin işlediği suç türleri ile diğerleri farklılıklar gösterebilmektedir. Amaç ise kaliteli veya önemsiz suç işlenmesini sağlamak değil işlenmemesini sağlayabilecek önlemleri alabilmektir. Eğitim ve öğretim ile insanlara saygı, sorumluluk, bireylik edinimi, toplum ahlakı, v.b. gibi bireysel ve toplumsal önem arz eden değerlerin kazandırılması bir zarurettir.

Ö12. Suç işlemiş veya başka bir deyişle “kanunla ihtilafa düşmüş” islahevi ve tutukevlerinde bulunan çocukların psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olmak, davranış değişikliği yaratmak, bireysel gelişimini desteklemek, sorun yaşanan alanları güçlendirmek ve çocukları topluma dönüşe hazırlamak, ayrıca kuruma kabul ve

kurumda yaşam sırasında, personelin çocuklara karşı tutum ve davranışlarına ilişkin becerilerini geliştirmek hedeflenmelidir.

Bu çerçevede kanunla ihtilafa düşen çocukların ıslahevlerinde bulunan programlara katılımlarını sağlamak, çocukların bir suçun mağduru olmaları ve gerçekleştirdikleri eylem nedeniyle meydana gelen zararları gidermeyi hedefleyen hizmetler sunmak ve sorun yaşanan durumlarda, çocuklara uygun müdahale yöntemlerinin geliştirilmesini sağlayacak psiko-sosyal ortamı oluşturmak gerekmektedir.

Çevrenin suçluluk özellikle de çocuk suçluluğu üzerindeki olumsuz etkileri dikkate alınmalı, çocuk mahkemelerinde çocukların çevrelerini araştırma görevi olan ve sayıları yetersiz sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagog gibi uzmanların sayısının artırılması sağlanmalıdır.

Yargılanan çocuklara ait özel olmayan istatistik bilgilerden yararlanarak bir suçlu ve suç türleri izleme yöntemi geliştirilmelidir.

Ülkemizde yaşanan çalışmada ele alınmış olan kentleşme sorunlarının, Malatya kentinde de çocuk suçluluğunda artışa neden olduğu sonucu (B2) elde edilerek bu bulguya şu öneriler getirilmiştir:

Ö1. Malatya kentindeki çocukların suç işleme oranı yüksek olan erkek çocukların genel olarak Türk aile yapısında bulunan ‘erkek çocuk serbestliğinden’ kaynaklandığı düşüncesi ile ebeveynlerin kız çocuklarına gösterilen dikkatin aynı oranda erkek çocuklarında da gösterilmesini sağlamak üzere ailelere okullarda düzenlenen veli toplantısı ve benzeri toplantılarda ‘erkek çocuk suçluluğu’ konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.

Ö2. Kız çocukların yaşadığı erken evlendirilme, eğitim olanaklarından daha az yararlandırılma, töresel ve yöresel gelenekler ile uğradığı baskı ve zorlamalar kentsel ölçek ötesinde halen yürütülen bölgesel çalışmalar gerektiren bir konudur. Kent ölçeğinde Malatya Valiliğince ilgili kurumların katılımı ile bir kentsel plan oluşturularak genel çalışmalara destek olunması sağlanabilecektir.

Ö3. Malatya Valiliğince, Adliye, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yetkilileri ayda bir kez yalnız çocuk sorunları konularında bir araya gelerek, ortak veriler doğrultusunda aylık durum bülteni yayınlanmalıdır.

Ö4. Malatya kentinde de giderek artan özel güvenlik kuruluşlarının sağlayacağı güvence ve yetişmiş insan gücünün harekete geçirilmesi, bir diğer deyişle kişilerin temel güvenliklerinin kendileri tarafından sağlanması gerekmektedir. Bu konuda işyerlerinin de oluşturacakları öbekler ile bir dizge oluşturulabilecektir.

Ö5. Malatya kentinde belediye tarafından, evlilik öncesinde çiftlere ‘Aile ve Çocuk Eğitimi’ verilmesi ve bu eğitimi alanların resmi nikâh izni almaları sağlanabilir. Evlilik sonrası oluşacak sorunların çözümünde de uzman desteği alınması gerekmektedir. Ancak ülkemizde psikologlara gitmek deli doktoruna gitmek gibi yanlış algılandığı için yadırganan bir durum olarak görülmektedir. Bu nedenle çalışmada bireylerin bu hizmetlerden yararlanması için örnek bireylerce özendirme ve destekleme çalışmaları örgütlenmelidir.

Ö6. Kentte yaşanan kız çocuklarındaki intihar olaylarının önlenmesi için Sağlık Müdürlüğü’nün desteğinde, Halk Eğitim Müdürlüğü içerisinde 10-18 yaş kız çocuklara yönelik eğitim kursları ve danışma odası kurulmalıdır.

Malatya kentindeki çocukların suç işleme oranı Türkiye geneli ve kentin sosyo-politik yapısı göz önünde bulundurulduğunda bazı suçlarda yüksekliği (B3) bulgusuna şu öneriler getirilmiştir:

Ö1. Yaralama ve darp olaylarının fazla olduğu kentte bıçak ve benzeri silahların taşıma alışkanlığının önlenmesi amacı ile okullar ve gençlerin fazlaca bulundukları yerlerde bu konunun güvenlik kuvvetlerince özellikle göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu yaş öbeğinde bulunanların ani karar verme veya sonucunu önceden çok fazla düşünmeden, gereğinden çok tepki gösterebilir olması da gençlere bu konuda daha fazla bilgilendirme ve eğitim verilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

0-18 yaş öbeğinde meydana gelen olaylarda bu sayıda silah kullanılmasının yöresel etkenlerden veya suçların tetikleyicilik özelliği ile (Bir suçun olmasından sonra kendini koruma amaçlı diğer kişilerinde silah taşınması gibi) oluşan bu suçların fazla olması dikkat çekicidir.

Ö2. Malatya kentinde Milli Eğitim Müdürlüğü ile İl Emniyet Müdürlüğü ortak olarak, 'Bıçakla Geleceğini Kesme' adında bir kampanya düzenlenerek, bıçak kullanımının azaltılması sağlanabilir.

Ö3. Mala karşı işlenen hırsızlık ve benzeri olaylarında polisiye sadece önlemler ile bir sonuç almak mümkün olamayacaktır. Malatya kenti doğunun batısı olma özelliği ile hergün binlerce kişinin giriş ve çıkış yaptığı bir konumdur.

Bu nedenle kişilerin hırsızlık olaylarına karşı bilinçlendirilmesi ve kişisel basit önlemler ile bu olaylarda azalma görülmesi olanaklı olabilmektedir. Bununla ilgili eğitim ve bilgilendirmenin İl Emniyet Müdürlüğünce yapılması gerekmektedir. Örneğin ülkemizde bayanların değerli takı ve birikmiş paralarını güvenliği yeterince güçlendirilmemiş evlerinde saklamalarıdır. Bunların banka ve benzeri kurumlarda güvenli kasa koşullarda saklanması ev hırsızlıklarının önemli ölçüde önüne geçecektir.

Ö4. Güvenlik kamerası ve benzer alet ve dizgelerle koruma şekilleri de yine bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Ö5. Uyuşturucu suçları, cinsel suçlar ve trafik suçları oranı araştırma sonuçlarına göre eşdeğerde kentte sık görülmeyen suçlar olmakla birlikte, okullarda konu ile ilgili güvenlik birimince bilgilendirme toplantıları belirli aralıklarla düzenlenmesi önleyici polislik önlemleri açısından yararlı olacak çalışmalardır.

Çocuk suçlarının önlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemler yeterliliği (B4) bulgusuna şu öneriler getirilmiştir:

Ö1. Malatya Valiliği eşgüdümünde, İl Emniyet, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Sağlık Müdürlüğünden oluşturulacak özel ekip ile kentte bulunan çocuk suçlular, madde bağımlısı ve evsizler ile ilgili Çocuk Şube Müdürlüğünde yapılan

görüşme ile halen bulunmadığı anlaşılan bir veri tabanı oluşturularak, gerekli durumlarda tek merkezden bu kişilerin bilgilerine ulaşmasının sağlanıp, bunların kurulacak özel amaçlı ekip ile aileleri ve ebeveynleri ile aylık olarak görüşülerek, sosyal durum değerlendirmesi, yardımı ve denetimi yapılmalıdır.

Ö2. Halen yetersiz durumda bulunan Çocuk Şube Müdürlüğü'nün fiziki iyileştirilmesi için çalışma yapılarak, gerektiğinde daha fazla çocuğun aynı anda kalabileceği konforlu bir şekle dönüştürülmelidir.

Çocuk suçlarının önlenmesinde Malatya kentinde güvenlik kuvvetlerinin aldıkları önlemlerin sonuçları başarılı olduğu (B5) bulgusuna şu öneri getirilmiştir:

Ö1. Çalışanların çocuk suçları ve suçlu çocuklarla mücadele ve konusunda görev uygulamalarında bulunan aksaklıkların giderilmesi durumunda başarı oranlarının daha da artacağını söylememiz olanaklıdır.

Güvenlik kuvvetlerinin suçlu çocuklar ile iletişimi yüksek olduğu başarılı olduğu (B6) bulgusuna şu öneri getirilmiştir:

Ö1. Bu durumu koruma ve iletme konusunda güvenlik birimi çalışanlarınca her yıl 10 Nisan Polis Bayramı etkinliklerinde bu tür kişilerinde eğlence ve yardımlardan yararlanmaları sağlanabilecektir.

Güvenlik kuvvetlerine çocuk suçlarının önlenmesi konularında verilen hizmetiçi eğitim yeterli olduğu (B7) bulgusuna şu öneri getirilmiştir:

Ö1. Malatya İnönü Üniversitesinde İl Emniyet Müdürlüğü ve Malatya Polis Okulu'nun katılımı ile konu ile ilgili bir çalıştay düzenlenerek, Malatya kentinde çocuk ve gençlik sorunları ile ilgili çözüm önerileri bilim adamlarınca ortaya konularak, güvenlik çalışanlarına kentin gelişen durumu, geleceğe yönelik beklentiler tespit edilerek, suçla mücadelede yeni bilgi ve yöntemler konuları ortaya konulabilecektir.

Çalışmada ele alınmış olan güvenlik hizmetlerinde çalışanlar dışında kalan diğer meslek çalışanlarının güvenlik görevlilerince kişi ve kurumların suçların

önlenmesinde yeterince yardımcı olmadığı veya bu şekilde gözlemlendiği (B8) bulgusuna şu öneri getirilmiştir:

Ö1. Adliye ve diğer kamu kurum ve kuruluşları suçla mücadelede emniyet ile en çok içiçe olan birimlerdir. Basında yine kamusal alanda suçla mücadelede önemli bir etkidir. Çocuk suçları ile mücadelede kendisini yalnız hisseden çalışanların bu durumlarının giderilmesi ve kendileri ile beraber çalışmakta olan diğer kamu kurum ve kuruluşları ve adliye ile ilgili sorunların ortaya konularak giderilmesi gerekmektedir.

Çocukların işledikleri suçlardan dolayı “çocuk suçlu” olarak sınıflandırılması doğru değildir (B9) bulgusuna şu öneri getirilmiştir:

Ö1. Çocukların ‘çocuk suçlu’ veya ‘suça itilmiş çocuk’ olarak değerlendirilmesi ve daha da genişletilerek ‘kanunla ihtilafa düşmüş çocuk’ yaklaşımının güvenlik birimi çalışanlarına verilerek çocuk suçluluğunun diğer suçlardan ayrılan yönlerinin ortaya konulmasının verilen hizmetiçi eğitim kapsamına alınmalıdır.

8.3. Genel Sonuç

Çocuk suçluluğunun en aza indirgenmesi için gerekli dizge modellerinin oluşturulması, politika ve taktiklerin belirlenmesi, ölçümlenmesinin doğru yapılmasına bağlıdır. Dolayısıyla ölçümleme, sorunun sağaltımına doğrudan yardımcı olacak belirleme açısından oldukça önem içermekte, bu anlam ile de Malatya kentinde çocuk suçları ile ilgili hazırlanan bu çalışmanın daha sonraki dönemlerde yapılacak çalışmalara temel olabileceği düşünülmektedir.

Sosyal bilimler ve kamu yönetimi bilimi açısından değerlendirildiğinde, sorunun arkasında yatan temel nedenin ülkemizde yasaların yetersizliğinden çok bir yönetim veya daha doğrusu yönetilememe olgusu olduğu sonucuna ulaşmak mümkün olmaktadır.

Anayasal ve yasal yetkiler çalışma içerisinde de ele alındığı üzere, bazı bölümlerde görülen yasal boşluklardan çok, durumun kişisel veya siyasal çıkarlar doğrultusunda yanlı ve yanlıs kullanımdan kaynaklandığı görülmektedir.

Bu çerçeveden bakıldığında oluşan resimde, ülkemizde kentleşme ile sanayileşmenin bir arada yürütülememesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Sanayileşme öncesi kentleşme meydana gelmekte, sanayileşme onu izlemekte, bu da kentlerde işsizlik ve diğer ekonomik sorunları tetikleyen bir etken olmaktadır.

Malatya kentinde de bulunan işsizlik ve düşük ücretle çalışma sorununa dair gerekli denetim ve düzenlemelerin yapılması, çocuk suçları veya diğer suçların önlenmesi açısından gerekmektedir. Kentsel anlamda tüketici bir toplum olmak yerine üretici olmaya çalışılmalı, eğitime gerekli önem verilerek bilgi toplumuna geçilmelidir.

Malatya kentinde yaşayanlar için ise, kentte yaşayan kimliksiz bireyler olmak yerine, kent politikalarına katılan, kentin kimliğini koruyan etkin yurttaşlar olarak geleceğe yön veren durumunda olmak gerekmektedir.

Bunu sağlamada ise yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Katılımı öne çıkaran açık yönetsel anlayışlar, bireyleri kentle bütünleştirecek, kentin yönetiminde demokratik katılımı olanaklı kılacaktır. Kent politikalarına katılma hakkı olduğunu gören yurttaş, yaşadıkları yere sahip çıkarak geliştirilmesi için çaba gösterecektir.

Kentsel kaynakların eşit dağıtımı da yine önemli bir konudur. Mahalle veya semtler arası dengesizliklerin giderilmesi konusu noktasında gerekli plan ve düzenlemeler yapılmalıdır.

Kentte gecekondulaşmayı önlemenin yolu yıkmakla ya da nüfusu bir yerden bir yere taşımakla çözülmeyecektir. Sorunun toplumsal ve ekonomik kökenine inmek gereklidir. Kentleşmenin hızına, biçimine ve yurt yüzeyine yayılmasına egemen olacak kentsel politikalar ve güdülecek uygun bölgesel yapılanmalarla göç önlenebileceği gibi, gecekondular sorununa da bu yolla çözüm bulunabilecektir.

Kentsel planlamaların oluşturulmasında tarihsel, kültürel ve doğal değerler korunarak, toplumsal ve ekonomik gereksinimlere yanıt verebilecek proje ve planların uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşların eşgüdümü ve ilgili sivil toplum örgütlerinin ve yurttaşların desteği de büyük önem taşımaktadır.

Güvenlik kuvvetleri açısından, Malatya kentindeki çocuk suçluluğunun önlenmesi ve aza indirilmesi konularına etki eden nedenlerin belirlenmesi, önleyici ve suç sonrası yapılması gerekenler için çözüm yollarının üretilmesi için yasal düzenlemelerin yanında, toplumsal bilincin ve eğitim konularının önemi de dikkatten kaçırılmaması gereken diğer bir konu olarak değerlendirilmelidir. Bu amaçla güvenlik birimi yetkili ve çalışanlarına görev alanlarına giren konularda toplumu güncel bilgiler ile belirli dönemlerle aydınlatarak, yapılması gerekenlerin hatırlatılması kurumsal bir sorumluluk olarak öne çıkarılmalıdır.

Malatya kentinde yaşanan çocuk suçları az olmakla birlikte bir Türkiye fotoğrafı içinde bakıldığında aynı görüntünün bir parçası olarak görülebilmektedir.

Güvenlik önlemleri, cezaların uygulanamadığı, uygulansa bile yeni suçları önlemede yetersiz kaldığı durumlarda hukuksal koruma araçları niteliğindedir. Bu nedenle suçla mücadelede esas olan suçların oluşmadan önlenmesi olan bu duruma ulaşılmadan üretilen çözümlemlerle daha etkili çalışmalar yapılabilecektir.

Kolluk kuvvetlerinin asıl görevleri arasında olan suçun işlenmeden önlenmesi çalışmaları, çağdaş toplumlarda da ön plana çıkan görevler arasındadır.

Suçların önlenmesinde sadece polisiye önlemler ile bir sonuç almak mümkün olamayacaktır. Adliye, diğer kamu kurum ve kuruluşları, basın organlarının suçla mücadelede emniyet ile beraber çalışmak durumundadır. Bir elin parmakları gibi birisi diğerine oranla daha fazla önemli olmayıp, beraber yapacakları işlev öne çıkarılmalıdır. Her bir öbeğin tek başına ulaşmak istediği başarı çizgisine bir arada daha kolay ulaşmak olanaklıdır. Elde edilecek sonuç ise kişi ve kurumların ödüllendirilmesi değil, toplumsal huzur ortamından yararlanma olacaktır.

Çalışma içerisinde yapılan ve betimleme olarak verilen Malatya kentinde çocuk suçları ile ilgili olarak, ortaya çıkış etkenlerine ve yöntemlerine göre yapılan çalışmalar için güvenlik hizmetleri açısından önleyici hizmet temelinde değerlendirilmesi gereken bir konumda bulunması düşünülmektedir.

İlgili ve yetkili çevrelerce çalışmadan elde edilen sonuçlara göre alınacak çözüm önlemlerinde üç temel konu başlığından yola çıkılarak gerekli çalışmaların yapılması öne çıkmaktadır. Bu konu başlıkları şunlardır:

- a. Suçlu çocuklar ile ilgili alınacak önlemler,
- b. Aile odaklı çözümler,
- c. İlgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği.

Yasal yetersizliklerin bulunduğu burada bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Suç ve suçlularla mücadelenin önemli bir ayağını oluşturan bu konuda 2005 yılında yapılan düzenlemelerin etkilerinin görüldükten sonra yeniden değerlendirmelerin yapılmasının yararlı olacağı da düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen değerlendirmelere göre daha sonra bu konuda yapılması gereken araştırma konularına şu başlık önerileri getirilmiştir:

- Malatya kentinde kız çocuklarda intihar ve olayları ve nedenleri.
- Malatya kentinde suç işleyen çocukların suç işlemelerinde ailenin etkisi.
- Cezaevi ve tutukevinde kalan çocukların topluma kazandırılmaları (tahliye sonrası iş ve eğitim yaşantıları).
- Suçlu çocukların cezaevi ve tutukevlerinde mesleki eğitimi.
- Toplumsal silahlanma sorunu, neden ve sonuçları.
- Malatya kentinde bağımlılık yapan madde kullanan çocuklar.

EKLER

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.0.72.03.06- 78 -

.../02/2006

Konu : Akademik Çalışma

GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Malatya Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğünde görevli 201961 sicil sayılı Başkomiser Barış AĞIRGÖTÜREN, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi bölümünde yüksek lisans öğrenimine devam ettiğinden bahisle, "Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu" konulu tez çalışmasını sonuçlandırabilmesi amacıyla, Malatya Emniyet Müdürlüğünde görevli personele yönelik anket uygulama talebinde bulunmaktadır.

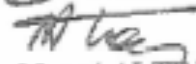
Söz konusu çalışmanın yapılması, Malatya Emniyet Müdürlüğünce uygun değerlendirilmiştir.

Adı geçen personelin tez çalışması ile ilgili Malatya Emniyet Müdürlüğünde görevli personele yönelik anket uygulayabilmesi hususunu onaylarsanız arz ederim.

Mustafa ÇANKAL
Eğitim Daire Başkanı
1.Sınıf Emniyet Müdürü

Uygun Görüşle Arz Ederim

03.../02/2006

Dr. Necati ALTINTAŞ
Emniyet Genel Müdür
1.Sınıf Emniyet Müdürü

OLUR

06/02/2006

Gökhan AYDINER
Emniyet Genel Müdürü
Vali

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

09/02/2006

Sayı : B.05.1.EGM.0.72.03.06-7-464/29536

Konu : Başkomiser Barış AĞIRGÖTÜREN

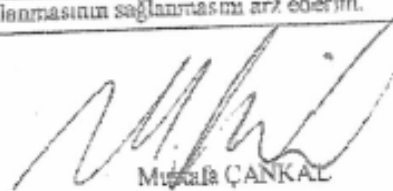
MALATYA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.12.2005 tarihli ve B.05.1.EGM.0.07.53.03.02/1282-2635 sayılı yazı.

Malatya Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğünde görevli 201961 sicil sayılı Başkomiser Barış AĞIRGÖTÜREN'in, Malatya İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi bölümünde yüksek lisans öğrenimine devam ettiğinden bahisle, "Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu" konulu tez çalışması ile ilgili olarak Müdürlüğünüz personeline yönelik anket uygulama talebinde bulunduğu ilgi sayılı yazı ile bildirilmiştir.

Adı geçen personelin söz konusu çalışması ile ilgili, Malatya Emniyet Müdürlüğünde anket uygulayabilmesi hususunda alınan Genel Müdürlük makam onayı ekte gönderilmiştir.

Bu çerçevede, tez çalışmasından elde edilen değerlendirme sonuçlarının Eğitim Daire Başkanlığının <ftp://egm1edbweb/akademik/Pol-Net> adresine kopyalanmasının sağlanmasını arz ederim.

Mustafa ÇANKAL
Eğitim Daire Başkanı
1.Sınıf Emniyet Müdürü

EKLER :

- 1- Onay (1 Sayfa)
- 2- Onaylı Anket Formu (2 Sayfa)

MALATYA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	
09 ŞUBAT 2006	
04976	

EĞİTİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	
GELEN EVRAK	
Tarih	: 09.02.2006
Sayı	: 0n 77
Birimi	: An-Ge Br.
Eğt. Şb. Md.	: 7

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.4.44.00.72.05/77

10/02/2006

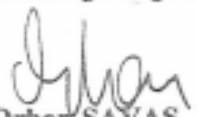
Konu : Başkomiser Barış AĞIRGÖTÜREN

MALATYA POLİS MESLEK YÜKSEK OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :Egm.Gnl.Müd'nün 09/02/2006 tarihli ve B.05.1.EGM.0.72.03.06-7-464/29536 sayılı yazı.

Müdürlüğünüz kadrosunda görevli 201961 sicil sayılı Başkomiser Barış AĞIRGÖTÜREN' in, Malatya İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümünde yüksek lisans öğrenimi yaptığı ve "Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu" konulu tez çalışması ile ilgili olarak Müdürlüğümüz personeline yönelik anket uygulama talebinde bulunduğu, adı geçen personelin söz konusu çalışması ile ilgili, Müdürlüğümüzde anket uygulayabilmesi hususunda Genel Müdürlük Makam onayı ile uygun görüldüğü ilgi sayılı yazı ile bildirilmiştir.

Konunun adı geçen personele tebliğ edilerek, yazımız ekinde gönderilen Genel Müdürlük Makam Onayı ve Onaylı Anket Formu doğrultusunda tez çalışmasının yapılmasını ve tez çalışmasında elde edilen değerlendirme sonuçlarının Eğitim Dairesi Başkanlığının [ftp://egmledbweb/akademik/Pol-Net](http://egmledbweb/akademik/Pol-Net) adresine kopyalanmak üzere, disket ortamında hazırlanarak Eğitim Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

Orhan SAVAŞ
İl Emniyet Müdürü
1.Sınıf Emniyet Müdürü

EKİ:

- 1-Onay (1 adet, 1 sayfa)
2-Onaylı Anket Formu (1 adet, 2 sayfa)

231
Ercan ATEŞ
Emniyet Amiri
Pe. Şb. Md.
15-102/2006

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
POLİS MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ	
Evrak Arş.Br.A.	
Tarih	13 SUB 2006
Sayı	00253
Şb. Personel Şb. Md.	
Müd.Yrd.	K
Okul Müdürü	

ASAYİŞ DAİRE BAŞKANLIĞINA

Halen Malatya PolisMeslek Yüksekokulu kadrosunda görevli 201961 sicil sayılı Başkomiser olarak görev yapmaktayım.

İnönü Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünde yapmakta olduğum yüksek lisans ile ilgili olarak hazırlamakta olduğum "Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu" konulu tez çalışması için,

*2000-2005 yılları Türkiye Genel Çocuk Suç İstatistikleri,

*2000-2005 yılları Malatya İli Çocuk Suç İstatistikleri, ile Çocuk Şube Müdürlüğünde çalışmam ile ilgili kaynak yayın ve dökümandan yararlanmam için gerekli iznin verilmesi hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 26.12.2005

B. A. G. Ö. T. Ü. R. E. N.

Barış AĞIRGÖTÜREN

ADRES :

Malatya PolisMeslek Yüksekokulu
Karakavak/Malatya
0 422 238 00 01

E K İ :

- 1- Yüksek Lisans Öğrenci Kimliği
- 2- Bilgi Notu (Tez Özeti)

11

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ EVRAK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
26 Aralık 2005
SAYI :

443177

26 Aralık 2005 58516 Çocuk Şb.

**2001-2003 YILLARI TÜRKİYE GENELİ VE MALATYA İLİ POLİS SORUMLULUK ALANINDA MEYDANA GELEN
ŞAHSA KARŞI İŞLENEN ASAYİŞ OLAYLARINDA CUMHURİYET SAVCILIĞINA SEVK EDİLEN 18 YAŞ ALTI
ÇOCUK SAYILARININ DAĞILIMI**

SUÇ TÜRÜ		TÜRKİYE GENELİ					
		2001		2002		2003	
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu	
		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Öldürme	Katlet	17	150	18	228	16	289
	İnsan ve Katlet	30	38	8	37	10	33
Mildele Yıl	Katlet	133	4847	131	4981	167	5273
	İnsan ve Katlet	45	280	36	387	33	284
	Diğer	125	4878	345	5232	390	5323
Genel Aşap ve Aile Nispeti ile Şahıs İhtiyatlı Akıllılaşma Başları	Kat-Katlet/İhtilak Kıymet	45	540	26	499	31	576
	Çocuk Kıymet	-	8	4	7	2	28
	Rahat Alma	1	6	-	4	-	8
	Tahrik	27	321	30	384	32	467
	Aile Ferahları Kötü Münasip	3	49	19	68	13	71
	İhtilak Kıymet	3	75	19	37	11	169
	Münasip Hareketler	4	146	3	183	18	172
	İnsan İhtiyatlı	8	298	12	303	17	365
	İnsan Tazminat	2	153	4	168	1	158
	İhtilak Vardığı Kötü Kıymet	4	67	1	67	2	44
	Polisye Tazminat ve Kadın Tazminat	64	62	36	62	29	83
	Kıymet Oynatma Oynatma	3	36	3	34	-	32
	Katlet Kıymet İhtilak/İhtilak/İhtilak	32	323	27	543	31	686
	Diğer Öv. Münasip Hareket, Diğer ve Kadın	3	98	5	119	1	126
	Rahat	-	6	2	1	2	1
	Zinnet	-	-	-	-	-	1
Diğer	İhtilak	-	-	-	-	1	1
	İhtilak	-	-	-	-	-	1
	Kıymet	25	300	37	313	18	303
	Münasip Münasip Sıkış Aynı	4	323	16	440	8	483
	İhtilak	13	3	9	17	17	30
TAMAMİ DİĞER SUÇLAR		881	1298	835	1646	818	1808
TOPLAM		2249	14798	2789	16332	3621	17313

MALATYA İLİ					
2001		2002		2003	
T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu	
18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
1	5	1	6	-	2
-	-	-	-	-	-
1	66	-	34	-	66
-	3	-	-	-	-
2	33	-	31	-	21
-	8	-	3	-	3
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
1	3	-	-	-	2
-	8	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-
-	3	-	-	-	-
-	1	-	-	-	2
-	2	-	2	-	1
-	2	-	-	-	1
3	1	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	1	-	1	-	2
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	1	-	2	-	1
-	8	-	2	-	1
-	-	1	-	-	-
31	3	15	3	14	7
14	24	22	18	2	18
89	171	32	188	18	134

2004 YILI İLE 2005 YILI OCAK-KASIM AYLARINDA TÜRKİYE GENELİ VE MALATYA İLİ POLİS SORUMLULUK ALANINDA MEYDANA GELEN MALA KARŞI İŞLENEN ASAYİŞ OLAYLARINDA CUMHURİYET SAVCILIĞINA SEVK EDİLEN 18 YAŞ ALTI ÇOCUK SAYILARININ DAĞILIMI

SUÇ TÜRÜ		TÜRKİYE GENELİ			
		2004		2005 (OCAK-KASIM)	
		T.C. Üyesi		T.C. Üyesi	
		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
BİRGİZLİLİK	Evden	313	2945	274	2691
	İşyerinden	476	5583	429	4990
	Evden Kaçma ve Karşılığında	57	894	33	803
	Baskıdan	18	8	13	15
	Okuldan	121	2685	86	2818
	Okul Hırsızlığı	58	1490	47	1506
	Kapkaçtırık	68	831	63	896
	Yakınlıktan	1294	1473	1263	1379
	Niyetlenmiş ve Niyetlenmiş Hayvan Hırsızlığı	1	123	-	87
	Diğer	687	2903	672	3718
GASP - TAĞİMAT	Şahıtan	20	1215	24	1683
	Evden	-	23	2	8
	İşyerinden	4	63	3	32
	Baskıdan	-	-	-	-
	Adama Kaldırarak	-	13	2	8
	Zorla Çalı - Sınır İncirletmek / Tahvil İsmak	1	4	1	7
YANGIN	Kasten	4	89	3	103
	Birelden	11	93	8	42
DİĞER SUÇLAR	Tefahhüsten	30	160	30	118
	Tezkereli Saldırıdan	27	368	38	352
	Şey Eyyam Eten, Alarak, Saldırı ve Saldırarak	2	83	3	85
	Malı Çalmak Vererek (Nasıl İsmak)	18	1817	66	1328
	Malı Çalmak	1	30	2	25
	Malı Çalmakla İlgili Olarak	24	126	8	112
	Malı Çalmakla İlgili Olarak	18	284	3	118
	Malı Çalmakla İlgili Olarak	79	1229	113	1213
	GENEL TOPLAM	3113	23832	3119	23121

MALATYA İLİ			
2004		2005 (OCAK-KASIM)	
T.C. Üyesi		T.C. Üyesi	
18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
2	23	1	11
3	51	-	40
-	2	-	4
-	-	-	-
-	8	-	13
-	4	-	11
-	2	-	1
-	3	6	2
-	-	-	-
-	9	-	14
-	25	-	17
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
1	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	1	1	-
-	5	-	-
-	-	-	-
-	9	1	2
-	-	-	-
2	3	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
30	142	9	118

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Mala Karşı İşlenen Suçlar)																	
2001 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		SEVİ		FIRAKI		ULU				YAHALİ				DİĞER			
		T.C. Uydu		T.C. Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu	
		K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B
Bireşik	Birlik	193	2941	7	141	0	0	0	0	1	5	0	0	19	47	1	2
	İşbirlik	313	6491	23	298	0	0	0	0	0	5	0	1	11	61	2	3
	Birlik Kurum ve Kuruluşları	17	681	0	20	0	0	0	0	0	2	0	0	1	9	0	0
	Birlik	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ordu	141	2917	6	69	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	92	7
	Ordu Hizmeti	37	1302	6	74	0	2	0	0	0	0	0	0	1	12	2	6
	Yabancılar/Kapıcılar	945	1521	34	113	0	0	0	0	4	2	5	1	77	90	60	1
	Birlik ve Kuruluşları	4	139	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0
	Dijital	510	3435	49	126	1	0	0	0	3	4	0	1	32	125	37	11
	Sektör	45	521	7	19	0	1	0	0	6	23	1	4	11	118	8	1
Çarp / Yığın	Birlik	7	29	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
	İşbirlik	1	29	0	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	9	0	0
	Birlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yabancı Kurum ve Kuruluşları	2	9	0	9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
	Yabancı Kurum ve Kuruluşları	1	8	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Yabancı Kurum ve Kuruluşları	1	8	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Yığın	Devlet Ait Birim, Tez ve Araştırma	9	21	0	9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
	Devlet Ait Birim, Tez ve Araştırma	9	79	0	1	7	10	0	0	11	23	0	0	2	8	0	1
	Orman Yığını	0	8	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	7	0
	Orman Yığını	0	8	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	7	0
Diğer Suçlar	Orman Yığını	42	166	4	13	0	0	0	0	0	1	0	0	4	63	0	1
	Orman Yığını	21	230	8	36	0	0	0	0	0	1	0	0	11	78	4	2
	Orman Yığını	2	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0	0
	Orman Yığını	26	503	1	7	1	0	0	0	9	11	0	0	11	21	2	1
	Orman Yığını	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Orman Yığını	22	151	0	6	0	0	2	0	12	13	3	1	32	21	0	0
	Orman Yığını	8	188	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	6	9	4	1
	Orman Yığını	69	667	14	35	0	1	8	0	13	18	1	3	11	71	7	1
GENEL TOPLAM		2422	22247	181	966	9	14	13	3	82	111	19	11	229	771	228	37

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Mala Karpı İşlenen Suçlar)																	
2002 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		ŞİHİRLİ SAYISI				MİAĞDUR SAYISI											
		YASALANAN		FİNANİ		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruğu		T.C. Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
İnsanlık	Evdan	100	3120	10	187	0	0	0	0	2	4	0	0	14	27	7	0
	İşyerinde	308	6166	10	390	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48	3	0
	Rzani Karan ve Kurbanlılar	19	716	0	17	0	0	0	0	4	0	0	0	0	3	0	0
	Baraklar	10	18	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Çocuklar	47	2071	2	70	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10	0	0
	Ömür Harcıları	6	1132	0	44	0	0	0	0	0	0	0	1	0	12	1	0
	Yabancılar/Kurbanlılar	1070	1780	24	89	0	0	0	0	4	2	0	1	190	167	20	1
	İşyerinde ve Kışkırtıcı Hayvan Harcıları	11	118	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Diğer	325	4070	16	160	0	0	0	0	0	10	0	0	43	180	21	1
	Çocuk / Yetim	Salıncak	13	790	2	38	0	0	0	0	7	41	2	4	24	204	3
Evdan		0	16	0	4	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
İşyerinde		0	32	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Baraklar		1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Azad Kaldırarak		1	12	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Zarar Çıkartıcı Kurbanlılar/Teknik Erenk		0	13	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yaralı	Devlete Alt Bina, Tarih ve Anıtlarda	0	46	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İşyeri Alt Bina, Tarih ve Anıtlarda	16	92	0	0	2	15	0	0	0	10	0	0	2	13	0	0
	Çocuk Yaralıları	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Suçlar	Değerlendirilebilir	36	103	4	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
	Resmiyet Belirli	15	160	1	15	0	0	0	0	0	1	0	0	22	122	1	0
	Alınarak, İstisna ve Belirli	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Mala Zarar Vererek (Nasıl olur)	20	670	0	11	0	0	0	0	0	0	1	0	12	30	0	0
	Diğer Suçlar	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Maddi Mülkiyetin (Açıkla) Suçları	28	211	0	2	0	0	0	0	0	10	0	0	45	24	4	0
	Maddi Mülkiyetin (Açıkla) Suçları	14	217	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Mala Karpı İşlenen Taziri Dışı Suçlar	150	000	4	10	1	1	0	0	0	0	0	0	48	00	1	0
GENEL TOPLAM		2400	21307	92	1836	5	16	0	0	38	113	5	9	420	1108	96	1

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Mala Karpı İşlenen Suçlar)																	
2003 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		C. Baskınlık		Fırtına		Ölü				Yaralı				Diğer			
		T.C. Üyüklü		T.C. Üyüklü		T.C. Üyüklü		Tatmin Üyüklü		T.C. Üyüklü		Yatırım Üyüklü		T.C. Üyüklü		Tatmin Üyüklü	
		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Harcama	Erdem	215	2991	4	143	0	8	0	0	0	3	8	0	20	47	0	4
	İyirtilen	345	5315	17	249	0	1	8	8	0	1	0	0	11	27	1	3
	Kısmi Karan ve Kırsaklardan	28	754	2	38	0	0	0	8	0	1	0	0	0	1	8	3
	Baskınlık	1	3	0	3	8	0	0	8	8	0	0	0	0	0	8	0
	Ölüden	127	2892	8	117	8	0	0	0	8	10	0	8	9	12	6	0
	Ölü Harcı	37	1184	1	98	0	0	0	0	1	8	0	8	1	14	3	8
	Yaralıdan/ Kırılmalık	1401	1096	18	86	0	8	0	0	4	4	8	0	176	88	0	3
	Hayatın ve Kırılmalık Hayatın Harcı	9	203	0	13	0	8	8	0	0	0	8	0	3	8	1	8
	Diğer	764	3896	38	133	0	8	8	8	0	6	3	0	72	286	0	3
Güç / Yığın	Salgın	49	945	8	30	8	0	1	8	8	78	3	0	31	208	3	0
	Erdem	1	82	8	3	0	0	0	8	8	8	1	8	0	12	8	0
	İyirtilen	1	33	4	3	0	0	0	0	0	3	3	0	1	2	8	8
	Baskınlık	0	0	0	8	0	8	8	0	0	0	8	0	8	1	0	8
	Adan Kaldırma	0	13	0	8	0	8	8	0	1	3	8	0	0	1	0	8
	Yaralı Çıkış	0	10	0	0	8	0	8	8	0	0	0	0	0	1	0	0
	Yaralıdan/Tatmin Etmek	0	10	0	0	8	0	8	8	0	0	0	0	0	1	0	0
Yığın	Ölüden Alın, Tazir ve Arayışlar	3	39	0	0	8	0	0	8	0	0	1	8	0	1	8	0
	Salgın Alın, Tazir ve Arayışlar	10	89	8	2	7	9	0	8	18	19	1	0	3	6	3	2
	Orman Yığın	0	8	0	8	1	0	0	0	0	3	2	0	8	2	0	8
Diğer Suçlar	Dolandırıcılık	17	137	0	21	0	8	8	0	0	1	8	0	6	56	23	8
	Kısmi Salgın	37	137	9	49	0	0	1	1	0	4	8	0	24	178	1	1
	Suq Kıymet Satın Almak, Satmak ve Saldırmak	1	71	1	3	8	0	0	0	8	0	0	8	2	12	0	0
	Mala Zarar Vermek (Nisai Zarar)	34	948	2	39	8	0	0	8	2	9	4	8	10	25	2	0
	Bilgiye Suçlar	3	36	8	1	8	0	0	0	8	1	0	0	8	0	8	0
	Adanın Mülkiyeti	22	181	0	3	0	8	0	0	9	12	0	3	10	18	2	0
	Ayrılmak Suçlar	28	236	0	4	0	8	8	0	2	4	8	0	6	43	3	0
	Adanın Mülkiyeti	28	236	0	4	0	8	8	0	2	4	8	0	6	43	3	0
Mala Karpı İşlenen Tatmin Etmek Suçlar		71	889	4	36	3	1	2	6	7	28	1	8	19	143	13	1
GENEL TOPLAM		3158	23223	194	1894	11	11	4	7	52	150	19	3	436	1205	63	39

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU

TÜRKİYE GENELİ

Ay : Son Altı Aylık (Temmuz - Aralık)

Yıl : 2001

		0-10 Yaş Arası					11-18 Yaş Arası				
		T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM	T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM
		Kız	Erkek	Kız	Erkek		Kız	Erkek	Kız	Erkek	
1- Öğrenimi	1- Okur - Yazar Değil	925	1308	8	0	2241	583	2067	4	18	2672
	2- Temel Eğitim	307	786	3	3	1099	2257	12230	23	40	14550
	3- Lise	3	7	0	0	10	593	2257	15	15	2882
	TOPLAM	1235	2101	11	3	3350	3435	16554	42	73	20104
2- Kimle Yaşadığı	1- Öz Anne - Öz Baba	1111	1964	10	3	3088	2535	12160	26	38	14759
	2- Öz Anne - Üvey Baba	31	29	0	0	60	97	486	0	1	584
	3- Üvey Anne - Öz Baba	6	13	0	0	19	37	243	1	0	283
	4- Kardeş	12	15	1	0	28	32	273	1	3	309
	5- Yakın Akraba	29	12	0	0	41	72	210	1	1	284
	6- Arkadaş	1	2	0	0	3	23	123	4	0	150
	7- Sokakta	7	30	0	0	37	17	431	0	2	450
	8- Kararıda	33	41	0	0	74	118	227	0	12	357
	TOPLAM	1230	2106	11	3	3350	2931	14155	33	57	17176
3- Bağımlılık Yapan Madde Kullanıyormu?	1- Sigara	16	40	1	0	57	587	3923	3	17	4530
	2- Alkol	1	2	1	0	4	42	999	2	2	1045
	3- Çiğneme	0	7	0	0	7	6	324	0	1	331
	4- Yapaşması	0	12	0	0	12	9	468	0	0	477
	5- Uyusurucu	0	1	0	0	1	4	64	2	0	70
	6- Hap	0	1	0	0	1	61	115	0	0	176
	7- Hiç bir madde kullanmıyor	1192	2023	9	3	3227	2730	8984	26	42	11782
	TOPLAM	1209	2086	11	3	3309	3439	16877	33	62	20411
4- Geliş Nedeni	1- Sokakta Yaşama	25	186	0	0	211	50	874	1	0	925
	2- Evden Kaçma	31	67	0	0	98	318	602	1	1	922
	3- Kayıp	12	35	0	0	47	83	100	0	0	183
	4- Belirsiz	66	154	0	0	220	28	99	0	0	127
	5- Terk	48	56	0	0	104	32	42	0	0	74
	6- Suç Mağduru	899	1383	6	3	2291	1892	3087	17	21	5017
	7- Suç İşlediği Şüphesi	153	224	5	0	382	1060	11814	14	39	12927
	TOPLAM	1234	2105	11	3	3353	3463	16818	33	61	20175
5- Teslim Edilen Yer	1- Aile	1070	1814	11	3	2898	2283	5869	18	16	8186
	2- Kurum	77	125	0	0	202	196	824	1	0	1021
	3- Cumhuriyet savcılığı	84	161	0	0	245	929	9805	14	44	10792
	TOPLAM	1231	2100	11	3	3345	3408	16498	33	60	19999

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU

TÜRKİYE GENELİ

Ay : Yıllık

Yıl : 2002

		0-10 Yaş Arası					11-18 Yaş Arası				
		T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM	T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM
		Kız	Erkek	Kız	Erkek		Kız	Erkek	Kız	Erkek	
1- Öğrenimi	1- Okur - Yazar Değil	3499	4822	20	14	8355	2048	7425	8	30	9511
	2- Temel Eğitim	1165	2874	6	13	4058	7204	41562	62	139	48967
	3- Lise	17	26	0	1	44	2576	9689	28	23	12316
	TOPLAM	4681	7722	26	28	12457	11828	58676	98	192	70794
2- Kimle Yaşadığı	1- Öz Anne - Öz Baba	4207	7129	22	26	11384	9889	50330	70	146	60435
	2- Öz Anne - Övey Baba	71	111	2	0	184	418	1627	6	4	2055
	3- Övey Anne - Öz Baba	41	80	1	1	123	254	963	0	0	1217
	4- Kardeş	29	52	0	0	81	125	782	0	1	908
	5- Yakın Akraba	164	66	0	1	231	323	904	6	2	1235
	6- Arkadaş	10	10	0	0	20	114	521	12	16	663
	7- Sokakta	53	99	0	0	152	179	1880	0	19	2078
	8- Kurumda	122	209	0	0	331	572	1637	2	1	2212
	TOPLAM	4697	7756	25	28	12506	11874	58644	96	189	70803
3- Değersizlik Yapan Maddeler Kullanıyor mu?	1- Sigara	135	237	0	2	374	2291	19827	16	44	22178
	2- Alkol	0	4	0	0	4	180	2467	9	1	2657
	3- Çörekçö	0	8	0	0	8	35	776	1	0	812
	4- Yaptırmacı	0	46	0	0	46	36	1939	0	0	1975
	5- Uyuşturucu	0	1	0	0	1	29	324	0	0	353
	6- Hap	13	7	0	0	20	85	562	0	0	647
	7- Hiç bir madde kullanmıyor	4487	7383	25	25	11920	9187	33468	72	144	42871
	TOPLAM	4635	7686	25	27	12373	11843	59363	98	189	71493
4- Geliş Nedeni	1- Sokakta Yaşama	137	727	0	0	864	227	3740	1	0	3968
	2- Evden Kaçma	85	241	0	0	326	1395	2624	4	2	4025
	3- Kayıp	76	149	0	1	226	495	663	3	0	1161
	4- Bulunmuş	436	758	2	0	1196	347	910	1	1	1259
	5- Terk	127	156	0	0	283	49	197	0	0	246
	6- Suç Mağduru	2885	4830	21	21	7777	5934	10102	42	27	16105
	7- Suç İşlediği Şüphesi	949	835	2	5	1811	3428	40373	44	157	44002
	TOPLAM	4695	7736	25	27	12483	11875	58689	95	187	70766
5- Tedbir Edilen Yer	1- Aile	4096	6740	19	23	10878	7922	22081	56	52	30031
	2- Kurum	307	513	1	0	821	823	3938	10	2	4773
	3- Cumhuriyet sivilizliği	278	472	6	3	759	2999	32514	31	131	35675
	TOPLAM	4681	7725	26	26	12458	11744	58453	97	185	70479

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU

TÜRKİYE GENELİ

YILLIK

Yıl : 2003

		0-10 Yaş Arası					11-18 Yaş Arası				
		T.C. Uyruklu		Yabancı		TOPLAM	T.C. Uyruklu		Yabancı		TOPLAM
		Kız	Erkek	Kız	Erkek		Kız	Erkek	Kız	Erkek	
1- Okunması	1- Okur - Yazar Değil	4173	4813	24	14	9024	2423	8622	28	36	11109
	2- Temel Eğitim	1399	3378	9	12	4798	7839	47635	83	82	55639
	3- Lise	28	25	2	0	55	3302	12648	28	19	15997
	TOPLAM	5600	8216	35	26	13877	13564	68905	139	137	82745
2- Kimle Yaşadığı	1- Öz Anne - Öz Baba	4956	7388	27	26	12397	11690	60288	122	98	72198
	2- Öz Anne - Övey Baba	120	230	1	0	351	467	1566	0	2	2035
	3- Övey Anne - Öz Baba	56	105	0	1	162	229	926	0	2	1157
	4- Kardeş	29	75	0	0	104	148	852	1	1	1002
	5- Yakın Akıba	209	133	0	0	342	379	1278	2	2	1661
	6- Arkadaş	3	3	0	0	6	74	649	9	7	739
	7- Sokakta	55	102	1	0	158	37	1680	0	12	1729
	8- Kurumda	126	165	1	0	292	583	1690	8	3	2284
	TOPLAM	5554	8201	30	27	13812	13607	68929	142	127	82805
3- Başarılılık Yapılan Madde Kullanıyor mu?	1- Sigara	123	271	1	4	399	2783	29350	44	67	28244
	2- Alkol	0	6	0	0	6	194	3393	6	4	3599
	3- Çöcece	0	9	0	0	9	13	1240	0	0	1253
	4- Yapıştırıcı	0	16	0	0	16	30	2023	3	4	2060
	5- Uyutucu	0	5	0	0	5	16	424	0	1	441
	6- Hap	1	6	0	0	7	84	521	0	0	605
	7- Hiç bir madde kullanmıyor	5438	7803	31	35	13307	10553	37059	88	62	47762
	TOPLAM	5562	8116	32	39	13749	13673	70012	141	138	83964
4- Geliş Nedeni	1- Sokakta Yaama	79	465	1	0	545	334	2848	0	5	3187
	2- Evden Kaama	51	200	0	0	251	1575	2937	4	3	4519
	3- Kayıp	95	184	0	0	279	650	667	4	1	1322
	4- Buluntu	642	1405	2	4	2053	509	2925	2	8	3444
	5- Terk	124	139	0	0	263	67	231	0	0	298
	6- Saç Mağduru	2892	4626	22	14	7554	6181	9968	78	17	16244
	7- Saç İledigi Şüphesi	1704	1156	8	7	2875	4342	49275	148	96	53861
	TOPLAM	5587	8175	33	25	13820	13658	68851	236	130	82875
5- Testim Edilen Yer	1- Aile	4801	6973	34	22	11830	9133	26546	87	42	35808
	2- Kurum	455	748	5	2	1210	921	4899	16	40	5876
	3- Cumhuriyet sevinç	332	442	2	1	777	3375	37067	61	58	40561
	TOPLAM	5588	8163	41	25	13817	13429	68512	164	140	82245

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU

TÜRKİYE GENELİ

YILLIK

Yıl : 2004

		0-10 Yaş Arası					11-18 Yaş Arası				
		T.C. Uyruklusu		Yabancı		TOPLAM	T.C. Uyruklusu		Yabancı		TOPLAM
		Kız	Erkek	Kız	Erkek		Kız	Erkek	Kız	Erkek	
1- Öğrenimi	1- Okur - Yazır Değil	3804	4129	17	7	7957	2318	8074	4	36	10452
	2- Temel Eğitim	1582	3367	77	8	5154	7968	46903	84	107	55082
	3- Lise	2	12	0	0	14	3709	15987	37	28	19761
	TOPLAM	5308	7708	94	15	13125	14035	70964	125	171	85295
2- Kimle Yaşadığı	1- Öz Anne - Öz Baba	4479	7259	29	13	11780	12298	64209	93	101	76701
	2- Öz Anne - Üvey Baba	100	100	0	0	200	411	1187	4	2	1604
	3- Üvey Anne - Öz Baba	49	80	0	0	129	203	892	1	0	1096
	4- Kardeş	36	88	0	1	125	235	1489	1	4	1729
	5- Yakın Akraba	114	61	1	0	176	302	1049	7	2	1360
	6- Arkadaş	0	1	0	0	1	73	401	17	37	528
	7- Sokakta	27	63	0	0	90	52	1126	2	19	1199
	8- Kurumda	157	148	1	1	307	536	1467	2	8	2013
	TOPLAM	4962	7800	31	15	12808	14110	71830	127	173	86230
3- Bağımlılık Yapan Madde Kullanıyor mu?	1- Sigara	133	262	0	0	395	2667	26886	34	59	29646
	2- Alkol	2	1	0	0	3	185	3350	8	4	3547
	3- Çiğdem	0	10	0	0	10	3	775	0	0	778
	4- Yaptırıcı	0	34	0	0	34	29	1868	0	0	1897
	5- Uyuşturucu	0	1	0	0	1	14	495	0	1	510
	6- Hap	2	2	0	0	4	86	1045	2	0	1133
	7- Hiç bir madde kullanmıyor	4904	7313	29	10	12256	10911	38902	83	95	49991
	TOPLAM	5041	7623	29	10	12703	13895	73321	127	159	87502
	TOPLAM	5041	7623	29	10	12703	13895	73321	127	159	87502
4- Geliş Nedeni	1- Sokakta Yaşama	60	357	0	0	417	69	1962	0	0	2031
	2- Evden Kaçma	38	127	0	0	185	1384	2878	14	2	4278
	3- Kayıp	129	226	1	0	356	1092	1075	4	2	2173
	4- Buluntu	987	2050	4	3	3044	1039	3850	10	19	4918
	5- Terk	86	121	0	0	207	165	200	0	0	365
	6- Suç Mağduru	2304	3852	12	2	6170	5774	9968	49	30	15821
	7- Suç İşlediği Şüphesi	1363	1029	12	5	2409	4676	51520	58	124	56378
	TOPLAM	4967	7762	29	10	12788	14199	71463	135	177	85964
5- Teslim Edilen Yarı	1- Aile	4353	6813	21	5	11192	9717	30345	72	70	40204
	2- Kurum	419	688	7	4	1118	844	4008	29	57	4938
	3- Cumhuriyet savcısı	191	283	1	1	476	3043	35895	35	49	39020
	TOPLAM	4963	7784	29	10	12786	13604	70248	136	176	84162

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU

TÜRKİYE GENELİ

ONBİR AYLIK

Yıl : 2005

		0-10 Yaş Arası					11-18 Yaş Arası				
		T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM	T.C. Uyrukları		Yabancı		TOPLAM
		Kız	Erkek	Kız	Erkek		Kız	Erkek	Kız	Erkek	
1- Öğrenimi	1- Okur - Yazar Değil	3088	3718	14	15	6827	2079	4836	21	60	8987
	2- Temel Eğitim	1794	2663	11	14	5482	8257	46682	92	116	55147
	3- Lise	14	110	1	0	125	4313	16986	37	59	21393
	TOPLAM	4888	7491	26	29	12434	14640	70504	150	235	85529
2- Kimle Yaşadığı	1- Öz Anne - Öz Baba	4452	7030	24	23	11529	13020	64619	128	160	77927
	2- Öz Anne - Övey Baba	56	106	2	2	166	347	1301	5	3	1656
	3- Övey Anne - Öz Baba	25	61	0	0	86	133	627	0	0	760
	4- Kardeş	60	110	0	0	170	228	1433	2	0	1663
	5- Yakın Akıba	105	75	0	0	180	252	923	3	13	1191
	6- Arkadaş	2	9	0	0	11	62	437	7	37	543
	7- Sokakta	22	32	0	0	54	31	628	0	15	674
	8- Karında	184	135	2	2	323	568	1548	1	1	2118
	TOPLAM	4906	7538	28	27	12519	14641	71516	146	229	86532
3- Bağımlılık Yapan Madde Kullanıyor mu?	1- Sigara	115	350	0	0	465	2515	25926	41	70	28532
	2- Alkol	0	7	0	0	7	118	2585	8	10	2721
	3- Çözücü	0	2	0	0	2	6	639	0	0	665
	4- Yayıstıcı	0	18	0	0	18	18	1583	3	0	1604
	5- Uyuşturucu	0	2	0	0	2	25	459	1	0	485
	6- Hap	3	7	0	0	10	39	563	0	1	603
	7- Hiç bir madde kullanmıyor	4729	7139	27	27	11922	11789	39165	112	156	51222
	TOPLAM	4847	7525	27	27	12426	14510	70940	165	237	85852
4- Geliş Nedeni	1- Sokakta Yaşama	94	529	0	0	623	174	2344	5	0	2523
	2- Evden Kaçma	52	157	0	0	209	1591	3019	8	4	4622
	3- Kayıp	114	228	2	0	344	1301	1401	5	6	2713
	4- Balanta	785	1391	0	1	2177	784	2673	18	40	3515
	5- Terk	64	79	0	0	143	31	56	0	0	87
	6- Suç Mağduru	2525	4099	20	24	6378	6437	11203	69	15	17744
	7- Suç İşlediği Şüphesi	1290	1110	5	2	2407	4532	50072	74	173	54851
	TOPLAM	4924	7503	27	27	12481	14870	70768	179	238	86055
5- Teslim Edilen Yer	1- Aile	4022	6372	23	24	10441	10181	31331	102	75	41689
	2- Karın	531	701	2	2	1236	905	3499	27	75	4506
	3- Cumhuriyet anıtı	380	461	2	2	845	3075	35058	51	86	38250
	TOPLAM	4933	7534	27	28	12502	14161	69888	180	236	84445

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şahsa Karşı İşlenen Suçlar)																	
2001 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		GAAYİPMİNE BAYK KIDILAN		YERLEŞİ		ÖLÜ				YATILI				DÜĞEN			
		T.C. Uydu		T.C. Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu		T.C. Uydu		Yabancı Uydu	
		K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B
Öldürme	Katme	17	281	1	4	58	123	8	1	4	18	3	0	0	2	0	0
	Batal veya Katme (Trafik Katme Haric)	10	39	0	3	55	178	4	0	5	18	0	0	1	5	0	0
Mikrobu FET	Katme Yaralama	133	4847	19	331	3	26	1	5	218	2802	71	458	16	103	0	0
	Damal ve Katme Yaralama	48	200	0	6	7	8	0	0	520	1113	20	14	10	39	0	0
	Darp	325	4878	5	135	1	8	0	11	486	3218	88	38	138	451	6	8
Genel Anlatı ve Akla Nispeten Bu Şahsa Karşı İşlenen Suçlar	Çocuk Katme	0	8	1	0	0	0	0	0	13	0	3	0	16	17	1	0
	Rakın Alma	1	8	0	3	0	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0	0
	Tebdi	22	301	1	8	0	1	0	0	6	18	0	0	44	77	6	2
	Akla Farklılık İkili Akımları	5	40	0	1	0	0	0	0	158	181	1	4	68	41	0	0
	Ekim ve Ekim	8	78	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	33	28	0	0
	Mikrobu Hariceleri	4	148	0	1	0	0	0	0	18	8	0	1	280	40	2	0
	İm Geçmek	8	388	0	0	1	0	0	0	80	48	1	0	239	81	1	0
	İm Tazeli	2	153	0	4	1	0	0	0	36	20	0	0	118	78	2	0
	Ekim Yaralama KIDILAN	4	67	0	0	0	0	0	0	83	3	0	0	155	8	0	0
	Ekim Yaralama, K. Tazeli ve Akımları	84	82	7	8	0	0	0	0	3	4	1	0	82	3	3	0
Ekim Yaralama Akımları İşlenen Suçlar	Ekim Yaralama / Ekim	8	38	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekim Yaralama, Mik. Yaralama	18	323	0	1	0	1	0	0	3	8	40	1	8	18	2	0
	Ekim Yaralama, Mik. Yaralama	3	58	0	0	0	0	0	0	2	18	8	0	2	8	0	0
	Ekim	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekim	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekim Yaralama	28	320	0	4	2	8	0	0	5	18	1	0	2	8	4	1
	Ekim Yaralama KIDILAN	8	325	0	5	0	8	0	0	2	12	2	0	12	18	0	0
	Ekim	15	8	0	0	801	80	11	2	3	3	1	0	1	0	1	0
Ekim Yaralama Akımları İşlenen Suçlar	Ekim Yaralama	828	388	2	7	18	3	1	0	805	302	18	8	32	32	8	1
	Ekim Yaralama Akımları İşlenen Suçlar	251	1258	184	167	144	265	31	18	1888	2347	188	40	818	480	38	21
GENEL TOPLAM		2934	14058	192	894	388	687	54	34	3728	8068	380	518	1719	1268	81	33

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şişli Etiler Çocuk Hastanesi)																	
2021 YILI																	
ŞUÇ TİPİ		ŞÜPHELİ SAYI				MAĞDUR SAYISI											
		YAKALANAN		FİRARİ		ÖLD				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruğu		T.C. Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu		T.C. Uyruğu		Yabancı Uyruğu	
		K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B
Ölüm	Katil	04	229	0	21	21	26	0	4	0	29	0	0	3	1	0	0
	İstisnai veya Kasıtlı (Trafik Kazası Hariç)	0	27	1	11	23	182	2	3	0	27	0	0	0	2	0	0
Uluslararası	Katil Yaralama	111	2509	2	226	2	24	1	7	246	2194	22	172	34	141	1	1
	İstisnai ve Kasıtlı Yaralama	24	262	2	0	1	9	0	0	291	2424	3	0	12	13	0	0
	Diğer	122	2125	4	126	0	3	0	0	212	2220	17	12	173	291	2	0
								9 ¹									
Genel Anlatıcı ve Altı Fiksanlı Şişli Etiler Çocuk Hastanesi	Kız-Kızın, Erkek-Erkeğin	26	409	11	109	0	0	0	0	131	49	0	0	102	80	0	0
	Çocuk Kaçırma	4	9	1	1	0	0	0	0	1	4	0	0	26	20	1	0
	Poliçe Alın	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Tatiller	20	263	1	7	0	0	0	0	15	22	1	0	27	115	2	0
	Yıla Partilerle Kötü Muamele	10	60	0	3	0	0	0	0	156	167	1	0	134	26	2	0
	Hakaret ve Sövme	19	87	0	1	0	0	0	0	5	5	1	1	23	18	0	0
	Sözleşme Hisseler	3	162	0	1	0	0	0	0	26	11	0	0	200	64	0	0
	İzci Olarak	12	300	0	12	1	0	0	0	86	60	0	0	232	64	3	1
	İzci Olarak	4	185	0	2	0	0	0	0	24	21	0	0	164	84	2	0
	Ekonomik Vaziyetin Kötü Duruma	1	67	0	1	0	0	0	0	60	1	0	0	101	4	1	0
	Polisçe Tutar, B.T. Tutarı ve Anlatıcı	39	62	2	1	0	0	0	0	5	0	2	0	63	3	0	0
	Kasus Oynatmak / Oynatmak	3	34	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Anlatıcı ve Altı Fiksanlı Şişli Etiler Çocuk Hastanesi	Katil, Yaralama, Hakaret, Sövme, Diğer	17	344	1	11	0	0	0	0	5	17	13	0	4	13	3	0
	Diğer Dev Menkulatara Hakaret, Diğer ve Diğer	5	128	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	2	4	2	2
	Kayıp	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	Kayıp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İstisnai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İstisnai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İstisnai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	4136 Sayılı Kanuna İstisnai	17	515	0	0	0	0	0	0	3	7	0	1	0	20	1	0
	5136 Sayılı Kanuna İstisnai	10	442	1	14	0	0	0	0	2	11	1	0	31	15	0	0
	Diğer	0	27	0	0	0	167	0	0	7	9	0	0	3	0	0	0
	Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Toplam		2191	14372	47	717	110	220	23	30	1281	9977	206	208	2564	2667	68	24

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şehin Karpı İşlenen Sağlık)																	
2003 YILI																	
MÜHÜR		ŞÜPHELİ SAYISI						MAĞDUR SAYISI									
		T.C. Üyümlü Sayısı		Fisvri		Ööl				Yaralı				Diğer			
		T.C. Üyümlü		T.C. Üyümlü		T.C. Üyümlü		Yabancı Üyümlü		T.C. Üyümlü		Yabancı Üyümlü		T.C. Üyümlü		Yabancı Üyümlü	
		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile		İl paç ve Aile	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Ölüm	Kızım	16	350	0	11	36	89	1	3	12	40	1	0	3	7	0	0
	Özel veya Kızım (Türk Kızım Kızı)	10	30	0	2	70	145	0	10	16	36	1	10	0	3	0	0
Mikrobik Pili	Kızım Yaralı	100	1573	2	267	0	12	0	2	211	3413	70	22	30	110	2	3
	İş ve Kızım Yaralı	20	244	0	3	0	4	0	3	414	214	1	0	40	0	0	0
	Diğer	500	6000	3	140	1	3	0	0	400	2000	10	14	204	0	10	3
	Kızım, Kızım, Kızım	11	506	12	0	0	0	0	1	204	34	0	4	1000	30	0	0
Genel Aile ve Aile Üyeleri ile Şehin Karpı İşlenen Sağlık	Çocuk Kızım	2	20	0	0	0	0	0	0	10	3	0	0	14	31	0	1
	Kızım Aile	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Türk	20	400	0	10	0	0	0	0	11	34	0	0	0	100	0	1
	Aile Üyeleri Kızım Kızım	10	11	0	2	0	2	0	0	200	104	0	3	141	70	0	0
	Kızım ve Kızım	11	100	0	3	0	0	0	0	3	0	0	1	30	14	2	0
	Mikrobik Kızım	10	172	0	4	0	0	0	0	17	0	0	0	200	0	1	0
	Kızım Kızım	17	200	1	10	0	0	0	0	100	30	2	0	100	0	0	0
	Kızım Kızım	1	100	1	2	0	0	0	0	30	24	1	2	100	100	2	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	2	40	2	0	0	0	0	0	40	0	0	0	100	2	0	0
	Kızım Kızım, Kızım Kızım	20	20	0	3	0	0	0	0	0	1	2	0	30	2	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	0	10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	10	400	0	30	0	1	0	0	3	14	0	0	3	0	0	1
Türk Kızım Kızım Kızım Kızım	Diğer Kızım Kızım Kızım Kızım	1	100	0	2	0	0	0	0	0	3	0	0	2	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	10	200	2	10	0	0	0	0	3	14	1	0	10	0	0	3
	Kızım Kızım Kızım Kızım	0	400	0	30	0	1	0	0	2	4	0	2	4	20	4	3
	Kızım Kızım Kızım Kızım	17	10	0	0	20	34	0	1	4	0	0	0	0	1	1	0
Diğer	Kızım Kızım Kızım Kızım	1000	344	2	3	4	0	1	2	200	140	4	0	30	30	4	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	110	1000	0	100	100	340	21	10	1000	2044	20	3	0	10	10	3
	Kızım Kızım Kızım Kızım	1000	344	2	3	4	0	1	2	200	140	4	0	30	30	4	0
	Kızım Kızım Kızım Kızım	110	1000	0	100	100	340	21	10	1000	2044	20	3	0	10	10	3
GENEL TOPLAM		3601	17213	50	120	300	677	37	40	4250	18000	110	0	4000	1400	70	10

ÇOCUK İSTATİSTİK FORMU (Şahıs Karşı İşlenen Suçlar)																	
2014 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		ÇAYIRCIÖZÜS A SÖZÜS		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
ÖZELİME	Kasten	10	316	0	16	37	130	8	1	10	32	0	0	8	2	6	3
	Buzul veya Kazan (Trafik Kazası Hariç)	4	30	0	1	83	170	0	1	17	22	0	0	1	0	0	0
	Öldürmeye Teşebbüs	2	57	0	4	0	0	0	0	14	27	0	0	3	5	0	0
MİLLİYET	Kasten Yaralama	124	6331	12	303	8	4	0	0	261	4212	8	16	38	180	13	3
	Buzul ve Kazan Yaralama	38	313	0	3	0	7	0	0	473	986	1	2	7	28	1	0
	Derp	421	6861	6	160	0	3	8	0	247	2613	28	27	285	816	3	3
GÜCEL ALINIR VE ALINMIRIN İLE ŞAHIS BİLİNCİNE ALINILAN SUÇLAR	Kurt/Kurtu, Bilek Kayması	28	433	13	89	0	0	8	0	308	33	3	6	1820	48	7	0
	Çocuk Kojana	4	40	2	8	1	0	0	0	14	8	0	0	114	42	0	0
	Bütün Alın	1	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	5	2	0	0
	Tehdit	32	643	0	17	0	0	0	0	14	25	0	1	108	184	0	0
	Alın Parlatma Kötü Muhalefe	13	66	0	2	0	0	0	0	282	229	0	0	128	102	1	0
	Hakaret ve Şöhre	28	137	0	1	0	0	0	0	6	4	0	0	34	27	0	0
	Mahkemeye Hareketler	10	203	1	3	0	0	0	0	13	11	0	0	396	51	2	1
	İnsan Geçirisi	10	318	0	23	0	1	0	0	130	48	4	1	363	91	4	0
	İnsan Tesviki	8	188	0	6	0	0	0	0	40	27	0	0	191	98	2	1
	Evlere Vardığı Kötü Bazı	2	41	1	3	0	0	0	0	47	1	0	0	169	1	0	0
	Pulpa Topik. E. Tıvazı ve Aranlık	13	30	7	3	0	0	2	0	10	0	0	0	38	1	8	0
	Kullanıma Uygunluk / Çırtırmak	0	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
DİĞER İSTİSNAİ ALGILANAN SUÇLAR	Kolluk Karı Halatı, Bilek, Derp/Saldırı	22	884	1	31	0	0	0	0	3	12	1	0	6	13	1	8
	Diğer Dev. Ma. Halatı, Derp vey Saldırı	3	151	1	3	0	0	0	0	3	10	0	2	0	7	1	0
	Bilgi	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
	Çimnet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İstikar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	Bilgi	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
DİĞER	İnsan Tesviki (TCE 301 b)	0	150	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0
	6130 Sayılı Kanunla Muhalefe	11	489	0	8	0	0	0	0	1	21	0	1	10	19	6	0
	Muhalefe Mahkemeye Bilek Aranlık	6	634	0	3	0	0	0	0	2	6	0	0	3	20	0	0
	İstikar	2	4	0	0	71	83	3	1	3	1	0	0	2	2	0	0
	İstikar/Teşebbüs	1018	389	1	0	0	0	0	0	514	171	12	5	82	21	0	0
Şahıs Karşı İşlenen Tatvil Dışı Suçlar		668	1816	133	157	196	348	8	4	2027	3219	19	9	1105	919	27	9
GENEL TOPLAM		2477	19776	199	869	380	736	14	7	4741	11728	78	64	4837	2685	76	28

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şahsa Karşı İşlenen Suçlar)																	
2001 YILI																	
SUÇ TÜRÜ		Şüpheli Sayısı				Mağdur Sayısı											
		Caydırıcıya Nispeten		Yasadışı		Öldü				Yaralandı				Diğer			
		T.C. Uyandı		T.C. Uyandı		T.C. Uyandı		Yabancı Uyandı		T.C. Uyandı		Yabancı Uyandı		T.C. Uyandı		Yabancı Uyandı	
		K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K	B
Öldürme	Kasten	17	281	1	4	38	123	8	1	4	18	3	0	0	2	0	0
	Batal veya Kasten (Trafik Kazası Hariç)	10	39	0	3	88	178	4	0	8	19	0	0	1	8	0	0
Mücadele Edil	Kasten Yaralama	133	4847	18	331	3	36	1	8	218	2903	71	458	16	103	8	0
	Batal ve Kasten Yaralama	48	200	0	8	7	8	0	0	520	1113	20	14	10	30	0	0
	Diğer	328	4878	8	133	1	8	0	11	486	3218	88	38	138	451	6	8
Genel Anlatı ve Akla Nispeten Suçun İhtiyatlı Açıklaması İçin	Çocuk Kasten	0	8	1	0	0	0	0	0	12	8	8	0	16	17	1	0
	Rahatsızlık	1	8	0	3	0	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0	0
	Tebliğ	22	301	1	8	0	1	8	0	8	18	0	0	44	77	8	2
	Aile Farklılığı İçinde Mücadele	2	49	0	1	8	0	0	0	188	181	1	4	65	41	0	0
	Bakımı ve Bilişim	8	78	0	0	0	0	0	8	3	0	0	0	33	28	0	8
	Mücadele Harikeleri	4	148	0	1	0	0	0	8	18	8	0	1	280	48	2	8
	İzci Gözetim	8	288	0	0	1	0	0	0	88	48	1	0	230	81	1	0
	İzci Tazminat	2	153	0	4	1	0	0	0	38	20	0	0	118	78	3	0
	İzci Tazminat / İzci Tazminat	4	67	0	0	8	0	8	0	85	8	0	0	135	8	0	0
	İzci Tazminat / İzci Tazminat	84	62	7	8	8	0	8	0	8	4	1	0	83	3	3	0
Genel Anlatı ve Akla Nispeten Suçun İhtiyatlı Açıklaması İçin	Kasten Öldürme / Öldürme	8	38	0	1	0	0	0	8	0	0	0	0	8	0	0	8
	Öldürme (Kasten/Hasten/Öldürme)	18	323	0	1	0	1	0	8	3	8	49	1	8	18	3	8
	Diğer Öldürme/Hasten/Hasten	3	88	0	0	0	0	0	0	2	18	8	0	2	8	8	8
	Öldürme	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0
	Öldürme	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0
	Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	Öldürme	28	320	0	4	2	8	0	8	8	18	1	0	3	8	4	1
	Öldürme	8	325	0	5	0	8	0	8	2	12	2	0	12	18	0	0
	Öldürme	15	8	0	0	101	80	11	2	3	3	1	0	1	0	1	0
	Öldürme	108	358	2	3	10	3	1	0	505	302	10	8	32	32	8	1
	Öldürme	251	1258	184	147	144	305	31	18	1888	3337	180	40	838	400	38	21
GENEL TOPLAM		2384	14258	102	884	388	887	54	34	3728	8088	380	518	1710	1268	81	33

Çizelge - Türkiye Geneli Polis Sorumluluk Bölgesi - Mala Karşı İşlenen Suçlar İstatistiği

SUÇ TÜRÜ		2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
		T.C. Uyraklı		T.C. Uyraklı		T.C. Uyraklı		T.C. Uyraklı		T.C. Uyraklı	
		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
HİRSİZLİK	Evden	193	2941	192	3205	255	2901	313	2945	274	2691
	İşyerinden	313	6491	346	6261	345	5315	470	5303	429	4990
	Resmi Kurum ve Kuruluşlardan	17	681	15	757	28	754	57	894	35	805
	Bankadan	3	3	10	18	7	5	18	8	15	15
	Otodan	141	2817	45	2898	127	2892	121	2495	86	2018
	Oto Hırsızlığı	37	1302	8	1127	37	1184	36	1490	47	1506
	Yankesicilik	946	1521	1028	1780	1401	1906	66	811	63	936
	Kapkaççılık							1294	1473	1263	1375
	Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Hırsızlığı	4	136	11	118	9	203	1	123	-	97
	Diğer	510	3435	525	4056	764	3896	667	3568	612	3749
GASP- YAĞMA	Kişiden	45	521	13	730	49	945	20	1255	24	1631
	İkametgahtan (Evden)	7	29	-	16	2	62	-	23	2	8
	İşyerinden	1	29	-	32	1	33	4	63	3	32
	Bankadan	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Adam Kaldırmak	2	9	1	12	-	13	-	11	2	8
	Zorla Çek Senet İmzalatmak/Tahsil Etmek	1	6	-	13	-	10	1	4	1	7
YANGIN	Devlete Ait Bina, Tesis ve Araçlarda	3	21	2	46	2	29	-	-	-	-
	Kişiyeye Ait Bina, Tesis ve Araçlarda	9	79	16	92	16	97	-	-	-	-
	Orman Yangını	-	8	-	5	-	8	-	-	-	-
	Kasten							4	95	7	105
	İhmalen							11	52	9	52
DİĞER SUÇLAR	Dolandırıcılık	42	155	36	163	17	157	30	160	30	128
	Emniyeti Suistimal	21	230	35	360	37	372	27	368	38	352
	Suç Eşyasını Satın Almak/Satmak/Saklamak	2	53	1	85	1	73	2	95	3	86
	Mala Zarar Vermek (Nası Izrar)	36	603	20	635	34	946	38	1017	46	1220
	Bilişim Suçları	-	1	1	7	3	16	1	30	2	25
	Mesken Mahsuniyetine Karşı Suçlar	22	151	25	211	22	181	24	126	8	132
	Hükümet Emirlerine Muhalefet	8	158	14	257	30	336	28	294	5	138
	TASNİF DIŞI SUÇLAR	89	867	133	809	71	889	79	1229	115	1215
TOPLAM		2452	22247	2478	23693	3258	23223	3312	23932	3119	23321

Çizelge - Çocuk Olayları İstatistik Formu 2005 Yılı Ocak- Aralık (Kişiye Karşı İşlenen Suçlar)

SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		CUMHURİYET SAVCILIGINA SEVK EDİLEN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Öldürme	Kasten	14	272	0	23	39	109	0	2	7	51	0	0	1	20	0	0
	İhmal ve Kazaen	3	24	0	0	75	114	0	1	5	8	0	0	2	2	0	0
	Öldürmeye Teşebbüs	3	44	0	3	0	2	0	0	4	21	0	0	1	7	0	0
Müessir Fiil Yaralama	Kasten	113	6046	9	367	0	0	0	0	307	4412	18	17	40	360	10	2
	İhmal ve Kazaen	34	376	0	3	0	2	0	0	539	1113	4	5	15	43	3	0
	Darp	536	6002	28	235	0	1	0	1	652	2870	10	22	324	970	64	3
Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Suçlar	Kız -Kadın -Erkek Kaçırma	26	454	23	99	0	0	0	0	214	10	0	0	2009	62	11	0
	Çocuk Kaçırma	6	27	3	7	0	0	0	0	9	4	0	0	139	65	1	0
	Rehin Alma	1	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	8	5	1	0
	Tehdit	48	642	2	31	0	0	0	0	10	28	0	1	161	214	15	1
	Aile Bireylerine Kötü Muamele	11	84	0	5	0	1	1	0	301	218	4	1	198	117	4	0
	Hakaret ve sövme	27	186	2	3	0	0	0	0	3	6	1	0	61	30	1	0
	Müstehcen Hareketler	3	148	0	12	0	0	0	0	9	4	1	0	379	84	1	0
	Irza Geçmek	5	237	1	25	0	0	0	0	72	52	2	0	395	91	5	2
	Irza Tasaddi (Saldırı)	5	151	0	7	0	0	0	0	35	31	1	0	258	122	4	0
	Evlenme Vaadi İle Kızlık Bozma	2	28	0	3	0	0	0	0	19	1	0	0	153	2	0	0
	Fuhşa Teşvik ve Kadın Ticareti	17	32	1	11	0	0	0	0	6	0	1	0	50	2	5	1
	Kumar Oynamak	1	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Suçlar	Kolluk Kuvvetlere Hakaret Darp ve Saldırı	41	936	0	25	0	0	0	0	4	11	0	1	4	17	7	3
	Diğer Devlet Me. Hakaret Darp ve Saldırı	9	183	0	3	0	0	0	0	2	3	0	0	1	12	0	1
	Rüşvet	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
	Zimmet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İrtikap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İhtilas	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	İnsan Ticareti(TCK 201/b)	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	4	0
	6136 S.K.M.	18	647	1	7	0	1	0	0	6	8	0	0	4	21	2	0
	Meskun Mahalde Silah Atmak	15	521	0	5	0	0	0	0	2	5	0	0	5	17	1	0
	İntihar	0	2	0	0	47	62	2	0	3	0	0	0	1	2	0	0
	İntihara Teşebbüs	1297	400	1	0	2	0	0	0	603	205	7	2	83	24	5	0
TASNİF DIŞI SUÇLAR		735	1824	182	204	191	318	9	5	2337	3267	15	3	1508	1144	17	5
TOPLAM		2970	19300	254	1078	354	610	12	10	5151	12329	65	52	5800	3435	162	18

Çizelge - Türkiye Geneli Polis Sorumluluk Bölgesi - Kişiy Karşı İşlenen Suçlar İstatistiği

SUÇ TÜRÜ		2001		2002		2003		2004		2005 / Ocak-Kasım	
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu	
		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı		18 Yaş ve Altı	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Öldürme	Kasten	17	251	18	229	16	259	10	308	14	272
	İhmal ve Kazaen	10	39	8	37	10	33	4	30	3	24
	Öldürmeye Teşebbüs	-	-	-	-	-	-	2	57	3	44
Müessir Fııl (Yaralam a)	Kasten	133	4847	111	5501	107	5573	124	6337	113	6046
	İhmal ve Kazaen	45	290	26	282	22	244	38	314	34	376
	Darp	325	4878	355	5132	392	5323	423	6048	536	6002
Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Suçlar	Kız -Kadın -Erkek Kaçırma	45	540	26	499	31	536	28	432	26	454
	Çocuk Kaçırma	-	8	4	7	2	29	4	40	6	27
	Rehin Alma	1	6	-	4	-	6	1	2	1	3
	Tehdit	22	321	20	384	22	467	33	643	48	642
	Aile Bireylerine Kötü Muamele	5	49	19	68	15	72	15	66	11	84
	Hakaret ve sövme	5	76	19	87	11	109	20	137	27	186
	Müstehcen Hareketler	4	146	3	183	10	172	10	197	3	148
	Irza Geçmek	8	298	12	303	17	305	10	318	5	237
	Irza Tasaddi (Saldırı)	2	153	4	168	1	156	8	188	5	151
	Evlenme Vaadi İle Kızlık Bozma	4	67	1	67	2	46	2	41	2	28
	Fuhşa Teşvik ve Kadın Ticareti	64	62	39	62	29	83	13	29	17	32
	Kumar Oynamak	5	36	3	34	-	32	-	42	1	26
Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Suçlar	Kolluk Kuvvetlerine Hakaret Darp ve Saldırı	18	323	27	543	31	686	22	884	41	936
	Diğer Devlet Memurlarına Hakaret Darp ve Saldırı	3	98	5	119	1	126	3	154	9	183
	Rüşvet	-	6	2	1	2	1	3	2	-	3
	Zimmet	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	İrtikap	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	İhtilas	-	-	-	-	-	1	1	4	-	-
Diğer	İnsan Ticareti(TCK 201/b)	-	-	-	-	-	-	-	150	-	2
	6136 S.K.M.	25	320	17	315	10	333	11	489	18	647
	Meskun Mahalde Silah Atmak	6	325	16	441	8	485	6	634	15	521
	İntihar	15	5	9	17	17	10	2	4	-	2
	İntihara Teşebbüs	936	356	1190	423	1076	316	1020	388	1297	400
TASNİF DIŞI SUÇLAR		551	1298	835	1646	818	1808	669	1817	735	1824
TOPLAM		2249	14798	2769	16552	2651	17213	2482	19755	2970	19300

Çizelge - Çocuk Olayları İstatistik Formu 2005 Yılı Ocak- Aralık (Mala Karşı İşlenen Suçlar)

SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		CUMHURİYET SAVCILILIĞINA SEVK EDİLEN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
HIRSIZLIK		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
	Evden	274	2691	20	183	0	1	0	0	0	3	0	0	27	66	3	6
	İşyerinden	429	4990	24	227	0	0	0	0	2	2	0	0	18	66	7	3
	Resmi Kurum ve Kuruluşlardan	35	805	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	5	20	0	3
	Bankadan	15	15	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Otodan	86	2018	6	116	0	0	0	0	0	1	0	0	2	25	2	0
	Oto Hırsızlığı	47	1506	0	87	1	0	0	0	1	3	0	0	0	18	7	1
	Kapkaççılık	63	936	1	168	0	0	0	0	1	3	1	1	109	77	3	2
	Yankesicilik	1263	1375	50	175	0	0	0	0	1	1	0	1	117	103	5	4
	Hayvan Hırsızlığı	0	97	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
	Diğer	612	3749	29	137	0	0	0	0	5	10	0	0	101	445	8	8
GASP - YAĞMA	Kişiden	24	1631	2	123	0	0	0	1	5	130	1	1	54	1056	2	8
	Evden	2	8	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0
	İşyerinden	3	32	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	0
	Bankadan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Adam Kaldırmak	2	8	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0
	Zorla Çek-Senet İmza/ Tahsil Etmek	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0
YANGIN	Kasten	7	105	0	4	0	1	0	0	1	1	3	0	1	11	1	0
	İhmalen	9	52	0	0	6	11	0	0	21	29	0	0	6	16	3	0
DİĞER SUÇLAR	Dolandırıcılık	30	128	4	16	0	0	0	0	1	3	0	0	16	113	5	3
	Emniyeti Suistimal	38	352	7	67	0	0	0	0	1	3	0	0	34	435	0	3
	Suç Eşyası Satın Almak/ Satmak	3	86	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	13	0	0
	Mala Zarar Vermek (Nası İzzar)	46	1220	2	77	0	0	0	0	8	15	1	0	23	39	11	12
	Bilişim Suçları	2	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Mesken Masuniyetine Karşı Suçlar	8	132	1	4	0	0	0	0	5	11	1	0	48	29	2	2
	Hükümet Emirlerine Uymamak	5	138	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	7	6	0	0
	Sınıflandırma Dışı Suçlar	115	1215	13	64	1	1	0	0	9	19	1	0	52	418	9	5
GENEL TOPLAM		3119	23321	159	1477	8	14	0	1	62	239	8	3	623	2967	70	60

Çizelge - Çocuk Olayları İstatistik Formu 2005 Yılı Ocak- Aralık (Kişiye Karşı İşlenen Suçlar)

SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
		CUMHURİYET SAVCILIGINA SEVK EDİLEN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Öldürme	Kasten	14	272	0	23	39	109	0	2	7	51	0	0	1	20	0	0
	İhmal ve Kazaen	3	24	0	0	75	114	0	1	5	8	0	0	2	2	0	0
	Öldürmeye Teşebbüs	3	44	0	3	0	2	0	0	4	21	0	0	1	7	0	0
Müessir Fııl Yaralama	Kasten	113	6046	9	367	0	0	0	0	307	4412	18	17	40	360	10	2
	İhmal ve Kazaen	34	376	0	3	0	2	0	0	539	1113	4	5	15	43	3	0
	Darp	536	6002	28	235	0	1	0	1	652	2870	10	22	324	970	64	3
Genel Ahlak ve Aile Düzeni ile Kişi Özgürlüğüne Karşı Suçlar	Kız -Kadın -Erkek Kaçırma	26	454	23	99	0	0	0	0	214	10	0	0	2009	62	11	0
	Çocuk Kaçırma	6	27	3	7	0	0	0	0	9	4	0	0	139	65	1	0
	Rehin Alma	1	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	8	5	1	0
	Tehdit	48	642	2	31	0	0	0	0	10	28	0	1	161	214	15	1
	Aile Bireylerine Kötü Muamele	11	84	0	5	0	1	1	0	301	218	4	1	198	117	4	0
	Hakaret ve sövme	27	186	2	3	0	0	0	0	3	6	1	0	61	30	1	0
	Müstehcen Hareketler	3	148	0	12	0	0	0	0	9	4	1	0	379	84	1	0
	Irza Geçmek	5	237	1	25	0	0	0	0	72	52	2	0	395	91	5	2
	Irza Tasaddi (Saldırı)	5	151	0	7	0	0	0	0	35	31	1	0	258	122	4	0
	Evlenme Vaadi İle Kızlık Bozma	2	28	0	3	0	0	0	0	19	1	0	0	153	2	0	0
	Fuhşa Teşvik ve Kadın Ticareti	17	32	1	11	0	0	0	0	6	0	1	0	50	2	5	1
	Kumar Oynamak	1	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Devlet Yönetimine Karşı İşlenen Suçlar	Kolluk Kuvvetlere Hakaret Darp ve Saldırı	41	936	0	25	0	0	0	0	4	11	0	1	4	17	7	3
	Diğer Devlet Me. Hakaret Darp ve Saldırı	9	183	0	3	0	0	0	0	2	3	0	0	1	12	0	1
	Rüşvet	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
	Zimmet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İrtikap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İhtilas	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	İnsan Ticareti(TCK 201/b)	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	4	0
	6136 S.K.M.	18	647	1	7	0	1	0	0	6	8	0	0	4	21	2	0
	Meskun Mahalde Silah Atmak	15	521	0	5	0	0	0	0	2	5	0	0	5	17	1	0
	İntihar	0	2	0	0	47	62	2	0	3	0	0	0	1	2	0	0
	İntihara Teşebbüs	1297	400	1	0	2	0	0	0	603	205	7	2	83	24	5	0
TASNİF DIŞI SUÇLAR		735	1824	182	204	191	318	9	5	2337	3267	15	3	1508	1144	17	5
TOPLAM		2970	19300	254	1078	354	610	12	10	5151	12329	65	52	5800	3435	162	18

Kaynak : Emniyet Genel Müdürlüğü, Kasım 2005

**ANAYİŞ BAİRE BAŞKANLIĞI
ÇOCUK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
BİLGİ NOTU**

İstanbul Büyükşehir Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme olmak üzere yürürlükteki mevzuat olan Türk Emniyet Teşkilatının çocuklara yönelik hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla hazırlanan Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönergesi" 13.04.2001 gün ve 24372 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bir emrelik ile II Emniyet Müdürlükleri Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü Görev ve Çalışma Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yapılanma ile Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri Çocuk ve Müdürlükleri Küçükleri Koruma Büro Amirlikleri ise Çocuk Büro Amirliği olarak düzenlenmiştir. Buna rağmen Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri tarafından yürütülen korumaya, yardıma muhtaç olan, linetli asıptı ailelemeyen, sokakta yaşayan, başbos, terk edilmiş, maddesi, refakatsiz ve benzeri okları yönelik hizmetlerin yanı sıra, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocukların A.D.L-İDARI idar yönetirilmeleri de Çocuk Şube Müdürlükleri/Büro Amirlikleri tarafından yürütülmektedir.

Çocuk Polisi : Polisin çocuklara yönelik olarak yürüteceği hizmetler konusunda, safir-on sekiz yaş arasındaki özellikleri, davranış bilimleri, mülakat teknikleri, iletişimi becerisi gibi konularda hizmet içi m. alımı, stili istihkak alan emniyet hizmetleri sınıfı personelinin ve hizmet birimlerinin ifade eder.

II.2002 tarihinden itibaren Çocuk Polisi çalışmaları

- 1- 81 iliminde Çocuk Şube Müdürlükleri/Büro Amirlikleri kurularak ilke yapımda Çocuk Polisi uygulaması başlatılmıştır.
- 2- 43 iliminde Çocuk Şube Müdürlüğünde tam teşekküllü Çocuk Bakım Üniteleri hizmet vermektedir.
- 3- 13.04.2001 tarihinden itibaren Çocuk Polisi hizmetleri kursu düzenlenmeye başlanmış ve bugüne değin Türkiye genelinde toplam 2051 Personel eğitimi alınmıştır. Eğitim faaliyetlerimiz ve Şube Müdürlüklerinin yeniden yapılandırılması ilke genelinde devam etmektedir.

polisi için eğitimler

- Çocukların ilişkin mevzuat incelemeleri ve mevzuattaki boşlukların neler olduğunu ve buna göre ne yapılması gerektiği yönünde bilgi geliştirmeleri.
- Türkiye'deki çocuk koruma sisteminin ne olduğu ve bu sistemde yer alan kurum ve kuruluşların ne gibi gelişmeler içinde bulunduğları konusunda bilgilendirilmeleri.
- Söz konusu kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğine nasıl gidilebileceği ve bu işbirliğinin Emniyet Teşkilatı açısından öneminin ne olduğu hususunda görüş oluşturmaları.
- Emniyet Teşkilatının karşı karşıya kalması B.18 yaş grubundaki çocukların (suç işleme şüphesi altındaki çocuklar, Sokak çocukları, Madde bağımlı çocuklar, Korumaya muhtaç çocuklar gibi) psikososyal özellik ve gelişimlerinin ne olduğu hakkında bilgilerinin gelişmesi.
- Bu çocukların Emniyet Teşkilatı olarak ne gibi hizmetlerin olgusurlabileceği ve topluma nasıl kazandırılacakları konusunda yeni bilgi ve görüş geliştirmeleri.
- "Çocuk Polisi" ile ilgili olarak polisin rol ve işlevlerinin neler olduğu ve bunların nasıl yerine getirilebileceği konusunda bilgi sahibi olmaları.
- Polisi ile çocuk ilişkisi açısından ve çocuğu daha iyi anlayabilme yönünden davranış değişikliği yaratılması.
- Yaş gruplarına göre çocukların sahip oldukları psikolojik durum ve davranış biçimleri, gelişim özellikleri, eğilimler, öğrenim özellikleri, ahlaki gelişimleri hakkında bilgilendirilmesi sağlanması.

İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlüklerinde kullanılmak üzere tam den 239 60 adet tam 4000 kopya olarak dağıtım gerçekleştirilmiştir.

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen çocuk suçluluğu veri tabanı hazırlanması için, Devlet Emniyet Komisyonu Başkanlığı, İçişleri Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ortak çalışmaları sonucu, 1996 yılında uygulamaya konulan ve halen uygulaması devam eden **Güvenlik Birimine Gelen Çocuk ve Gençlerle İlgili İstatistik Formu** uygulaması 27 il'de uygulanmaktadır. 1997, 1998, 1999, 2000, 2001 yılları sonuçları Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından her ayrı kitap haline getirilmiştir.

Çocuk Polisi Hizmetleri eğitimlerinde kullanılmak üzere "Çocuk Polisi Hizmetçisi, Küçükleri Koruma Hizmetleri Eğitimleri Eğitimi El Kitabı" ile INTERPOL, Genel Sekreterliği ile işbirliği çerçevesinde "Çocuklara Karşı İşlenen Suçlarla İlgili Uzman Görevliler İçin Interpol İyi Uygulamalar El Kitabı" hazırlanmış ve ilgili yerlere dağıtım yapılmıştır.

New York'ta yapılan Birleşmiş Milletler Çocuk Genel oturumu kapsamında UNICEF tarafından başlatılan "Çocuklar İçin Evet Deyiş Kampanyası"na Emniyet Teşkilatı 60.000 (altmış bin) imza ile katılmış ve imzalar Amerika Birleşik Devletlerine gönderilmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kapsamında Ulusal İlk Raporun eklerine Emniyet Teşkilatının çocuklar konusundaki çalışmalar ilave edilmiş ve lavire Genevre'deki toplantıda çalışmalarımız Dünya kamerasına aktarılmış ve büyük beğeni toplamıştır.

Tür. Polis Teşkilatının web sitesinde "ÇOCUK POLİSİ SAYFASI" açılmış, burada çocukları ve ailelerine yönelik değişik konularda tavsiyelere yer verilmiştir. Ayrıntılı bilgilere www.polis.tr/child-police/cocukpolisi.asp adreslerinden ulaşılabilmektedir.

Çocuk Polisi Hizmetleri eğitim çalışmaları 1996 yılından bu yana Üniversiteler, Sivil Toplum Kurumları, Haralar, SHÇEK, ILO, The British Council, UNICEF Türkiye Temsilciliği ve INTERPOL gibi ulusal ve uluslararası kurumlar ile işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

İçişleri Bakanlığınca Çocuk Polisi Yönetmeliği ile birlikte "Ailenin Korunması", "Çocukların Korunması", "Çocuk Maddeler Genelgesi", "Çocuklara Kötüye Tahakkümü" ve "Çocuk Polisi" genelgeleri yayımlanarak, Teşkilatın çalışmalarına kolaylık sağlayıcı etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

İçişleri Bakanlığımızın girişimleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Dog Ticaret ve Gümrük Müsteşarlığının ortak çalışmasının sonucu ile uyuşu ve yapıtması maddelerin ithalatında yüksek miktarların denetimi konusunda 10.01.1999 gün ve 23579 sayılı Resmi Gazetede "İthalat Teftişi" yayımlanmıştır.

11.02.2000 tarih ve B.05.1.EGM.0.11.01.49/00036 sayılı genelgeniz ile "kamu asayişinin sağlanması ve uyuşu maddelerin etkisi ile çocukların suç işlemesinin önüne geçilmesi için 3442 sayılı İl İdarisi Kanunundaki 11C maddesine göre uyuşu maddelerin 0-18 yaş arasındaki çocuklara satılması yasaklanması için karar alınması, İlan edilecek kararın uygulanması hakkında eylemleri ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde TCK 326 net maddesinin uygulanması için adli soruşturma açılması" tüm illerden istenmiş ve uygulanması tüm ülke genelinde hayata geçirilmiştir.

DPİ Koordinatörlüğünde VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) nin hazırlanmasında Aile ve Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Çocuk Alt Komisyonunda görev almıştır.

2001-2005 T.C. Hükümeti - UNICEF Ülke Programının "Özel Koruma Tedbirlere Muhtaç Çocuklar" ve "Çocuk Adliyesi Sistemi Projesi" hazırlık çalışmalarına katılmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de yer aldığı proje başlıkları belirtilmiştir.

Dünya Bankası tarafından Genel Müdürlüğümüze sunulan Kurumsal Gelişim Fonu Hibesi (IDF) Proje Önerisi kapsamında Çocuk Polisi Dergisi, Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirlikleri Personeline Yönelik Uluslararası Standartlarda Hizmetleri Eğitimleri, Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirlikleri Çalışmalarına Yönelik Panel Konferans, Seminer ve Tanıtım Etkinliklerine Yönelik Proje Tasarımları hazırlanarak 23.01.2002 tarih ve B.05.1.EGM.01.11.02. 02/025548 sayı ile Dünya Bankası Ofisi Ankara Bülteniye sunulmuştur.

2001 yılında bu güne The British Council ile İngiltere Büyükelçiliği işbirliği çerçevesinde birleşik İstanbul, Bursa, İzmir ve Ankara olmak üzere toplam 249 personelimize "ULU RASL STANDART AKIDA ÇOCUK POLİSİ" hizmetli eğitim kursu verilmiştir.

240

13 Yılında Yapılan Etkinlikler :

Yıllanlık değerlemlerinde hazırlanan ve Çocuk Polisi branş personelin sahip olacağı nitelikleri, alan ve branş kadrınıncağının faaliyetlerine ilişkin esasları, branş komisyonlarının işleyişini, branşlara sistemlerinin ne şekilde ve nasıl yapılacağına dair ilkeleri tespit etmek ve belirlenen esaslar dafında vceltilmesini sağlamak amacıyla hazırlanan "Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Çocuk Polisi Branş Yönergesi" 03.03.2003 tarihli mekum olma ile vurluğa girmiştir.

Branş Yönergesinin vırdıluğa girmesinin ardından ilk vıgna kursu gırmış personelden 761 personelin branş aktarımı yapılmıştır.

Branş aktarılan 761 personelden 2003 yılında mınaya tabii olan 141 Çocuk Polisi Branş personelinin mınası planlanmıştır.

2003 yılında ilke genelinde 16 ilde kurs dızenlenerek 334 personelle kurs verilmiştir.

Çocuklar, Davalar ve Sosyal Toplum Örgütleriyle işbirliği çerçevesinde ortak konferans, toplantı ve seminerler dızenlenmiştir.

18.12.2003 tarihli Bakanlık Oturu ile merkez Çocuk Büro Amirliği Şube Müdürlüğüne vkon vırdılmıştır.

14 Yılında Yapılan Etkinlikler :

"Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş, Gürev ve Çalışma Yönetmeliği" kapsamında 81 il Emniyet Müdürlüklerine bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Çocuklar, Davalar ve Sosyal Toplum Örgütleriyle işbirliği çerçevesinde ortak konferans, toplantı ve seminerler dızenlenmiştir.

İdari ve Mali İşler, Bilgi İşlem ve Haberleşme Daire Başkanlıklarınca 2004 yılı bütçesinden alınacak olan Büro Malzemeleri, Bilgisayar ve Çocuk Misafirhanelerinde kullanılmak üzere alınan vırdımlar ve malzemeler 81 il Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlüklerine dağıtımını planlı olarak vırdırmıştır.

15 Yılında Yapılan Etkinlikler :

İdari ve Mali İşler ve Haberleşme Daire Başkanlıklarınca 2005 yılı bütçesinden 20 adet Çocuk Misafirhanesinin alımı yapılmış dağıtımını planlı olarak yapılmıştır.

2004 Mali İşbirliği vırdımları çerçevesinde; Çocuk Sağlığınağının önlenmesi ve Çocukların korunması amacı ile Jandarma Genel Komutanlığı koordinesinde, Emniyet Genel Müdürlüğümüz ve il vırdımları kuruma ve kuruluşların (Adalet Bakanlığı, SHÇEK, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Bursa ve il vırdımları vırdımları 8TK ları katılımı ile 4 yıl süren bir hedeflenen ve yaklaşık 45 milyon TL lırlık bir proje vırdımları vırdırlanmaktadır.

ACIKLAMALAR :**ARAŞTIRMA SORU KAĞIDI****ARAŞTIRMANIN AMACI**

Türkiye de yaşanan terör, siyasal ve ekonomik krizler ve eğitim alanında yaşanan sorunlar sonucu çocukların karıştığı suç oranlarında artışlar gözlemlenmekte, Malatya kentinde de, çocuk suçluluğu diğer suç ve suçluluk düzeyinde önemli bir yer tutmaktadır? Bu kapsamda; İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümünde konusu “Malatya Kentinde Çocuk Suçluluğu” olan Yüksek Lisans Tez çalışması için kaynak olarak kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Merhaba. Ülkemizdeki genel suçluluk artışında Malatya kentindeki durumun kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, suçlular ve mağdurlar ekseninde incelenerek, kentte çocuk suçluluğunun en aza indirgenmesi için gerekli dizgenin oluşturulması, politika ve genel yaklaşımların belirlenmesi ile ölçümlerlerin doğru yapılmasına katkı sağlayacak yöntemlerin belirlenip kent yöneticilerine bu sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilecektir. Bu araştırmayla ilgili görüşlerinizden yararlanmak istiyorum. Araştırmaya verilen bilgiler, sadece bu çalışmada kullanılacaktır. Cevaplamının yaklaşık 10 dakika süreceğini tahmin ediyorum.

Bu araştırmaya katıldığınız ve vakit ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yrd.Doc.Dr.Hüseyin ERKUL(Danışman)
İNÜ-İİBF Dekan Yrd.

Barış AGIRGÖTÜREN
İnönü Üniversitesi

Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

1 Personel Yaş Grubu

- ☐ 20-30 ☐ 30-40
☐ 40-50 ☐ 50 ve üstü

2 Cinsiyetiniz?

- ☐ Bayan ☐ Erkek

3 Medeni durumunuz?

- ☐ Bekar ☐ Evli
☐ Boşanmış

4 Çocuk Sayısı?

- ☐ 1 ☐ 2
☐ 3 ☐ 4 ve üstü

5 Öğrenim durumunuz?

- ☐ İlköğretim mezunu
☐ Lise ve denk okul mezunu
☐ Yüksekokul (Lisans)
☐ Fakülte (Önlisans)
☐ Lisansüstü Eğitim

6 Rütbeniz?

- ☐ Polis Memuru ☐ Komiser Sınıfı
☐ Emniyet Amiri ☐ Emniyet Müdürü

7 Meslekteki çalışma süreniz?

- ☐ 0-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15
☐ 16-20 ☐ 20 ve üstü

8 Suçlu çocuklar ile iletişim düzeyiniz yüksek buluyormusunuz?

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
☐ Katılıyorum
☐ Kararsızım (Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum)
☐ Katılmıyorum
☐ Kesinlikle Katılmıyorum

9 Çocuk suçlarının önlenmesinde güvenlik güçlerinin başarı durumu iyi düzeydedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
☐ Katılıyorum
☐ Kararsızım (Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum)
☐ Katılmıyorum
☐ Kesinlikle Katılmıyorum

10 Çocuk suçlarının önlenmesinde karşılaştığınız etkenleri önem sırasına göre (“1” en önemliyi, “7” en önemsizi temsil edecek şekilde) sıralayınız.

Hiçbir etken bulunmamaktadır

- [1] Güvenlik güçlerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
[2] Suçlu çocukların ailelerinin bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
[3] Yönetici ve idarecilerdeki bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
[4] Vatandaşların bilgi eksikliği ve/veya ilgisizliği
[5] Kanuni haklardaki yetersizlik
[6] Yargılama ile ilgili sorunlar
[7] Diğer nedenler (Yazınız).....

11 Çocuk suçlarının önlenmesinde size en fazla yardımcı olduğunu düşündüğünüz grupları önem sırasına göre (“1” en önemliyi, “6” en önemsizi temsil edecek şekilde) sıralayınız.

Yardımcı olan bir grup yok

- [1] Yurttaşlar
[2] Güvenlik güçleri
[3] Adliye
[4] Kamu Kurum ve Kuruluşları
[5] Basın
[6] Diğer (Yazınız).....

KAYNAKÇA

- ADLİ, Tıp Ders Notları, (2005), <http://tjofmap.tripod.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/> Erişim Tarihi: 14.12.2005.
- AĞALDAĞ, Sabahattin, (1988), **En Eski Çağlardan Bizans Dönemine Kadar Malatya Tarihi**, Doktora Tezi, Konya.
- AKYÜZ, Emine, (2000), **Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması**, İnsan Hakları Eğitimi Dizisi, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- AKYÜZ, Yahya, (2002), “**Çocuk Suçluluğu Konusunda Türk Eğitim Tarihinde İlk Önemli Araştırma**”, 1. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Yayını, Ankara.
- ATALAY, İbrahim, (2002), **Türkiye’nin Ekolojik Bölgeleri**, İzmir.
- AYDOĞMUŞ, Kaan, (1984), **Çocukta Uyum ve Davranış Bozuklukları**, Sanal Matbaacılık, İstanbul.
- AYDOĞMUŞ, Kaan ve arkadaşları, (1993), **Ana-Baba Okulu**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- BAKIRCIOĞLU, Rasim, (1976), **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Yayınevi, Ankara.
- BARKER, Robert, (1988), **The Social Work Dictionary**. 4th Edition, United States of America, NASW.
- BAŞAR, Hüseyin, (1999), **Sınıf Yönetimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- BLOCH, A. Herbert and Frank T. Flynn (1956),. **Delinquency: The Juvenile Offender in America Today**, 7th Edition, Random House, New York.
- BIYIKLI, Hasan, 1972, “**Çocuk Suçluluğu Nedenleri**”, Adalet Dergisi, Kasım.

- BİRLEŞMİŞ, Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, (2003), **Türkiye’de Sağlık Hizmetleri, Eğitim ve Toplumsal Girişimle Madde Kullanımının Önlenmesi**, Madde Kullanımı Üzerine Ulusal Değerlendirme Çalışması.
- CÜCELOĞLU, Doğan, (1996), **İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları**, 6. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- CÜCELOĞLU, Doğan,(1998), **İçimizdeki Çocuk**, 19. baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- CÜCELOĞLU, Doğan (1998), **Yeniden İnsan İnsana**, 18. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- ÇAĞLAR, Doğan, (1981), **Uyumsuz Çocuklar-Eğitim**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- ÇAKMAK, Duran ve Diğerleri, (1997), **Uyuşturucu Madde Kullanımının Aile Üstüne Etkisi**, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayını, Ankara.
- DAĞ, İhsan, (2005), ve diğerleri, **“Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenlik ve Mmahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri”**, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Özel Çalışma Grubu Sonuç Raporu, Ağustos.
- DEMİRBAŞ, Timur, (2002), **"Ceza Hukuku Genel Hükümler"**, Ankara.
- DELİKARA, İpek, (2002), **“Ergenlerin Akran İlişkileri İle Suç Kabul Edilen Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”**, 1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Ankara.
- DEVECİOĞLU, Veli, (1979), **Çocuk Suçluluğunda Türkiye Toplumsal Gelişim Sürecinde Çocuk Suçları Sempozyumu**, Akbank Yayını, İstanbul.
- DİE, Devlet İstatistik Yıllığı, (2002), Ankara.
- DİE, (2005), **“Çocuk İhmal ve İstismarı”**, <http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin>, Er. Tarihi: 18.04.2005.

- DİE, (1994), Çocuk İstihdamı Anketi Geçici Sonuçları, Eylül 1995.
- DOĞAN, Mehmet, (1998), H.Ü.M. Teknoloji Yüksekokulu Standard Dergisi 37/433, Ocak, Ankara.
- DÖNMEZER, Sulhi, (1994), **Kriminoloji**, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- DUMAN, Nurdan. (2001), “**Uçucu Madde Bağımlılığı Olan Çocuk ve Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi**” Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet, Prof. Dr. Nesrin Koşar’a Armağan, Ankara.
- EMNİYET, Emniyet Genel Müdürlüğü, (2005), Asayiş Daire Başkanlığı Kayıtları, Kasım, Ankara.
- ERMAN, Doç. Dr. Tahire, (2005), “**2000’li Yıllarda Kent Çeperindeki Şiddet**” <http://www.sav.org.tr/yazialmanak.asp?curyazi=Siddet.htm> Bilkent Üniv.
- ETİZ, S. , (1981), Anadolu Tıp Dergisi 3:563-572.
- GEZER, Said, (1996), **Çocuğu Anlamak** Çağlayan Yayınevi, İzmir.
- GÖKÇE, Birsen, (1971) **Gecekondu Gençliği**, Ankara: H.Ü Yayınları.
- GÖKLER, B. (1993), Çağımızda çocuk ve şiddet. Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi (3P), 1 (Ek4).
- GÜNEŞ Sadık, KALAYCI, A.Rasim, (2004) **Sokakta Yaşayan/Çalışan Çocuklar,Tespitler ve Çözüm Önerileri**, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Md.Yayını.
- HANCI, İ.Hamit, (1995), “**Gecekondulaşma ve Çocuk suçluluğu**”, Adli Tıp Dergisi Sayı.11, 55-62.
- HANCI, İ.Hamit, (1992), ve diğerleri (1992), Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Günleri Serbest Bildiriler Kitabı.

- HERGÜNER, Nusret, (1964), **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Suçluluğunun Milli Güvenliğimize Müessir Olan Faktörleri**, İstanbul.
- İÇLİ, Tülin G., Özcan, N. (1992), **”Türkiye de Ekoloji ve Suç İlişkisi Üzerine Bir Çalışma”**, Hacettepe Üniv. Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt 9 Sayı:1-2.
- İÇLİ, Tülin G., (1993), **“Türkiyede Suçlular”**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını Sayı:71, Ankara.
- İSTANBUL, Üniv. Türk Kriminoloji Ens., (1950), **Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi ve Küçük Suçlular Hakkında Tatbiki Gereken Tedbirlere Mütallak Rapor**, İstanbul.
- JONES, H., (1988), **Crime In a Changing Society**.
- KARABULUT, Özcan, (1996), **“Türkiye’de Çalışan Çocuklar”**, TÜRK-İŞ Araştırması, Aralık, İstanbul.
- KARAMAN, Zerrin Toprak, (1995), **Kent yönetimi ve politikası**, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- KARTAL, Kemal, (1983), **“Kentlileşmenin Ekonomik ve Sosyal Maliyeti”**, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:16, Aralık, Sayı:4.
- KARTAL, Kemal, (1983), **Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye’de Kentlileşme**, Yurt Yayınları: 6, Ankara.
- KARTAL, Kemal, (1978), **Kentleşme ve İnsan**, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- KAYA, Erol, (2004), **Kentleşme ve Kentlileşme**, İlke Yayınları, 2.Baskı, İstanbul.
- KAYAALTI, N., (1994), **“Çalışan Çocuk Suçluluğu, Suç Ve Çalışma İlişkisi ve İslahevi Meselesi”**, T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı, Ankara.

- KELEŞ, Ruşen, (1978), **100 Soruda Türkiye'de Kentleşme, Konut ve Gecekondu**, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- KELEŞ, Ruşen, (2002), **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara.
- KIZILÇELİK, Sezgin, (2000), **Sosyoloji Yazıları 2**, Anı Yayın, Ankara.
- KONGAR, Emre, (1999), **21.Yüzyılda Türkiye**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- KOPTAGEL, Gülsün (1981), **Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile**, Ak Yayınları, İstanbul.
- KÖKNEL, Özcan, (1998), **Bağımlılık**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- KULAKSIZOĞLU, Adnan, (1998), **Ergenlik Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- LUTZ, Paul, (1965), **Çocuk Suçluluğu**, (Çev.) Adalet Bakanlığı Yayınları Yeni Seri, Sayı:5, Ankara.
- MACİONİS, John J., (2001), **Sociology**, New Jersey, Prentice Hall.
- MALATYA, Emniyet Müdürlüğü Çalışanlarına Uygulanan Anket Çalışması Sonuçları.
- MANGIR, Mine, Silleli, F. Nurdan, (1987), **Çocuk Suçluluğu**, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- ORTAYLI, İlber <http://www.kenthaber.com/IlceDetay.aspx?ID=629> Tarihi Kentler Birliği Edirne Buluşması bildirisinden Kent Tarihçiliği Atölyesi [05.05.1994]
- ÖGEL, Kültegin, (2001), **İnsan, Yaşam ve Bağımlılık Tartışmalar ve Gerekçeler**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- ÖGEL, Kültegin, (2002), **Bağımlılığı Önleme Anne-Babalar Öğretmenler İçin Kılavuz**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- ÖZAKMAN, Turgut, (2005), **Şu Çılgın Türkler Birinci Kitap: Yunan Büyük Taarruzu**, Roman, Bilgi Yayınevi.

- ÖZGÜR, İbrahim N. (1982), **Ailede, Okulda Çocuk ve Gencin Ruh Sağlığı**, Metinler Matbaacılık, İstanbul.
- ÖZKÖK, Perim, (1996), **Çocuk Suçluluğunun Nedenleri ve Alınması Gerekli Tedbirler**.
- ÖZSEVER, Atilla, (1979), **“Türkiye’de Çocuk Suçluluğu”**, Adalet Dergisi, Sayı: 3–4, Ankara.
- ÖZTÜRK, M. Orhan, (1995), Ruh Sağlığı Bozuklukları, Nobel Tıp Kitapları Yayınevi, İstanbul.
- ÖZTÜRK, M. Orhan (1997), Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 7. Basım, Hekimler Yayın Birliği, Ankara.
- ÖZTÜRK, Fatoş, (1998), **Emniyet Genel Müdürlüğü Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Asayiş Şube Md. Yayını, 2.Baskı, Ankara.
- ÖZYÜREK, Mehmet, (1999),**Sınıfta Davranış Değiştirme**, Karatepe Yayınları, Ankara.
- ROBERT, Jean, (1999), **Kent ve Halk**, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- SARPDAG, Mustafa, (2004), **“Polisin Çocuk Suçluluğu ile Mücadelesinin Yasal ve Yönetmelik Çerçevesi”** Tez Çalışması.
- SENCER, Muzaffer, SENCER, Yakup, (1974), **Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim**, TODAİE Yayını, Ankara.
- SENCER, Yakut, (1989), **Türkiye’de Kentleşme, Bir Toplumsal ve Kültürel Değişme Süreci**, Kültür Bakanlığı Yayını, Yayın No:345, İstanbul.
- SEVGİ, C. (1988) **Kentleşme Sürecinde İzmir ve Gecekondular**, Kuvvet Matbaacılık, İzmir.
- SEVİL, Hüseyin Tekin,(1988), **Uyuşturucu Bağımlılığı Tanımlar-Sorunlar-Çözümler**, SABEV Yayınları No: 3, Ankara.

- SİEGEL, L.J. ,(1989), **Criminology**, West Publishers Company, St.Paul.
- SOKULLU, Akıncı, 1994 Kriminoloji, İstanbul.
- SYKES, G.M., (1963), **Crime and Society** Princeton Uni.Press, Princeton.
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, (1982).
- TCK, (2004) Türk Ceza Kanunu.
- TEKELİ, İ., (1987), “**Kent Toprağında Mülkiyet Dağılımı ve El Değiştirme Süreçleri**”, Ankara: 1985’den 2000’e İçinde, Ankara Büyükşehir Belediyesi, 87-104, Ankara.
- TEKELİ, İ., (1998), “**Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması**”, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Tarih Vakfı Yayınları, 1-24, İstanbul.
- TEKELİ, İ., (2001), Modernite Aşılırken Kent Planlaması, İmge Kitabevi Yayınları.
- TOMANBAY, İlhan, (1999), **Sosyal Çalışma Sözlüğü: Toplumbilim, Ruhbilim, Eğitbilim, Yöntembilim, Nüfusbilim, Hukuk ve Ekonomi Boyutlarıyla**, Selvi Yayınevi, Ankara.
- TÜRKÜN Asuman, ULUSOY Z., (2004), **İronik Karşılaşmalar: Kale’nin Kentle ve Kentin Kale’yle İki Karşılaşması, Şehrin Zulası: Ankara Kalesi İçinde**, İletişim,
- TÜRKÜN Asuman, <http://www.sav.org.tr/yazialmanak.asp?curyazi.html> **Kentsel Turizm: Yeni Bir Mekansal Önceliğe Doğru.**
- TÜZÜN, Birgül, (1995), **Çocuk Suçluluğu Kavramı ve Yasal-Kurumsal Düzenlemeler.**
- ULUĞTEKİN, Sevda, (1996), **Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları**, Ankara.
- ULUĞTEKİN, Sevda, (1997), Sokak Çocukları Proje Geliştirme ve Uygulama Merkezi Yayınları, İstanbul.

- YAKAR, Özgür Yücel ve Diğerleri, (2004), “**Sosyal ve Kültürel Yönleri ile Malatya**” T.C.Malatya Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müd. Yayını.
- YAVUZER, Haluk, (1981), **Psiko Sosyal Açıdan Çocuk Suçluluğu**, İÜEF Yayını No:2798, İstanbul.
- YAVUZER, Haluk, (1994), **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, 7.Basım, İstanbul.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay, (1992), **Çocuk Ruh Sağlığı**, Özgür Yayınevi, İstanbul.
- ZERİNOĞLU, S. (1995), “**Sokakta Çalışan ve/veya Yaşayan Çocukları: Sınıflandırmalar, Araştırmalar, Bazı Öneriler**”, Gençlik ve Kent Yönetimi.
- <http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/COCUK.htm> Er. Tarihi, 20.04.2005.
- <http://www.suc.gen.tr/> “**İç Göçler ve Çarpık Kentleşme**”, Prof.Dr.İ.Hamit HANCI, Er. Tarihi, 14.05.2005.
- http://www.sokakcocuklari.net/19_2003/yorum.htm., “**Sokak Çocukları Kimdir?**”, Prof. Dr. Oğuz POLAT, Er. Tarihi, 14.05.2005.
- <http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.aspDİE>, “**Çocuk İhmal ve İstismarı**”, Er. Tarihi, 18.04.2005.
- <http://www.malatya.bel.tr/>Erişim Tarihi. 10.01.2006
- <http://www.malatya.gov.tr/>Erişim Tarihi. 5.11.2005
- <http://okulpdr.sitemynet.com/index.htm> Erişim Tarihi. 15.01.2006
- <http://www.iem.gov.tr/iem/?m=3&s=67> Çocuk suçluluğu, Erişim Tarihi, 15.12.2005
- <http://www.kgm.gov.tr/>Erişim Tarihi. 03.02.2006